

ΙΛΙΑΔΑ & ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ἐυλευτὰ μέρη γιὰ παιδιὰ

ΟΜΗΡΟΥ

ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΕΚΛΕΚΤΑ ΜΕΡΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΕΚΛΟΓΗ

Δ. Β. ΑΚΡΙΤΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δ. Π. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

18966

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Σωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΟΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.—ΑΘΗΝΑΙ
17—Ρ. ΓΑΡΙΒΑΛΔΗ—17

12 ΟΚΤ. 2001

ΔΙΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ

COPYRIGHT 1942
BY DIMITRAKOS Co Ltd

Έτυπώθη τόν Οκτώβριον τοῦ 1942 εἰς
τὸ Ἔργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν τοῦ
Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Δημητράκου Α.Ε.

PRINTED IN GREECE - 1942

**ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ
Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ**

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΤΡΙΣΤΕΥΣΗΣ
Ο ΤΥΧΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΠΗΛΕΑ

Στὸ βουνὸ Ὄθρυ δίπλα, στὴ Θεσσαλικὴ γῆ, ὁ σιτοφόρος κάμπος, ποὺ μπορούσε νὰ θρέψῃ πολλοὺς ἀνθρώπους, ὠνομαζόταν Φθία. Ἐκεῖ κατοικοῦσαν οἱ πολεμικοὶ Μυρμιδόνες.

Στὸν παλιὸ καιρὸ βασιλιάς τῶν Μυρμιδόνων ἦταν ὁ ξακουστὸς Πηλέας. Κανένας στὴ Φθία δὲν τὸν περνοῦσε στὴ δύναμη καὶ στὰ πλούτη, στὴ γνώση καὶ στὴν ἀντρεία.

Εἶχε πάρει γυναῖκα τὴ Θέτιδα, τὴν κόρη τοῦ θεοῦ Ποσειδῶνα, καὶ οἱ γάμοι καὶ οἱ γιορτὲς βάσταξαν πολλὰς μέρες. Στους γάμους αὐτοὺς ἦταν καλεσμένοι καὶ ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ὅλες οἱ θεές, ποὺ λάτρευαν στὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Ἕλληνες. Μόνο μιὰ θεὰ δὲν κάλεσε ὁ Πηλέας, γιατί τοῦ τό παράγγειλε ὁ Δίας. Τὴ θεὰ τῆς φιλονικίας, τὴν Ἐριδα, ἄφησε ἀκάλεστη, γιὰ νὰ μὴν ἔρθῃ τυγὸν καὶ γεννήσῃ καμιὰ φιλονικία καὶ χαλάσῃ τὴν καλὴ τους διά-

θεση. Ἡ Ἥριδα ὅμως ἐυδικήθηκε. Πάίρνει ἓνα ὄραϊο χρυσὸ μῆλο καὶ γράφει ἐπάνω: «Ἡ ὁμορφότερῃ ἄς τὸ πάρη».

Ἐπειτα ἔρχεται στὴ Φθία στὸ παλάτι τοῦ Πηλέα καί, χωρὶς νὰ τὴν παροτρῆσουν, τὸ κατακυλιᾷ ξαρκινὰ στὸ τραπέζι, ποῦ ἔτρωγαν οἱ θεοί. Ἐφυγε ἔπειτα βικιστικά.

Μόλις εἶδαν τὸ χρυσὸ μῆλο καὶ ὅτι ἔγραφε ἐπάνω, ὅλες οἱ θεές ἤθελαν νὰ τὸ πάρουν. Καθεμιὰ νόμιζε πὼς ἦταν ὁμορφότερῃ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες. Σὺν ἄρχισαν ὅμως νὰ μαλλώνουν οἱ τρεῖς μεγαλύτερες θεές, οἱ ἄλλες τραβήχτηκαν στὴν ἄκρῃ.

Ἡ Ἥρα ὅμως, ἡ γυναῖκα τοῦ Δία, ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη του, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος, δὲν ὑποχωροῦσαν ἢ μιὰ στὴν ἄλλῃ. Ἡ καθεμιὰ ζητοῦσε τὸ μῆλο γιὰ τὸν ἑαυτό της.

Ὁ Ποσειδῶνας, σὺν πεθερὸς καὶ πατέρας τῆς νύφης, δυσαρ-
στήθηκε ποῦ χαλνοῦσε ἔτσι ἡ διάθεση καὶ τὸ τραπέζι τῆς χαρᾶς,
γιὰ ἓνα μῆλο, ἄς ἦταν καὶ χρυσό, καὶ εἶπε:

—«Τί μαλλώνετε ἔτσι καὶ χαλνάτε καὶ τὴ δικιά σας καὶ τὴ δικιά
μας τὴ διάθεση; Νὰ ὁ Δίας! Σὺν μεγαλύτερος θεός, ποῦ εἶναι,
τὰ ξέρει ὅλα. Δὲ ρωτᾶτε αὐτὸν ποιά νὰ πάρη τὸ μῆλο;»

Οἱ τρεῖς θεές κοιτάζαν ἢ μιὰ τὴν ἄλλῃ. Ἡ γνώμη τοῦ Ποσει-
δῶνα ἄρσσε καὶ στίς τρεῖς.

Ὁ Δίας γιὰ νὰ μὴν ἀκούη τῆ φιλονικία τῶν θεῶν γιὰ τὸ μῆλο,
εἶχε τραβηχτῆ στὴν ἄκρῃ τοῦ τραπεζιοῦ, ἔπινε τὸ νέκταρ του
σιγὰ σιγὰ καὶ ἐβλεπε τὸ καλοσκητισμένο παλάτι τοῦ Πηλέα. Ἐ-
φερνε στὸ νοῦ του πόσο εἶχαν προοδέψει οἱ ἄνθρωποι, ἀφύτου ὁ
Προμηθεὺς τοὺς εἶχε φέρει ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο τὴ φωτιά. Προσ-
παθοῦσε νὰ ξεδιαλύνη ἂν καμιὰ μέρα δὲ θὰ μπορέσουν οἱ ἄνθρω-
ποι νὰ κατασκευάζουν κεραυνούς, ὅπως ὁ γιὸς του ὁ Ἡφαιστος,
καὶ νὰ τοὺς ρίχνουν ἀπὸ μακριὰ στοὺς ἐχθρούς τους, ὅπως αὐ-
τός. Ἄν δὲ θὰ μπορέσουν μιὰ μέρα νὰ πετοῦν στὸν ἀέρα, ὅπως
οἱ περήφανοι ἀετοί του, ἢ νὰ ἀνεβοκατεβαίνουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
στὴ γῆ, ὅπως τόσο συχνὰ τὸ ἔκανε ὁ ἴδιος. Ἄν δὲ θὰ ἔτρεχαν
ἐπάνω στὴν ξηρὰ τόσο γρήγορα, ὅσο ὁ Ἐρμῆς μὲ τὰ φτερωτὰ
πέδιλά του. Ἄν δὲ θὰ ἔβρισκαν μέσο νὰ στέλνουν μακριὰ καὶ
ἀμέσως μηνύματα ὁ ἓνας ἄνθρωπος στὸν ἄλλον, ὅπως τώρα ἔ-
φερνε μηνύματά του ἢ φτερωτῆ θεᾷ Ἰριδα. Συλλογιζόταν ἂν μιὰ
μέρα δὲ θὰ ταξίδευαν οἱ ἄνθρωποι καὶ δὲ θὰ ἔτρεχαν κάτω βα-

θιά στὴ θάλασσα, ὅπως ὁ ἀδερφός του ὁ Ποσειδῶνας, κι ἂν δὲ θὰ ἔβλεπαν ἀπὸ τὴ γῆ κάτω πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο, σπὸν οὐρανὸ τ' ἄστρα καὶ δὲ θὰ μπορούσαν νὰ μετρήσουν ἕνα ἕνα ἅλα τ' ἄστρα τοῦ Γαλαξία, πού ἀρχισε νὰ τὰ μετρᾷ κι ὁ ἴδιος, καὶ σταμάτησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀκόμη, γιατί τόσα πολλὰ τοῦ φάνηκαν, πού ἔχασε τὸ θάρρος καὶ τὴν ὑπομονή του.

Δὲν εἶχε ἀκόμη τελειώσει τὴ σκέψη του αὐτὴ ὅλη, ὅταν παρουσιάστηκαν μπροστά του οἱ τρεῖς θεές.

Μόλις οἱ τρεῖς θεές εἶπαν στὸ Δία τί ἤθελαν ἀπ' αὐτὸν καὶ ὁ Δίας, στενοχωρημένος κι ἀπὸ τίς ἄλλες σκέψεις του, τὰ βρῆκε σκούρα πάλι.

Δὲν ἤθελε νὰ δυσχεραστῆσθαι τὴ γυναῖκα του, γιὰ νὰ μὴ θυμώσθαι μαζί του καὶ τοῦ κάμει καμιά ἀπὸ τίς ἱστορίες, πού δὲν τίς θυμόταν μὲ εὐχαρίστησή του ὁ Δίας. Δὲν ἤθελε νὰ κακοκαρδίσει τὴν κόρη του, πού τὸν ἀγαποῦσε καὶ τὸν περιποιούνταν πολὺ περισ-

σότερο ἀπ' ὄλους τοὺς ἄλλους. Ἡ Ἀφροδίτη πάλι ἦταν ἡ θεὰ τῆς ὁμορφιάς· πῶς νὰ δώσει τὸ μῆλο σὲ ἄλλην;

Καταστεναχωρήθηκε ὁ Δίας. Στὴν ἀπορία του ἐπάνω γύρισε καὶ κοίταξε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ παλατιοῦ. Σὰν θεός, πού ἦταν, εἶδε μακριά, κοντὰ στὸν Ἑλλήσποντο, στὴ Μικρασία, ἐπάνω στὸ βουνὸ τῆς Ἰδης ἓνα βασιλόπουλο. Ἐπαιζε φλογέρα καὶ διασκεδάζε ἀμέριμνα ξαπλωμένο στὸν ἵσκιο ἐνὸς δέντρου.

«Αὐτὸς δουλειὰ δὲν ἔχει, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του. Ἄς τὰ ξεμπερδέψῃ αὐτός».

Γύρισε τότε κι ἔδειξε στὶς τρεῖς θεές τὸ βασιλόπουλο κι εἶπε:

—«Νὰ πᾶτε στὸ βασιλόπουλο ἐκεῖνο. Δώστε του τὸ μῆλο, καὶ ἐκεῖνο ἄς τὸ δώσει στὴν ὁμορφότερη ἀπὸ σᾶς.»

Οἱ τρεῖς θεές ἔτρεξαν ἀμέσως στὴν Ἰδην καὶ παρουσιάστηκαν στὸ βασιλόπουλο, πού ἔπαιζε τὴ φλογέρα. Τὸ βασιλόπουλο αὐτὸ ἦταν ὁ Πάρης, ὁ γιὸς τοῦ Πριάμου, τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τροίας, πού ἦταν μεγάλη πόλη μὲ δυνατὰ καὶ ψηλὰ κάστρα.

Ἡ Τροία βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τὸν Ἑλλήσποντο κοντὰ στὴν Ἰδην.

Ὁ Πάρης ξαφνίστηκε, ἅμα εἶδε τίς τρεῖς θεές. Ἄφησε τὴ φλογέρα κι ἄκουσε μὲ πολλὴ προσοχὴ τὴν ἱστορία τοῦ μῆλου καὶ τί ζητοῦσαν οἱ τρεῖς θεές.

—«Ἐμένα, δῶσε το,» εἶπε ἡ Ἥρα. «Θὰ σὲ κάνω μεγάλο βασιλιά, νὰ βασιλεύῃς σὲ πολλοὺς λαούς. Βασιλιᾶ τρανὸ κι ἐνδοξό.»

—«Ἐμένα, δῶσε το,» εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ. «Θὰ σὲ κάμω σοφὸ ἄνθρωπο καὶ μεγάλο τεχνίτη, νὰ σὲ δοξάζουν καὶ νὰ σὲ τιμοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.»

—«Δῶσε το ἐμένα,» εἶπε στὸ τέλος ἡ Ἀφροδίτη. «Θὰ σὲ κάμω πλούσιο χωρὶς νὰ κοπιᾶσῃς καὶ θὰ σὲ παντρέψω μὲ τὴν ὁμορφότερη γυναῖκα τοῦ κόσμου.»

Ὁ Πάρης δὲ δίστασε καθόλου. Ἐδωκε τὸ μῆλο στὴν Ἀφροδίτη. Γι' αὐτὸ ἔπειτα ἡ Ἀφροδίτη τὸν βοήθησε νὰ ἀρπάξῃ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Μενελάου, τοῦ βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης, καὶ νὰ κλέψῃ τὴ γυναῖκα του, τὴν Ἑλένη, πού ἦταν ἡ ὁμορφότερη γυναῖκα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἔτσι δόθηκε ἀφορμὴ ν' ἀνάψῃ ὁ Τρωικὸς πόλεμος, ὅπου δοξάστηκε τὸ παιδί τοῦ Πηλέα καὶ τῆς Θέτιδας.

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ

“Ύστερα από ένα χρόνο ἡ Θέτιδα γέννησε ἕνα ἀγοράκι, πού τ’ ὠνόμασαν Ἀχιλλέα. Ὁ Πηλέας κι ἡ Θέτιδα τ’ ἀγαποῦσαν πολύ.

Μιά νύχτα ξύπνησε ὁ Πηλέας ξαφνικά, ἐπειδὴ εἶδε κακὸ ὄνειρο. Παρατήρησε καὶ δὲν εἶδε τὴ γυναῖκα του πλάι του. Γυρίζει καὶ βλέπει τὴν κούνια τοῦ παιδιοῦ. Ἦταν ἄδεια. Σηκώθηκε καὶ ἄρχισε νὰ γυρεῦν στὸ παλάτι μέσα τὴ Θέτιδα καὶ τὸν Ἀχιλλέα. Δὲν τοὺς ἔβρισκε πουθενά. Στὸ τέλος κάποιος φῶς καὶ καπνός, πού ἔβγαινε ἀπὸ τὴ χαραμάδα μιᾶς πόρτας, τὸν ἔκαμε νὰ πάη κατὰ κεῖ. “Ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ τί νὰ ἰδῆ!

Μέσα στὶς φλόγες μεγάλης φωτιάς ἡ Θέτιδα καψάλιζε καὶ ἔκαιε τὸν Ἀχιλλέα, πού ἔκλαιε. Μὲ φρίκη καὶ μὲ θυμὸ ὄρμα ὁ Πηλέας σπρώχνει τὴ Θέτιδα κι ἀρπάζει τὸ παιδί ἀπὸ τὰ χέρια της.

— «Νὰ φύγεις γρήγορα ἀπὸ τὸ παλάτι μου!» τῆς εἶπε.

Ἡ Θέτιδα ἤθελε νὰ τοῦ μιλήσῃ καὶ ν’ ἀπαντήσῃ, ὁ Πηλέας

ὄμως ἐξαγριωμένος, ὅπως ἦταν, δὲν τὴν ἄφησε νὰ βγάλῃ μιλιὰ.

—«Φύγε, κακὴ νεράϊδα! Φύγε! Δὲ θέλω τίποτε ν' ἀκούσω!»

—«Μὰ εἶναι γιὰ τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ!» ἔκαμενὰ πῆ ἡ Θέτιδα.

—«Γιὰ τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ! Γρήγορα νὰ φύγῃς, γιατί δὲν ξέρω τί μπορεί νὰ γίνῃ ἐδῶ!» Καὶ τὴν ἐσπρωξε δυνατὰ. Ἡ Θέτιδα θυμωσε κι ἔφυγε. Κι ὅμως ὁ Πηλέας δὲν εἶχε δίκαιο. Βιάστηκε πολὺ.

Ἡ Θέτιδα, σὰν κόρη θεοῦ κι ἀθάνατῆ ἢ ἴδια, ἤθελε νὰ κάμῃ καὶ τὸ γιό της ἀθάνατο. Γι' αὐτὸ τὸν ἔφερνε στὸ ἀπόκεντρο ἐκεῖνο μέρος τοῦ παλατιοῦ, ἀναφτε φωτιά καὶ καψάλιζε τὸ κρέας τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ τὸ κάμῃ ἀθάνατο. Εἶχε φέρεῖ ἀμίλητο κι ἀθάνατο νερό, τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἄδῃ, ποὺ τὸν ἔλεγαν Στύγα. Τὸ νερὸ αὐτὸ τὸ φοβοῦνταν κι οἱ θεοὶ ἀκόμῃ. Γι' αὐτὸ ἂν ὠρκίζονταν σ' αὐτό, δὲν τολμοῦσαν νὰ πατήσουν τὸν ὄρκο τους.

Σ' αὐτὸ βουτοῦσε ἡ Θέτιδα τὸν Ἀχιλλέα γιὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμα του ἄτρωτο. Ἀφοῦ καψάλιζε καλὰ τὸ μωρό, τὸ ἔπιανε μὲ τὰ δάχτυλά της ἀπὸ τίς φτέρνες καὶ τὸ βουτοῦσε στὸ νερὸ ἐκεῖνο.

Σὰν ἔφυγε θυμωμένη ἡ Θέτιδα, ὁ Ἀχιλλέας εἶχε γίνῃ πιὰ ἄτρωτος. Μόνο στὶς φτέρνες, ἀπ' ἐκεῖ ποὺ τὸν βαστοῦσε ἡ μητέρα του, σὰν τὸν βουτοῦσε στὸ ἀθάνατο νερὸ, μπορούσε νὰ πληγωθῆ, γιατί τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἄγγιζε στὸ νερὸ τῆς Στύγας.

Ὅταν ἔμαθε τὴν ἀλήθεια ὁ Πηλέας μετάνοισε καὶ ζήτησε νὰ γυρίσῃ πίσω ἡ Θέτιδα. Ἐκαίνη ὅμως τοῦ ἀπάντησε ὅτι τὸ παιδί της ἔγινε ἄτρωτο κι ἀθάνατο, καὶ ὅτι δὲν εἶναι πιὰ καμιὰ ἀνάγκη νὰ ξαναγυρίσῃ. Ὁ Πηλέας τότε ἔδωσε τὸν Ἀχιλλέα νὰ τὸν ἀναθρέψῃ ὁ φίλος του Φοῖνικας. Καὶ σὰν ἀποφάσισε νὰ πάῃ μαζί μὲ τὸν Ἰάσωνα στὴν Ἀργοναυτικὴ Ἐκστρατεία, ἔφερε τὸν Ἀχιλλέα καὶ τὸν παράδωσε στὸν Κένταυρο Χείρωνα, ποὺ εἶχε ἀναθρέψῃ τόσους καὶ τόσους ἥρωες.

Ἀφοῦ γύρισε ὁ Πηλέας ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία, πῆρε τὸν Ἀχιλλέα ἀπὸ τὸν Χείρωνα καὶ τὸν ἔφερε στὸ παλάτι του. Ὁ Ἀχιλλέας ἦταν πιὰ δυνατὸ παλικάρι. Σὰν ὁ πατέρας του διηγοῦνταν τὰ κατορθώματα τῶν Ἀργοναυτῶν, ὁ Ἀχιλλέας ἔλεγε:

—«Δὲ θάρρη κι γιὰ μένα καμιὰ περίσταση, ποὺ νὰ κάμω μεγάλα ἔργα, καὶ νὰ δοξασθῶ κι ἐγώ;»

Βρέθηκε ἡ περίσταση αὐτή. Ἦταν ὁ Τρωικὸς πόλεμος.

Ο ΠΑΡΗΣ ΚΛΕ-
ΒΕΙ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ

‘Ο Πάρης χρόνια και χρόνια περίμενε τότε ή θεά ‘Αφροδίτη
θά κρατούσε τόν λόγο της.

Μιά μέρα, πού είχε ανεβή πάλι στό βουνό τής ‘Ιδης, αποκοι-
μήθηκε στόν ίσκιό ενός πλαταγιού. Στο όνειρό του είδε τή θεά
‘Αφροδίτη πώς ήρθε νά του πῆ, ότι ήταν καιρός νά κρατήσει τό
λόγο της, και πώς έπρεπε νά ταξιδέψη ό Πάρης στην ‘Ελλάδα,
νά πάη στη Σπάρτη και νά κλέψη τή βασίλισσα τής Σπάρτης
‘Ελένη. ‘Ο Πάρης ξύπνησε άμέσως και κατέβηκε στην Τροία.
Πῆγε κι είπε στόν πατέρα του Πρίαμο, ότι σκόπευε νά κάμη
μακρινό ταξίδι, χωρίς νά του πῆ και πού θά πάη.

Ὁ Πρίαμος δὲ θέλησε νὰ τὸν ἀφήσῃ. Τὴν ἡμέρα ποὺ γεννήθηκε τὸ παιδί αὐτό, ἡ μητέρα του εἶδε κακὸ ὄνειρο. Εἶδε πὼς βγήκε φωτιά ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ μωροῦ, ποὺ ἔκαψε ὅλο τὸ παλάτι καὶ κατὰστρεψε ὅλη τὴ χώρα. Τὸ ὄνειρο τὸ θυμοῦνταν καλὰ ὁ γέρο Πρίαμος, ἤξερε πὼς ὁ Πάριος δὲν εἶχε καλὰ φυσικά, καὶ φοβοῦνταν μήπως τοῦ φέρῃ καμιὰ φωτιά καὶ μεγάλη συμφορὰ στὸ κεφάλι του. Γι' αὐτὸ δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ, νὰ πάῃ στὰ ξένα, μήπως γίνῃ αἰτία κακοῦ. Σὰν νὰ τὰ μάντευε ὅλα ὁ Πρίαμος.

Ὁ Πάριος ὅμως δὲν ἄκουσε τὸν πατέρα του. Ἔφυγε κρυφὰ μὲ ἓνα καράβι καὶ πῆγε στὴν Ἑλλάδα. Πέρασε ἀπὸ πολλὰς πολιτείας καὶ στὰ τελευταῖα πῆγε καὶ στὴ Σπάρτη.

Ὁ Μενέλαος, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, καὶ ἡ γυναῖκα του ἡ Ἑλένη τὸν δέχτηκαν καλὰ καὶ τὸν φιλοξένησαν πολλὰς μέρες. Στὸ ἀναμεταξύ ὁ Μενέλαος εἶχε μιὰ βιαστικὴ δουλειὰ καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Κρήτη. Βρίσκει τότε καιρὸ ὁ Πάριος, ἀρπάζει τὴν Ἑλένη καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς, ποὺ εἶχε ὁ Μενέλαος, καὶ φεύγει μὲ τὸ καράβι του στὴν Τροία.

Ὅταν τοὺς εἶδε ὁ Πρίαμος, θύμωσε πολὺ καὶ ἤθελε νὰ διώξῃ τὸν Πάριον καὶ τὴν Ἑλένη ἀπὸ τὴν Τροία. Ἡ Ἑλένη ὅμως τοῦ μίλησε τόσο καλὰ καὶ εὐγενικά, ποὺ ὁ Πρίαμος λίγο λίγο ἄλλαξε γνώμη καὶ τοὺς ἄφησε νὰ μένουν στὴν Τροία.

Σὰν γύρισε ὁ Μενέλαος ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ ἔμαθε τὸ κακὸ, ποὺ τοῦ ἔγινε, θύμωσε πολὺ. Τρέχει στὸν ἀδερφό του, τὸν Ἀγαμέμνονα, ποὺ ἦταν βασιλεὺς στὴ Μυκῆνα, καὶ τοῦ διηγήθηκε τί τοῦ συνέβηκε. Ὁ Ἀγαμέμνονας εἶπε, πὼς αὐτό, ποὺ ἔκαμε ὁ Πάριος, εἶναι προσβολὴ σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες. Προσκάλεσε στὴ Μυκῆνα ὅλους τοὺς πιὸ τολμηροὺς βασιλιάδες τῆς Ἑλλάδας σὲ συνέλευση.

Σὰν ἦρθαν ὅλοι, τοὺς εἶπε πὼς ὁ Πάριος πρόσβαλε ὄχι μονάχα τὸ Μενέλαο μὰ καὶ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι θύμωσαν καὶ ἀποφάσισαν νὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς Τρωαδίτες, νὰ τιμωρήσουν τὸν Πάριον, καὶ νὰ πάρουν πίσω τὴν Ἑλένη.

Ὁ Ἀγαμέμνονας διωρίστηκε ἀρχιστράτηγος καὶ οἱ προετομαστές ἀρχισαν. Σὲ λίγο ἑκατὸ χιλιάδες Ἕλληνες καὶ χίλια διακόσια πλοῖα μαζώγησαν στὴν Αὐλίδα τῆς Βοιωτίας, ὅπως εἶχε συμφωνηθῆ. Τὰ καλύτερα παλικάρια τῆς Ἑλλάδας εἶχαν ἔρθει ἐκεῖ.

Ο ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΣΤΗ ΣΚΥΡΟ

Στήν Αύλιδα ἔμειναν πολὺν καιρὸ. Πρὶν νὰ ξεκινήσουν ἔστειλαν
στό μαντεῖο τῶν Δελφῶν ἀνθρώπους καὶ ρώτησαν ἂν θὰ νικήσουν.

Τὸ μαντεῖο τοὺς εἶπε νὰ μὴν πᾶνε στὴν Τροία, ἂν δὲν ἔρθη κι ὁ
'Αχιλλέας μαζί τους. Ποῦ ἦταν ὅμως ὁ 'Αχιλλέας; Τὸν ζήτησαν
στὴ Φθία, στό παλάτι τοῦ Πηλέα καὶ δὲν τὸν βρῆκαν.

Σὰν βγήκε ὁ λόγος πὼς οἱ Ἕλληνες θὰ πάγουν νὰ πολεμήσουν
τὴν Τροία, ἔρχεται μὲ κλάματα ἡ Θέτιδα στὸν Πηλέα καὶ λέει:

—«Κοίταξε πὼς νὰ μὴν ἀφήσης τὸν 'Αχιλλέα νὰ πάη στὸν πό-

λεμο αυτόν. Είμαι θεά και ξέρω τί θα γίνει. 'Ο 'Αχιλλέας σ' αυτόν τον πόλεμο θα δοξαστή πολύ. Το όνομά του θα μείνη άθάνατο, αλλά θα σκοτωθή εκεί. Μην αφήσης το παιδί μας να πάη.»

—«Καλά!» τής είπε ό Πηλέας, «μα δέν είναι άτρωτος.»

—«'Αχ!» είπε ή Θέτιδα. «Ξέχασα τις φτέρνες, άπ' όπου τον κρατούσα, σαν τον βουτούσα στο άθάνατο νερό. 'Εκεί ό 'Αχιλλέας πληγώνεται κι εκεί θα τον πληγώσουν και θα σκοτωθή.»

Μήπως δά μ' αφήκες να τελειώσω καλά τή δουλειά μου;»

Μητέρα και πατέρας έπεισαν στα τελευταία τον 'Αχιλλέα να φύγη από τή Φθία. Δέν του είπαν τήν αλήθεια, γιατί ήξεραν πως δέ θα τους άκούση. 'Επλεξαν μιá ιστορία, τον κατάφεραν να τον ντύσουν γυναικεία φορέματα και τον έστειλαν στο παλάτι του Λυκομήδη, που βασιλευε στη Σκυρο. 'Ο Λυκομήδης ήταν συγγενής τους και είχε πολλά κορίτσια. 'Οπως ό 'Αχιλλέας ήταν άμούστακο παλικάρι άκόμη, ντυμένος γυναικεία δέν ξεχώριζε από τ' άλλα τά κορίτσια. 'Ηταν ξανθός και τον φώναζαν Πύρρα.

Οί 'Ελληνες, που άκουσαν από τό μαντείο ότι, αν δέν έρθη μαζί τους ό 'Αχιλλέας, δέν πρέπει να πάνε στην Τροία, ζητούσαν να βρουν που να είχε κρύψει τό παιδί του ό Πηλέας. Τό δύσκολο αυτό έργο τό πήρε επάνω του ό βασιλιάς τής 'Ιθάκης 'Οδυσσέας.

Ντύθηκεπραματευτής, πήρε διάφορα ύφάσματα και κεντήματα, πέπλους καλούς και διαλεχτές ζώνες γυναικείες και στολίδια, ανακάτωσε μέσα σ' όλα και μερικά ώραϊα όπλα πολεμικά και γύριζε όλες τις πολιτείες ζητώντες σε όλα τά παλάτια να βρῆ, μέσα στις βασιλοπούλες, που ήταν ό 'Αχιλλέας.

'Από πολιτεία σε πολιτεία έφτασε και στο νησί, στη Σκυρο.

'Αρχισε να διαλαλή έξω από τό παλάτι του Λυκομήδη τά έμπορεύματα, που είχε. 'Ετρεξαν όλα τά κορίτσια να ιδουν τί πουλούσε. Μαζί με όλα έτρεξε κι ό 'Αχιλλέας. Τά κορίτσια του Λυκομήδη κοίταζαν με περιέργεια ν' αγοράσουν στολίδια και ύφάσματα. 'Ο 'Αχιλλέας ζέταζε προσεκτικά τά όπλα. Καταχάρηκε ό 'Οδυσσέας και είπε με τό νοῦ του: Αυτός είναι!

'Αφησε τά κορίτσια και πλησιάζει τον 'Αχιλλέα.

—«'Αχιλλέα, του λέει, άκουσέ με.»

'Ο 'Αχιλλέας γύρισε με άπορία και τον ρωτᾶ:

—«Που ξέρεις ότι είμαι ό 'Αχιλλέας;»

—«Ποῦ τὸ ξέρω; Ἐσένα ζητῶ τόσον καιρὸ

—«Καὶ τί μὲ θέλεις;» Εἶπε μὲ περηφάνεια ἐκεῖνος.

Ὁ Ὀδυσσεύς τότε τοῦ διηγήθηκε ὅλη τὴν ἱστορία καὶ τοῦ ἐξήγησε γιατί τὸν ἔστειλαν ἐκεῖ ντυμένο γυναικεῖα φορέματα.

Ὁ Ἀχιλλεύς ἄρχισε νὰ ντρέπεται καὶ νὰ κοκκινίζει.

—«Εἶναι ντροπὴ σ' ἓναν Ἀχιλλεῦ,» τοῦ εἶπε τελευταῖα ὁ Ὀδυσσεύς, «νὰ φορῆ γυναικεῖα φορέματα καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ πάῃ στὸν πόλεμο, ποῦ θὰ πᾶνε ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα καὶ ὅλοι οἱ μεγάλοι

τεροι ἥρωες καὶ βασιλιάδες τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι ντροπὴ μεγάλη.»
 Ὁ Ἀχιλλέας δὲν κρατήθηκε πιά. Πέταξε τὸν πέπλο κι ἔ-
 βρισε τὰ γυναικεῖα φορέματά του.

—«Θὰ πάω κι ἐγὼ εἶπε! Δὲν εἶμαι κορίτσι. Θὰ πάω.»

Καὶ βάσταξε τὸ λόγο του. Γύρισε πίσω στὴ Φθία καὶ εἶπε τὴν
 ἀπόφασή του στὸν Πηλέα. Σὰν ἐκεῖνος τοῦ εἶπε πὼς θὰ σκοτωθῆ
 στὸν πόλεμο αὐτὸ καὶ θὰ πεθάνη νέος, ὁ Ἀχιλλέας τοῦ ἀπάντησε:

—«Πατέρα, τέτοια ἀνατροφή δὲν μοῦ ἔδωσες, οὔτε σύ, οὔτε ὁ
 Χεῖρωνας! Καλύτερα νὰ πεθάνω νέος, φημισμένος καὶ δοξα-
 σμένος γιὰ τὴν παλικαριά μου, παρά νὰ ζῶ χίλια χρόνια ἀγνω-
 στος καὶ καταφρονημένος.»

Ὁ Πηλέας δὲν εἶπε τίποτε. Ἦξερε κι ὁ ἴδιος ὅτι ὁ γιός του
 εἶχε δίκιο· τοῦ ἔδωκε τὴν ἄδεια νὰ πάη στὸν πόλεμο. Πῆρε κι ὁ
 Ἀχιλλέας τοὺς Μυρμιδόνες καὶ τὸν πιστό του φίλο Πάτροκλο
 κι ἔφτασε στὴν Αὐλίδα.

Η ΟΡΓΗ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ

Στὴν Αὐλίδα μόνο τὸν Ἀχιλλέα περίμεναν γιὰ νὰ ξεκινήσουν. Μόλις ἦρθε κι ἐκεῖνος μπῆκαν στὰ καράβια ὅλοι καὶ περίμεναν πιά νὰ φυσήξῃ βορικός ἀνεμὸς. Πέρασαν ὅμως πολλὲς μέρες τοῦ κάκου. Ἡ θάλασσα ἦταν ἡσυχὴ σὰν γιαλί. Ἀέρας δὲ φυσοῦσε καθόλου. Οἱ μέρες μιὰ μιὰ περνοῦσαν, ἀλλὰ τίποτε. Ὁ στρατὸς ἄρχισε νὰ στενοχωριέται καὶ νὰ μουρμουρίζει.

«Κάποιος θεὸς εἶναι θυμωμένος μαζί μας!» ἔλεγαν ὅλοι. «Αὐτὸς δὲ μᾶς ἀφήνει νὰ φύγουμε».

Στὸ τέλος φώναξαν τὸν Κάλχαντα, ποῦ μάντευε καὶ ὤσα γί-

νονται μακριά τοῦ τῶρα, κι ὅσα ἔγιναν πρωτότερα κι ὅσα ἔμελλε νὰ γίνουν ἀργότερα, καὶ τὸν ρώτησαν νὰ τοὺς πῆ, τί τρέχει.

— «Ἡ μεγάλη θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ, ἡ Ἀρτέμιδα, εἶναι θυμωμένη μαζί μας. Ὁ Ἀγαμέμνωνας μιά μέρα κυνηγώντας ἐδῶ τριγύρω σκότωσε τὸ ἀγαπημένο της ἐλάφι, πού εἶχε χρυσὰ κέρατα. Αὐτὴ πρόσταξε στὸν Αἴολο, πού κρατᾶ στὴν ἐξουσία του ὅλους τοὺς ἀνέμους, νὰ τοὺς κλείσῃ στὶς σπηλιές τους μέσα, γιὰ νὰ μὴ φυσᾶ κανένας τους. Πανὶ δὲν εἶναι νὰ κινηθῆ, ἂν ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲ θυσιάσῃ στὴν Ἀρτέμιδα τὴν Ἰφιγένεια!» εἶπε ὁ Κάλχαντας.

Σὰν ἀκουσε ὁ στρατὸς τὰ λόγια τοῦ Κάλχαντα, ταράχτηκε πολὺ. Θύμωσε κι ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ φωνάζει τὸν κήρυκα Ταλθύβιο. Τὸν προστάζει νὰ γυρίσῃ ὅλο τὸ στρατόπεδο καὶ νὰ διαλαλήσῃ δυνατὰ, νὰ τ' ἀκούσουν ὅλοι, τὰ ἀκόλουθα:

«Ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲ θέλει νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρη του Ἰφιγένεια! Ὅποιος θέλει ἄς πάρῃ τοὺς δικούς του κι ἄς γυρίσῃ πίσω!»

Βοῦίξε τὸ στρατόπεδο, ἀπὸ τίς φωνές, τοὺς θυμούς, τὰ φοβερίσματα. Ὅλοι ἔβρισκαν πολὺ βαριά τὰ λόγια τοῦ Ἀγαμέμνονα.

«Ἐμεῖς ἀφήκαμε τίς οἰκογένειες καὶ τὰ σπίτια μας,» φώναζαν οἱ στρατιῶτες «κι ἤρθαμε γιὰ νὰ πᾶμε καὶ νὰ πολεμήσωμε σ' ἄγνωστο τόπο! Πηγαίνομε νὰ τιμωρήσωμε ἐκεῖνον, πού πρόσβαλε τὸ Μενέλαο καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ποῖδς ξέρει πόσοι ἀπὸ μᾶς θὰ γυρίσουν ζωντανοὶ πίσω! Εἶναι τρόπος ὁ Ἀγαμέμνωνας νὰ ἀρνιέται νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρη του στὴ θεά, πού εἶναι θυμωμένη μαζί του; Ἔτσι κάνουν οἱ ἀρχηγοί!»

Ὁ Μενέλαος σὰν ἀκουσε τὰ λόγια τοῦ κήρυκα καταταράχτηκε. Μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια ἔρχεται στὴ σκηνή, πού ἔμενε ὁ Ἀγαμέμνωνας, καὶ τὸν παρακαλεῖ ν' ἀλλάξῃ γνώμη καὶ νὰ δώσῃ ἄλλη διαταγή.

— «Εἶναι ἀλήθεια, ἀδερφέ μου, πού θέλεις νὰ διαλύσῃς τὸ στρατό; Καὶ τότε ποῦ μένει ἡ τιμὴ ἡ δική σου καὶ ἡ τιμὴ ὅλης τῆς Ἑλλάδας; Ποῖδς στὸ ἐξῆς θὰ λογαριάζῃ ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες; Ποῖδς θὰ σέβεται τὸν Ἀγαμέμνονα, ἀφοῦ ἔτσι προστατεύει τὴν τιμὴ τῆς πατρίδας μας; Ἄφησε πιά τὴν ντροπὴ τῆ δική μου, πού δὲ θὰ μπορέσω νὰ τιμωρήσω μονάχος μου τὸν Πάρη. Ὁ στρατὸς ὅμως ὅλος εἶναι θυμωμένος μαζί σου. Προτιμᾶς, λέει, τὴν κόρη σου, ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα».

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ἀκουσε με προσοχή τὸ Μενέλαο. Σκέφτηκε πὼς ὁ ἴδιος εἶχε καλέσει ὅλους τοὺς βασιλιάδες τῆς Ἑλλάδας, στὸν πόλεμο αὐτό. Πὼς ἡ τιμὴ τῆς Ἑλλάδας ἦταν στὰ χέρια του, καὶ ὅτι γιὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴ αὐτή, ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρη του. Ἀλλάξε γνώμη.

Καὶ γράφει στὴ γυναῖκα του τὴν Κλυταιμνήστρα νὰ σταίλῃ τὴν Ἰφιγένεια γρήγορα στὴν Αὐλίδα, γιὰτὶ τάχα θὰ τὴν παντρεύῃ μὲ τὸν Ἀχιλλέα.

Ὁ ταχυδρόμος ἔφυγε μὲ τὸ γράμμα γιὰ τὴ Μυκίνα καὶ ὁ στρατός, πού τὸ ἔμαθε, ἔμεινε εὐχαριστημένος. Σὲ λίγο ὅμως ὁ Ἀγαμέμνωνας, πού ἀγαποῦσε πολὺ τὴν Ἰφιγένεια, μετάνοιωσε. Δὲν ἤθελε πιά νὰ τὴ θυσιάσῃ.

Φωνάζει ἓνα δοῦλο, πολὺ πιστὸ καὶ ἀφωσιωμένο, πού εἶχε γεράσει κοντὰ του καὶ τοῦ δίνει ἄλλο γράμμα. Τοῦ παραγγέλλει νὰ τρέχῃ στὸ δρόμο καὶ νὰ προφτάσῃ τὴν Ἰφιγένεια πρὶν νὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ τὴ Μυκίνα. Καὶ νὰ δώσῃ τὸ γράμμα στὴν Κλυταιμνήστρα. Τὸ δεύτερο αὐτὸ γράμμα ἔλεγε πὼς χάλασε ὁ γάμος καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ πατήσῃ ἡ Ἰφιγένεια στὴν Αὐλίδα.

Κάτι ὅμως ὑποψιάστηκε ὁ Μενέλαος. Καὶ τὴν ὥρα πού

περνούσε ὁ πιστὸς τοῦ Ἀγαμέμνονα γέρος ἀπὸ τὸ στρατόπεδο νὰ πάη στὴν Κλυταιμνήστρα, τὸν πιάνει καὶ τοῦ παίρνει διὰ τῆς βίας τὸ γράμμα. Ἄμα τὸ διάβασε τρέχει βιαστικά στὴ σκηνὴ τοῦ ἀδερφοῦ του κι ἀρχίζει νὰ τὸν μαλλώνη, πού ἄλλαξε ξανά γνώμη.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας πάλι εἶπε στὸ Μενέλαο βαριά λόγια, γιατί κῆρε κι ἀνοίξε τὸ γράμμα του.

Φιλονικοῦσαν ἀκόμη τὰ δυὸ ἀδέρφια, σὰν μπῆκε ἔξαφνα μέσα στὴ σκηνὴ ἀγγελιοφόρος, πού εἶπε στὸν Ἀγαμέμνονα.

—«Χαῖρε, ἀρχιστράτηγε! Ἡ γυναῖκα σου Κλυταιμνήστρα κι ἡ κόρη σου Ἴφιγένεια, μὲ τὸ μικρὸ γιό σου τὸν Ὀρέστη ἔφτασαν στὴν Αὐλίδα. Ξεκουράζονται λίγο σὲ μιὰ πηγῆ, ἐδῶ κοντά, κάτω ἀπὸ φουντωμένα δέντρα. Ὅλος ὁ στρατὸς σὰν ἔμαθε πὼς ἦρθαν τρέχει νὰ τὶς ἰδῆ».

Ἄμα ἀκούσε τ' ἀνέλπιστα αὐτὰ λόγια καταταράχτηκε ὁ Ἀγαμέμνωνας. Ἄρχισε νὰ κλαίη σὰ μικρὸ παιδί. Ὁ Μενέλαος τὸν λυπήθηκε. Μετάνιωσε γιὰ τὰ ζῶηρά του λόγια κι εἶπε:

—«Ἐχεις δίκιο, ἀδερφέ μου, νὰ κλαῖς. Τώρα καταλαβαίνο καὶ ἐγώ, πού δὲν εἶναι σωστὸ νὰ θυσιάσῃς τὸ παιδί σου. Ἄς διαλυθῆ ὁ στρατὸς. Μὴν κλαῖς, ἀδερφέ μου».

—«Σ' εὐχαριστῶ, Μενέλαε, γιὰ τὴν ἀγόπη σου», εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας. «Τώρα ὅμως δὲν μπορῶ πιά νὰ σώσω τὴν κόρη μου. Ἡ Ἴφιγένεια εἶναι ἐδῶ, ὁ στρατὸς τὸ ξέρει κι εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν τὴ θυσιάσωμεν».

Ἐξαφνα μπαίνει στὴ σκηνὴ τοῦ πατέρα τῆς χαρούμενη ἡ Ἴφιγένεια. Ἀγκαλιάζει καὶ φιλεῖ τὸν πατέρα τῆς. Κι ὅπως ὁ Ἀγαμέμνωνας τὴν ἔβλεπε λυπημένος, ἡ Ἴφιγένεια τοῦ εἶπε:

—«Γιατί, πατέρα, φαίνεσαι τόσο λυπημένος;»

—«Ὁ βασιλιάς κι ἀρχιστράτηγος, παιδί μου, ἔχει πολλές ἐννοίες στὸ κεφάλι του!» ἀπαντᾷ ὁ Ἀγαμέμνωνας.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

Τὴν ἄλλη μέρα, ἡ Κλυταιμνήστρα κι ἡ Ἰφιγένεια γύριζαν στὸ στρατόπεδο μέσα. Οἱ στρατιῶτες ἔτρεχαν νὰ τὶς ἰδοῦν. Ἔβλεπαν τὴν Ἰφιγένεια καὶ λυποῦνταν τὴ νιότη καὶ τὴν ὀμορφιά της.

— «Ἦξερε ἡ Ἀρτέμιδα καὶ διάλεξε. Ὁραιότερη κόρη ποτὲ δὲν τῆς πρόσφεραν γιὰ θυσία. Ἡ κακομοίρα ἡ Ἰφιγένεια!» ἔλεγαν.

Ἀμα ἡ Κλυταιμνήστρα ἄκουσε αὐτὰ ἔτρεξε στὸν Ἀγαμέμνονα καὶ παραπονέθηκε γιὰ τὴ γέλασε κι ἔφερε τὴν κόρη της νὰ τὴ θυσιάσει. Ἐκλαίει καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ λυπηθῆ τὴν κόρη του.

Ἔπεσε κι ἡ Ἰφιγένεια στὰ πόδια του. Ἐκλαίει κι ἔλεγε:

— «Πατέρα μου, χρυσέ μου πατέρα! Γιατί στέκεις ἔτσι σὰ μάρμαρο; Δὲ μὲ λυπᾶσαι; Εἶναι γλυκιά, πολὺ γλυκιά ἡ ζωή.» Ἀφῆσέ με, χρυσέ μου πατέρα, νὰ βλέπω τὸ χαρωπὸ τοῦ Ἥλιου φῶς! Τί σ' ἔφταιξα, πατέρα, καὶ θέλεις νὰ μὲ θυσιάσεις;»

— «Ἐχεις δίκιο, παιδί μου», ἔλεγε μὲ ἀπελπισία ἐκαῖνος. «Ἐχεις μεγάλο δίκιο. Μὰ τί νὰ κάμω; Ἔτσι οἱ θεοὶ προστάζουν.»

— «Κοίταξέ με, πατέρα μου, στὰ μάτια. Φίλησέ με, ὅπως μὲ φιλοῦσες, σὰν μ' ἔπαιρνες μικρὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά σου καὶ σὲ χάγηδευα, πατέρα μου χρυσέ! Γιατί δὲ μὲ λυπᾶσαι;»

— «Σὲ λυποῦμαι, παιδί μου Ἰφιγένεια! Ραγίζεται ἡ καρδιά μου, κόρη μου, τί νὰ κάμω ὅμως; Βλέπεις ὀλόγυρα τὸ στρατὸ καὶ τοὺς βασιλιάδες, ποὺ εἶναι μαζωμένοι ἐδῶ.»

Ἐγὼ τοὺς προσκαλεσά. Κι αὐτοὶ ἤρθαν γὰρ νὰ τιμωρήσουν τὸν Πάρη καὶ ἐκδικηθοῦν τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδας!

Δὲ σὲ θυσιάζω γιὰ τὴν Ἑλένη. Σὲ θυσιάζω γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Πῶς μπορῶ νὰ παρουσιαστῶ σὲ ὄλους αὐτοὺς καὶ νὰ πῶ: «Ἄς προστάξῃ ἡ Ἀρτέμιδα τὴ θυσία. Ἐγὼ προτιμῶ τὴν ντροπὴν, προτιμῶ νὰ καταφρονεθῇ ἡ πατρίδα μου, παρὰ νὰ χάσω τὴν κόρη μου!» Θὰ ἤθελες νὰ ἔλεγα αὐτὰ καὶ νὰ ἔφευγα ντροπιασμένος, νὰ κρυφτῶ στὸ παλάτι μου στὴ Μυκῆνα; Τί θὰ ἔλεγε ὁ κόσμος ὅλος γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα, κόρη μου;»

Σὰν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ἡ Ἰφιγένεια, ἄρχισε νὰ συλλογίζεται γιὰ λίγη ὥρα. Κατόπι σήκωσε περήφανα τὸ κεφάλι της καὶ μὲ φωνὴ δυνατὴ, χωρὶς κλάματα πιά, εἶπε στὴ μητέρα της.

—Μητέρα μου, μὴν κλαῖς, καὶ μὴ λυπᾶσαι. Τὸ πῆρα ἀπόφαση· θὰ πεθάνω ἄφοβα γιὰ νὰ τιμῶ τὴ μεγάλη μας γενιά. Ἄδικα θυμώνεις καὶ μαλλώνεις τὸν πατέρα. Ὅλη ἡ Ἑλλάδα ἔχει γυρισμένα τὰ μάτια της σὲ μένα.

Ἀπὸ μένα περιμένει ἢ νὰ τιμηθῇ, ἂν θελήσω νὰ θυσιαστῶ, ἢ νὰ καταφρονεθῇ, ἂν ἀρνηθῶ. Στὸ χέρι μου εἶναι νὰ φουσησῇ ἄνεμος καὶ νὰ πᾶνε οἱ Ἕλληνες στὴν Τροία καὶ νὰ νικήσουν. Ἄν γίνῃ ἡ θυσία μου αὐτὴ, τὸ ὄνομά μου θὰ μείνῃ ἀθάνατο. Πῶς θέλεις νὰ ἀγαπῶ τὴ ζωὴ μου περισσότερο ἀπὸ τὴν τιμὴ καὶ τὴ δόξα τῆς πατρίδας μου; Χιλιάδες Ἕλληνες εἶναι ἔτοιμοι νὰ σκοτωθοῦν γιὰ τὴν πατρίδα, κι ἐγὼ θὰ τοὺς ἐμποδίσω νὰ δοξάσουν τὴν Ἑλλάδα; Ἀδύνατο νὰ τὸ κάμω αὐτό. Μ' εὐχαρίστησέ μου δίνω τὴ ζωὴ μου γιὰ τὴν πατρίδα!».

Μόλις εἶπε αὐτὰ ἡ Ἰφιγένεια, ἀκούστηκε ἔξω ἀπὸ τὴν σκηνὴ βοὴ καὶ θόρυβος. Ἦταν ὁ Ἀχιλλέας μὲ τὰ παλικάρια του. Εἶχε μάθει πῶς ὁ Ἀγαμέμνωνας, γιὰ νὰ πείσῃ τὴν Κλυταιμνήστρα νὰ φέρῃ τὴν Ἰφιγένεια στὴν Αὐλίδα, μεταχειρίστηκε τ' ὄνομά του. Ἔμαθε πῶς ὁ Ὀδυσσεύς ἐρχόταν μὲ στρατὸ νὰ πάρῃ μὲ βία τὴν Ἰφιγένεια νὰ τὴ θυσιάσῃ, ὅπως τὸ ζητοῦσε ὅλος ὁ στρατός.

Κι ἤρθε νὰ τὴ γλιτώσῃ. Μπήκε στὴ σκηνὴ κι εἶπε:

—Ἐρχομαι νὰ προστατέψω τὴν Ἰφιγένεια. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ὁ Ἀγαμέμνωνας μεταχειρίστηκε τ' ὄνομά μου γιὰ νὰ τὴ φέρῃ ἐδῶ. Κανένας ἄς μὴν τολμήσῃ νὰ τὴν πάρῃ ἀπ' ἐδῶ, ὅσο εἶμαι ζωντανός.»

Ἡ Κλυταιμνή-
στρα ἔτρεξε νά
τὸν εὐχαριστήσῃ
τὴν ἴδια ὥρα
μπαίνει στὴ σκη-
νὴ κι ὁ Μενέλαος.

— « Πῶς θά
τελειώσῃ τὸ κα-
κὸ αὐτό; » ἔλεγε.
« Ἀλίμονο ἂν οἱ
Μυρμιδόνες πι-
στοῦν μὲ τὸν ἄλλο
στρατό! »

Ἡ Ἰφιγένεια
τότε λέει στὸν
Ἀχιλλέα:

— « Σ' εὐχαρι-
στῶ γιὰ τὴν κα-
λωσύνη σου. Ποτὲ
δὲ δέχομαι ὅμως
νά χυθῇ αἷμα Ἑλ-
ληνικὸ ἐξ αἰτίας
μου. Ἐγὼ ἀπο-
φάσισα θελημα-
τικὰ νά πάω νά
θυσιαστῶ στὸ
βωμὸ τῆς Ἀρ-
τέμιδας. Κανένας
δὲν πρέπει νά μ' ἐμποδίσῃ. »

Ὁ Ἀχιλλέας θαύμασε καὶ δὲν ἀντιστάθηκε πιά.

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ἰφιγένεια καὶ προχωρεῖ ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλὴ. Ὁ
Ὀρέστης τὴν κρατᾷ ἀπὸ τὸ φόρεμα, γιὰ νά τὴν ἐμποδίσῃ. Ἡ
Ἰφιγένεια τὸν φιλεῖ, τὸν ἀφήνει ἐκεῖ, βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλὴ
καὶ πηγαίνει πρὸς τὸν Ὀδυσσεύ.

— « Πᾶμε, τοῦ εἶπε· « θά ἴδουν ὅλοι πῶς πεθαίνει μιὰ κόρη ἀπὸ

τῆ γενιά τῶν Ἀτρειδῶν. Δὲν πεθαίνει, ὅποιος πεθαίνει γιὰ τὸ καλὸ τῆς Πατρίδας».

Φτάνει στὸ βωμὸ. Ἐκεῖ βλέπει τὸν πατέρα τῆς νὰ κλαίη.

Τρέχει καὶ τὸν φιλεῖ καὶ τοῦ λέει:

— «Εὐχῆσου με, πατέρα μου. Δὲν εἶμαι καθόλου δυσχερῆ-
μένη μαζί σου. Θεληματικά θυσιάζομαι».

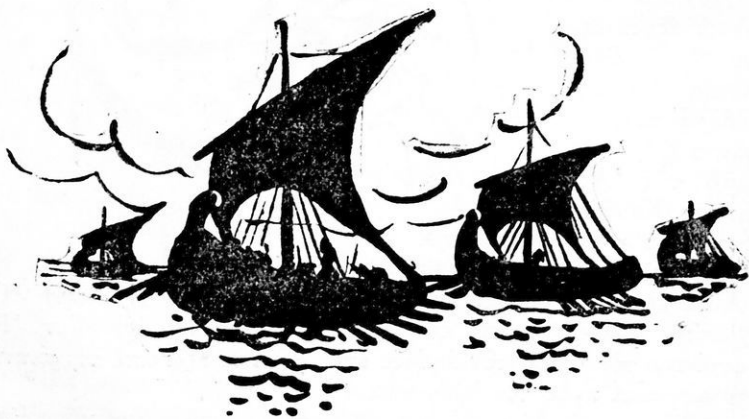
Καὶ γύρισε ἔπειτα στὸ στρατό.

— «Θυσιάστε με, Ἕλληνες», εἶπε, «ἀλλὰ κοιτάξτε νὰ κυριέψετε τὴν Τροία!»

Ἀκούμπησε τὸ ξανθὸ τῆς τὸ κεφάλι στὸν ἀνθοστολισμένον βω-
μὸ. Κανένας δὲ μιλεῖ καὶ δάκρυα τρέχουν ἀπὸ τὰ μάτια ὅλων.

Ὁ Κάλχας προσεύχεται στὴν Ἀρτέμιδα καὶ σηκώνει ἔπειτα τὸ
μαχαίρι. Τῆ φοβερῇ ἐκείνῃ στιγμῇ ὅλοι ἐκλείσαν τὰ μάτια τους
νὰ μὴ δοῦν τίποτε. Ἀκουστικῆ ὁ κρότος τοῦ μαχαιριοῦ τοῦ Κάλ-
χαντα. Ἄνοιξαν τὰ μάτια τους τότε καὶ τί νὰ ἴδουν! Στὸ βωμὸ
ἐπάνω σπάραζε σφαγμένο ἓνα ὄρατο ἐλάφι. Ἐνῶ ἓνα σύννεφο
ἄρπαξε κι ἔφερε μακριὰ τὴ γενναία κόρη.

Στὴ στιγμῇ βολικὸς ἄνεμος ἄρχισε νὰ φυσᾷ. Οἱ Ἕλληνες μῆ-
κον βιαστικά μέσα στὰ πλοία καὶ σὲ λίγες μέρες ἦταν στὴν Τροία.

Η ΙΛΙΑΔΑ

ΠΩΣ ΜΑΛΛΩΣΕ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ

Έμπρός στά τείχη τῆς Τροίας είχαν στήσει τὸ στρατόπεδό τους οἱ Ἕλληνες, καὶ τὴν πολιορκοῦσαν μέρα καὶ νύχτα μὲ μεγάλη ἐπιμονή. Τῆ μιὰ μέρα θριάμβευαν οἱ Ἕλληνες καὶ τὴν ἄλλη ἦταν οἱ Τρῶες νικητές. Ἔτσι πέρασαν ἐννιά ὀλόκληρα χρόνια.

Στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ Τρῶες ἔμεναν κλεισμένοι τὶς περισσότερες μέρες στά κάστρα τους καὶ οἱ Ἕλληνες ἔκαναν ἐπιδρομὲς στὶς γειτονικὲς χῶρες καὶ πολιτείες, ποὺ ἦταν σύμμαχοι μὲ τοὺς Τρῶες.

Μιὰ μέρα ἓνα μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πῆγε στὴν πόλη Χρύσα καὶ τὴ λεηλάτησε καὶ γύρισε πίσω μὲ πλούσια λάφυρα καὶ αἰχμαλώτους.

Ἄναμσα στοὺς αἰχμαλώτους αὐτοὺς ἦταν καὶ μιὰ ὠραία νέα, ἡ Χρυσήδα, ἡ κόρη τοῦ Χρύση, ποὺ ἦταν ἱερέας στὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα. Αὐτὴν διάλεξε ὁ Ἀγαμέμνωνας στὸ μερίδιό του ἀπὸ τὰ λάφυρα γιὰ νὰ τὴν ἔχη σκλάβα του.

Ἀπὸ τὴ Χρῦσα τότε ἦρθε ὁ γέρος ὁ πατέρας της, ὁ ἱερέας, καὶ ζητοῦσε νὰ πάρῃ τὴν κόρη του. Μαζί του ἔφερε πλούσια λύτρα γιὰ νὰ ξαγοράσῃ τὴ Χρυσήδα. Στὸ χέρι του κρατοῦσε μιὰ χρυσὴ πατερίτσα μὲ στέφανα ἐπάνω τοῦ Ἀπόλλωνα, γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ θεός, ποὺ στὸ ναὸ του ὑπηρετοῦσε, ἦταν μαζί του, καὶ μὲ τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα ἦρθε νὰ ζητήσῃ χάρη ἀπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἑλλήνων, πιστεύοντας πὼς θὰ ἤθελε νὰ τοῦ κάμῃ τὴ χάρη αὐτή.

— «Πάρε αὐτὰ τὰ λύτρα, σὲ θερμοπαρακαλῶ καὶ δῶσε μου τὴν πολυαγαπημένη μου τὴν κόρη,» τοῦ ἔλεγε ὁ Χρύσης, «κι ἄμποτε οἱ θεοὶ νὰ σ' ἀξιώσουν νὰ νικήσης τοὺς Τρῶες, καὶ νὰ γυρίσης μὲ τὸ καλὸ σπίτι σου!»

Οἱ Ἕλληνες μὲ προθυμία, θὰ ἤθελαν νὰ δώσουν πίσω τὴ Χρυσήδα στὸν πατέρα της καὶ νὰ πάρουν πλούσια λύτρα ἀπ' αὐτόν.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ὅμως πολὺ θύμωσε κι ἔδωξε τὸ γέρο Χρύση: — «Νὰ μὴ σὲ ξαναἰδῶ, γέρο, νὰ τριγυρίζῃς ἐδῶ κοντὰ στὰ πλοῖα, γιὰτὶ δὲ θὰ σὲ γλιτώσῃ οὔτε ἡ πατερίτσα σου, οὔτε τὸ στεφάνι τοῦ Ἀπόλλωνα!» φώναξε. «Ἡ κόρη σου θὰ γεράσῃ σκλάβα στὰ χέρια μου καὶ δὲ θὰ γυρίσῃ ποτὲ πιά στὸ σπίτι σου. Πήγαινε ἀπ' ἐδῶ!»

Χωρὶς νὰ πῆ λέξη, ὁ Χρύσης ἔφυγε ἀκρογιαλιὰ ἀκρογιαλιὰ. Καὶ στὴν ἐρημιὰ ἐκεῖνη τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὁ Χρύσης γονάτισε καὶ κλαίοντας προσευχήθηκε στὸ θεό.

— «Ἀκουσέ με, ἀργυρότοξε θεέ!» φώναξε. «Ἄν σοῦ ἔχτισα ναὸ, ποὺ φαίνεται ὠραῖος στὰ μάτια σου, καὶ σοῦ πρόσφερα μέσα σ' αὐτόν θυσιᾶς τραγιά καὶ βόδια, κάμε μὲ τὰ βέλη σου ἀκριβὰ νὰ πλερώσουν οἱ Ἕλληνες τὰ δάκρια, ποὺ χύνω.»

Ἐκεῖ ψηλά, ἀπὸ τίς κορυφές τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Ἀπόλλωνας ἀκουσε τὴν προσευχὴ τοῦ Χρύση καὶ λυπήθηκε τὸ γέρο ἱερέα του.

Κι ὅπως τὸ σκότος τὴ νύχτα πέφτει ἐπάνω στὴ γῆ, ἔτσι κι ὁ Ἀπόλλωνας κατέβη ἐκεῖ, ὅπου ἦταν ὁ Ἀγαμέμνωνας μὲ τὰ στρατεύματά του.

Κάθισε λίγο παρέκει από τὰ καράβια καὶ μ' ἓνα τρομερὸ τρίξιμο πέντασε τὴ χερδὴ τοῦ ἀσημένιου τόξου του.

Στὴν ἀρχὴ ἄλογα καὶ σκύλοι ἔπεσαν νεκροὶ ἀπὸ τὰ βέλη του. Ἐπειτα ἄρχισε νὰ θερίζῃ καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐννιά μέρες ὁ ἐκδικητὴς θεὸς δὲν ἔπαυε νὰ σαίτευῃ ὅποιον ἤθελε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τὸν θανατώνῃ. Ἐννιά μέρες ὁ μαῦρος κικνὸς τῆς φωτιᾶς, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἔκαιαν τοὺς νεκροὺς τοὺς, δὲν ἔπαυε νὰ φεύγῃ καὶ νὰ σκορπίζεται ἐπάνω στὴ θάλασσα.

Στὶς ἐννιά μέρες ἐπάνω ὁ Ἀχιλλέας κάλεσε σὲ συμβούλιο τοὺς Ἕλληνας.

—«Ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἀρρώστεια θερίζουν τὸ στρατό μας», εἶπε. «Βέβαια εἶναι πιά καιρὸς νὰ ρωτήσωμε κανένα ἱερέα ἢ μάντη, γιατί ὁ Ἀπόλλωνας εἶναι ἔτσι θυμωμένος μαζί μας.»

Ὁ Κάλχας τότε, ὁ μάντης ὁ σοφώτερος ἀπ' ὅλους, σηκώθηκε ἐπάνω καὶ εἶπε μίλησε:

—«Αὐτὲς οἱ συμφορὲς ἔπεσαν ἐπάνω στὸ κεφάλι μας γιὰ τὸ κακό, ποῦ ἔκαμε ὁ Ἀγαμέμνωνας στὸ Χρῦση, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνα. Μὲ τὰ βέλη τῆς ἀρρώστειας, ὁ Ἀπόλλωνας δὲ θὰ πάψῃ νὰ μᾶς χτυπᾷ, ἂν τὴ γαλανομάτα τὴ Χρυσήδα δὲ στείλωμε πίσω στὸν πατέρα της, χωρὶς λύτρα, καὶ ἂν δὲν πάρωμε ἑκατὸ ζῶα νὰ τὰ προσφέρωμε στὸ ναὸ του τῆς Χρῦσας γιὰ θυσία.»

Αὐτὰ εἶπε ὁ Κάλχας καὶ κάθισε.

Τότε σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του ὁ Ἀγαμέμνωνας, ποῦ ἡ ψυχὴ του ἔβραζε ἀπὸ θυμὸ καὶ τὰ μάτια του πετοῦσαν σπίθες:

—«Κακὸς προφήτης, εἶσαι Κάλχα!» φώναξε. «Μόνο κακὰ προφητεύεις πάντα γιὰ μένα! Δὲ δέχομαι ν' ἀλλάξω τὴ Χρυσήδα μὲ λύτρα, γιατί τὴν ἀγαπῶ πολὺ. Κι ὅμως θὰ προτιμήσω νὰ τὴν ἐπιστρέψω, παρὰ ν' ἀφήσω τὸ λαὸ μου νὰ χαθῇ. Πρέπει ὅμως νὰ λάβω ἄλλο λάφυρο. Γιατί μόνο ἐμένα ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας νὰ πάρουν πίσω τὸ βραβεῖο; Εἶναι πρεπούμενο αὐτό;»

—«Ὅχι, ὄχι! εὐγενέστατε Ἀγαμέμνονα», εἶπε ὁ Ἀχιλλέας. «Εἶσαι πάρα πολὺ ἀπληστος. Δὲν ἔχομε κανένα κοινὸ ταμεῖο, γιὰ νὰ σὲ πλερώσωμε γι' αὐτό, ποῦ γάνεις. Τὰ λάφυρα, ὅσα πήραμε τὰ μοιράσαμε καὶ ἔλαβες τὸ μερίδιό σου. Δῶσε, λοιπὸν τὴ Χρυσήδα στὸν πατέρα της, καὶ ἅμα καὶ ἄλλη πόλη λεηλατήσωμε, τὸ πλουσιώτερο μερίδιο ἀπὸ τὰ λάφυρα πάλι δικό σου θὰ εἶναι.»

— «Ζητῶς νὰ μὲ γελάσῃς, Ἄχιλλεῖ!» ἀπάντησε ὁ Ἀγαμέμνωνας μὲ θυμό. «Θέλεις νὰ χάσω τὴ Χρυσήδα, χωρὶς ἀντάλλαγμα; Καὶ ἐγὼ σοῦ λέω ὅτι, ἂν δὲ λάβω τὴν ἀμοιβή, ὅπου ζητεῖ ἡ τιμὴ μου σήμερα, θ' ἀρπάξω τότε μόνος μου καμιάν ἄλλη κόρη, γιὰ βραβεῖο μου, εἴτε αὐτὴ ἀνήκει σὲ σένα, εἴτε εἶναι ἄλλου λάφυρα. Καὶ θὰ θυμώσῃ βέβαια πολὺ ἐκεῖνος, ποῦ θὰ τοῦ λάχῃ αὐτό. Αὐτὰ ὅμως τὰ λέγομε ἀργότερα. Τώρα ἄς ρίψωμε στὴ θάλασσα ἓνα καράβι, καὶ μέσα σ' αὐτὸ ἄς βάλωμε τὴ Χρυσήδα, τὴν ὁμορφὴν κόρη τοῦ Χρῦση. Μαζὶ μ' αὐτὴν ἄς στείλωμε καὶ βόδια ἀρκετὰ γιὰ νὰ κάμωμε θυσία στὸν Ἀπόλλωνα, ποῦ μᾶς στέλνει ἀπὸ μακριὰ τὰ βέλη του.»

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔριξε ἀγριεμένη ματιὰ στὸν Ἀγαμέμωνα:

— «Εἶσαι ἀδιάντροπος!» φώναξε «εἶσαι ἀδιάντροπος καὶ πονηρός. Γιὰ χάρη δική σου καὶ τοῦ ἀδερφοῦ σου τοῦ Μενελάου, ἄφησα τὸ σπίτι μου καὶ τόση θάλασσα πέρασα κι ἤρθα νὰ πολεμήσω ἐδῶ στὴν Τρωάδα. Καὶ τώρα σὺ, μὲ φοβερίζεις πὼς θὰ μοῦ ἀρπάξῃς τὰ λάφυρα, ποῦ κέρδισα μὲ τόσοις κόπους καὶ τόσο πόλεμο! Θὰ γυρίσω λοιπὸν στὸ σπίτι μου, γιατί δὲ θέλω πιά νὰ πολεμῶ γι' ἄνθρωπο, ποῦ εἶναι φιλάργυρος κι ἀχόρταγος καὶ δὲν τὸν μέλει, ἂν θὰ ντροπιαστῶ ἢ ὄχι.»

— «Φύγε, ἂν θέλῃς!» τοῦ εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας «ἔχω πολλοὺς ἄλλους, ποῦ εἶναι γενναῖοι, ὅπως ἐσύ, κι εἶναι πρόθυμοι νὰ μὲ τιμήσουν. Ἐσένα πολὺ σὲ μάχομαι, γιατί βλέπω πὼς σοῦ ἀρέσουν οἱ φιλονικίες καὶ τὰ μαλλώματα. Καθόλου δὲ σκοτίζομαι γιὰ τοὺς θυμούς σου καὶ σοῦ τὸ λέγω καθαρὰ πὼς στὴ σκηνὴ σου μόνος μου θὰ ἔρθω νὰ πάρω τὴ σιλάβα σου τὴ Βρυσήδα, γιὰ νὰ μάθῃς ὅτι ἐγὼ ὁ Ἀγαμέμνωνας εἶμαι βασιλιάς κι ἀρχηγός σου.»

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀναψὲ ἀπὸ τὸ θυμό, ἅμα ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια. Τὸ χερί του ἔπιασε τὴ λαβὴ τοῦ σπαθιοῦ του, καὶ θὰ φόνευε ἀμέσως τὸν Ἀγαμέμωνα, ἂν ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ δὲν τὸν κρατοῦσε.

— «Γιατί ἤρθες ἐδῶ;» ρώτησε μὲ θυμό ὁ Ἀχιλλεὺς, καθὼς εἶδε τὴ θεὰ στὸ πλευρό του. «Ἦρθες ν' ἀκούσῃς τὴν αὐθάδεια τοῦ Ἀγαμέμωνα; Ἐγὼ σοῦ λέγω πὼς ἀπὸ τὴν περηφάνεια του θὰ χάσῃ τὴ ζωὴ του.»

Κι ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπάντησε μὲ σιγανὴ φωνή:

— «Ἦρθα ἀπὸ τὸ μακρινὸ τὸν Ὀλυμπο ἐπίτηδες, γιὰ νὰ στα-

ματήσω τὸ θυμὸ σου. Ἀργότερα θὰ λάβης δῶρα σπουδαῖα γιὰ ἀμοιβή σου, Ἀχιλλέα. Μόνο κράτησε τώρα τὸ χέρι σου.»

—«Θεά», εἶπε ὁ Ἀχιλλέας, «ἀνάγκη ὁ κάθε ἄνθρωπος σὲ σέβει νὰ ὑπακούη καὶ ὅ,τι λές νὰ κάνη, γιὰτὶ ἐκεῖνον, ποὺ ὑπακούει εἰς τοὺς θεοὺς, τὸν ἀκούουν κι αὐτοί.»

Ἀμέσως ἔβαλε τὸ σπαθὶ στῆ θήκη του μέσα. Ἀλλὰ μὲ θυμὸ πάλι μίλησε στὸν Ἀγαμέμνονα:

— «Σὺ, ποῦ ἔχεις μάτια σκύλου καὶ καρδιὰ ἐλαφιοῦ, ποτὲ δὲν πολέμησες, ὅπως πρέπει νὰ πολεμοῦν οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὰ λάφυρα! Ἀλλὰ προτιμᾷς καλύτερα ν' ἀρπάξης ἐκεῖνα, ὅσα οἱ ἄντρες σου κινδυνεύοντας τῆ ζωὴ τους κέρδισαν. Ὅρκίζομαι ὅμως σ' αὐτὸ τὸ σκῆπτρο ἐπάνω, ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ μὲ ζητήσουν μιὰ μέρα, ἐμένα τὸν Ἀχιλλέα, ὅταν θὰ πέφτουν σωροὶ κάτω ἀπὸ τὸ φανικὸ χέρι τοῦ Ἑκτορα. Τότε θὰ σπαράξῃ ἡ καρδιά σου ἀπὸ τὴ στενωπὴ σου, γιατί δὲν τίμησες τὸ γενναϊότερο πολεμιστὴ σου.»

Ἔτσι μίλησε ὁ Ἀχιλλέας καὶ πέταξε κάτω τὸ σκῆπτρο του, ποῦ ἦταν στολισμένο μὲ χρυσὰ καρφιά, ἐνῶ ἀντίκρου του καθόταν ὁ Ἀγαμέμνωνας ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸ θυμὸ του.

Μὲ πολλὴ κλωσὴ μίλησε ὁ Νέστορας, γέρος πολεμιστὴς ὡς ἑκατὸ χρόνων, ἕως καὶ παραπάνω, ποῦ ἤθελε νὰ τοὺς συμφιλίωσῃ. Ἀλλὰ γιὰ συμφιλίωσι, οὔτε ν' ἀκούσουν ἤθελαν ὁ Ἀγαμέμνωνας κι ὁ Ἀχιλλέας.

— «Μπορεῖς νὰ μοῦ πάρῃς τὴ σκλάβα μου, τὴν ὁμορφὴ Βρισηίδα, εἶπε ὁ Ἀχιλλέας. Οἱ Ἕλληνες μοῦ τὴν ἔδωσαν οἱ Ἕλληνες ἄς μοῦ τὴν πάρουν πάλι. Ἀλλὰ τὴ στιγμὴ ποῦ θὰ τοιμῆσης νὰ βάλῃς χέρι σ' ἄλλο δικό μου πρᾶμα, τὸ αἷμα σου θὰ βάλῃ τὸ κοντάρι μου.»

Τότε τὸ συνέδριο διαλύθηκε καὶ σ' ἓνα καράβι τοῦ στόλου, ἔβαλαν τὴν κρινοπρόσωπη Χρυσίδα. Μὲ τὸ ἴδιο καράβι ἔστειλαν κι ἑκατὸ ζῶα γιὰ θυσία στὸν Ἀπόλλωνα. Ἐπικεφαλῆς ἦταν ὁ Ὀδυσσεύς μὲ συνοδεία ἀρκετὴ καὶ πέρασαν τὴ θάλασσα μὲ τὴ Χρυσίδα γιὰ νὰ τὴ φέρουν στὸν πατέρα της, τὸν ἱερεὰ τοῦ Ἀπόλλωνα, καὶ γιὰ νὰ προσφέρουν θυσία στὸ θυμωμένο θεό.

Ἐπειτα ὁ Ἀγαμέμνωνας κάλεσε τοὺς κήρυκες κι εἶπε:

— «Νὰ πάτε στὴ σκηνὴ τοῦ Ἀχιλλέα καὶ νὰ μοῦ φέρετε ἐδῶ τὴ Βρισηίδα, τὴν ὠραία του σκλάβαν.»

Οἱ κήρυκες, χωρὶς τὴ θέλησή τους, πῆραν τὴν ἀκροθαλασσιά, κι ἔφτασαν ἐκεῖ, ποῦ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀχιλλέα ἦταν στημένη. Ὁ Ἀχιλλέας καθόταν ἀπέξω, κι ὅταν τοὺς εἶδε, κατάλαβε τί θέλουν ἢ καρδιά του πόνεσε πολύ.

— «Καλῶς ἤρθατε, κήρυκες!» τοὺς εἶπε. «Σεῖς τίποτε δὲ μοῦ φταῖτε.»

«Εκείνος, που φταίει, είναι ο 'Αγαμέμνωνας μόνο, που σ'ας έστειλε να μου αρπάξετε τη Βρισηίδα. Να την πάρετε. Να είστε όμως μάρτυρες, πως όταν ο 'Αγαμέμνωνας θα με χρειαστή να σώσω το στρατό του από ντροπιασμένη καταστροφή, καμιά από μένα βοήθεια να μην περιμένει.»

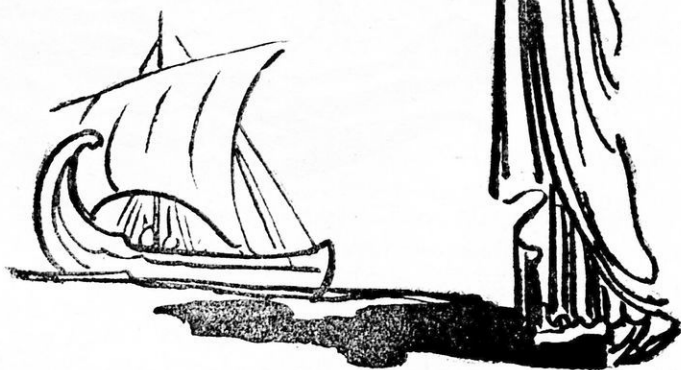
Πήραν την Βρισηίδα, χωρίς τη θέλησή της, κι ο 'Αχιλλέας την παρατηρούσε, που έφυγε. Έπειτα κάθισε κάτω στην άμμουδιά της ακροθαλασσιάς κι έλαψε.

Σήκωσε τα βουρκομένα μάτια του, ο 'Αχιλλέας, τα κάρφωσε επάνω στην απέραντη άπλωσιά του πελάγου και με τα χέρια ανοιχτά φώναζε τη μητέρα του, που ήταν κόρη του Ποσειδώνα.

Με αντάρα βγήκε η Θέτιδα, μέσα από τα γαλανά τ' κύματα της θάλασσας και ήρθε κοντά στο βαριά θλιμμένο της παιδί.

— «Η ζωή σου θα είναι πολύ σύντομη, παιδί μου, είπε. Παρηγορήσου όμως κι εγώ θα φροντίσω να σε βοηθήσω. Καλύτερα να μη σε είχα γεννήσει, παρά να με ποτίσης αυτό το φαρμάκι.»

Έπειτα τον άφησε κι έφυγε, αλλά την άλλη μέρα χαράγματα σηκώθηκε από τη θάλασσα η Θέτιδα κι ανέβηκε στον 'Ολυμπο.

—«Δία, εἶπε στὸν πατέρα τῶν θεῶν, ἂν σὲ βόηθησα καιιά φορέ κι ἐγώ, νά μοῦ κάμης τώρα καὶ σὺ αὐτό, ποῦ θέλω! Νά δώσης ἰκανοποίηση στὸ παιδί μου, ποῦ δὲ θά ζήσῃ ἀκόμη πολὺ στὴ γῆ. Νά κάμης νά νικοῦν οἱ Τρῶες ὅσον καιρὸ δὲ σύρῃ τὸ σπαθὶ τοῦ ὁ Ἀχιλλέας. Νά κάμης ὥστε νά τὸν τιμήσουν στὸ τέλος οἱ Ἕλληνας, ἀφοῦ ὁ Ἀγκιμέμονας τὸν λύπησε μὲ τόσο μεγάλη προσβολή.»

Τότε ὁ Δίας τῆς ἔγνεψε μὲ τὸ κεφάλι πὼς θά τῆς κάμῃ τὴ χάρη, ποῦ ζήτησε.

Κι ἡ Θέτιδα, σὰν τὸ πουλί, ποῦ ἀπὸ ψηλὰ βουτᾶ στὸ πέλαγος, πήδησε ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο μέσα στὰ γαλιανά τὰ κύματα καὶ μ' ἓνα μεγάλο πάλασμα γάθηκε μέσα στὰ βαθιὰ νερά καὶ γύρισε στὸ βασίλειο τοῦ Ποσειῶνα, ποῦ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴ θάλασσα.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΑΙΟ

Ἐκείνη τὴ νύχτα κι οἱ θεοὶ κι οἱ ἄνθρωποι κοιμήθηκαν βαθιά· μόνον ὁ Δίας, ὁ πατέρας τῶν θεῶν ἦταν ἀγρυπνός καὶ ζητοῦσε νὰ βρῆ τὸν καλύτερο τρόπο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα.

— «Θὰ στείλω ἓνα ὄνειρο, νὰ ξεγελάσω τὸν Ἀγαμέμνονα,» εἶπε, ἔφου τέλος τὸ ἀποφάσισε τί θὰ γίνῃ.

Ἐπειτα φώναζε ἓνα ὄνειρο, γιατί μὲ τὰ ὄνειρα παραγγέλλουν οἱ θεοὶ ὅ,τι θέλουν στοὺς ἀνθρώπους.

— «Πήγαινε γρήγορα, κακὸ ὄνειρο,» εἶπε ὁ Δίας, «πήγαινε ἐκεῖ, ποὺ κοιμάται ὁ Ἀγαμέμνονας στὴ σκηνή του, κοντὰ στὰ γρήγορα καράβια του, καὶ πέ του κὺτὰ τὰ ἴδια λόγια, ποὺ θὰ σοῦ πῶ· πέ του νὰ καλέσῃ στὰ ὅπλα τὸ στρατό του, γιατί τώρα θὰ κυριέψῃ τὴ δυνατὴ τῆς Τροίας πόλη.»

Τὸ ὄνειρο ἔτρξε στὴν σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα. Πῆρε τὴ μορφὴ

τοῦ γέρου πολεμιστῆ, πού εἶχε προσπαθήσει νά συμφιλιώσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα μὲ τὸν Ἀχιλλέα, στάθηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα, πού κοιμόταν, καὶ τοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια:

—«Κοιμᾶσαι, Ἀγαμέμνονα; Δὲν εἶναι σωστὸ ἕνας ἀρχηγὸς τόσο δυνατοῦ στρατοῦ νά κοιμᾶται ἔτσι βαθιὰ ὅλη τὴ νύχτα. Ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Δία, πού σοῦ παραγγέλλει αὐτά: Κάλεσε στὰ ὅπλα τὸ στρατό σου, γρήγορα, γιατί τώρα θά κυριέψῃς τὴ δυνατὴ τῆς Τροίας πόλη».

Αὐτὰ εἶπε τὸ ὄνειρο καὶ χάθηκε σὰν μιὰ σταχτιά λωρίδα καταχνιάς, πού ἀνεβαίνει στριφογυρίζοντας στὸν Ὀλυμπο. Ὁ Ἀγαμέμνονας ξύπνησε κι ἡ φωνὴ τοῦ ὄνειρου βούιζε ἀκόμη στ' αὐτιά του.

Γρήγορα σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, φόρεσε τὸ χιτῶνά του, μὲ τὰ ζωρὰ τὰ χρώματα, ἔβριξε ἐπάνω του τὸ μεγάλο μαντύα του κι ἔδωσε στὰ πόδια του τὰ σαντάλια του. Ἐπειτα πέρασε στὸν ὄμο τὸ σπαθί του τὸ ἀσημοκόλλητο, καὶ στὰ χέρι του πῆρε τὸ σκῆπτρο, τὸ σημεῖο πὼς ἦταν ἀρχηγός, πῆγε ἐκεῖ, πού ἦταν τὰ ἑλληνικὰ καράβια, καὶ κάλεσε τοὺς ἀρχηγούς σὲ συμβούλιο.

Σ' ὅλους τοὺς ἀρχηγούς εἶπε τί εἶδε κι ἄκουσε στὸν ὕπνο του.

—«Νά καλέσης στὰ ὅπλα» ἦταν ἡ παραγγελία τοῦ θεοῦ. «Νά καλέσης στὰ ὅπλα! γιατί ἡ νίκη εἶναι δική σου!»

Ἐπειτα ὁ γέρος πολεμιστής, πού μὲ τὴ μορφή του εἶχε παρουσιαστῆ τὸ ὄνειρο, εἶπε:

—«Σύντροφοι, ἂν κανένας ἄλλος μᾶς ἔλεγε αὐτὸ τ' ὄνειρο, θά ἔπρεπε νά μὴ τὸ πιστέψωμε ἀλλὰ τ' ὄνειρο αὐτὸ τὸ εἶδε ὁ ἀρχηγός μας. Ἄς καλέσωμε λοιπὸν τοὺς στρατιῶτες μας στὰ ὅπλα.»

Ὅλοι τότε οἱ στρατηγοὶ ἀκολούθησαν τὴ συμβουλὴ του καὶ γρήγορα οἱ Ἕλληνες ὑπάκουσαν στὴν πρόσκλησή τους. Σὰν τὰ μελίτσια, ὅταν βγαίνουν ἀπὸ τίς κυψέλες, πού ἔχουν στίς σισμάδες κενεὸς βράχου καὶ πετοῦν ἐκεῖ, πού τὰ λουλούδια τῆς ἀνοιξῆς τὰ προσκαλοῦν μὲ τὴ γλυκιά τους εὐωδιά, ἔτσι κι οἱ πολεμιστὲς οἱ Ἕλληνες ξεχύθηκαν ἀπὸ τὰ καράβια κι ἀπὸ τίς καλύβες τους, πού εἶχαν στὴν ἀκρογιαλιά. Καὶ συναθροίζονταν, μὲ μεγάλη βοή, πού ἀντιλαλοῦσε ὀλόγυρα. Ἐννιά κήρυκες θέλησαν νά τοὺς ἡσυχάσουν. Πέρασαν ὅμως ὄρες πολλὲς ὥσπου νά πάψῃ ἡ βοή, πού ἔκαμαν, καὶ ν' ἀκούσουν μὲ προσοχὴ τὴ φωνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα.

Τότε ὁ Ἀγαμέμνωνας δοκίμασε τὸ στρατό του.

—«Πολὺ ἄσκημα μᾶς τὰ κατάφερε ὁ Δίας, παιδιά,» εἶπε. «Μᾶς εἶχε ὑποσχεθῆ, ὅταν ξεκινήσαμε γιὰ τὸ μέρος αὐτό, ὅτι ἡ νίκη θὰ ἦταν δική μας. Πέρασαν ὅμως ἀπὸ τότε ὀλόκληρα ἐννιά χρόνια καὶ τὰ καράβια μας σάπισαν καὶ τὰ ξάρτια καὶ τὰ πανιά τους ἐλειώσαν. Στὰ σπίτια μας οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά μας ἀκόμη μᾶς περιμένουν, κι ὅμως ἐμεῖς εἴμαστε τόσο μακριὰ ἀπὸ τὴ νίκη, ὅσο καὶ τὴν πρώτη μέρα, πού φτάσαμε ἐδῶ. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἄς φύγωμε μὲ τὰ πλοῖα μας στὴν πατρίδα μας, γιατί ποτὲ ἡ Τροία δὲ θὰ γίνῃ δική μας».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ ἀναστάτωσε ὅλους ἐκείνους, πού δὲν εἶχαν ἀκούσει τὸ μυστικὸ συμβούλιο τῶν ἀρχηγῶν.

Ὅπως τὰ μεγάλα θαλασσινὰ κύματα, ὅταν φυσοῦν ἐνάντια οἱ ἀνεμοὶ, πηγαίνουν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἔτσι συνταράχτηκε κι ὁ στρατός τῶν Ἑλλήνων ἐκείνη τὴ στιγμή. Κι ὅπως ὁ δυνατὸς βοριάς γέρνει κι ἀνεμίζει τὰ στάχια στὴν πεδιάδα τὸ Μᾶη, ἔτσι ἀνασάλεψαν κι οἱ πολεμιστὲς ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη.

Μὲ φωνὲς καὶ μὲ ἀλαλαγμοὺς ὤρμησαν στὰ καράβια τους καὶ ἀπὸ τὰ πόδια τους σηκώθηκε σὰν σύννεφο ἡ σκόνη.

Γρήγορα, γρήγορα ἐτοίμασαν τὰ καράβια καὶ μὲ χαρὰ πρόσμειναν τὸ σύνθημα νὰ ξεκινήσουν γιὰ τὴν πατρίδα τους, σκίζοντας τὴ γαλανὴ θάλασσα. Καὶ θὰ γύριζαν πίσω οἱ Ἕλληνες πολεμιστὲς, μολονότι αὐτὸ δὲν ἦταν τὸ θέλημα τῆς μοίρας.

Θυμωμένος γιὰ τὴν κατάσταση αὐτὴ ὁ Ὀδυσσεύς, ἔρριξε πέρα τὸ μαντῦά του κι ἔτρεξε νὰ βρῆ τὸν Ἀγαμέμνονα. Πῆρε ἀπ' αὐτὸν τὸ σκῆπτρο τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ κρατώντας το πῆγε στὰ καράβια, ἔπου εἶχαν μαζευτῆ ὅλοι οἱ Ἕλληνες.

Κι ὅταν συναντοῦσε κανένα στρατηγό, τοῦ ἔλεγε μὲ τρόπο:

—«Καθήμε, δὲ στέκει σὲ σένα νὰ εἶσαι δειλός! Πρέπει νὰ μείνης, γιατί δὲν ξέρεις ποιά εἶναι ἡ θέληση τοῦ Ἀγαμέμνονα. Θέλει τώρα μόνο νὰ σὲ δοκιμάσῃ. Κράτα λοιπόν πίσω τοὺς ἄντρες σου καὶ μὴ τὸν θυμώνῃς.»

Ὅταν ὅμως ὁ Ὀδυσσεύς συναντοῦσε κανένα ἀπλὸ στρατιώτη νὰ πηγαίνει βιαστικὸς στὰ καράβια, τὸν χτυποῦσε μὲ τὸ σκῆπτρο καὶ τοῦ ἔλεγε:

—«Κάθισε ἥσυχος, ἐσύ, κι ἄκουε, τί θὰ εἰποῦν οἱ μεγαλύτεροί

σου. Δέν εἶσαι πολεμιστής· εἶσαι φοβιτσιάρης. "Ἐνα ἀρχηγό μᾶς ἔδωσε ὁ Δίας· νά ὑπακούης στή θέληση τοῦ Ἀγαμέμνονα.»

"Ἔτσι λοιπόν προστάζοντας ὁ Ὀδυσσεύς, τράβηξε τοὺς ἀντρες ἀπὸ τὰ καράβια στὸ μέρος, ποὺ κάθονταν ὁ Ἀγαμέμνωνας.

Κι ἡ βοή, ποὺ ἔκαναν, καθὼς γύριζαν πίσω, ἔμοιαζε μὲ τὴ βοή, ποὺ κάνουν τὰ μεγάλα κύματα τῆς θάλασσας, ὅταν σιάζουν στήν ἀμμουδιά κι ἀκούεται πολὺ μακριὰ ὁ πάταγος.

Κάθισαν ὁμῶς ἤσυχοι ἐμπρὸς στὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τοὺς ἀρχηγούς τους. Μόνον ἓνας δὲν ἤθελε νὰ ἤσυχάσῃ ὁ Θεραΐτης, ὁ στραβοπόδης, ὁ καμπούρης, ὁ κουτσός, μὲ τὸ ἀσκημο κεφάλι, ποὺ εἶχε ἐδῶ κι ἐκεῖ λίγα μαλλιά σὰν γουρουνότριγες, ὁ πῖθ' κακομοιρασμένος ἀπ' ἄλλους τοὺς ἀντρες τοῦ στρατοῦ.

Με διαπεραστική φωνή ἄρχισε νὰ κακολογῇ τὸν Ἀγαμέμνονα.

— «Τί σοῦ λείπει, ἐσένα τώρα;» φώναξε. «Ἡ καλύβα σου εἶνε γυμνάτη, βέβαια, μὲ τὰ λάφυρα, πού σοῦ φέρνομε κάθε φορά, πού λεηλατοῦμε κάποια πόλη. Τί ἄλλο θέλεις; Σεῖς οἱ Ἕλληνες, εἴστε βλάκες, εἴστε γυναῖκες καὶ ὄχι ἄντρες. Ἄλλως θὰ γυρίζατε ἀμέσως στὰ σπίτια σας μὲ τὰ καράβια καὶ θ' ἀφήνατε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ἐδῶ στὴν Τρωάδα νὰ σιᾷ τρώγοντας λάφυρα, πού δὲν πολέμησε καθόλου γιὰ νὰ τ' ἀποκτήσῃ. Ἐκαμε μεγάλη προσβολὴ στὸν ἀντρωϊωμένο Ἀχιλλεῖα, πού εἶναι καλύτερος ἀπ' αὐτόν!»

Κατ' ἐπάνω τοῦ Θεοσίτη ἦρθε ἀμέσως ὁ ἀρχοντικὸς Ὀδυσσεύς.

— «Βουβάσου σύ!» τοῦ εἶπε αὐστηρά. «Σοῦ τὸ λέω καθαρά πῶς ἂν σὲ ξανακούσω νὰ σαλιαρίζῃς, ὅπως τώρα, θὰ σὲ γδύσω καὶ θὰ σοῦ κάμω τὰ πλευρά σου μαῦρα, σὰν τὰ ρούχά σου, ἀπὸ τὸ ξύλον.»

Ἔτσι μίλησε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ τοῦ ἔδωσε ἀρκετὲς στὴ ράχη καὶ στοὺς ὤμους μὲ τὸ σιῆπτρο. Ὁ Θεοσίτης ἔσκυψε κάτω, καὶ γοντρά δάκρυα ἔτρεξαν ἀπὸ τὰ μάτια του. Ἀπὸ τὸ χρυσὸ τὸ σιῆπτρο τοῦ ἔγινε ἓνα κοῦξίμο μελανωπὸ στὴν πλάτη. Τὰ ἔχασε, κάθισε, καὶ μέσα στὸν πόνο του καὶ στὴ ζάλη του σφουγγίζε τὰ δάκρυα. Οἱ ἄλλοι, ἂν καὶ τὸν λυπήθησαν, ἔσκασαν στὰ γέλια σὰν εἶδαν, πῶς τὰ ἔχασε.

— «Πολλὰ καλὰ βέβαια ἔχει κάμει ὡς τώρα ὁ Ὀδυσσεύς,» ἔλεγαν· «ποτὲ ὅμως δὲν ἔκαμε κάτι ὠραιότερο ἀπ' αὐτό, πού ἔκαψε τὴ φόρα αὐτοῦ τοῦ ἀνόητου, πού ἤθελε νὰ περιπαίξῃ τὸν ἀρχηγό μας.»

Τότε μίλησε ὁ Ὀδυσσεύς κρατώντας τὸ σιῆπτρο στὸ χέρι του.

— «Χωρὶς ἄλλο, ἡ ἐπιθυμία τῶν Ἑλλήνων εἶναι νὰ σὲ κάμουν τὸν πιὸ περιφρονημένο ἀπ' ὅλους τοὺς ἀρχόντες, μεγάλῃ Ἀγαμέμνονα» εἶπε· «γιατὶ κλαῖνε σὰν μικρὰ παιδιὰ ἢ σὰν λυπημένες γυναῖκες γιὰ νὰ γυρίσουν πίσω στὴν πατρίδα τους. Ἐχομε ἐδῶ στὴν Τροία ἐννιά χρόνια καὶ θὰ ἦταν μεγάλη ντροπὴ μας, νὰ γυρίσωμε πίσω μ' ἄδεια τὰ χέρια. Θάρρος, φίλοι μου! νὰ περιμένετε λίγο, γιατί χωρὶς ἄλλο ἢ Τροία θὰ γίνῃ δική μας. Δὲ θυμᾶστε τὴ μέρα, πού κάναμε πανιά γιὰ τὴν Αὐλίδα, τὸ περίεργο σημεῖο, πού εἶδαμε; Ἐκεῖ πού προσφέραμε θυσία στοὺς θεοὺς, κάτω ἀπὸ ἓνα πλάτανο, ἓνα πελώριο φίδι, κόκκινο στὴ ράχη σὰν τὸ αἷμα, πού τρώμαζες νὰ τὸ βλέπῃς, γλίστησε κάτω ἀπὸ τὸ βωμὸ

κι ώρμηξε επάνω στο δέντρο. Στην φουντωτή κορυφή του δέν-
 τρου ήταν μια φωλιά και μέσα στη φωλιά όχτώ νιόβγαλτα σπουρ-
 γίτια, που τα σκέπαζε ή μάνα τους μ' άπλωμένα τα φτερά της.
 Τα καημένα τα μικρά έκαναν: τσίου, τσίου και σπάραζαν τρομερά,
 όταν το φίδι τα κατάπινε ένα ένα και σπαραχτικά θρηνούσε κι ή
 μητέρα τους, φτερουγίζοντας από πάνω από τα μικρά της. Άλλά
 το φίδι άρπαξε κι αυτή καθώς τυλίχτηκε επάνω της και την έ-
 σφιξε, την αποτέλειωσε. Τότε ό θεός μας έδειξε φανερά πως αυτό
 ήταν άληθινό σημείο, γιατί πέτρωσε το φίδι. Κι ό Κάλχας
 ό μάντης μας τό εξήγησε άμέσως: α'Εννιά χρόνια είπε, γιατί

έννιά πουλιά έφραγε τὸ φίδι, θά πολεμήσετε στήν Τροία, ἀλλά στά δέκα ἢ πόλη θά πέση στά χέρια σας». Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἄς καθίσουμε ἐδῶ, ὥσπου νά πάρωμε τὴ μεγάλη πόλη.»

“Ὅταν τελείωσε τὴν ὁμιλία του ὁ καλὸς Ὀδυσσεύς, οἱ Ἕλληνες τὸν ἐπαίνεσαν, κι οἱ φωνές τους ἀντιλαλοῦσαν μέσα στά καράβια.

Ἔπειτα εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας:

—«Πηγαίνετε τώρα ὅλοι σας νά φάτε γιά νά εἶμαστε ἔτοιμοι στή μάχη. Νά ἀκονίσετε ὅλοι τὰ κοντάρια σας καί νά διορθώστε τίς ἀσπίδες σας. Νά φροντίστε τ' ἄλογά σας νά εἶναι καλοταϊσμένα καί τ' ἄρματα σας σέ τάξη. Κι ὅποιον ἰδῶ ὅτι ἔχει σκοπὸ νά μὴ λάβῃ μέρος στή μάχη, ἀλλά νά μείνῃ ἐδῶ γύρω στά καράβια, αὐτὸς ἄς μὴν ἐλπίζῃ τίποτε πιά στό ἐξῆς, γιατί θά τὸν φάνε τὰ σκυλιὰ καί τὰ ὄρνια».

Ἔτσι μίλησε ὁ Ἀγαμέμνωνας κι οἱ Ἕλληνες ἀλλάλαξαν κι οἱ φωνές τους ἀκούονταν σάν τὴ βοή, πού κάνουν τὰ πελώρια κύματα τῆς φουρτουνιασμένης θάλασσας, ὅταν σπάζουν ἐπάνω στοὺς βράχους.

Γρήγορα τότε σκορπίστηκαν, ἐτοιμάστηκαν καὶ ξεκίνησαν γιά τὴ μάχη. Ὅπως οἱ κοκκινόχρυσες φλόγες μεγάλης πυρκαϊᾶς μεγάλου δάσους φαίνονται ἀπὸ μακριά, ἔτσι καί ἡ λάμψη τῆς χάλκινης ἀρματωσιᾶς τῶν Ἑλλήνων θάμπωνε τὰ μάτια καθὼς προχωροῦσαν στή μάχη.

Σάν κοπάδια ἀπὸ ἀγριόχηνες, γερανοὺς καὶ κύκνους, πού σ' ἀτέλειωτες σειρὲς βλέπομε νά προχωροῦν ἀδιάκοπα ψηλά στὸν οὐρανό, ἔτσι καί οἱ Ἕλληνες ὤρμησαν ἐμπρὸς κι ἡ γῆ ἀντηχοῦσε φοβερά ἀπὸ τὰ πατήματα τῶν ἀνθρώπων καί τῶν ἀλόγων.

Ὅπως οἱ μῦγες μαζεύονται τὴν ἀνοιξὴ γύρω ἀπὸ τὴν καρδάρια τοῦ βοσκοῦ, ἔτσι κι οἱ Ἕλληνες τρέχουν στή μάχη, ἀμέτροι σάν τὰ φύλλα καί τὰ λουλούδια, πού πατοῦσαν στήν ἀνθόσκαρτη πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.

ΜΟΝΟΜΑΧΟΥΝ
Ο ΠΑΡΗΣ ΚΑΙ
Ο ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Οἱ Τρῶες βγήκαν
ἔ' ἀντικρίσουν τοὺς
"Ἕλληνας." Ἐρχονται
μὲ ἀλαλαγμὸ κι ὀ-
γλοβοή, σὰν τὰ κο-
πάδια τῶν γερανῶν
ποὺ φεύγουν σὲ μα-
κρινὲς θάλασσες,
πρὶν ἔρθῃ ὁ χειμῶ-
νας κι ἡ δυνατὴ
βροχή.

Οἱ "Ἕλληνας" ἕως
πήχαιναν ἦσαν. Ὁ
ἕνας πλάι στὸν ἄλλο
γεμάτοι θάρρος. Σὰν
τὴν οὐβίλη, ποὺ πέ-
φτει ἀπὸ τὴν κορφή
τῶν βουνῶν, τόσο
πυκνὴ, ποὺ νὰ μὴ
βλέπῃ κανένας ἐμ-
πρὸς του περισσότε-
ρο ἀπὸ μιὰ πετριά,
ἔτσι κι ὁ κορνιαχτὸς
σηκώθηκε σύννεφο
ἀπὸ τὰ πόδια τῶν
πολεμιστῶν καὶ σκέ-
πασε τὴν πεδιάδα.

Στὸ τέλος οἱ δύο στρατοὶ στάθηκαν ἀντίκρυ κι ἀντίκρυ κι ἀπὸ
τὴς τάξεις τῶν Τρῶων, βγήκε ἔμπρὸς ὁ Πάρης, αὐτὸς ποὺ ἄρ-
παξε ἀπὸ τὸ Μενέλαο τὴν πολυαγαπημένη του γυναῖκα.

Ἄπὸ τοὺς ὤμους του εἶχε κρεμάσει δέρμα λεοπαρδού. Ἦταν

ἀπλισμένους μὲ ἕνα γυριστὸ τόξο καὶ μὲ ξίφος. Κρατοῦσε σὰν χέρια του κοντάρια μὲ χάλκινες αἰχμές καὶ καλοῦσε τοὺς στρατηγούς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ νὰ μονομαχήσουν μαζί του, ὥσπου νὰ σκοτωθῇ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο.

Ὅπως ἕνα πεινασμένο λιοντάρι ἀναγαλλιᾶζει, ἅμα βλέπῃ τὸ ἐλάφι, ποῦ ἔρχεται νὰ πέσῃ στὰ νύχια του, ἔτσι κι ὁ Μενέλαος ἀναγάλλιασε, σὰν εἶδε τὸν Πάρη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ τὰ γαλανὰ τὰ μάτια νὰ προχωρῇ περήφανος μπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀμέσως ὁ Μενέλαος πάνοπλος πήδησε ἀπὸ τὸ ἄρμα του κάτω.

Κι ὅταν ὁ Πάρης εἶδε τὸ Μενέλαο, ποῦ τοῦ εἶχε κάμει ὁ ἴδιος τόσο μεγάλο κακὸ, ἐνοιωσε τὴν καρδιά του νὰ χτυπᾷ δυνατὰ.

Σὰν ἄνθρωπος, ποῦ μέσα σ' ἕνα λαριεῖο τοῦ βουλοῦ, ξεσφαιρῶν βλέπει ἐμπρὸς του μιὰ φαρμακερὴ ὀχιά καὶ πηγαίνει πίσω πίσω τρέμοντας ἀπὸ τὸ φόβο του, ἔτσι κι ὁ Πάρης γύρισε πίσω καὶ χώθηκε ἀνάμεσα στοὺς συντόφους του.

Τότε ὁ ἀδερφός του, ὁ Ἑκτορας τὸν κοίταξε περιφρονητικὰ καὶ τοῦ εἶπε:

— «Ἀλήθεια, ἔχεις ὄρατο πρόσωπο, ἀλλὰ μᾶς ντροπιάζεις! Φαντάζομαι ὅτι οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ μὲ τὰ μακριὰ μαλλιά γελοῦν μὲ μᾶς, ποῦ ἔχομε γιὰ πρωτοπαλίκαρα ἑσένα, ποῦ εἶσαι ὄρατος στὸ πρόσωπο καὶ στὸ σῶμα, ἀλλὰ στὴν καρδιά σου μέσα δὲ βρίσκεται οὔτε δύναμη, οὔτε θάρρος. Εἶσαι δειλός καὶ ὅμως εἶχες τὴν τόλμη νὰ περάσῃς τόση θάλασσα γιὰ ν' ἀρπάξῃς ἀπὸ τὸν ἄντρα της, τὴν ὄραία Ἑλένη, ποῦ ἔγινε αἰτία νὰ πάθωμε τόσα κακά. Τώρα θὰ ἰδῇς τί μαχητὴς εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ σὺ τοῦ πήρες τὴ γυναῖκα του».

Κι ὁ Πάρης ἀπάντησε:

— «Ὅλα, ὅσα μοῦ εἶπες, γενναῖε Ἑκτορα, μοῦ ἐξίζουσι. Θὰ μονομαχήσω ὅμως τώρα μὲ τὸ Μενέλαο. Φρόντισε λοιπόν, οἱ Τρῶες καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ καθίσουν ἥσυχα, ἐνῶ ἐγὼ θὰ πολεμῶ στῆθος μὲ στῆθος μὲ τὸ Μενέλαο γιὰ τὴν Ἑλένη. Ἐκεῖνος ποῦ θὰ νικήσῃ θὰ τὴν πάρῃ καὶ μαζί μ' αὐτὴν κι ὅλους της τοὺς θησαυρούς. Κι οἱ ἄλλοι νὰ ὀρκιστοῦν ὅτι θὰ γίνουν φίλοι καὶ ἔτσι θὰ φύγουν οἱ Ἕλληνες εἰρηνικὰ στὴ χώρα τους κι οἱ Τρῶες θὰ μείνουν ἥσυχοι στὴ δική τους».

Πολὺ εὐχαιριστήθηκε ὁ Ἑκτορας μὲ τοὺς λόγους τοῦ ἀδερφοῦ

του και κρατῶντας τὸ κοντάρι του ἀπὸ τῆ μέση γύριζε στὶς τάξεις τῶν Τρώων παραγγέλλοντάς τους νὰ μὴ κουνηθοῦν.

Καθὼς ἕμως προχωροῦσε πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων ἄρχισαν νὰ τοῦ βίχνουν βέλη και νὰ τὸν πετροβολοῦν οἱ Ἕλληνες.

— «Σταθῆτε! Σταθῆτε, Ἕλληνες!» φώναξε ὁ Ἀγαμέμνωνας.
«Ὁ Ἔκτορας κάτι φαίνεται νὰ ἔχη νὰ μᾶς πῆ!».

Τότε και τὰ δυὸ στρατεύματα στάθηκαν σιωπηλὰ κι ἀκίνητα και ὁ Ἔκτορας εἶπε δυνατὰ στοὺς Ἕλληνες τοὺς λόγους τοῦ ἀδερφοῦ του. Κι ὅταν τελείωσε, εἶπε ὁ Μενέλαος.

— «Πολλὰ καιὰ ὑποφέρατε, γιὰ μένα και γιὰ τὸν κακοῦργο τὸν Πάρη. Ἀλλὰ τώρα, πιστεύω, πὼς ἔφτασε τὸ τέλος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πολέμου. Ἄς πολεμήσουμε, λοιπόν, κι ἡ μοῖρα ἄς ἀποφασίσῃ ποιὸς ἀπὸ μᾶς θὰ σκοτωθῆ. Ἄς προσφέρωμε θυσία τώρα στὸ Δία και ἄς καλέσωμε ἐδῶ τὸν Πρίαμο, τὸν βασιλιὰ τῆς Τροίας. Δὲν ἔγω ἐμπιστοσύνη στοὺς γιούς του, ἀλλ' ὁ Ἡρίαιμος εἶνε γέρος σεβαστὸς και θὰ κρατήσῃ τὸν ὄρκο του».

Τότε οἱ Ἕλληνες κι οἱ Τρώες χάρηκαν. Κατέβηκαν ἀπὸ τὰ πολεμικὰ ἄρματα, ἔβγαλαν τὶς πανοπλίες τους κι ἔβαλαν τὰ ὄπλα καταγῆς. Ἐκίνησαν κι οἱ κήρυκες, ἄλλοι γιὰ τὸν Πρίαμο και ἄλλοι γιὰ νὰ φέρουν ἀρνιά και κριάρια γιὰ τὴ θυσία.

Ἐνῶ πήγαιναν οἱ κήρυκες, ἡ Ἥρα ἔστειλε στὴν Τροία τὴν Ἴριδα, τὴν ἀγγελιοφόρα τῆς, μεταμορφωμένη στὴν ὠραιότερη θυγατέρα τοῦ Πριάμου.

Ἡ χαριτωμένη Ἴριδα, πῆγε στὸ δωμάτιο, ποῦ ἦταν ἡ Ἑλένη, και τὴ βρῆκε νὰ ὑφαίνει ἕνα μεγάλο κόκκινο ὕφασμα, και νὰ τὸ στολίξῃ μὲ εἰκόνες ἀπὸ τὶς μάχες τῶν Ἑλλήνων και τῶν Τρώων.

— «Ἐλα ἐδῶ», εἶπε ἡ Ἴριδα, «νὰ ἰδῆς περίεργο θέαμα. Ἐκεῖνοι ποῦ πολεμοῦσαν μὲ τόση λύσσα μεταξύ τους κάθονται τώρα σιωπηλοί. Ἡ μάχη σταμάτησε εἶναι ἀκουμπισμένοι στὶς ἀσπίδες τους οἱ πολεμιστὲς και τὰ μακριὰ κοντάρια τους εἶναι πεταγμένα κάτω στὸ πλάι τους. Τώρα θὰ μονομαχήσουν ὁ Μενέλαος μὲ τὸν Πάρη και σὺ θὰ γίνῃς γυναῖκα αὐτοῦ, ποῦ θὰ νικήσῃ!»

Ἔτσι μίλησε ἡ γλυκιά Ἴριδα και μέσα στὴν καρδιά τῆς Ἑλένης ζυπνᾷ ἡ θύμησι κι ὁ πόθος γιὰ τὸ παλιὸ τὸ σπῆτι τῆς, τὸ Μενέλαο, τὴ μητέρα τῆς και τὸν πατέρα τῆς και γιὰ τὴν μικρὴ Ἑρμιόνη, τὸ παιδί τῆς. Τὰ δάκρυα κύλισαν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς, γρήγορα

δμως ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μ' ἓνα πέπλο ἀπὸ ψιλὸ λινὸ καὶ ξεκίνησε κατὰ τὸ μέρος, ποῦ ἦταν τὰ δυὸ σταυτεῦματα.

Στὶς Σκαίες Πύλες, ὅπως λεγόταν ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς πόρτες τοῦ κάστρου, κάθονταν ὁ Πρίαμος καὶ ἄλλοι γέροντες πολεμιστές.

Ὅταν πλησίασε ἡ Ἑλένη ντυμένη στ' ἄσπρα, οἱ γέροντες ἀστίσαν μὲ τὴν ὀμορφιά της.

— «Ἄς μὴ παραξενευόμαστε,» εἶπαν, «ἀνὰ γιὰ μιὰ τέτοια διμορφιά, οἱ Τρῶες καὶ οἱ Ἕλληνες ἔπαθαν τόσες συμφορὲς καὶ κινδυνεύουν καὶ τὴ ζωὴ τους τώρα!»

Καὶ ὁ Πρίαμος φώναξε τὴν Ἑλένη:

— «Έλα δὲ, παιδί μου, καὶ κάθισε κοντά μου νὰ ἰδῆς ἐκεῖνον, ποῦ ἦταν μιὰ φορὰ ἀντρας σου, νὰ ἰδῆς τοὺς συγγενεῖς σου καὶ τοὺς φίλους σου. Δὲ φταῖς ἐσύ γιὰ τίς συμφορές, φταῖνε οἱ θεοί. ποῦ διάλεξαν ἐσένα νὰ γίνῃς αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς αἱματοχυσίας!

Καὶ τὴ ρώτησε τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν ἡρώων, ποῦ ἔσταναν μέσα στις τάξεις τῶν Ἑλλήνων, κι ἡ Ἑλένη τοῦ εἶπε:

— «Σεβαστὲ πατέρα, καλύτερα νὰ εἶχα ἀποθάνει πρωτότερα, παρά ν' ἀφήσω τὴν πατρίδα μου καὶ τὸ παιδί μου κι ὅλους ἐκεῖνους, ποῦ ἀγαποῦσα, γιὰ νὰ ἀκολουθῆσω ἐδῶ τὸ γιό σου. Αὐτὸς ἐκεῖ, ἀφοῦ θέλεις νὰ τὸ μάθῃς, εἶναι ὁ Ἀγαμέμνωνας, καλὸς βασιλιάς καὶ δυνατὸς πολεμιστῆς, ἀδερφὸς τοῦ Μενελάου. "Ἄχ! πῶς δὲν ντράπηκα ν' ἀφήσω τοὺς δικούς μου!»

Καὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα καὶ γιὰ πολλοὺς ἄλλους ὀνομαστοὺς ἥρωας μὲ ἐνδιαφέρο ρώτησε ὁ Πρίαμος, κι ἡ Ἑλένη τοῦ εἶπε ὅσα ἔξερε, καὶ τὰ δάχρυα τοῦ πόθου γιὰ τὴν πατρίδα τῆς, γέμιζαν τὰ μάτια τῆς. «Τὰ δύο μου ἀδέρφια, τὸν Κάστορα τὸν ἵπποδαμαστῆ καὶ τὸν Πολυδεύκη τὸ φοβερό πυγμαῖο, δὲν τοὺς βλέπω,» εἶπε ἡ Ἑλένη «ἄσως νὰ μὴν εἶναι ἐδῶ μαζί μ' αὐτούς».

Γιατὶ δὲν ἔξερε ὅτι τὰ δύο τῆς τ' ἀδέλφια ἦταν νεκροὶ ἀπὸ πολλοῦ στὴν ὠριά της πατρίδα.

Ἐπειτα κατέβηκε στὴν πεδιάδα ὁ Πρίαμος, θυσίασε στὸ Δία κι ὠρίστηκαν μεταξύ τους ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ ὁ Πρίαμος ὁ βασιλιάς τῆς Τροίας. Ὅταν ἡ θυσία κι οἱ ἔρκοι τελείωσαν, ὁ Πρίαμος ἀνέβηκε βιαστικὰ στὸ ἄρμα του κι ἔφυγε.

— «Ἐγὼ θὰ γυρίσω πίσω στὴν ἀνεμόδαρτη Τροία,» εἶπε ὁ γέρος, «γιατὶ δὲ βαστῶ νὰ βλέπω τὴ μονομαχία τοῦ Μενελάου καὶ τοῦ ἀγαπημένου μου παιδιοῦ. Μόνο ὁ Δίας κι οἱ θεοὶ γνωρίζουν ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο θὰ σκοτωθῇ!»

Τότε ὁ Ἔκτορας κι ὁ Ὀδυσσεύας χάραξαν τὸ μέρος, ὅπου θὰ γινόταν ἡ μονομαχία καὶ μέσα σὲ μιὰ χαλκὴ περικεφαλαία ἔβαλαν δύο χαλκίικα καὶ τὰ κούνησαν. Τὸ χαλκίικο τοῦ Πάρη πετάχτηκε ἔξω πρῶτο, ὥστε σ' αὐτὸν ἔπεσε ὁ κλῆρος νὰ ρίξῃ πρῶτος τὸ κοντάρι του. Ὁ Πάρης φόρεσε τὰ ὄπλα του ἔβαλε περικνημίδες κεντητὲς στὰ πόδια του καὶ τίς στερέωσε στὰ γόνατα μὲ ἀσημένια κόψα. Κρέμασε στὸν ὤμο του τὸ ἀσημοστολισμένο τὸ ξίφος του καὶ πῆρε τὴ μεγάλη του ἀσπίδα. Στὸ κεφάλι του ἔβαλε

περικεφαλαία με λοφίο από αλογότριχες και στο χέρι του άρπαξε
τὸ δυνατὸ κοντάρι.

Τὸ ἴδιο ἔκαμε κι ὁ Μενέλαος.

Γιὰ μιὰ στιγμή στάθηκαν ἀντιμέτωποι, κρατώντας τὰ κοντάρια
τους στὰ χέρια. Ἐπειτα ὁ Πάρις ἔριξε πρῶτος τὸ κοντάρι του
καὶ χτύπησε τὴν ἀσπίδα τοῦ Μενελάου. Ἄλλ' ἡ ἀσπίδα ἦταν
δυνατὴ καὶ τὸ κοντάρι δὲν τὴν πύτησε.

Μὲ τὸ χέρι σηκωμένο, ἑτοιμὸς νὰ ρίξει τώρα κι ὁ Μενέλαος
σήκωσε τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ κι εἶπε:

— Ἄξιωσέ με νὰ ἐκδικηθῶ, μεγάλε Δία. Ἄξιωσέ με νὰ τι-
μωρήσω τὸν Πάρι, πού μοῦ ἔκαμε αὐτὴν τὴν ἀδικία καὶ μοῦ ἔ-
φερε τόσον πόνου στὴν ψυχή, γιὰ νὰ τρέμουν τοῦ λοιποῦ οἱ ἄνθρω-
ποι, πού θέλουν ν' ἀδικήσουν κανένα, πού τοὺς φιλοξενεῖ ἐγκάρ-
δια στὸ σπίτι του.»

Ἐπειτα ἔρριξε τὸ δυνατὸ κοντάρι του. Καὶ τὸ κοντάρι τοῦ Μενελάου πέρασε τῇ γιαιωστερῇ ἀσπίδα καὶ τὸν ἀστραφτερὸ θώρακα τοῦ Πάρι, καὶ ἔκοψε τὸ χιτῶνά του στὸ μηρό. Ὁ Πάρις ὅμως ἔγειρε στὸ πλάι καὶ ἔτσι γλίτωσε τὸ θάνατο.

Τότε ὁ Μενέλαος ἐβγάλε τὸ ἀσημοκόλλητο σπαθί του καὶ τὸ κατάφερε μὲ δύναμη ἐπάνω στὴν περικεφαλαία τοῦ Πάρι. Ἀλλὰ τὸ σπαθί του ἔγινε τέσσερα κομμάτια καὶ ἔπεσε ἀπὸ τὸ χέρι του.

— «Εἶσαι σκληρότατος θεός, Δία!» φώναξε μὲ θυμὸ ὁ Μενέλαος. «Τὸ κοντάρι ποῦ ἔρριξα πῆγε στὰ χαμένα καὶ τὸ ξίφος μου τὸ ἔκαμες κομμάτια, χωρὶς νὰ πάρω ἐκδίκηση!»

Καὶ χωρὶς νὰ χάσει καιρὸ πῆδησε ἐπάνω στὸν Πάρι. Τὸν ἔρπαξε ἀπὸ τὴν ἀλογότριχες τῆς περικεφαλαίας καὶ ἀφοῦ τὸν στριφογύρισε τὸν ἔσυρε πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα. Τὸ κεντημένο τὸ λουρί, ποῦ κρατοῦσε τὴν περικεφαλαία στὸ λαιμὸ τοῦ θά ἔπνιγε τὸν Πάρι, ἀλλ' ἡ θεὰ Ἀφροδίτη γρήγορα τὸ ἔκοψε καὶ ἔμεινε στὰ χέρια τοῦ Μενελάου μόνο ἡ περικεφαλαία.

Πέταξε μὲ δύναμη τὴν περικεφαλαία κατὰ τὸ μέρος τῶν συντρόφων του ὁ Μενέλαος καὶ πῆδησε ἐμπρὸς ἑτοιμὸς νὰ τρυπήσει τὸν Πάρι μὲ ἄλλο κοντάρι.

Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη ἀρπάζει καὶ μὲ τὰ δύο τῆς χέρια τὸν Πάρι, τὸν κρύβει μέσα σὲ πυκνὴ ὄμιχλη καὶ τὸν φέρνει στὸ σπίτι του.

Σὰν ἄγριο θῆριο γύριζε ὁ Μενέλαος μέσα στὰ στρατεύματα τῶν Τρώων ζητώντας τὸν Πάρι, ἀλλὰ κανέναν ἀπὸ τοὺς Τρώες δὲ θὰ τὸν ἔκρυβε γιατί ὅλοι μισοῦσαν φοβερὰ τὸν Πάρι.

Ἐπειτα ὁ Ἀγαμέμνωνας εἶπε:

— «Ἀκούστε ἐδῶ, σεῖς οἱ Τρώες. Τώρα νίκησε ὁ Μενέλαος. Νὰ μᾶς δώσετε πίσω τὴν Ἑλένη, μὲ ὅλα τῆς τὰ πράγματα καὶ νὰ πληρῶστε σὲ μᾶς ἀποζημίωση γι' ὅσα ὑποφέραμε.»

Ἔτσι μίλησε ὁ Ἀγαμέμνωνας καὶ οἱ Ἕλληνες ζητωκραύγασαν μ' ἐνθουσιασμό, καθὼς ἄκουσαν τὴ φωνὴ τοῦ βασιλιά.

ΞΑΝΑΡΧΙΖΕΙ
Η ΜΑΧΗ

Ἐνόσω ὁ Μενέλαος ζητοῦσε τὸν Πάρη, ἢ Ἡρα κι ἢ Ἀθηνᾶ, φοβερὰ ὠργισμένες κι οἱ δυό, συλλογιζόνταν μὲ ποιὸν τρόπο θὰ κατάρθωναν καλύτερα νὰ καταστρέφουν τὸν Πάρη καὶ τοὺς Τρῶες. Δὲν ἤθελαν νὰ τελειώσῃ ὁ φοβερὸς αὐτὸς πόλεμος κι ὁ Πάρης νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος.

Σὰν τὸ ἀστέρι, ποὺ χύνεται κάτω καὶ σκίζει μὲ τὴ λάμψη του τὸν οὐρανό, ἔτσι κι ἡ Ἀθηνᾶ ἔτρεξε νὰ κατεβῆ ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο κάτω στὴ γῆ. Πῆγε καὶ βρῆκε τὸ φημισμένο τοξότη, τὸν Τρῶα-δίτη Πάνδαρο.

— «Ἄκουσέ με Πάνδαρε! » εἶπε ἡ θεά. « Νὰ τοξέψῃς τῶρα τὸν Μενέλαο. Πρόσεξε καλά, πρέπει νὰ τὸν σκοτώσῃς! Ἔτσι θὰ κερδίσῃς φήμη καὶ δόξα ἀνάμεσα στοὺς Τρῶες καὶ θὰ πάρῃς ἀπὸ τὸν Πάρη βασιλικά δῶρα. »

Καὶ στὰ λόγια της αὐτὰ ὁ ἀνόητος Πάνδαρος ἔδωσε προσοχή. Κατέβασε ἀπὸ τὸν ὤμο του τὸ γυαλιστερό του τόξο, καμωμένο ἀπὸ τὰ κέρατα ἐνὸς ἀγρίου τράγου, ποὺ εἶχε σκοτώσει μόνος του στὰ βουνά. Δεκαεξί σπιθαμὲς εἶχαν τὰ κέρατα αὐτὰ ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη καὶ ἐπιδέξιος τεχνίτης τὰ εἶχε γυάλισι καλά καὶ ἐνώσει τεχνικά στὴν ἄκρη μὲ χρυσάφι. Τέντωσε λοιπὸν τὴ χορδὴ τοῦ τόξου του ὁ Πάνδαρος κι ἀπὸ τὴ φαρέτρα του διάλεξε τὸ πιὸ μυτερὸ καὶ καινούργιο του βέλος. Ἐπειτα τράβηξε μὲ δύναμη πίσω τὴ χορδὴ ἐπάνω στὸ στήθος του, ὥσπου λύγισε τὸ τόξο κι ἔγινε ὀλοστρόγγυλο. Τὸ κέρατο βούιξε, ἡ χορδὴ σφύριξε καὶ τὸ μυτερὸ τὸ βέλος τινάχτηκε πέρα μὲ ὀρμή, ἴσια γιὰ τὴν καρδιά τοῦ Μενελάου. Ἡ Ἀθηνᾶ ὅμως ἔκαμε νὰ πάῃ λοξὰ καὶ νὰ χτυπήσῃ ἐπάνω στὰ χρυσὰ θηλυκωτήρια τῆς ζώνης τοῦ θώρακα. Ἔτσι τὸν πῆρε ζώπετσα κι ἀπὸ τὴν πληγὴ τοῦ Μενελάου λίγο αἷμα ἔτρεξε. Ὅταν ὁ Ἀγαμέμνωνας εἶδε τὸ αἷμα τοῦ ἀδερφοῦ του νὰ τρέχῃ λυπήθητε κατάκαρδα. Ἄλλ' ὁ Μενέλαος τοῦ εἶπε:

— « Μὴν τρομάζῃς! Ἡ πληγὴ μου δὲν εἶναι βαθιὰ γιατί ἡ γυαλιστερὴ ζώνη, ποὺ ἔχω ἐμπρὸς στὸ θώρακα, σταμάτησε τὸ βέλος ποὺ θὰ μὲ θανάτωνε. »

Κάλεσαν ἀμέσως γιαιτρός. Καὶ ὅταν ἔφτασε αὐτὸς ἔβγαλε τὸ

βέλος από την πληγή, βύζαζε το αίμα και την άλειψε με τα φάρμακα, που έπρεπε, για να κλείση.

Κι ενώ ο γιατρός περιποιείται έτσι το Μενέλκο, ο Άγαμέμνωνας γυρίζει μέσα στο Έλληνικό στράτευμα.

—«Στά όπλα! Στά όπλα!» φώναζε. «Οί Τρῶες πάτησαν τὸν ὄρκο τῆς εἰρήνης, πὺ εἶχαν δώσει, καὶ πρέπει νὰ τοὺς τιμωρήσωμε. Ὁ Δίας δὲν προστατεύει τοὺς ψεῦτες καὶ γι' αὐτὸ θὰ τοὺς νικήσωμε καὶ τὰ νεκρὰ κορμιά τους θὰ τὰ ρίψωμε στὰ ὄρνια!»

Καὶ καθὼς τὰ μεγάλα τὰ κύματα τῆς θάλασσης, ὅταν τὰ δέρνη ἢ τρικυμία καὶ σηκῶνῃ ψηλὰ τὴν κορφή τους, σπάζουν μὲ μανία ἐπάνω στοὺς βράχους κι ὁ ἀερός τους σκορπίζεται μακριά, σὰν βροχή, μὲ τὴν ἴδια ὄρμη οἱ Ἕλληνες ξεκίνησαν καὶ πήγαιναν ἐμπρὸς σὰν τῆς θάλασσης τὰ κύματα.

Οἱ Τρῶες βέλαζαν σὰν πρόβατα περιμένοντες τοὺς ἐχθρούς τους.

Μέσα στὶς τάξεις τῶν Τρῶων πολεμοῦσε ὁ Ἄρης, ὁ θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ μαζὶ μὲ τοὺς Ἕλληνες πολεμοῦσαν ἡ Ἄθηνᾶ, ὁ Φόβος, ἡ Ἥττα καὶ ἡ Ἐριδα, πὺ ποτὲ δὲν κουράζονται.

Ἔτσι τὰ στρατεύματα ἦρθαν στὰ χέρια καὶ τὰ παλικάρια ἄρπαζαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο σὰν λύκοι. Ὁ ἓνας ἔπεφτε μὲ λύσσα ἐπάνω στὸν ἄλλο, ἡ γῆ κοκκίνισε ἀπὸ τὸ αἷμα, κι ἡ ταραχὴ τῆς μάχης ἔμοιαζε μὲ οὐὸ ποτάμια, πὺ καταβαίνουν μὲ μεγάλη ὄρμη τὸ χειμῶνα ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ παρασύρουν χαλίκια καὶ λίθους στὴ λαγκαδιὰ κάτω.

Σὰν τὰ πλώρια δέντρα, πὺ οἱ ξυλοκόποι, καθὼς τὰ κόβουν σύρριζα, τ' ἀφήνουν νὰ πέσουν κάτω μὲ κρότο, ἔτσι ἔπεφταν οἱ ἥρωες, πότε ὁ ἓνας καὶ πότε ὁ ἄλλος. Πρῶτα ἔπεφτε ἓνας ἀπὸ τοὺς Τρῶες κι ἔπειτα ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Πολλοὶ Τρῶες καὶ πολλοὶ Ἕλληνες ἔπεσαν νεκροὶ ὁ ἓνας πλάϊ στὸν ἄλλο.

Ο ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΦΡΙΑΜΒΕΥΕΙ

Και τώρα ἡ Ἀθηνᾶ ἦρθε κοντὰ στὸ Διομήδη καὶ τοῦ ἔδωσε νέα δύναμη καὶ νέο θάρρος. Ἀπὸ τὴν περικεφαλαία του ἔκανε νὰ βγαίνει ἓνα φῶς, ποὺ ἔλαμπε ζωηρά, σὰν ἄστρο καλοκαιρινό.

Ἀνάμεσα στοὺς Τρῶες ἦταν δύο ἀδερφοὶ πλούσιοι, εὐγενικοὶ καὶ καλὰ παλικάρια.

Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἔρριξε ἀπὸ τὸ ἄρμα του τὸ κοντάρι ἐπάνω στὸ Διομήδη, ποὺ ἦταν πεζός, ἀλλὰ δὲν τὸν πέτυχε. Ἐρριξε τότε κι ὁ Διομήδης τὸ κοντάρι του καὶ χτύπησε τὸν ἐχθρὸ του στὸ στήθος· ἔπεσε ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ ἄρμα του κάτω νεκρός κι ὁ ἀδερφός του ἔτρεξε νὰ φύγη γιὰ νὰ μὴν πάθῃ κι αὐτὸς τὰ ἴδια. Ἄφησε τ' ὄραϊο του ἄρμα πίσω, κι ὁ Διομήδης τράβηξε τὰ ἄλογα καὶ τὰ ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους του νὰ τὰ φυλάγουν.

Κι ἡ Ἀθηνᾶ, ποὺ ἀκολουθοῦσε μὲ προσοχὴ τὴ μάχη, πῆρε τὸν Ἄρη, τὸ θεό, ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔσυρε παράμερα.

— «Ἄς ἀφήσωμε τοὺς Ἕλληνες καὶ τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσουν, εἶπε, καὶ τὸν Δία νὰ δώσῃ τὴ νίκη, ὅπου αὐτὸς θέλει! »

Τότε ὁ Ἄρης κάθισε παράμερα στὴν ὕψη τοῦ ποταμοῦ Σκα-

μάνδρου κι οἱ Ἕλληνες κι οἱ Τρῶες πολεμοῦσαν καὶ σὰν ἥρωες σκότωναν καὶ σὰν ἥρωες πέθαιναν. Κανένας ὅμως δὲν πολέμησε ὅπως ὁ Διομήδης. Σὰν ἓνα ρέμα, πὺ κολᾷ τὸ χειμῶνα φουσκωμένο, μὲ τέτοια ὀρμὴ γύθηκε κι ὁ Διομήδης στὴν παιδιάδα, καὶ σάρωσε ἕλα στὸ πέρασμά του.

Ὅταν ὅμως ὁ Πάνδαρος, ὁ ταξίτης, τὸν εἶδε νὰ ἔρχεται κατ' ἐπάνω του, τέντωσε μὲ δύναμη τὸ τόξο του καὶ γρήγορα τοῦ ἔριξε ἓνα βέλος. Στὴ στιγμή ὁ θώρακας τοῦ Διομήδη βράφηκε ἀπὸ τὸ αἷμα. Τότε φώναξε ὁ Πάνδαρος:

—«Χαρήτε, Τρῶες! Ὁ καλύτερος τῶν Ἑλλήνων πληγώθηκε καὶ γρήγορα θὰ κατεβῆ στὸν Ἄδη ἀπὸ τὸ βέλος μου.»

Ἔτσι κινυγῆθηκε ὁ Πάνδαρος, ὁ Διομήδης ὅμως πήδησε κάτω ἀπὸ τὸ ἄρμα του κι εἶπε στὸν ἥλιογο:

—«Βγάλε γρήγορα τὸ φαρμακικὸ τὸ βέλος ἀπὸ τὸν ὄμο μου!»

Ὁ ἥλιογος τράβηξε τὸ βέλος κι ἀπὸ τὴν πληγὴ πήδησε τὸ αἷμα. Ὁ Διομήδης τότε φώναξε:

—«Ἀκουσέ με, Ἀθηναῖ! Ἄν βοήθησες ποτὲ τὸν πατέρα μου στὴν ὀρμὴ τῆς μάχης, βοήθησε τώρα κι ἐμένα. Νὰ μὲ φέρης τόσο κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ὅσο φτάνει βέλος καὶ νὰ μ' ἀφήσης

νά τὸν σκοτώσω!» Ἔτσι προσευχέθηκε κι ἡ Ἀθηναῖα τὸν ἀκουσε.

—«Ἐχε θάρρος, Διομήδη, τοῦ εἶπε. Ἡ εὐχή σου θὰ γίνη. Ἄν ὅμως βρεθῆς ἀντίκρυ σὲ κανένα ἀπὸ τοὺς θεοὺς στὴ μάχη, μὴ τὸν χτυπήσης, παρὰ μόνο τὴν ξανθὴ τὴν Ἀφροδίτη.»

Ὁ Διομήδης τότε γύρισε στὴ μάχη πίσω μὲ θάρρος μεγαλύ-
τερο κι εἰχτήκε ἐπάνω στὸν ἐχθρὸ σὰν ἀγριεμένο λιοντάρι.

Δέκα Τρῶες, γενναῖοι πολεμιστές, ἔπεσαν κάτω ἀπὸ τὰ χτυ-
πήματά του καὶ ὄλων αὐτῶν οἱ ἵπποι ἔγιναν δικοὶ του καὶ τὰ πα-
λικάρια του τοὺς ἔφεραν στὰ καράβια του.

Τότε ὁ Αἰνεΐας, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ Τρωικοῦ στρα-
τοῦ, γιὸς τοῦ Ἀγκίστη καὶ τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης, φώναξε κι εἶπε:

—«Ποῦ εἶναι τὰ τόξα σου καὶ τὰ βέλη σου, Πάνδαρε; Δὲν κα-
τώρθωσες ἀκόμη νὰ σκοτώσης αὐτόν, ποὺ κάνει τόση καταστροφὴ
στὸ στρατεύμα μας;»

—«Μοῦ φαίνεται πὼς αὐτὸς εἶναι ὁ Διομήδης,» ἀπάντησε ὁ
Πάνδαρος. Τὸν χτύπησα καλά, ἀλλὰ δὲν τὸν σκότωσα. Χωρὶς
ἄλλο, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄνθρωπος· κάποιος θυμωμένος θεὸς θὰ εἶναι.
Ἄφησα πίσω μου στὴν πατρίδα ἔντεκα περίφημα ἄρματα, μὲ
τ' ἄλογά του τὸ καθένα, γιατί φοβούμουν, πὼς δὲ θὰ ἔβρισκαν
τροφὴ στὸ στρατόπεδο τὰ χαριτωμένα ζῶα. Ἔτσι τώρα δὲν ἔχω
ἄρμα. Ἔχω μονάχα τὸ τόξο μου, ἀλλὰ κι αὐτὸ σὲ τίποτε δὲ γρει-
άζεται, γιατί χτύπησα καὶ τὸ Μενέλαο καὶ τὸ Διομήδη, ἀλλὰ
κανένα τους δὲ σκότωσα.»

—«Μὴ μιλῆς ἔτσι, μόνο ἔλα, ἀνέβα, στὸ ἄρμα μου, πάρε
τὰ χαλινάρια κι ὀδήγα ἐσὺ· ἐγὼ θὰ πολεμήσω μὲ τὸ Διομήδη!

—«Ὅχι,» εἶπε ὁ Πάνδαρος· «πάρε σὺ τὰ χαλινάρια, γιατί ἂν τὰ
ἄλογά σου τὰ ὀδηγήσῃ ἀγνωστος κι ἀκούσουν ξένη φωνή, θὰ
φοβηθοῦν ἴσως καὶ θ' ἀφηνιάσουν. Γι' αὐτὸ ἐσὺ νὰ τ' ὀδηγήσης,
Αἰνεΐα, κι ἐγὼ μὲ τὸ κοντάρι μου θὰ μετρηθῶ μὲ τὸ Διομήδη.»

Ἀμέσως ἀνέβηκαν στὸ ἄρμα ὁ Αἰνεΐας κι ὁ Πάνδαρος κι ἔ-
τρεξαν βιαστικά μὲ τ' ἄρμα τους, ὅπου ἦταν ὁ Διομήδης. Ἄλλ' ὁ
ὁ ἡνίοχος τοῦ Διομήδη τοὺς εἶδε νὰ ἔρχονται καὶ τοῦ εἶπε:

—«Ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἔρχονται κατ' ἐπάνω μας· κι οἱ
δυὸ εἶναι περίφημα παλικάρια. Ἄς ἀνεβοῦμε γρήγορα στὸ ἄρμα
μας, Διομήδη, κι ἄς φύγωμε.»

—«Μὴ μοῦ μιλάς γιὰ φευγιό!» ἀπάντησε ὁ Διομήδης. «Δὲν τὸ

ἔχω μέσα στὸ αἷμα μου νὰ κρύβωμαι ἢ νὰ φεύγω. Ὅσο γι' αὐτοὺς τοὺς δυὸ δὲ θὰ μοῦ ξεφύγουν. Ἀλλ' ἂν θελήσῃ ἡ Ἀθηναῖα καὶ τοὺς σκοτώσω καὶ τοὺς δυὸ, νὰ πηδήσῃς ἐπάνω στ' ἄλογα τοῦ Αἰνεΐα καὶ νὰ τὰ ὀδηγήσῃς στὸ στρατόπεδόν μας γιατί, ἀλήθεια, δὲν ὑπάρχουν στὸν κόσμον ἄλογα καλύτερα ἀπ' αὐτά.»

Ὅταν πλησίασαν ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας, ὁ πρῶτος πέταξε μὲ πολλὴ ὄρμη τὸ χαλκοθεμένο κοντάρι του. Τὸ κοντάρι πέρασε τὴν ἀσπίδα τοῦ Διομήδῃ καὶ ἔφτασε ὡς τὸ θώρακα.

— «Σὲ πέτυχα!» φώναζε μὲ χαρὰ ὁ Πάνδαρος «τώρα πιστεύω πὼς θὰ τὰ τινάξῃς!»

Ἀλλ' ὁ Διομήδης ἀφοβικὰ τοῦ ἀπάντησε:

— «Ὅχι! μὲ ἀστόχησες!» Κι ἔριξε καὶ αὐτὸς ἀμέσως τὸ κοντάρι του. Καὶ τὸ κοντάρι πέρασε ἀπὸ τὴ μύτη, τὴ γλῶσσα καὶ τὰ δόντια τοῦ Πάνδαρου καὶ τὸν ἔριξε κάτω ἀπὸ τὸ ἄρμα, καὶ βρόντησε μὲ κρότο ἢ ἀρματωσιά του. Τὰ ἄλογα τρόμαξαν ἀπὸ τὸ νεκρὸ σῶμα καὶ παραμέρισαν. Τότε ὁ Αἰνεΐας πήδησε κάτω ἀπ' τὸ ἄρμα του καὶ στάθηκε ἐπάνω ἀπὸ τ' ἄψυχο κορμὶ τοῦ φίλου του, γιὰ νὰ μὴν ἀφήσῃ νὰ τοῦ τὸ πάρουν οἱ Ἕλληνες.

Ὁ Διομήδης ἄρπαξε μιὰ πέτρα μὲ τὸ χέρι του καὶ χτύπησε στὸ πόδι τὸν Αἰνεΐα, τοῦ ἔσπασε τὸ κόκκαλο καὶ τοῦ ἔσκισε τὸ δέρμα. Γονάτισε ὁ ὑψηλὸς Αἰνεΐας ἀπὸ τὸ χτύπημα καὶ θὰ πέθαινε, ἂν ἡ Ἀφροδίτῃ δὲν ἔτρεχε στὸν κίνδυνον τοῦ γιοῦ της ὥρμησε καὶ τὸν ἀγκάλιασε μὲ τ' ἄσπρα της τὰ χέρια καὶ θὰ τὸν πήγαινε μακριὰ γιὰ νὰ τὸν γλιτώσῃ, ἀλλ' ὁ Διομήδης πήδησε στὸ ἄρμα του, τὴν κυνήγησε καὶ μὲ τὸ κοντάρι του τὴν πλήγωσε στὸ χέρι καὶ τὴν ἔκαμε νὰ πονέσῃ πολὺ. Ἡ Ἀφροδίτῃ ἔβγαλε μιὰ δυνατὴ φωνὴ καὶ ἀφῆκε τὸ παιδί της νὰ πέσῃ ἀπὸ τὰ χέρια της. Ἀλλ' ἓνας ἄλλος ἀπὸ τοὺς θεοὺς, ποῦ ἦταν ἐκεῖ κοντά της, πήρε τὸν Αἰνεΐα καὶ ἔφυγε, κρυμμένος μέσα σ' ἓνα σύννεφο. Ὁ Διομήδης ὥρμησε ἐπάνω στὸν Αἰνεΐα, χωρὶς νὰ ξέρῃ πὼς τὸν κρατοῦσε στὰ χέρια του ἓνας θεός. Τρεῖς φορές ὥρμησε μὲ μανία γιὰ νὰ τὸν σκοτώσῃ καὶ τρεῖς φορές σπρώχτηκε πίσω ἀπὸ τὸ θεό.

— «Τὰ βάζεις μὲ τοὺς θεοὺς! Διομήδη!» ἔκραζε ὁ θεὸς μὲ τρομερὴ φωνὴ καὶ Διομήδης τραβήχτηκε πίσω.

Τότε οἱ θεοὶ πῆραν μέρος, ἄλλοι μὲ τοὺς Ἕλληνες καὶ ἄλλοι μὲ

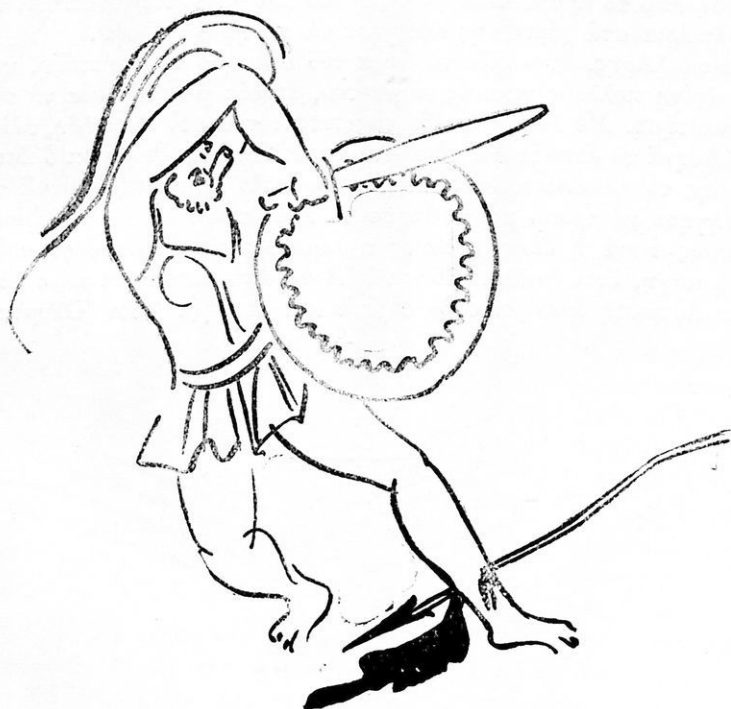

τους Τρῶες, γιατί ὁ Ἄρης, ἡ Ἀθηνᾶ κι ἡ Ἥρα πολεμοῦσαν μὲ μανία ἀνάμεσα στὰ στρατεύματα.

—«Ντροπή σας, Ἕλληνες!» φώναξε ἡ Ἥρα. «Ὅσο ὁ Ἀχιλλέας πολεμοῦσε, οἱ Τρῶες δὲν εἶχαν θάρρος νὰ βγαῖν ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρο καὶ τώρα σᾶς πολεμοῦν κοντὰ στὰ καράβια σας.»

Ἔτσι παρακινουῦσε τους Ἕλληνες ἡ Ἥρα. Ἐπειτα ἡ Ἀθηνᾶ πῆγε στὸ Διομήδη. Τὸν βρῆκε δίπλα στὸ ἄρμα του νὰ σφουγγίζει τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν πληγὴ, ποὺ ὁ Πάνδαρος τοῦ εἶχε κάμει.

—«Δὲν εἶσαι ἀξίος γιὸς τοῦ ἀντρωμένου πατέρα σου, Διομήδη!» τοῦ εἶπε. «Ὁ πατέρας σου καὶ μόνος του θὰ πολεμοῦσε.

“Αν και στέκομαι στο πλευρό σου πάντα και σε προφυλάγω, σύ πάντα σαν φοβισμένος ή σαν κουρασμένος μάχεσαι.»

—«Ούτε φοβούμαι, ούτε κουρασμένος είμαι!» απάντησε ο Διομήδης. «Αλλά σύ με πρόσταξες να μη χτυπήσω κανένα από τους θεούς παρά μόνο την Ἀφροδίτη και τώρα βλέπω τον Ἄρη, που είναι αρχηγός των Τρώων. Γι’ αυτό κράτησα το χέρι μου και τράβηξα τα παλικάρια μου από τη μάχη.»

—«Διομήδη, χαρά της καρδιάς μου, να μη φοβάσαι τον Ἄρη, ούτε κανέναν άλλον από τους θεούς, γιατί εγώ είμαι μαζί σου. Πήγαινε τώρα να οδηγήσης το ἄρμα σου αντίκρυ στον Ἄρη και να χτυπηθῆς μαζί του. Σήμερα μου υποσχέθηκε ότι θα πολεμήσει για τους Ἕλληνες και τώρα υπερασπίζεται τους Τρώες!»

Ἐκεῖ πού ἔλεγε αὐτά ἡ Ἀθηνᾶ, κατέβασε τον ἠνίοχο τοῦ Διομήδη ἀπὸ τὸ ἄρμα, πήρε τὴ θέση του καὶ μὲ τὸ καμτσίκι καὶ τὰ χαλινάρια στὰ χέρια τῆς ᾠδήγησε τὰ περήφανα ἄλογα.

Κι ὁ Ἄρης, ὅταν εἶδε τὸ ἄρμα τοῦ Διομήδη νὰ πλησιάσῃ, καὶ ν’ ἀφίην πολλοὺς νεκροὺς πίσω του, ἔτρεξε μὲ προθυμία νὰ τὸν συναντήσῃ. Μὲ λύσσα ἔρριξε τὸ κοντάρι του στὸ Διομήδη, ἀλλὰ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ ἄρπαξε καὶ τὸ παραμέρισε. Ἐπειτα ἔρριξε κι ὁ Διομήδης τὸ χάλκινο κοντάρι του ἐπάνω στὸν Ἄρη καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ ᾠδήγησε μὲ τρόπο καὶ τρύτησε τὸ πόδι τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου. Ὅπως ἐννιά ἢ δέκα χιλιάδες πολεμιστὲς φωνάζουν ὅλοι μαζί στὴ μάχη, ἔτσι δυνατὰ βόησε ὁ Ἄρης ἀπὸ λύσσα καὶ πόνο καὶ σὰν ἀστραπὴ ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ καὶ τράβηξε στὸν Ὀλυμπο.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

Ἡ μάχη ἦταν ἀκόμη στὴ μεγάλη της ὄρμη. ὅταν ὁ Ἔκτορας, ὁ γιὸς τοῦ Πριάμου, πήγαινε στὴν Τροία.

Ὅταν ἔφτασε στὰ βασιλικά παλάτια του, ποὺ εἶχαν πολλοὺς τοὺς στόλους, ἡ μητέρα του βγήκε νὰ τὸν προαπαντήσει. Πῆρε τὸ γέρι του μέσα στὰ δικά της καὶ τοῦ μίλησε μὲ τρόπο γλυκό.

—«Εἶσαι κουρασμένος καὶ γι' αὐτὸ ἔφυγες ἀπὸ τὴ μάχη, παιδί μου; Νὰ σοῦ φέρω κρασί νὰ ξεκουραστῆς καὶ νὰ δυναμώσης».

—«Μὴ μοῦ φέρες κρασί, ἀγαπημένη μου μητέρα, ἀπάντησε ὁ Ἔκτορας, γιατί φοβοῦ-

μαι μὴ μοῦ κόψῃ τὴ δύναμη καὶ τὸ θάρρος, ποὺ ἔχω. Νὰ πᾶς καλύτερα στὸ νὰ τῆς Ἀθηναῖς κι ἐκεῖ νὰ κάνῃς θυσία στὴ θεά, νὰ λυπηθῇ τὴν Τροία καὶ νὰ θελήσῃ νὰ σταματήσῃ τὸν καταστρε-

φτικό Διομήδη. Ἐγὼ πηγαίνω στὸν Πάρι, ποὺ εἶθε νὰ μὲ γεννιόταν στὸν κόσμολ»

Κι ἡ βασίλισσα, ἡ μητέρα τοῦ Ἑκτορα, μὲ τίς ἄλλες γριὲς μητέρες πῆγαν νὰ προσφέρουν θυσίες καὶ νὰ παρακαλέσουν τὴν Ἀθηνᾶ. Ἄλλ' ἡ θεὰ καμιὰ προσοχὴ δὲν ἔδωσε στὴ δέησή τους.

Τότε ὁ Ἑκτορας τράβηξε στὸ παλάτι τοῦ Πάρι.

Ὁ Πάρις ἦταν μὲ τὴν Ἑλένη κι ἔπαιζε μὲ τὴν ἀσπίδα, τὸ θώρακα καὶ τὸ κχιτυλοτὸ τόξο του. Μὲ πολὺ πικρὰ καὶ ἐγγιχτικά λόγια μίλησε ὁ Ἑκτορας τὸν ἀδερφό του.

—«Οἱ Τρῶες πολιοῦν καὶ χάνονται γιὰ χάρι σου!» φώναξε, «καὶ σὺ μοῦ κάθσαι ἐδῶ, χωρὶς νὰ κάνης τίποτε. Ἐμπρός, λοιπόν! πρὶν οἱ ἐχθροί, ποὺ ἔφερες, κλέψουν τὴν πόλη καὶ μᾶς σκοτώσουν ὅλους.»

Κι ὁ Πάρις τοῦ ἀπάντησε:

—«Δὲν ἔχεις ἀδικῶ νὰ μὲ μαλλώνης, Ἑκτορα. Κι ἡ Ἑλένη μὲ παρακίνησε νὰ φανῶ παλικᾶρι καὶ νὰ γυρίσω πίσω. Μιὰ στιγμή νὰ βάλω τ' ἄρματα μου καὶ φτάνω!»

Ὁ Ἑκτορας δὲν ἀπάντησε. Ἡ Ἑλένη, ὅμως εἶπε:

—«Ἀδερφέ μου Ἑκτορα, δὲν εἶμαι ἀξία νὰ λέγωμαι ἀδερφή σου! Εἶθε νὰ εἶχα πεθάνει τὴν ἡμέρα, ποὺ γεννήθηκα, ἢ οἱ θεοί, ποὺ μ' ἔδωσαν αὐτὴ τὴ συμφορά, νὰ μοῦ εἶχαν δώσει ἄντρα νὰ ντρέπεται στὴν κατακραυγὴ καὶ νὰ φοβᾶται τὴν ἀτιμία. Κάθισε νὰ ξεκουραστῆς ἐδῶ, ἀδερφέ μου, ποὺ γιὰ μένα τόσα βάρσανα ὑπόφερες καὶ πλερώνεις τίς ἀμαρτίες τοῦ ἀδερφοῦ σου. Ἐέρω καλά πὼς μιὰ τιμωρία μεγάλη θὰ μᾶς ἔρθη, ποὺ θὰ τὴν διηγούνται οἱ ἄνθρωποι χιλιάδες χρόνια.»

—«Ἄν μ' ἀγαπᾶς, Ἑλένη, μὴ μὲ παρακαλῆς νὰ μείνω», ἀπάντησε ὁ Ἑκτορας. «Δὲ συλλογίζομαι τίποτε ἄλλο τώρα παρὰ πὼς νὰ βοηθήσω τοὺς Τρῶες καὶ αὐτοὶ τώρα μὲ χρειάζονται. Μόνο βάλε ἔμπρός αὐτόν, ποὺ ἔχεις ἐδῶ, καὶ κάμε τον νὰ μ' ἀκολουθήσῃ. Ἐγὼ πηγαίνω νὰ ἰδῶ μιὰ στιγμή τὴν Ἀνδρομάχη καὶ τὸ παιδάκι μου, γιατί δὲν ξέρω ἂν θὰ ξαναγυρίσω πάλι ζωντανός.»

Ὁ Ἑκτορας δὲ βρῆκε στὸ σπίτι του τὴ γυναῖκα του, τὴν ὁμορφὴ Ἀνδρομάχη, οὔτε τὸ μικρὸ του τὸ παιδί.

—«Ποῦ πῆγε ἡ κυρά σου;» ρώτησε ἀνυπόμονα ὁ Ἕκτορας τὶς ὑπηρέτριές της. Καὶ μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἀπάντησε:

—«Ἀκούσαμε ἐδῶ ὅτι οἱ Τρῶες ἔπαθαν μεγάλες συμφορὲς καὶ πῶς νίκησαν οἱ Ἕλληνες. Κι ἡ Ἄνδρομάχη σὰν παραλογισμένη, ἔτρεξε μαζί με τὸ μωρό της καὶ με τὴν παραμύνα του στὰ κάστρα γιὰ νὰ ἰδῆ τί γίνεται. Ἐκεῖ στὸν πύργο τοῦ κάστρου εἶναι τώρα καὶ κλαίει κι ὀδύρεται.»

Ὁ Ἕκτορας γύρισε πίσω κι ὅταν ἔφτασε στὶς πύλες τοῦ κάστρου, ἡ Ἄνδρομάχη τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ ἔτρεξε νὰ τὸν προαπαντήσῃ. Ἐσφίξαν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου τὸ χέρι με στοργή. Ὁ Ἕκτορας εἶδε τὸ ὠραῖο τὸ μωρουδάκι, ποῦ ἡ παραμύνα εἶχε στὴν ἀγκαλιά της, καὶ χαμογέλασε με θλίψη, ποῦ δὲν μπόρεσε νὰ κρύψῃ.

Τότε ἡ Ἄνδρομάχη εἶπε στὸν ἄντρα της:

—«Ἄχ, Ἕκτορά μου! τὸ θάρρος κι ἡ ἀντρεία σου θὰ σὲ θανατώσουν. Λυπήσου τὸ μωρὸ αὐτὸ καὶ τὴ γυναῖκά σου, ποῦ θὰ τὴν ἀφήσῃς χήρα! Καλύτερα νὰ πεθάνω ἐγώ, ἀνεῖναι τῆς τύχης μου νὰ σὲ χάσω. Γιατί ἂν σὲ χάσω δὲ θὰ ἰδῶ χαρὰ στὸν κόσμο πιά. Θὰ εἶμαι πικραμένη σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ. Δὲν ἔχω οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα καὶ σὲ μιὰ μέρα τὰ ἑσπτά μου ἀδέρφια γέθησαν. Πατέρας, μύνα κι ἀδερφός, μόνον ἐσὺ μοῦ μένεις, Ἕκτορα, καὶ γλυκὸς κι ἀγαπημένος μου ἄντρας. Λυπήσου με καὶ κάθισε ἐδῶ!»

—«Ὅλα αὐτὰ πολὺ καλὰ τὰ ξέρω, Ἄνδρομάχη μου», ἀπάντησε ὁ Ἕκτορας δὲ θέλω ὅμως νὰ κρύβω τὸ πρόσωπό μου ἀπὸ τὴ μεγάλη ντροπή. Ἄν τραβηχτῶ ἀπὸ τὴ μάχη, θὰ εἶμαι ἓνας δειλός. Ἀπὸ παιδί, πάντα στὸν πόλεμο ἐγὼ ἤμουν ὁ πρῶτος μέσα στὴ φωτιά, γιὰ νὰ δοῦξάσω καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα μου, τοῦ βασιλιᾶ τῆς Τροίας καὶ τὸ δικό μου. Ἄλλ' ἡ δόξα αὐτὴ σὲ λίγο θὰ χαθῇ, γιατί ἡ καρδιά μου μοῦ τὸ λέει καθαρὰ πῶς τὴν Τροία θὰ τὴν πάρουν οἱ Ἕλληνες. Ἀλλὰ γιὰ τὴ συμφορὰ τῶν Τρώων, τὴν ἀνάκουστη, γιὰ τὸν πατέρα μου, τὴ μητέρα μου, τ' ἀδέρφια μου καὶ γιὰ τὰ τόσα ἄλλα παλικάρια, ποῦ θὰ χαθοῦν, δὲ λυποῦμαι τόσο, Ἄνδρομάχη μου, ὅσο ἡ καρδιά μου λυπᾶται γιὰ τὴ μαύρη θλίψη, ποῦ θὰ σὲ πλακώσῃ, ὅταν βρεθῆς χωρὶς τὸν ἄντρα, ποῦ σὲ ὑπερασπίζεται καὶ δὲ θὰ ζῆ νὰ σὲ γλιτώσῃ, ὅταν ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες θὰ θέλῃ νὰ σὲ πάρῃ σκλάβα του. Μαχάρι νὰ με σκεπάσῃ βαθιὰ τὸ μαῦρο χῶμα, νὰ μὴν ἀκούω τοὺς θρήνους σου, Ἄνδρομάχη!»

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἔκτορας καὶ ἄπλωσε τὰ χέρια νὰ πάρῃ τὸ παιδί του. Μὰ τὸ μικρὸ φοβήθηκε τὴ γάλκηνη περικεφαλαία μὲ τὸ μακρὸ λοφίο, καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπό του στὴν ἀγκυλιὰ τῆς παραμάνης του. Γέλασε ὁ πατέρας καὶ ἡ γλυκιὰ ἢ μητέρα τοῦ

μικροῦ, καὶ ὁ Ἔκτορας ἔβγαλε τὴν περικεφαλαία του, τὴν ἔθεσε καταγῆς καὶ ἔπειτα πῆρε τὸ μικρὸ τοῦ παιδιὸς στὴν ἀγκυλιὰ καὶ φίλησε καὶ κρατώντας το στα χέρια ἔτοι προσευχήθηκε:

— ὦ Δία καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι θεοί, ἀξιώσατε τὸ παιδί μου νὰ γίνῃ ἀντρεῖο παλικάρικαὶ μεγάλος βασιλεὺς τῆς Τροίας! Μακάρι νὰ λέγουν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν τὸ βλέπουν νὰ γυρίζῃ ἀπὸ τῆς μάχης:

Αὐτὸς εἶναι πολὺ καλύτερος ἀπὸ τὸν πατέρα του! »

Ἐπειτα ὁ Ἔκτορας ἔβαλε τὸ μωρὸ στὰ χέρια τῆς Ἀνδρομάχης, ποὺ χαμογελοῦσε μέσα στὰ δάκρυά της.

Ἡ καρδιά τοῦ Ἑκτορα ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη καὶ λύπη χάρηδεψε τὴ γυναῖκα του καὶ τῆς εἶπε:

— « Ἀγαπημένη μου, βάσταζε τὴν καρδιά σου, ὅσο μπορείς. Κανείς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ μὲ σκοτώσῃ, πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα μου. Πήγαινε στὸ σπίτι μας καὶ πέρα τὴν ὥρα σου μὲ τὸν ἀργαλειὸ καὶ τὴ ρόκα σου καὶ παίζε μὲ τὸ ἀγγελουδί αὐτό. Ἐμᾶς τοὺς ἄντρες μᾶς νοιάζει γιὰ τὸν πόλεμο καὶ ἀπ' ὅλους, ποὺ κατοικοῦν στὴν Τροία, ἐμένα περισσότερο. »

Ἔτσι μίλησε ὁ Ἑκτορας καὶ ἔβαλε πάλι τὴν περικεφαλαία στὸ κεφάλι του. Κι ἡ Ἄνδρουμάχη ἔφυγε ἀμέσως γιὰ τὸ σπίτι, ἀλλὰ συχνὰ γύριζε πίσω γιὰ νὰ ἰδῇ μὲ μάτια βουρκωμένα ἐκεῖνον, ποὺ πήγαινε στὴ μάχη.

Ὅχι μακριά, πίσω ἀπὸ τὸν Ἑκτορα, πήγαινε καὶ ὁ Πάρις μὲ ἀοματωσιά, ποὺ ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιο. Σὰν ἓνα ὑπερήφανο ἄτι, ποὺ ἔσπασε τὰ λουριά, ποὺ τὸ εἶχαν δέσει, καὶ πηδᾷ τώρα χαρούμενο καὶ τρέχει, ἔτσι καὶ ὁ Πάρις πήγαινε περήφανος ἐμπρός.

— « Φοβοῦμαι πὼς σ' ἔκαμα νὰ περιμένῃς! » εἶπε στὸν ἀδερφό του, ὅταν τὸν πρόφτασε.

— « Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ περιφρονῆσῃ τὴν παλικαριά σου, » ἀπάντησε ὁ Ἑκτορας, « ἀλλ' εἶναι ντραπὴ γιὰ σένα νὰ μένης μακριὰ ἀπὸ τὴ μάχη. Ἄς τρέξουμε τώρα στὴν πρώτη γραμμὴ καὶ μακάρι εἰ θεοὶ νὰ ρίξουν τοὺς Ἕλληνας στὰ χέρια μας! »

Ἔτσι ὁ Ἑκτορας καὶ ὁ Πάρις πήγαν στὴ μάχη καὶ πολλοὶ Ἕλληνες σκοτώθηκαν ἀπ' αὐτοὺς ἐκείνη τὴ μέρα.

Ο ΕΚΤΟΡΑΣ ΚΙ Ο ΑΙΑΝ- ΤΑΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥΝ

Ἡ Ἀθηνᾶ, ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο ἡ ἀγανάκτησή της παρατηρεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες, ὁ ἓνας ἔπειτ' ἀπὸ τὸν ἄλλο ἔπεφταν νεκροὶ ἀπὸ τὸ κοντάρι τοῦ Ἑκτορα καὶ τοῦ Πάρι.

Τότε σχεδίασε πὼς θὰ μπορούσε νὰ νικήσῃ καλύτερα τοὺς Τρῶες.

Καὶ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑκτορα ἔβαλε τὴν ἐπιθυμία νὰ σταματήσῃ τὴ μάχη καὶ νὰ προσκαλέσῃ σὲ μονομαχία τὸ ἀντρείτερο ἀπὸ τὰ παλικάρια τῶν Ἑλλήνων. Γι' αὐτὸ ὁ Ἑκτορας καὶ ὁ Ἀγαμέμνωνας σταμάτησαν τὴ μάχη καὶ μὲ φωνὴ μεγάλη ὁ

Ἔκτορας πρόσκαλεϊ τοὺς Ἕλληνας νὰ στείλουν τὸ καλύτερό τους παλικάρι νὰ πολεμήσῃ μαζί του στῆθος μὲ στῆθος.

— «Ἄν σκοτωθῶ,» εἶπε ὁ Ἔκτορας, «ὀνικηθῆς νὰ πάρῃ τὰ ὄπλα μου καὶ νὰ δώσῃ τὸ σῶμα μου στοὺς δικούς μου. Κι ἂν σκοτώσω ἐγὼ ἐκεῖνον, ποὺ μ' ἐμένα θὰ πολεμήσῃ, τὰ ὄπλα του θὰ γίνουν δικά μου, ἀλλὰ τὸ σῶμά του θὰ τὸ πάρουν οἱ Ἕλληνες, καὶ θὰ τοῦ χτίσουν μνήμα στὴν πατρίδα τους σιμὰ στὴ θάλασσα γιὰ νὰ τὸ βλέπουν ὕστερα ἀπὸ χρόνια καὶ νὰ λέγουν: «Νά, αὐτὸ εἶναι τὸ μνήμα ἑνὸς παλικαριοῦ, ποὺ σκότωσε ὁ Ἔκτορας στὴν Τροία».

Ἄλαλοι ἔστειλαν οἱ Ἕλληνες ἐμπρὸς του, γιατί φοβοῦνταν νὰ πολεμήσουν στῆθος μὲ στῆθος μ' αὐτόν, καὶ ντρέπονταν νὰ δείξουν τὸ φόβο τους. Τότε σηκώθηκε ὁ Μενέλαος καὶ βλέποντας περιφρονητικὰ τοὺς ἄλλους, φέρεσε τὴν πανοπλία του.

— «Ντροπὴ σ' ὄλους σας!» φώναξε. «Ἐγὼ θὰ μονομαχήσω μὲ τὸν Ἔκτορα, κι οἱ θεοὶ θὰ δώσουν τὸ θάνατο σ' ἐκεῖνον ἀπὸ τοὺς δύο μας, ποὺ ἔχουν ξεγράψει.»

Ἄλλ' ὁ Ἀγαμέμνωνας κράτησε τὸν ἀδερφό του.

— «Αὐτὸ εἶνε τρέλα, Μενέλαε!» εἶπε. «Τραβήξου γιατί καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχιλλέας θὰ φοβοῦνταν νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Τραβήξου πίσω, ὅσο λυπηρὸ κι ἂν σοῦ εἶναι αὐτό.»

Τότε σηκώθηκαν ἐννιά Ἕλληνες ἀρχηγοί, πρόθυμοι νὰ μονομαχήσουν μὲ τὸν Ἔκτορα κι ἔρριξαν κλῆρο γιὰ νὰ ἰδοῦν ποιοὺς ἀπὸ αὐτούς θὰ πολεμοῦσε μὲ τὸ πρωτοπαλικάρο τῶν Τρώων.

Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Αἴαντα, τὸ γιγαντόκορμο καὶ γάρηκε ἀπὸ τὴν καρδιά του γι' αὐτό. Φέρεσε τὴν ἀστραφτερή του χάλκινη πανοπλία καὶ προχώρησε μὲ σοβαρὸ χαμόγελο στὸ πρόσωπο κρατώντας τὸ μακρὸ του κοντάρι. Ἐμοιαζε τὸ φοβερὸ Ἄρη, ὅταν ξεκινᾷ γιὰ τὴ μάχη.

Μόλις τὸν εἶδαν οἱ Τρῶες ἄρχισαν νὰ τρέμουν κι ἡ καρδιά τοῦ Ἔκτορα χτυποῦσε δυνατὰ καθὼς ὁ γίγαντας μὲ τὴ μεγάλη του χάλκινη ἀσπίδα ἐρχόταν κατ' ἐπάνω του μὲ ἀνοιχτά τὰ βήματα.

— «Ὁ Ἀχιλλέας, ὁ λεοντόκαρδος κάθεται στὰ καράβια του, ἀλλὰ τώρα θὰ ἰδῆς πῶς οἱ Ἕλληνες ἔχουν κι ἄλλους καλοὺς πολεμιστὰς ἀνάμεσά τους» φώναξε ὁ Αἴαντας. «Σὺ ὅμως πρέπει νὰ ἀρχίσῃς τὴ μονομαχίαν!»

— «Οὔτε γυναῖκα εἶμαι, οὔτε ἀδύνατο παιδί, ποὺ δὲν ξέρει πῶς

πολεμῶ), ἀπάντησε ὁ Ἕκτορας. «Ἔεσω πολὺ καλὰ τὴν τάξιν τῆς μάχης. Καὶ πέταξε τὸ χαλκοδουλεμένο κοντάρι τοῦ στὸν Αἴαντα. Ἄλλὰ τὸ χτύπημα ὁ Αἴαντας τὸ δέχτηκε μὲ τὴν ἀσπίδα του, ποὺ ἦταν σκεπασμένη μὲ ἐφτάδιπλο βοδινοῦ πετοῦ καὶ τῆς πέρασε ἕξι δέρματα. Ἐπειτα ἔρριξε κι ὁ Αἴαντας τὸ κοντάρι τοῦ καὶ πέρασε τὴν ὀλόλαμπρη ἀσπίδα τοῦ Ἕκτορα καὶ τὸ θώρακά του καὶ ἔσκισε τὰ ροῦγά του. Ἄλλ' ὁ Ἕκτορας ἔγειρε στὸ πλάι καὶ ἔτσι γλίτωσε ἀπὸ τὸ θάνατο. Τότε κι οἱ δυὸ πῆραν καινούρια κοντάρια καὶ σὰν ἀγριεμένα λιοντάρια, ὤρμησαν ὁ ἕνας ἐπάνω στὸν ἄλλο. Πάλι ὁ Ἕκτορας χτύπησε τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἴαντα μὲ τὸ κοντάρι τοῦ, ἀλλὰ ἡ μύτη στράβωσε χωρὶς νὰ τὴν τρυπήσῃ. Ἐρριξε κι ὁ Αἴαντας μ' ὄρμην μεγάλη τὸ κοντάρι τοῦ· τρυπήσε τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἕκτορα· ἡ μύτη τοῦ κονταριοῦ χάθηκε στὸ λαίμω τοῦ καὶ μαῦρο τὸ αἷμα ἔτρεξε. Μολαταῦτα ὁ Ἕκτορας δὲν ἔπεσε. Ἀρπάζει ἀπὸ χάμω μιὰ μέτρα τραχιὰ καὶ μεγάλη καὶ τὴν σφεντόνισε στὴν ἀσπίδα τοῦ Αἴαντα· ὁ χαλκὸς τῆς ἀντήχησε φοβερὰ. Κι ὁ Αἴαντας σφεντόνισε ἕνα ἀκόμη μεγαλύτερο λιθάρη καὶ βαθούλωσε τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἕκτορα καὶ τὸν ἔρριξε πίσω μὲ τὴν ὄρμην του καὶ τότε θὰ φρονεῖς, ἂν χωρὶς νὰ φαίνεται ὁ Απόλλωνας δὲν τὸν σήκωνε ὄρθιο. Τότε ἔσπυραν κι οἱ δυὸ τὰ σπαθιά τους καὶ χτυπήθηκαν, ἀλλ' οἱ κήρυκες ἤρθαν καὶ τοὺς χώρισαν.

— «Μὴν πολεμάτε πιά παιδιά,» εἶπαν. «Βλέπουμε πὼς κι οἱ δυὸ εἶστε γενναῖοι πολεμιστὲς καὶ πὼς σὰς ἀγαπᾷ καὶ τοὺς δυὸ ὁ Δίας. Ἄλλὰ τώρα πιά νυχτώνει καὶ πρέπει νὰ πάψετε τὴ μάχην.»

Κι εἶπεν ὁ Αἴαντας:

— «Ὁ Ἕκτορας πρέπει νὰ μιλήσῃ πρῶτος, γιατί αὐτὸς μᾶς κάλεσε σὲ μονομαχίαν. Ὅ,τι αὐτὸς θὰ πῇ κι ἐγὼ θὰ τὸ κάμω.»

— «Οἱ θεοὶ σοῦ ἔδωσαν ἀνάστημα, δύναμιν καὶ γνώσιν, Αἴαντα,» εἶπε ὁ Ἕκτορας «καὶ βέβαια δὲν ὑπάρχει Ἕλληνας καλύτερος πολεμιστὴς ἀπὸ σένα. Νυχτώσῃ γι' αὐτὸ ἂς πάψωμε πιά τὴ μάχην. Μὰ τώρα ἂς ἀνταλλάξωμε δῶρα γιὰ νὰ μποροῦν οἱ Ἕλληνες κι οἱ Τρῶες νὰ λέγουν: «Ὁ Αἴαντας καὶ ὁ Ἕκτορας πολέμησαν σὰν ἐχθροὶ θανάσιμοι, ἀλλὰ χωρίστηκαν σὰν φίλοι.»

Ἔτσι μίλησε ὁ Ἕκτορας κι ἔδωσε στὸν Αἴαντα, τὸ στολισμένον

μ' άγορεύά καρφιά ξίφος του, μαζί με τή θήκη και τò λουρί του.
 Στὸν Ἕκτορα ἔδωσε πάλι ὁ Αἴαντας, τὸ κόκκινο ζουνάρι του.
 Ἔτσι ἀποχωρίστηκαν καὶ μεγάλη χαρὰ δοχίμασαν κι οἱ Τρῶες κι οἱ
 Ἕλληνες, πὺ γύρισαν γερὰ κι ἄβλαβα τὰ καλύτερα πελικάρια τους.

Ἰλιάδα—Ὀδύσσεια

ΚΑΙΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ

Γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν Αἴαντα οἱ Ἕλληνες τοῦ ἑκαμαν τραπέζι μ' ἐκλεκτὰ φαγητὰ κι ὅταν τὸ φαγοπότι τελείωσε, ὁ Νέστορας, ὁ γεροντότερος καὶ φρονιμώτερος τῶν πολεμιστῶν, πρότεινε νὰ μαζέψουν τὸ πρωὶ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ τοὺς κάψουν μὲ φωτιά.

Κι ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἀρχηγοὶ μ' ἡσυχία συνεδρίαζαν, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Τροίας φιλονικοῦσαν μὲ φωνές καὶ βαριά λόγια, συναγμένοι σὲ μιὰ ἀπὸ τίς πύλες τῆς πόλης. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς εἶπε:

—«Πῶς μπορούμε νὰ ἐλπίζουμε ὅτι θὰ κερδίσουμε στὸν πόλεμο, ἀφοῦ δὲ φυλάξαμε τὸν ὄρκο μας; Ἄς δώσουμε λοιπὸν πίσω στοὺς Ἕλληνες τὴν Ἑλένη καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς.»

Ἄλλ' ὁ Πάρης μὲ θυμὸ ἀπάντησε:

—«Τὰ πλούτη, ποὺ ἔχει ἡ Ἑλένη, νὰ τὰ γυρίσω μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά καὶ σ' αὐτὰ νὰ βάλω κι ἄλλα τόσα ἀκόμη ἀπὸ τὰ δικά μου. Ἄλλὰ τὴν Ἑλένη ποτέ δὲ θὰ τὴ δώσω!»

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πῆγαν στὸ στρατόπεδο τοῦ Ἀγαμέμνονα κήρυκες τῶν Τρῶων κι εἶπαν:

—«Αὐτὰ λέγει ὁ Πρίαμος, ὁ βασιλεὺς τῆς Τροίας κι ὅλοι οἱ ἄρχοντές του: Τὰ πλούτη ποὺ ἡ Ἑλένη ἔφερε μαζί της στὴν Τροία ὁ Πάρης θὰ τὰ γυρίση πίσω, δίνοντας κι ἀκόμη περισσότερα, ἀπὸ τὰ δικά του, μὰ τὴν ὡραία βασίλισσα τῆς Σπάρτης δὲν τὴ δίνει. Μόνο, ἂν θέλετε, ἄς πάψουμε τὸν πόλεμο καὶ ἄς θάψουμε τοὺς νεκροὺς κι ὕστερα πάλι ξαναχτυπιούμαστε.»

—«Νὰ μὴ δεχτοῦμε τίποτε ἀπ' τοὺς θησαυροὺς τους, οὔτε καὶ τὴν Ἑλένη τὴν ἴδια ἀκόμη, γιατί πολὺ καλὰ ξέρετε πῶς εἶναι μετρημένες οἱ μέρες τῆς Τροίας,» εἶπε ὁ Διομήδης στοὺς Ἕλληνες.

Ἦλο τὸ στρατεύμα φώναξε πῶς παραδέχεται τὰ λόγια τοῦ Διομήδη, κι ὁ Ἀγαμέμνονας εἶπε στοὺς κήρυκες:

—«Μόνοι σας ἀκούσατε τὴν ἀπάντηση τῶν Ἑλλήνων. Τὴ διορία ὅμως ποὺ μᾶς ζητεῖτε, σᾶς τὴν δίνουμε γιὰ τοὺς νεκροὺς γιὰ νὰ τοὺς θάψουμε κι οἱ δύο μας.»

Τὸ πρωὶ Ἕλληνες καὶ Τρῶες ἀνταμωμένοι εἰρηνικὰ καὶ χύνοντας δάκρυα πῆραν τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς ἔκαψαν σὲ μεγάλες πυρές.

Οἱ Ἕλληνες ἔχτισαν κι εἶς ὑψηλὸ τεῖχος κι ἔσκαψαν μιὰ βαθιὰ τάφο οὐλόγυρά του, γιὰ νὰ προσφυλάξουν τὰ καράβια τους.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑ

Τὴν ἄλλη μέρα ὅταν ἡ χρυσὴ χαραυγὴ ἀπλωνόταν ἐπάνω στὴ γῆ, ὁ Δίας κάλεσε ὅλους τοὺς θεοὺς σὲ συμβούλιο καὶ μὲ φοβέρα εἶπε, ὅτι θὰ τιμωρήσῃ φριχτὰ τὸ θεὸ ἢ τὴ θεά, ποῦ θὰ τολμοῦσε νὰ βοηθήσῃ εἴτε τοὺς Ἕλληνας, εἴτε τοὺς Τρῶες.

—«Τὸ θέλημά σου θὰ γίνῃ, μεγάλε πατέρα.» ἀπάντησε ἡ Ἄθηνᾶ. «Παρακαλῶ ὅμως νὰ μᾶς ἀφήσῃς νὰ συμβουλευέψουμε τοὺς Ἕλληνας γιὰ νὰ μὴ χαθοῦν ὅλοι ἐπάνω στοῦ θυμοῦ σου.»

—«Καλά.» εἶπε ὁ Δίας, καὶ χαμογέλασε, γιατί ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἀγαποῦσε πολὺ τὴν Ἄθηνᾶ, τὴ φρόνιμη θυγατέρα του.

Ἐπειτα φέρεσε τὴ χρυσὴ πανοπλία καὶ ἀνέβηκε στὸ ἄρμα του.

Τ' ἄλογά του, ποῦ σὰν πουλιὰ πετοῦσαν μὲ τὸ χρυσό τους τρίχωμα, ὅταν ὁ Δίας χτυποῦσε τὸ χρυσό του τὸ καμταῖκι, σκορποῦσαν ἀστραπὲς στὸ διάστημα, ποῦ βρίσκεται ἀνάμεσα στὴ γῆ καὶ στὸν ἀστροφώτιστο οὐρανό. Ἐτσι πῆγε ἐπάνω στὸ ψηλὸ βουνὸ τῆς Ἰδης, καὶ ἔβλεπε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τρῶες.

Πρωί, πρωί εκείνη τή μέρα πιάστηκαν οι δυο στρατοί. Τò μεσημέρι ὁ Δίας πῆρε τή χρυσή του ζυγαριά κι ἔβαλε μέσα δυο βάρη τοῦ θανάτου, ἓνα γιά τοὺς Ἑλληνας κι ἓνα γιά τοὺς Τρῶες. Ἀπὸ τὸ μέρος, ποῦ ἦταν τὸ βάρος τῶν Ἑλλήνων, ἡ ζυγαριά κατέβηκε πολὺ πιὸ κάτω. Τότε ὁ Δίας ἔστειλε μιὰν ἀστραπή, ποῦ ἔλαμψε ὁ κόσμος ὅλος καὶ τὰ δυο στρατεύματα τὸν εἶδαν μὲ τὴ ζυγαριά στὸ χέρι κι οἱ Ἑλληνας φοβήθηκαν πολὺ.

Μόνο ὁ Νέστορας δὲ δείλιασε. Μὲ ἓνα βέλος τοῦ εἶχε σκοτώσει ὁ Πάρις ἓνα ἀπὸ τὰ ἄλογα, ποῦ ἔσερναν τὸ ἄρμα του ὁ γέρος τότε πήδησε ἀμέσως καὶ μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι προσπαθοῦσε νὰ κόψει τὰ λουριά τῶν ἄλλογων, ὅταν ἔξαφνα φάνηκε μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος νὰ ἔρχεται ὁ Ἑκτορας ἀγριεμένος, ἐπάνω στὸ ἄρμα του. Ὁ Νέστορας τότε θὰ ἔχανε βέβαια τὴ ζωὴ του, ἀν ὁ Διομήδης δὲν ἔτρεχε ἔμπρὸς νὰ τὸν γλιτώσει.

Μὲ μιὰ δυνατὴ φωνὴ κάλεσε τὸν Ὀδυσσεά:

— «Μὴ φεύγεις, Ὀδυσσεά, σὺν φοβιτισιάρης! Μείνε στὴ θέση σου, ὡς ὅτου νὰ γλιτώσωμε τὸ γέρο ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Ἑκτορα.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Διομήδης, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεάς καθόλου δὲν τὸν ἄκουσε.

Μόνος ὁ Διομήδης τότε, στάθηκε δίπλα στὸ Νέστορα, κι εἶπε: «Εἶσαι ἀδύνατος, κι ὁ ἡνίογός σου δειλὸς καὶ τὰ ἄλογά σου δὲν εἶναι γρήγορα. Ἀνέβα τώρα ἀμέσως στὸ ἄρμα μου, καὶ δὲς πῶς τρέχουν τ' ἄλογα, ποῦ πῆρα ἀπὸ τὸν Αἰνεΐα. Ἐμπρὸς ἴσια ἐπάνω στὸν Ἑκτορα, καὶ θὰ τοῦ δώσω ἐγὼ καλὰ νὰ καταλάβῃ».

Τότε ὁ γέρο Νέστορας ἀνέβηκε στὸ ἄρμα τοῦ Διομήδη, πῆρε τὰ γαλινάρια στὰ χέρια του καὶ χτύπησε τ' ἄλογα, ποῦ μὲ μεγάλη ὀρμὴ ἔτρεξαν ἐπάνω στὸν Ἑκτορα. Ὁ Διομήδης ἔρριξε τὸ κοντάρι του γιά νὰ τὸν χτυπήσῃ, μὰ τὸ κοντάρι πέρασε ἀπὸ τὸ πλάι τοῦ Ἑκτορα καὶ γώθηκε στὸ στήθος τοῦ ἡνίογου, ποῦ τὸν ἄφησε νεκρὸ στὸν τόπο. Οἱ Τρῶες τότε τρόμαζαν καὶ θὰ ἔχαναν τὴ μάχη, ὁ Δίας ὅμως πέταξε ἓνα ἀστροπελέκι ἔμπρὸς στὰ δυο ἄλογα τοῦ Διομήδη καὶ τὰ ἔκαμε νὰ τραβηχτοῦν πίσω τρομαγμένα.

— «Ὁ ἴδιος ὁ Δίας σὲ πολεμᾷ, Διομήδη!» φώναξε ὁ Νέστορας. «Ἄς φύγωμε, γιὰτὶ κανένας δὲν εἶναι τόσο δυνατὸς, ποῦ νὰ μπορῇ νὰ πολεμᾷ χωρὶς ὁ Δίας νὰ θέλῃ».

Κι ὁ Νέστορας γύρισε τὰ ἄλογα κι ἔφευγαν, ἐνῶ σὰν τὴ βροχὴ τὰ κοντάρια καὶ τὰ βέλη τῶν ἐχθρῶν ρίχνονταν ἐπάνω τους.

Δυνατώτερη τότε καὶ ἀπὸ τὴ βοή τῆς μάχης, ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Ἑκτορα.

—«Δέτε τὸν ἥρωα τῶν Ἑλλήνων! Δὲν εἶσαι παλικάρι! Φεύγα, φοβισιάρη! Πήγαινε νὰ φορέσης φουστάνια!»

Ὁ Διομήδης ἔγινε σὰν τρελὸς ἀπὸ τὸ θυμὸ του· ἤθελε νὰ γυρίσῃ πίσω· ἀλλὰ τρεῖς φορές ἀστράφτει καὶ βροντᾷ ὁ Δίας ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Ἴδης καὶ κατατρόμαξε τοὺς Ἕλληνες.

Η ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΤΡΩΩΝ

Τότε ὁ Ἑκτορας παρακίνησε τὰ παλικάρια του νὰ ἔχουν θάρρος, γιατί μὲ τὸ μέρος τους πολεμᾷ ὁ Δίας μ' ἀστροπελέκια.

Καὶ τράβηξε ἐμπρὸς μὲ πολὺ θάρρος οἱ Τρῶες τὸν ἀκολουθοῦσαν, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἔφευγαν τρομαγμένοι. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ ἔβαναν φωτιά στὰ καράβια τῶν Ἑλλήνων, ἀν' ἡ Ἥρα δὲν ἔβαζε στὸ νοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονα νὰ φιλοτιμήσῃ τοὺς Ἕλληνες. — «Ντροπή σας, Ἕλληνες!» φώναξε. «Ποῦ εἶναι τώρα τὰ μεγάλα τὰ λόγια σας;» Ἐπειτα προσευχήθηκε στὸ Δία παρακαλῶντας νὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ καὶ τώρα ἀκόμη τὴ νίκη στοὺς Ἕλληνες.

Ἡ προσευχὴ του ἔπιασε ἀνοίξε ὁ Δίας τὸν οὐρανό, καὶ φάνηκε μεγάλος ἀετὸς μὲ γύρους νὰ κατέρχεται, ποὺ στὰ νύχια του κρατοῦσε ἓνα μικρὸ ἐλαφάκι. Ἄφησε νὰ πέσῃ τὸ ἐλάφι ἐπάνω στὸ βωμὸ τοῦ Δία καὶ οἱ Ἕλληνες πιστεύοντας, πὼς αὐτὸ φανέρωνε τὴν ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ὤρμησαν στὴ μάχη μὲ θάρρος.

Ὁ Τεῦκρος κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀσπίδα τοῦ Αἴαντα, ἔρριχνε μὲ ὀρμὴ τὰ βέλη του. Τοῦ κάκου ὅμως σημάδευε τὸν Ἑκτορα· κάθε φορὰ σκότωνε κάποιον, ποὺ στεκόταν πλάι στὸν ἄνθρωπο, ποὺ εἶχε τόση μανία νὰ θανατώσῃ.

Ἐνα βέλος χτύπησε τὸν ἡμίλοχο τοῦ Ἑκτορα στὸ στήθος καὶ τὸν ἔρριξε νεκρό. Ὁ Ἑκτορας τότε ἔγινε θηρίο ἀπὸ τὸ θυμὸ του. Πήδησε ἀπὸ τὸ ἄρμα του καὶ μὲ πέτρα στὸ χέρι, ὤρμησε ἐπάνω στὸν Τεῦκρο. Κι ὅταν ὁ Τεῦκρος εἶχε τεντώσει τὸ τόξο, τοῦ ἤρθε ἡ πέτρα στὸ λαιμό. Ἡ χορδὴ τοῦ τόξου ἔσπασε, τὸ χέρι του μούδιασε, καὶ τὸ τόξο τοῦ ἔπεσε ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ γονάτισε ὁ ἴδιος. Ἀμέσως ὁ Αἴαντας στάθηκε ἀπὸ πάνω του καὶ τὸν φύλαξε, ὥσπου δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους του τὸν ἔφεραν στὰ καράβια.

Ἡ νύχτα ἔρριξε τὸ μαῦρο πέπλο της· οἱ Τρῶες θύμωσαν γιὰ τὸ σκοτάδι, καὶ οἱ Ἕλληνες γάρηκαν. Ἀκουμπισμένος ἐπάνω στὸ κοντάρι του μὲ τὴ γάλκινη μύτη, ὁ Ἑκτορας εἶπε στοὺς Τρῶες:

— Ἀκοῦστε δῶ! Σήμερα πίστεψα πὼς θὰ ἐξολόθρευα τοὺς Ἕλληνες καὶ ὅλα τους τὰ καράβια, καὶ θὰ γύριζα πίσω στὴν ἀνεμόδαρτη Τροία, ἀλλὰ ἡ Νύχτα ἤρθε πολὺ γρήγορα. Πρέπει νὰ τὴν ὑπακούσωμε· ἄς ψᾶμε τώρα καὶ ἄς ταῖσωμε καὶ τ' ἄλογα

μας. "Όλη τή νύχτα πρέπει νά έχωμε φωτιές αναμμένες μὴν τύχη καὶ τή νύχτα οἱ Ἕλληνες μᾶς φύγουν κρυφὰ μὲ τὰ καράβια τους. Μόλις φέξῃ, θὰ πολεμήσωμε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ θὰ ἰδοῦμε ἀν' ὁ Διομήδης ἀπὸ τ' ἀκρογιαλὶ ὡς τὰ τείχη τῆς Τροίας θὰ μὲ φέρῃ κυνηγώντας, ἢ ἀν' ἐγὼ θὰ τὸν ξαπλώσω κάτω νεκρό!»

"Ἔτσι μίλησε ὁ Ἕκτορας καὶ οἱ Τρῶες δέχτηκαν τὰ λόγια του ἀλαλάζοντας. Ξέφεσαν τ' ἄλογα καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔβαλαν ταγή, ἔφεραν ἀπὸ τὴν πόλη ξύλα γιὰ τὶς φωτιές. Ὅλη τή νύχτα κάθισαν στὸ στρατόπεδόν τους, γύρω ἀπὸ τὶς φωτιές, ποὺ ἔκαιαν.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝ ΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ἐνῶ οἱ Τρῶες κάθονταν γύρω στὶς φωτιές, οἱ Ἕλληνες ἦταν καταλυπημένοι κι ἀπ' ὅλους περισσότερο ὁ Ἀγαμέμνωνας. Βιαστικά ἔστειλε τοὺς κήρυκες του νὰ καλέσουν ἕνα ἕνα χωριστὰ καὶ ἀθόρυβα τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων σὲ συμβούλιο. Ἦρθαν καὶ κάθισαν περίλυποι κι ὅταν ὁ Ἀγαμέμνωνας σηκώθηκε νὰ μιλήσῃ, τὰ δάκρυα ἔτρεχαν στὸ πρόσωπό του, ὅπως τρέχει τὸ θολὸ νερὸ ἀπὸ τὸ ρέμα τοῦ βουνοῦ στὰ ἀνήλια βάρθη σκοτεινῆς λαγκαδιᾶς.

«Φίλοι μου», εἶπε, «ὁ Δίας εἶνε σκληρόκαρδος καὶ ἄσκημα φέρθηκε σὲ μένα. Μοῦ ἔταξε νίκη, ἀλλὰ μὲ ντρόπιασε. Δὲ μᾶς μένει ἄλλο παρὰ νὰ φύγωμε, γιατί ἡ Τροία ποτὲ δὲ θὰ γίνῃ δική μας!»

Ἔτσι μίλησε αὐτὸς κι οἱ Ἕλληνες πολεμιστὲς ἔμειναν ἀλαλοί καὶ περίλυποι. Ἐπειτα ὁ Διομήδης τοῦ ἀπάντησε:

—«Μ' εἶπαν δειλό, βασιλιά μου. Ἄν εἶμαι δειλός, ἤ ὄχι, αὐτὸ τὸ ξέρουν καλὰ οἱ Ἕλληνες κι οἱ νέοι κι οἱ γέροντες. Σὲ σένα ὁ Δίας ἔδωσε τὴν ἐξουσία νὰ ἔχης σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ θάρρος, ποῦ εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη ἀπ' ὅλες τὶς δυνάμεις, δὲ σοῦ τὸ ἔδωσε. Νομίζεις πῶς οἱ Ἕλληνες εἶναι δειλοὶ καὶ χωρὶς θάρρους σὸν κι ἐσένα; Ἄν θέλῃς νὰ φύγῃς, φύγε! Τὰ καράβια σου περιμένουν κάτω στὴ θάλασσα. Ἐμεῖς ὅμως θὰ μείνωμε ἐδῶ, ὥσπου νὰ πέσῃ ἡ Τροία καὶ νὰ ρημάξῃ. Κι ἂν ἀκόμη ὅλοι οἱ Ἕλληνες θελήσουν νὰ φύγουν μαζί σου, ἐγὼ κι ὁ φίλος μου ὁ Σθέnelος θὰ μείνωμε ἐδῶ γιὰ νὰ πολεμήσωμε ὥσπου νὰ πέσῃ ἡ Τροία.

Ἐπειτα μίλησε ὁ γέρο Νέστορας.

—«Καὶ στὴ μάχη εἶσαι παλικᾶρι, Διομήδη, κι ἐδῶ τώρα καλὰ τὰ εἶπες. Τώρα ὅλοι ὄσοι εἶστε ἐδῶ ἀκοῦστε τὰ λόγια μου, γιὰτὶ εἶμαι ὁ γερνότερος. Δὲν ἔχει φυλὴ, νόμους καὶ σπίτι, ἐκεῖνος, ποῦ τὶς φιλονικίες ἀγαπᾷ. Κάμετε γρήγορα λοιπόν, φάγετε καὶ κοιτάξετε ἂν οἱ σκοποὶ φυλάττουν ἄγρυπνοι στὸ βαθὺ χαντάκι ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος. Γιὰτὶ αὐτὴ τὴ νύχτα θὰ μᾶς ἔρθῃ ἡ νίκη ἢ ὁ θάνατος!»

Τότε ὁ Ἀγαμέμνωνας ἐτοίμασε τραπέζι πλοῦσιο κι ὅταν ἔφαγαν καλὰ καὶ χόρτασαν, ὁ Νέστορας πάλι μίλησε:

—«Ἀρχηγὸ ἐπάνω σ' ὅλους σ' ἔκαμε ὁ Δίας, μεγάλε Ἀγαμέμνονα,» εἶπε. «Γι' αὐτὸ καὶ ὑποχρεωμένος εἶσαι, ν' ἀκοῦς τὶς συμβουλές, ποῦ σοῦ δίνουν καὶ οἱ μικρότεροι, πῶς νὰ κυβερνήσης τὸ λαὸ καλύτερα. Μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη φρόντισα νὰ σ' ἐμποδίσω, νὰ πάρῃς τὴν ὠραία Βρισηίδα ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα, ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα καὶ νὰ θυμώσης τὸ γενναϊότερό μας. Ἄλλ' ἄς δοκιμάσωμε τώρα μὲ δῶρα φιλικὰ, καὶ μὲ καλὰ λόγια μήπως τὸν καταφέρομε ν' ἀλλάξῃ γνώμη καὶ νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.»

Τότε ἀπάντησε ὁ Ἀγαμέμνωνας.

—«Ναί, ἀλήθεια, φέρθηκ' ἄσκημα ἐπάνω στὸ θυμὸ μου. Μ' εὐχαρίστησέ μου ὅμως θὰ δώσω ἱκανοποίηση στὸν Ἀχιλλέα, τὸν ἀγαπημένο τοῦ Δία. Θὰ τοῦ στείλω πλοῦσια δῶρα, ποῦ θὰ τοῦ ἀρέσουν ἀτίμητα δῶρα ἀπὸ χρυσὸ καὶ ξακουσμένα στὴ γηγοράδα ἄλογα, καὶ ἑπτὰ ὠραῖες σκλάβες, ποῦ δὲν τὶς φτάνουν ἄλλες στὸ κέντημα. Ἡ ὠραία Βρισηίδα θὰ γίνῃ πάλι δική του κι ἂν

έρθη νά μάς βοηθήση νά πάρουμε τήν Τροία, τά πλουσιώτερα ἀπό τά λάφυρά μας θά εἶναι δικά του.

Γρήγορα τότε ὤρισαν ἐκείνους, πού θά πήγαιναν μέ τά δῶρα στόν Ἀχιλλέα: τόν Φοῖνικα, παλαιό πολεμιστή, πολυχαπημένο τοῦ Δία, τόν Αἴαντα καί τόν πολυμήχανο Ὀδυσσεά. Μαζί μ' αὐτούς πήγαν καί δυό κήρυκες γιά νά φέρουν τήν εἶδηση στόν Ἀχιλλέα, ὅτι θά πήγαιναν νά τόν ἐπισκεφτοῦν οἱ ἀρχηγοί τῶν Ἑλλήνων καί νά ζητήσουν τή βοήθειά του.

Πῆραν ἄκρη ἄκρη τή θάλασσα, πού χάηδευε σιγά σιγά τήν ἀμμουδιά. Στό δρόμο τους προσεύχονταν στόν Ποσειδῶνα νά τους ἀξιῶση νά ἐπιτύχουν ἐκεῖνο, πού ἤθελαν.

"Ὅταν ἔφτασαν στά καράβια καί στή σκηνή τοῦ Ἀχιλλέα, τόν βρῆκαν νά κάθεται μέ λύρα στό χέρι καί μέ μελωδική φωνή νά τραγουδῇ τά δοξασιμένα κατορθώματα τῶν κλειῶν ἡρώων.

Πλάϊ του ὁ Πάτροκλος κάθονταν κι ἔκουε σιωπηλῶς τὸ τραγουδί τοῦ ἀγαπητοῦ του φίλου. Τότε ὁ Ὀδυσσεύς παρουσιάστηκε πρῶτος κι ὁ Ἀχιλλεύς ξαφνιασμένος πετάχτηκε ὀλόρθος μὲ τὴ λύρα στὸ χέρι· σηκώθηκε κι ὁ Πάτροκλος.

—«Καλῶς ὄρισατε!» εἶπε ὁ Ἀχιλλεύς. «Σεῖς, ποῦ ἦρθατε, εἶστε ἀληθινοὶ μας φίλοι. Καὶ μέσα στὸ θυμὸ μου σᾶς ἀγαποῦσα, ὅπως καὶ πρίν.»

Ἐπειτα τοὺς ἔφερε μέσα στὴ σκηνή του κι ἐτοίμασε γι' αὐτοὺς ἕνα πλούσιο τραπέζι μὲ διαλεχτὰ κρασιά καὶ πολυποίκιλα ὀρεχτικά. Κι ὅταν τελείωσε τὸ τραπέζι, ὁ Ὀδυσσεύς τοῦ ἐξιστόρησε τίς μεγάλες συμφορὲς τῶν Ἑλλήνων, τοῦ μίλησε γιὰ τὰ βασιλικά τὰ δῶρα τοῦ Ἀγαμέμνονα κι εἶπε ὅτι τὸν παρακαλοῦν οἱ Ἕλληνες καὶ πρῶτος, ὁ ἀρχηγός τους, νὰ πολεμήσῃ. Τότε ὁ Ἀχιλλεύς ἀπάντησε:

—«Μισητὸς σέ μένα σὰν τὸν Ἄδη, μεγάλη Ὀδυσσεά, εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ποῦ ἄλλα κρύβει στὴν ψυχὴ καὶ ἄλλα ἔχει στὰ χεῖλη. Γι' αὐτὸ θὰ μιλήσω σέ σένα ὅπως μπορῶ καλύτερα. Δούλεψα βαριά, πολέμησα μὲ ὅλα μου τὰ δυνατὰ γιὰ τὸν Ἀγαμέμνονα· τί κέρδισα, ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά; Τὰ δῶρα τοῦ Ἀγαμέμνονα ἐγὼ τὰ καταφρονῶ. Πλούτη καὶ δόξες μπορῶ νὰ ἔχω χωρὶς αὐτόν. Οἱ Ἕλληνες ἄς ζητήσουν βοήθεια ἀπ' ἄλλοῦ, καὶ μὴ περιμένετε βοήθεια ἀπὸ μένα καμιά!»

Ἐπειτα εἶπε ὁ Αἴαντας.

—«Ἄς φύγωμε, Ὀδυσσεά. Ὁ κόπος μας χαμένος πῆγε. Ἄν κι ἡ εἶδηση εἶνε κακὴ, πρέπει νὰ τρέξωμε νὰ τὴν φέρωμε στὸν ἐλληνικὸ στρατό. Εἶσαι ἀσπλαχνος. Ἀχιλλεά! Ὁ θυμὸς σου σ' ἔκαμε νὰ μὴ λογαριάξῃς πιά οὔτε τὴν ἀγάπη τῶν συντρόφων σου, οὔτε τὴν ἀγάπη τῆς λατρευτῆς πατρίδας.»

Στὸν Αἴαντα ἀπάντησε ὁ Ἀχιλλεύς κι εἶπε:

—«Πάρε ἐσύ, λοιπόν, τὴν εἶδηση, γενναῖε Αἴαντα! Πέ στὸν Ἀγαμέμνονα, ὅτι ὡς τὴν ἡμέρα, ὅπου οἱ Τρῶες θὰ φτάσουν καὶ μέσα ἐδῶ στὰ πλοῖα μου καὶ στὶς σκηνές μου καὶ θὰ τοὺς βάλουν φωτιά, δὲ θὰ σηκώσω οὔτε τὸ δάχτυλό μου. Μὰ κείνη τὴ μέρα, ἢ δύναμη τῶν Τρώων θὰ σταματήσῃ χωρὶς ἄλλο.»

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Αἴαντας καὶ οἱ ἄλλοι γύρισαν καταλυπημένοι στὸ στράτευμα τῶν Ἑλλήνων κι ἔφεραν τὴν ἀπάντησιν.

Ο ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΙ Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ
ΣΚΟΤΩΝΟΥΝ ΤΟ ΔΟΛΩΝΑ

Βαθύς ήταν ο ύπνος των Έλλήνων αρχηγών εκείνη τη νύχτα, μιά δ' Αγαμέμνονας ο βασιλιάς δέν κοιμήθηκε. Ός τ' αὐτιά του ἔρχονται οἱ ἤχοι τῆς φλογέρας καὶ τῶν αὐλῶν καὶ τὰ γέλια τῶν Τρώων πού ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ διασκέδαζαν γύρω στό κόκκινο τὸ φῶς, πού σκορποῦσαν οἱ φωτιές τοῦ στρατόπεδου τους. Καὶ ὅταν ἔστρεψε τὸ μάτι του κατὰ τὴ θάλασσα, κι εἶδε τὰ καράβια τῶν Έλλήνων, ὅπου ὁ στρατὸς του βαθιά κοιμόταν, τὸν πῆρε τὸ

παράπονο κι έκλαψε δυνατά. Κι ο Μενέλαος δέν μπορούσε νά κοιμηθῆ εκείνη τῆ νύχτα. Γιατί ἡ καρδιά του ἦταν γεμάτη ἀπό τὸ φόβο ὅτι ἴσως πάθουν καμιά συμφορά οἱ Ἕλληνες, πού εἶχαν σκίσει τόσο μεγάλη θάλασσα γιὰ νά ἐλδικηθοῦν τὴν Τροία.

Ἔβαλε στὸ κεφάλι του τῆ χάλκινη περικεφαλαία, ἔρριξε στοὺς ὤμους του δέρμα λεόπαρδου καὶ μὲ τὸ κοντάρι στὸ χέρι πῆγε νά βρῆ τὸν ἀδερφό του τὸν Ἀγαμέμνονα. Τὸν βροῖκε στὴ σκηνή του ἐκεῖ κάτω, κοντὰ στὰ καράβια νά φορῆ τὴν πανοπλία του.

— «Γιατί, ἀδερφέ μου, ὀπλίζεσαι;» ρώτησε. «Καλὸ θὰ ἦταν βέβαια τοὺς Τρῶες νά κατασκοπεύσης στὸ στρατόπεδό τους. Ἀλλὰ καλύτερα θὰ ἦταν νά στείλῃς τὸν ἄνθρωπο πού πρέπει. Χρειάζεται θάρρος πολὺ καὶ πανουργία μιὰ τέτοια πράξη.»

— «Δίκαιο ἔχεις», εἶπε ὁ Ἀγαμέμνωνας· «πήγαινε λοιπόν, σὺ, Μενέλαε, νά ζητηθῆς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων ὅλους σὲ συμβούλιο ἐδῶ νά μαζωγοῦν. Κι ἐγὼ τὸ γέρο Νέστορα θὰ πάω νά φέρω, τὸ σοφώτερο ἀπ' ὅλους μας». Ἔξω στ' ἀνοιχτά, πέρα ἀπὸ τὸ βαθὺ χαντάκι, πού εἶχαν σκάψει, κάθισαν οἱ ἀρχηγοὶ γιὰ ν' ἀποφασίσουν. Πρῶτος μίλησε ὁ Νέστορας:

— «Αἱ φίλοι! Ποιὸς ἀπὸ σᾶς ἔχει καρδιά τόσο ἀφοβῆ, ὥστε νά πάῃ μόνος του μέσα στὸ σκοτάδι ὡς τὸ στρατόπεδο τῶν Τρῶων κι ἀφοῦ πληροφορηθῆ τί μελετοῦν γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τῆ μάχη, νά ἔρθῃ ἐδῶ ἀμέσως νά μᾶς τὸ πῆ; Ἄν βρεθῆ κανένας σας καὶ γυρίσῃ πίσω, μεγάλη θὰ εἶναι ἡ φήμη του σ' ὅλο τὸν κόσμον.»

Τότε εἶπε ὁ Διομήδης μὲ ἄγρια πολεμικὴ φωνή:

— «Μὲ πολλὴ προθυμία, θὰ πάγω ἐγὼ, ἀλλ' ἄς ἔρθῃ κι ἄλλος μαζί μου οἱ δυὸ μας θὰ ἔχωμε περισσότερὴ δύναμη καὶ θάρρος.»

Πολλοὶ ζήτησαν νά συντροφέψουν τὸ Διομήδη. Ἄλλ' ὁ Ἀγαμέμνωνας εἶπε:

— «Διομήδη, σὺ ὁ ἴδιος πρέπει νά διαλέξης τὸ σύντροφό σου.»

Κι ὁ Διομήδης ἀπάντησε:

— «Ἄν πρέπει ἐγὼ νά διαλέξω τότε διαλέγω τὸν Ὀδυσσεά, γιατί μ' αὐτὸν σύντροφο μπορῶ κι ἀπὸ τίς φλόγες μέσα νά περάσω καὶ νά γυρίσω ἐδῶ γερὸς καὶ ἄβλαβος.»

— «Μὴ μ' ἐπαινῆς τόσο πολὺ, Διομήδη,» εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς· «μόνο ἐμπρός! ἄς ξεκινήσωμε. Ἡ νύχτα τελειώνει, τὰ ἄστρα εἶναι πολὺ προχωρημένα κι ἡ αὐγὴ σιμώνει.»

Ἄρματώθηκαν τότε καὶ ξεκίνησαν, σὰν δυὸ λιοντάρια, ποὺ γυρεύουν τὸ θῦμα τους. Καὶ μέσα στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας ἄκουσαν τὴν διαπεραστικὴ φωνή τοῦ ἔρωδιου, τοῦ ψαροφάγου πουλιοῦ καὶ κατάλαβαν ὅτι ἦταν καλὸ σημάδι, ποὺ τοὺς ἐστελναν οἱ θεοί.

Μὰ καὶ στῶν Τρώων τὸ στρατόπεδο εἶχαν συμβούλιο. Ὁ γενναῖος Ἑκτορας ἔταξε μεγάλα δῶρα σ' ἐκείνον, ποὺ μέσα στὸ σκοτάδι θὰ ἔφτανε στὰ ἑλληνικὰ καράβια καὶ θὰ ἔβλεπε τί ἔκαναν οἱ ἄντρες τοῦ Ἀγαμέμνονα καὶ τί ἀπόφαση εἶχαν γιὰ τὴν αὐριανὴ μέρα. Κι ὁ Δόλωνας ὁ δρομέας, ὁ κκομοῦρης, ποὺ εἶχε μεγάλη πλοῦτη σὲ χαλκὸ καὶ σὲ χρυσάφι, σηκώθηκε κι εἶπε:

—«Ἐγὼ θὰ πάγω νὰ κατασκοπεύσω τὰ γοργοτάξιδα καράβια τῶν Ἑλλήνων. Γι' ἀμοιβή μου θέλω νὰ λάβω τὰ ἄλογα καὶ τὸ χάλκινο τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέα».

—«Κανένας ἄλλος ἀπὸ τοὺς Τρῶες δὲ θὰ τὰ καβαλικέψη, σοῦ τὸ ὀρκίζομαι», τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἑκτορας.

Τότε ὁ Δόλωνας πῆρε τὸ τόξο του, ἔρριξε στοὺς ὦμους του τὸ δέρμα ἐνὸς λύκου, ἔβαλε στὸ κεφάλι του περικεφαλαία ἀπὸ δέρμα κουνναβιοῦ καὶ μὲ τὸ μυτερὸ κοντάρι στὸ χέρι, ξεκίνησε γιὰ τὴν ἀκρογιαλιά. Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ σκοτάδι μέσα ἄκουσε κάποια πατήματα σὰν τὰ πατήματα κλέφτη.

—«Νά! ἐδῶ κάποιος εἶναι, Διομήδη», εἶπε: «δὲν ξέρω, ἂν εἶναι κατάσκοπος, ἢ ἂν ἦρθε νὰ γδύση τοὺς νεκρούς. Ἄς τὸν ἀφήσωμε ὅμως πρῶτα νὰ περάσῃ καὶ ἔπειτα ἄς ὀρμήσωμε νὰ τὸν πιάσωμε».

Παραμέρισαν τότε ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ ἔπεσαν κάτω ἀνάμεσα στοὺς νεκρούς, ποὺ ἦταν στὸ χῶμα ἄλαλοι κι ἀκίνητοι σὰν ἐκείνους ἔμειναν ξαπλωμένοι δίπλα τους. Ὄταν ὁ Δόλωνας προχώρησε, ἔτρεξαν ἀπὸ πίσω του, κι ἐκεῖνος ὅταν τοὺς ἄκουσε σπαμάτησε νομίζοντας πῶς ἦταν κι αὐτοὶ ἄνθρωποι τοῦ Ἑκτορα κι ἔρχονται νὰ τοῦ ποῦν νὰ γυρίσῃ πίσω. Μὰ ὅταν πλησίασαν ὡς μιὰ κονταριά, κατάλαβε πῶς ἦταν ἐγθροὶ καὶ ἔτρεξε νὰ φύγῃ.

Μὰ ὅπως δυὸ καλὰ λαγωνικά κυνηγοῦν ἓνα λαγὸ ἢ ἐλάφι, ἔτσι ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὸ Διομήδη κυνήγησαν τὸ Δόλωνα. Καὶ λίγο ἤθελαν νὰ φτάσουν στὸ χαντάκι, ὅταν ὁ Διομήδης τοῦ φώναξε:

—«Στάσου, εἰδεμὴ θὰ σὲ καρφώσω στὴ γῆ μὲ τὸ κοντάρι!»

Κι άμέσως έρριξε τὸ κοντάρι του, χωρίς νά ἔχη σκοπὸ νά τὸν χτυπήσῃ. Τὸ κοντάρι πέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὸ δεξιὸ ὤμο τοῦ Δόλωνα καὶ ἡ μυτερή του ἄκρη καρφώθηκε κάτω μπροστὰ στὰ πόδια του. Ὁ Δόλωνας στάθηκε ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο του καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Διομήδης ἔτρεξαν ἐπάνω του κι άμέσως τὸν ἔπιασαν.

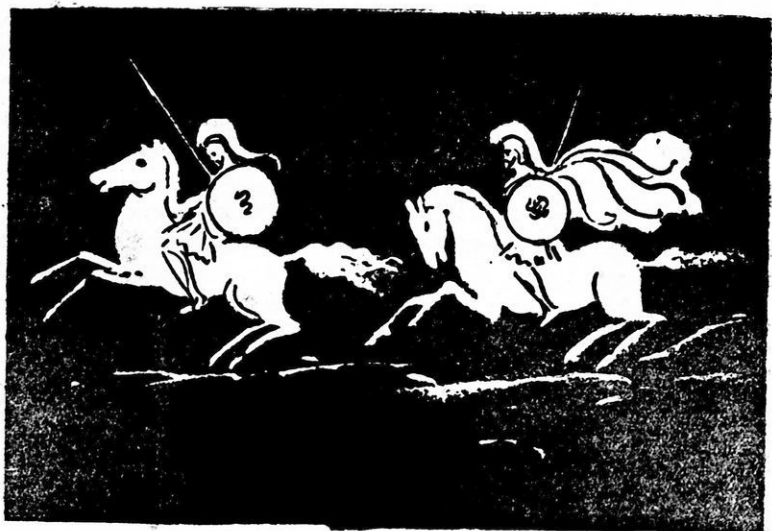
—«Πιάστε με ζωντανό!» εἶπε ὁ Δόλωνας κλαίοντας. «Μὴ μὲ σκοτώσετε! Οἱ δικοί μου θὰ σᾶς δώσουν πολὺ χρυσάφι, χαλκὸ καὶ σίδηρο γιὰ νά μ' ἐξαγοράσουν.»

—«Μὴ φοβᾶσαι,» εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς «νὰ πῆς ὅμως τὴν ἀλήθεια. Γιατί ἔτσι μέσα στὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς νύχτας ἔρχεσαι στὸ στρατόπεδό μας;»

Τότε ὁ δειλὸς Δόλωνας ἀπὸ τὸ φόβο του, ὠμολόγησε στὸν Ὀδυσσεύα καὶ τὸν Διομήδη, ὅλα ὅσα ὁ Ἔκτορας τοῦ εἶχε παραγγείλει. Καὶ στὶς ἐπίμονες ἐρωτήσεις τους εἶπε τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ τὴ θέση καὶ κατάσταση καὶ πῶς θὰ μπορούσαν οἱ Ἕλληνες νά τοὺς χτυπήσουν μὲ περισσότερη ἀσφάλεια.

—«Στὴν ἄκρη, ἄκρη, γῶρια ἀπ' ὅλους,» εἶπε, «ἔχουν κατασκευάσει οἱ Θρᾶκες. Ὁ Ρῆσος εἶνε ὁ βασιλιάς τους ἡ χρυσή του πανοπλία καὶ τὸ ἄρμα του τὸ ὀλόχρυσο, θὰ ταίριαζαν σὲ θεοὺς καλύτερα παρὰ σ' ἀνθρώπους. Δικά του εἶναι καὶ τὰ ὠραιότερα ἄλογα, ποὺ ἔχουν ἰδῆ τὰ μάτια μου. Εἶναι δυνατὰ καὶ μεγάλα, γρήγορα σὰν τὸν ἄνεμο καὶ πιὸ λευκὰ κι ἀπὸ τὸ γιόνι.»

Μὲ πολλή προσοχὴ ἄκουσαν ὅλ' αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ Διομήδης. Ὅταν ὅμως τέλειωσε καὶ τοὺς παρακάλεσε νά τὸν πάρουν αἰχμάλωτο ἢ νά τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο, ὁ Διομήδης τὸν σκότωσε. Τότε τοῦ πῆραν τὴ δερμάτινη περικεφαλαία καὶ τὸ δέρμα τοῦ λύκου, καὶ τ' ἀφιέρωσαν στὴν Ἀθηνᾶ. Τὰ ἔβαλαν ἐπάνω σὲ μιὰ μυρτιά καὶ γιὰ σημάδι ἔμπηξαν κοντὰ καὶ μερικὰ καλάμια, γιὰ νά μὴ χάσουν τὸ μέρος, ὅταν θὰ γύριζαν πρὶν ξημερώσῃ ἀκόμη.

ΤΑ ΑΛΟΓΑ ΤΟΥ ΡΗΣΟΥ

Ήρασαν τότε τρέγοντας τὰ μέρη και έφτασαν εκεί, πού στρατοπέδευαν οί Θραῖκες. Οί στρατιῶτες κοιμῶνταν βαθιά, καθένας με τὰ ὅπλα του και τ' ἄλογά του στό πλάι. Κι ὁ βασιλιάς ὁ Ρῆσος εἶχε πλαγιάσει στή μέση τοῦ στρατοῦ του με τὰ μεγάλα τ' ἄσπρα του ἄλογα, δεμένα στό ἄρμα του πού ἦταν ἀπό χρυσάφι και ἀσήμι.

—«Νά, ἐδῶ εἶναι ὁ Ρῆσος και ἐδῶ εἶναι και τ' ἄλογά του, ὅπως μᾶς εἶπε ὁ Δόλωνας,» εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς.

Σά λιοντάρι, πού κατακομματιάζει ἕνα κοπάδι πρόβατα, πού δέν ἔχουν βοσκό, ἔτσι και ὁ Διομήδης σκότωνε δεξιά και ἀριστερά.

Ὁ δέκατος τρίτος, πού σκότωσε, ἦταν ὁ Ρῆσος. Ἐνα κακό ὄνειρο τόν ἔκανε νά βογγᾶ μέσα στόν ὕπνο του, μὰ πρὶν προφτάση νά ξυπνήση τὸ σπαθὶ τοῦ Διομήδη τόν ἔστειλε στόν ἄλλο κόσμο. Κι ὁ Ὀδυσσεύς ὠδήγησε τὰ ἄλογα ἔξω ἀπὸ τὸ στρατόπεδο.

Σφύριξε σιγά στό Διομήδη, γιά νά τόν ἀκολουθήση. Ἄλλ' ὁ Διομήδης δέν ἤξερε τί νά κάμη: νά φύγη ἢ νά σκοτώση ἀκόμη και ἄλλους Θραῖκες. Ἄκουσε ὅμως τὸν Ὀδυσσεύα και πήδησα

κι οἱ δυὸ ἐπάνω στ' ἄσπρα ἄλογα καὶ σὰν τὸ χιονάτο τὸν ἄφρο, πού σηκώνει ἢ φουρτούνα ἐπάνω στὰ κύματα, ἔτρεξαν μέσα στὸ σκοτάδι καὶ γύρισαν πίσω. Περνώντας ἀπὸ τὴ μυρτιά, πού εἶχαν σημαδεμένη, πῆραν τὰ λάφυρα τοῦ Δόλωνα, ξαναχτύπησαν τ' ἄλογα καὶ γάθησαν σὰν ἀστραπή. Ὁ κρότος τοῦ ποδοβολητοῦ τῶν ἀλόγων, ἔφτασε πρῶτα στ' αὐτιά τοῦ Νέστορα, καὶ γρήγορα, κι αὐτὸς κι ἄλλοι ἀρχηγοὶ πῆγαν νὰ τοὺς προαπαντήσουν.

Ὅταν οἱ δυὸ ἥρωες, σταμάτησαν τ' ἄλογα καὶ πήδησαν μ' εὐκολία κάτω, τοὺς ὑποδέχθηκαν θερμὰ ὅλοι μὲ λόγια ἐγκάρδια. Διηγήθηκαν τότε πῶς ἔσφαζαν τοὺς Θραῖκες κι ἄρπαζαν τ' ἄλογα τοῦ Ρήσου κι ὁ Ὀδυσσεὺς γελώντας τράβηξε τ' ἄλογα πέρα ἀπὸ τὸ χαντάκι καὶ πῆγε καὶ τὰ ἔδεσε στὸ στάβλο τοῦ Διομήδη.

ΜΑΧΗ ΣΤΗΝ
ΠΕΔΙΑΔΑ

Ἐφύγε ἡ νύχτα καὶ πρὶν ἀκόμη καλά νὰ φέξῃ ἄρχισε ἡ δυνατὴ μάχη. Καὶ τότε ἀναβε μὲ μεγάλη ὄρυγ καὶ τότε ἔσβηνε γιὰ λίγο ἡ φωτιά τῆς μάχης καὶ πολλὰ κατορθώματα ἔγιναν ἐκείνη τὴ μέρα.

Μὲ πολλὴ γενναϊότητα πολέμησε ὁ Ἀγαμέμνωνας ἀλλὰ τὸν μάχονταν οἱ θεοὶ καὶ ὅταν ὁ ἥλιος ἔλαμψε τὸ μεσημέρι, αὐτὸς μαζί μ' ἄλλους Ἕλληνες πολεμιστὲς βρέθηκε στὴν ἀνάγκη ν' ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὴ μάχη. Ἐνα βέλος τοῦ Πάρη χτύπησε τὸ Μαχάονα, τὸν ξακουσμένο γιατρό, καὶ τρόμος ἔπιασε τοὺς Ἕλληνες μὴν πεθάνῃ αὐτὸς, πού τοὺς γιάτρευε. Ὁ Νέστορας πῆρε τὸ Μαχάονα μέσα στὸ ἄρμα του καὶ τ' ἄλογα τράβηξαν γρήγορα γυρίζοντας μονάχα τοὺς στοὺς στάβλους, κάτω στὸ περιγιάλι.

Ὁ Ἀχιλλεὺς στεκόταν στὴν πρύμη τοῦ караβιοῦ του κι ἔβλεπε τὴ μάχη ἀπὸ μακριά. Ἔστειλε γρήγορα τὸ φίλο του τὸν Πάτροκλο στὴ σιηνὴ τοῦ Νέστορα, νὰ μάθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης καὶ ποιοὺς ἦταν ὁ πληγωμένος πολεμιστὴς, πού ἔφερνε στὸ ἄρμα του ὁσοφὸς γέρος. Μὲ θυμὸ μίλησε ὁ Νέστορας στὸν Πάτροκλο:

— ἌΤι τὸν μέλει τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ θέλει νὰ μάθῃ ποιὸς ἀπὸ τὰ παλικάρια μας πληγώθηκε; Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺ τῶν Ἑλλήνων ἔχυσαν τὸ αἷμα τους στὴ μάχη σήμερα. Μὰ γι' αὐτὸ ὁ

Ἀχιλλέας δὲ σκιδνίζεται. Ἐέχασες κι ἐσύ, Πάτροκλε, τί σοῦ εἶπε ὁ πατέρας σου γιὰ σένα καὶ γιὰ τὸν Ἀχιλλέα, ὅταν θὰ φεύγατε;

«Ὁ Ἀχιλλέας εἶναι ἀπὸ τὸ πιὸ ἀρχοντικὸ γένος», εἶπε, «καὶ δυνατώτερος ἀπὸ σένα πολὺ. Ἄλλ' εἶναι μικρότερός σου, γι' αὐτὸ καὶ νὰ φροντίζης ἐσύ, νὰ τοῦ δίνης φρόνιμες συμβουλές καὶ αὐτὸς νὰ σὲ ὑπακούη.» Καὶ τώρα ἀκόμη θὰ μπορούσες, Πάτροκλε, νὰ καταφέρης τὸν Ἀχιλλέα νὰ ἔρθη στὴ μάχη. Ἄλλ' ἂν δὲ θέλῃ νὰ πολεμήσῃ, πέ του νὰ δώσῃ σὲ σένα τὴν πανοπλία του νὰ πολεμήσῃς ἐσύ, κι ὅταν σὲ δοῦν οἱ Τρῶες θὰ φύγουν τρεχάτοι, γιὰτι θὰ ὑποθέσουν ὅτι ὁ Ἀχιλλέας βγήκε πάλι στὸν πόλεμο».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Νέστορας κέντησε τὴ φιλοτιμία τοῦ Πάτροκλου, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ τρέξῃ στὸ καράβι τοῦ Ἀχιλλέα.

Ἡ μάχη ἀναψε κι ὀλοένα γινόταν πιὸ δυνατὴ. Οἱ Τρῶες προχωρώντας μὲ ὄρμῃ ἔφτασαν στὰ τεῖχη, πού εἶχαν χτίσει οἱ Ἕλληνες ὀλόγυρα στὰ καράβια τους. Ἀνέβηκαν μαζὶ στοὺς προμαχῶνες κι οὔτε λογάριαζαν τίς πέτρες, πού ἔρχονταν ἐπάνω τους.

Ἐμπρὸς στὴ μεγάλη πύλη τοῦ τεύχους, ἦταν μιὰ πέτρα τόσο μεγάλη, πού δυὸ δυνατὰ παλικάρια οὔτε νὰ τὴν κουνήσουν θὰ μπορούσαν. Μὲ τὸ ἓνα χέρι τότε ὁ Ἔκτορας τὴν ἄρπαξε καὶ ἀφοῦ ἀνοιξε τὰ σκέλια του, γιὰ νὰ δώσῃ ὄρμῃ, τὴν πέταξε ἐπάνω στὴ μεγάλη διπλὴ πύλη τοῦ τεύχους. Πετάντηκαν πέρα οἱ σύρτες τῆς καὶ τὰ σανίδια σκορπίσθηκαν ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ὁ Ἔκτορας τότε πήδησε μέσα σὰν λιοντάρι ἀγριεμένο καὶ τὰ μάτια του πετοῦσαν φωτιές. Πίσω του ὤρμησαν οἱ Τρῶες ἀκράτητοι κι ἔβαλαν τοὺς Ἕλληνες ἔμπρὸς κινηγώντας τους ὡς τὰ καράβια κάτω.

Μὰ ἐκεῖ, κοντὰ στὴ θάλασσα, ὁ Αἴαντας πολεμοῦσε καὶ τριγύρω του εἶχαν μαζευτῆ οἱ Ἕλληνες.

Ὅπως ἓνας πελώριος βράχος, πού οἱ πλημμύρες τοῦ χειμῶνα ξεκολλοῦν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ βουνοῦ καὶ πέφτει μὲ κρότο καὶ καταρακυλᾷ μὲ φριχτὴ ὄρμῃ μέσα στὰ λαγκάδια, καὶ κατασυντρίβει ὅλα στὸ διάβα του, ἔτσι κι ὁ Ἔκτορας προχωροῦσε μέσα στοὺς Ἕλληνες. Πίσω του ἄφηνε σωροὺς τοὺς σκοτωμένους καὶ τὰ βογγητὰ ἐκείνων, πού ψυχομαχοῦσαν δυνάμωναν τὸ θόρυβο τῆς μάχης.

—«Νομίζεις πὼς θὰ καταστρέψῃς τὰ πλοῖα μας!» φώναξε ὁ Αἴαντας στὸν Ἔκτορα. «Στοὺς θεοὺς καὶ ὄχι στοὺς Τρῶες χρωστοῦμε

τή συμφορά μας ως τώρα. Μά πριν περάση πολὺς καιρὸς, ἡ Τροία θὰ πέση στὰ χέρια μας κι ὁ ἴδιος θὰ παρακαλῆς τοὺς θεοὺς νὰ δώσουν γερακιουῦ φτερά στ' ἄλογά σου, ὅταν καβάλα σ' αὐτὰ καὶ ντροπιασμένος θὰ γυρίζης στὴν πόλη σου».

—«Εἶσαι ἀνόητος καυχησιάρης!» ἀπάντησε ὁ Ἕκτορας. «Μεγάλη συμφορά θὰ πέση στὸ στρατό σου σήμερα. Κι ἂν τολμήσης ν' ἀντικρύσης τὸ κοντάρι μου, τὰ ὄρνια καὶ τὰ σκυλιὰ τὸ σῶμα σου θὰ φᾶνε.»

Μέσα στὴ σκηνή του ὁ Ἀγαμέμνωνας ἀπελπισμένος, συμβούλευε ἐκείνους, ποὺ ἦταν γύρω του, νὰ ρίξουν τὰ καράβια στὴ θάλασσα καὶ γρήγορα νὰ φύγουν γιὰ τὴν πατρίδα τους.

—«Δὲν εἶνε ντροπὴ νὰ φεύγῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν καταστροφὴ,» εἶπε. Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως κι ὁ Διομήδης ἀπάντησαν περιφρονώντας τὰ δειλά του λόγια:

—«Θὰ γυρίσωμε πίσω στὴ μάχη, κι ἄς εἴμαστε πληγωμένοι!»

Ἔτσι ξεκίνησαν καὶ μαζί μ' αὐτοὺς πῆγε κι ὁ Ἀγαμέμνωνας. Καὶ τὴν ἡμέρα ὅλη ἐξακολούθησε ἡ φοινικὴ αὐτὴ μάχη. Μιά θριάμβευαν οἱ Τρῶες καὶ μιὰ πάλι ἡ νίκη πετοῦσε στοὺς Ἕλληνας.

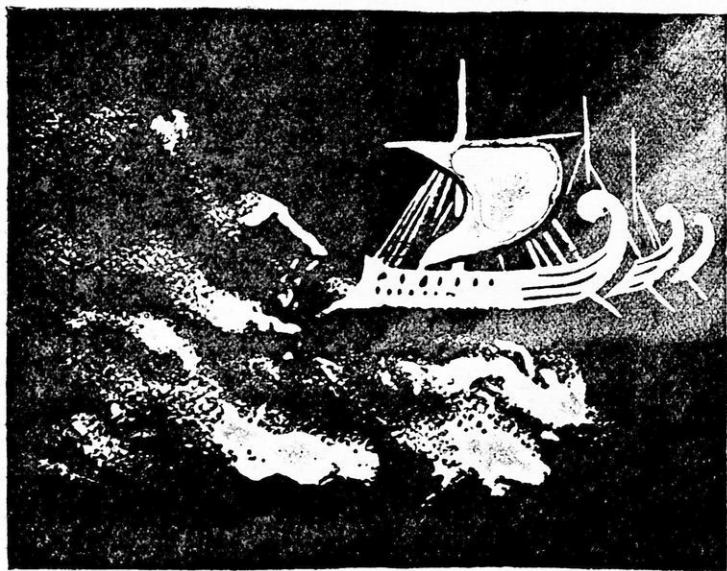
Τέλος ἔπεσε κάτω ὁ Ἔκτορας χτυπημένος ἀπὸ μεγάλη πέτρα, πού ὁ Αἴαντας σφεντόνισε ἐπάνω του. Σὰν μιὰ ψηλὴ βελανιδιά, πού τὴν χτύπησε τ' ἀστροπελέκι, ἔπεσε ὁ Ἔκτορας κι οἱ Τρῶες τὸν ἔφεραν μακριά, ἐνῶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἔτρεχε μαῦρο αἷμα.

Τότε οἱ Ἕλληνες μὲ νέο θάρρος ἄρχισαν νὰ κυνηγοῦν κι αὐτοὺς τοὺς Τρῶες, πού ἔφευγαν στὰ τείχη τους.

Ἦρθε ὅμως ὁ Ἀπόλλωνας στὸν Ἔκτορα, ἐκεῖ πού ἦταν κάτω μισοπεθαμένος καὶ μέσα στὸ σῶμα καὶ τὴν καρδιά του φύσησε καινούργια δύναμη καὶ θάρρος.

Δυνατὸς τώρα ἴσα μὲ δέκα Ἔκτορες, ἀντιμετώπισε πάλι τὸν χυθρὸ κι ἐμπρός του οἱ Ἕλληνες κατατρομαγμένοι πάλι ὠπισθοχώρησαν. Ὁ Πάτροκλος ἀπὸ τὴ σκηνή του, πού ἔδενε τὴν πληγὴ κάποιου φίλου του, σὰν εἶδε πὼς οἱ Ἕλληνες πάλι τὰ πίσω παίρνουν, ἀναστέναξε.

—«Πρέπει νὰ τρέξω γρήγορα στὸν Ἀχιλλέα,» εἶπε «ποῖος ξέρει ἴσως ἦρθε ἡ ὥρα, πού θὰ μπορέσω νὰ τοῦ ἐγγιζῶ τὸ φιλότιμο νὰ βγῆ νὰ πολεμήσῃ.»

Ο ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗ ΜΑΧΗ

Ἐνῶ τριγύρω στὰ μαῦρα καράβια τῶν Ἑλλήνων μάνιαζε ἡ φονικὴ μάχη, ὁ Ἀχιλλέας ἀπὸ μακριὰ παρακολουθοῦσε ἀτάραχος τὴ φοβερὴ καταστροφὴ κι ἔβλεπε τοὺς Ἕλληνας νὰ πέφτουν καὶ νὰ πεθαίνουν ἐπάνω στὸ κοκκινοβαμμένο γῶμα.

Τότε ἤρθε κοντά του ὁ Πάτροκλος μὲ μάτια βουρκωμένα.

—«Γιατὶ κλαῖς, Πάτροκλε;» ρώτησε ὁ Ἀχιλλέας. «Εἶσαι σὰν ἓνα μικρὸ κορίτσι, ποὺ τρέχει κοντὰ στὴ μητέρα του, πιάνεται ἀπὸ τὸ φόρεμά της, χώνεται ἀνάμεσα στὰ πόδια της, καθὼς ἐκείνη περιπατεῖ καὶ μὲ δακρυσμένα μάτια τὴν παρατηρεῖ, ὥσπου νὰ τὸ πάρη στὴν ἀγκυλιά της.»

Ὁ Πάτροκλος μὲ στεναγμοὺς καὶ κλάματα τοῦ ἀπάντησε:

—«Γύρω από τὰ καράβια εἶναι ξαπλωμένοι οἱ γενναιότεροι καὶ οἱ καλύτεροι τῶν Ἑλλήνων, βαριά πληγωμένοι ἢ νεκροί. Εἶσαι ἄσπλαχνος, Ἀχιλλέα, ἄσπλαχνος καὶ ἀλύγιστος. Μ' ἂν ἐξακολουθῆς νὰ μένης μακριὰ ἀπὸ τὴ μάχη, δῶσε μου τὴν πανοπλία σου καὶ στείλε με στὸ πόδι σου νὰ πολεμήσω. Ἴσως οἱ Τρῶες νὰ μὲ νομίσουν γι' Ἀχιλλέα, κι ἴσως ἀκόμη νὰ νικήσωμε».

Τότε εἶπε ὁ Ἀχιλλέας ἀναστενάζοντας βαθιὰ μὲ πόνο:

—«Αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες, τὴ σκιάβα μου, μοῦ ἄρπαξαν. Κι αὐτὸ ἦταν μεγάλη, Πάτροκλε, γιὰ μένα προσβολή. Τὰ περασμένα, ὅμως, ξεχασμένα κανένας δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὸ θυμὸ του γιὰ πάντα. Εἶπα πῶς ὥσπου νὰ ἔρθουν οἱ Τρῶες νὰ κάψουν τὰ δικά μου τὰ πλοῖα, θὰ σταθῶ μακριὰ ἀπὸ τὴ μάχη. Ἀλλὰ πάρε τὴ πανοπλία μου, ὠδήγησε στὴ μάχη τὰ παλικάρια μου καὶ διώξε ἀπὸ τὰ πλοῖα τοὺς Τρῶες. Ἄφησε ὅμως τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς καταδιώξουν στὴν πεδιάδα καὶ σὺ γύρισε ἀμέσως πίσω.»

Ἐνόσω ἀκόμη μιλοῦσε ὁ Ἀχιλλέας, ὁ Αἴαντας εἶχε χάσει τὶς δυνάμεις του καὶ οἱ Τρῶες μὲ λύσσα πήδησαν στὰ καράβια. Στὰ χέρια τοὺς κρατοῦσαν ἀναμμένα τὰ δαδιά καὶ οἱ φλόγες μὲ κρότο τρομερὸ ἀνέβαιναν ψηλά.

Τότε ὁ Ἀχιλλέας φώναξε, χτυπώντας τὸ στῆθος μὲ τὰ χέρια:

—«Τρέξε, Πάτροκλε! Καῖνε τὰ πλοῖα! Ὅπλίσου γρήγορα καὶ ἐγὼ θὰ φωνάξω τὰ παλικάρια μου.»

Τὸ θώρακx, τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν περικεφαλαία φόρεσε γρήγορα ὁ Πάτροκλος, ζώστηκε τὸ ἀσημόδετο σπαθί, καὶ πῆρε στὸ χέρι του δυὸ γερά κοντάρια.

Ἀνέβηκε στὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέα καὶ ὁ Αὐτομέδοντας, ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἡνιόχους, πῆρε στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια.

Μὲ προθυμία τὰ παλικάρια τοῦ Ἀχιλλέα ἔτρεξαν στὰ ὄπλα, γιὰτι ἀγαποῦσαν τὴ μάχη, ὅπως οἱ λύκοι.

—«Πολλὲς φορές τὰ βάλατε μαζί μου,» φώναξε ὁ Ἀχιλλέας, «γιατι στὸ θυμὸ μου σᾶς ἐμπόδιζα νὰ βγῆτε στὴ μάχη. Νὰ τώρα ἐμπρός σας ἔχετε μάχη, ὅπως τὴ θέλει ἡ καρδιά σας».

Ἐσκίγησαν γιὰ τὴ μάχη μὲ τὸν Πάτροκλο, καὶ ὁ Ἀχιλλέας γύρισε στὴ σκηνή του νὰ προσφέρει θυσίαν στὸ Δία.

Ο ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΟΤΩΝΕΤΑΙ

“Οπώς οι σφήκες, πού βγαίνουν άφοβα μέσα από τή φωλιά τους για νά κεντρίσουν τά παιδιά, πού τούς πέταξαν χαλίκια, έτσι τώρα και οι Έλληνες χύθηκαν έξω από τά καράβια τους.

Πρώτος ένας δυνατός πολεμιστής έπεσε κάτω από τὸ σπαθί του Πατρόκλου, και όταν οι Τρῶες είδαν τήν άστρκτηρή πανοπλία του Άχιλλέα μέσα στο άρμα του κατατρόμαξαν!

Τραβήχτηκαν μακριά από τά πλοία, ή φωτιά έσβησε κι ή όρμη τής μάχης πήγαινε πάλι πίσω πρὸς τὸ χαντάκι. Μέσα στο χαντάκι αυτό πολλά άλογα και πολλοί άνθρωποι σπάραζαν στήν άγωνία του θανάτου. Άλλά οι ίπποι του Άχιλλέα πήδησαν πέρα, και ο Πατρόκλος κυνήγησε τὸν Έκτορα ὡς τά τείχη τής Τροίας. Έστρεψε τότε τὸ άρμα του πίσω και πέφτοντας επάνω στους άλλους Τρῶες τούς έσπρωξε κι αυτούς ὅλους στα κάστρα κοντά. Έμπρὸς στή μεγάλη όρμη, πού είχαν τά άγριεμένα τ' άλογα,

ἔπεσαν κάτω τ' ἄλλα ἄρματα με τ' ἄλογά τους κι οἱ ἄνθρωποι ἔβρισκαν τὸ θάνατο κάτω ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τους.

Ὁ Πάτροκλος σκότωσε τὸν ἕνα ἀρχηγό, ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ἦταν φοβερός ἐκείνη τῆ μέρα.

Ἕνας μόνο ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῶν Τῶρων δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του ἐμπρὸς στὸν ἐξολοθρευτὴ αὐτόν, πού φοροῦσε τὰ ἀστραφτερά ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέα.

—«Ντροπή σας!» φώναζε ὁ Σαρπηδόνας στοὺς ἄντρες του. «Ποῦ φεύγετε; Ἐγὼ μόνος μου θὰ πολεμήσω μ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, πού σκορπᾷ τὸ θάνατο καὶ τὴν καταστροφή στὰ στρατεύματά μας.»

Τότε ὁ Σαρπηδόνας καὶ ὁ Πάτροκλος, πήδησαν κι οἱ δυὸ ἀπὸ τ' ἄρματά τους.

Με τὴν πρώτη κονταριά, πού ἔρριξε ὁ Πάτροκλος, δὲν πέτυχε τὸν Σαρπηδόνα, σκότωσε ὅμως τὸν ἡνίοχό του. Ἐπειτα ἔρριξε καὶ ὁ Σαρπηδόνας καὶ τὸ κοντάρι σφύριξε ζυστὰ στὸν Πάτροκλο, καὶ χτύπησε τὸ καημένο τὸ ἄλογο, τὸν Πήδασο, πού με ἕνα μουγκρητὸ ἔπεσε κάτω κλωτσώντας καὶ σπαράζοντας.

Τὰ δυὸ ἄλλα ἄλογα ἔκαναν μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ, μιὰ ἐμπρὸς καὶ μιὰ πίσω, ὥσπου ὁ ζυγὸς ἔτριξε καὶ τὰ χαλινάρια μπερδεύτηκαν. Ἄλλ' ὁ Αὐτομέδοντας πήδησε κάτω, ἔκοψε τὰ λουριά τοῦ Πηδάσου με τὸ σπαθί του καὶ τᾶλλα ἄλογα ἤρθαν στὴ θέση τους.

Ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ Σαρπηδόνας ἔρριξε τὸ κοντάρι του κι ἡ μύτη του πέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὦμο τοῦ Πατρόκλου. Μὰ ὁ Πάτροκλος αὐτὴ τῆ φορὰ δὲν ἀστόχησε. Τὸ κοντάρι του, πού πετάχτηκε με ὀρμὴ μεγάλη, πέρασε στὴν καρδιά τοῦ Σαρπηδόνα, καὶ τὸν ξάπλωσε στὴ γῆ σὰν ἕνα κυπαρίσσι, πού γέρνει καὶ πέφτει ἀπὸ τίς τσεκουριές τοῦ ξυλοκόπου, κι ἐνῶ ξεψυχοῦσε ἔσφιγγε με τὰ χέρια του τὸ αἵματωμένο χῶμα.

Με λύσσα ἔγινε τότε μάχη γύρω στὸ νεκρὸ τοῦ Σαρπηδόνα.

Κι ἡ πάλη ἦταν τρομερή, γιατί ὁ Ἀπόλλωνας βοήθοῦσε τοὺς Τρῶες καὶ μαζί τους πολεμοῦσε με ἀχόρταγη μανία τοὺς Ἑλλήνες. Ἐννιά παλικάρια σκότωσε ὁ Πάτροκλος ἔπειτα ἔγινε ἀκόμη τολμηρότερος καὶ στὰ τείχη τῆς Τροίας δοκίμασε ν' ἀνεβῆ.

Τρεῖς φορές ὁ Ἀπόλλωνας τὸν ἔσπρωξε πίσω, κι ὅταν ἐπιτέθηκε ἀκόμη μιὰ φορὰ, ὁ θεὸς ᾠδήγησε τὸν Ἔκτορα με τὰ πολε-

μικά του ἄλογα, σάν ἀστραπή, ἐπάνω στὸν Πάτροκλο. Μὰ ὁ Πάτροκλος πήδησε ἀπὸ τὸ ἄρμα του καὶ πέταξε δυνατὰ στὸν Ἑκτορα μιὰ πέτρα. Δὲν τὸν πέτυχε, χτύπησε ὅμως τὸν ἠνίοχο, στὸ μέτωπο καὶ τὸν ἄφησε νεκρό.

—«Τί εὐκίνητος, ποὺ εἶναι!» εἶπε εἰρωνικά ὁ Πάτροκλος, καθὼς τὸν εἶδε νὰ σωριάζεται στῆ γῆ. «Τί ἐλαφρὰ ποὺ βουτᾶ! Ἄν ἦταν ἡ θάλασσα ἐδῶ θὰ πήγαινε ὁμορφα κάτω νὰ βγάλῃ ἀχινοὺς!»

Τότε ὁ Ἑκτορας πήδησε κάτω ἀπὸ τὸ ἄρμα πιάστηκε μὲ τὸν Πάτροκλο κι ὁ θόρυβος τῆς πάλης τους ἔμοιαζε μὲ τὴ θύελλα, ποὺ ξεριζώνει τὰ δέντρα μέσα στὸ δάσος.

Κι ὅταν ὁ ἥλιος γύρισε πρὸς τὴ δύση του, ἡ νίκη ἦταν μὲ τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλ' ὁ Ἀπόλλωνας ἦρθε κοντὰ στὸν Πάτροκλο μέσα σὲ πυκνὴ ὀμίχλη τυλιγμένος καὶ τὸν χτύπησε μὲ λύσσα πίσω στοὺς ὤμους κι ἡ περικεφαλαία τοῦ Πατρόκλου κύλισε ἀπὸ τὸ κεφάλι του μὲ κρότο κάτω, ἀνάμεσα στὰ πόδια τῶν ἀλόγων. Ἀστροπελέκι φάνηκε στὸν Πάτροκλο τὸ χτύπημα αὐτὸ τοῦ θεοῦ, τὰ ἔχασε καὶ στάθηκε ἀλαλος καὶ ἀκίνητος. Σπασμένο σὲ πολλὰ κομμάτια ἦταν στὰ χέρια του τὸ δόρυ τοῦ Ἀχιλλέου κι ἡ δυνατὴ ἢ ἀσπίδα του εἶχε πέσει κάτω.

Προτοῦ προφτάσῃ νὰ καταλάβῃ ποῖος ἦταν αὐτός, ποὺ τὸν χτύπησε, ἓνας σύμμαχος τῶν Τρώων ἐμπήξε ἀνάμεσα στοὺς πλατεῖς ὤμους τοῦ Πατρόκλου τὸ δόρυ κι ὁ Πάτροκλος βαριά τραυματισμένος τραβήχτηκε πίσω.

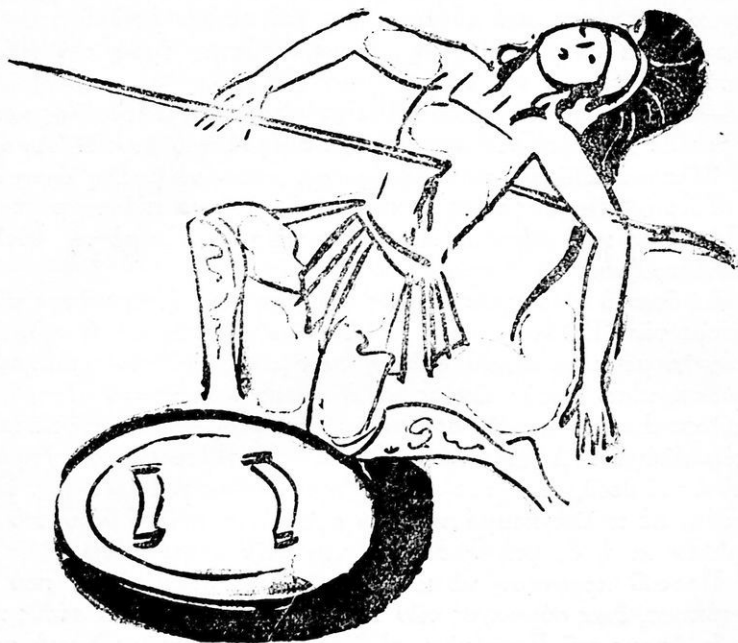
Τότε κι ὁ Ἑκτορας τοῦ ἔδωσε μιὰ μὲ τὸ κοντάρι καὶ πέρα πέρα τοῦ τρύπησε τὸ σῶμα. Ὁ Πάτροκλος ἔπεσε μὲ κρότο κατὰ γῆς.

—«Καυχῆθηκες πὼς θὰ λεηλατήσῃς τὴν πόλη μου ἐδῶ τώρα θὰ σὲ φῶνε τὰ ἄρνια!» φώναξε ὁ Ἑκτορας.

Καὶ μὲ σβησμένη φωνὴ ὁ Πάτροκλος τοῦ ἀπάντησε:

—«Δὲ χρωστῶ σὲ σένα τὴ συμφορὰ μου, μεγάλη Ἑκτορα. Μὲ εἴκοσι σάν κι ἐσένα θὰ τὰ ἔβαζα κι ὅλους θὰ τοὺς νικοῦσα, ὅμως ἐμένα κάποιος θεὸς μὲ σκότωσε. Ἄλλὰ καὶ σὺ θ' ἀποθάνῃς γρήγορα. Νά, ἀπὸ τώρα ὁ θάνατος στὸ πλευρὸ σου στέκεται.»

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἡ σκιά τοῦ θανάτου ἔπεσε ἐπάνω στὸν Πάτροκλο. Ὁ θόρυβος τῆς μάχης δὲν ἀντηγοῦσε πιά στ' αὐτιά του. Καὶ ἔμεινε ζαπλωμένος κάτω βουβὸς κι ἀκίνητος.

ΠΑΥΕΙ Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ

Άγρια ήταν η μάχη πριν σκοτωθῆ ὁ Πάτροκλος, μὰ ἀκόμη ἀγριώτερη ἐξακολούθησε, ὅταν ἐκεῖνος ἔπεσε νεκρός.

Ἀφοῦ πῆρε ὁ Ἑκτορας τὰ ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέα ἀπὸ τὸ ἄψυχο σῶμα τοῦ Πατρόκλου, λίγο ἔλειψε οἱ Τρῶες νὰ σύρουν μέσα στὴν πόλη τους τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου.

Ἀλλὰ γιὰ τὸ νεκρὸ αὐτὸν οἱ Ἕλληνες πολεμοῦσαν, ὥσπου ἡ γῆ μούσκεψε ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ ὡς στὰ οὐράνια ἀντηχοῦσε ὁ θόρυβος τῆς μάχης.

Στὸν Ἀχιλλέα ὁ Ἀντίλοχος, ὁ ἀγγελιοφόρος, ποὺ ἦταν πολὺ γρήγορος στὰ πόδια, ἔφερε τὴν εἶδηση:

— «Ἐπεσε ὁ Πάτροκλος!» φώναξε «καὶ γύρω ἀπὸ τὸ γυμνὸ

του τὸ σῶμα ἢ μάχη φουντώνει· τ' ἄρματα ἔπεσαν στοῦ "Ἐκτορα τὰ χέρια.»

Τότε ὁ Ἀχιλλέας ξέσπασε σὲ φωνές καὶ σὲ κλάματα, ξαπλώθηκε κάτω, κι ἔχυσε στάχτη στὰ μαλλιά του. Τοὺς σπαραχτικούς του θρήνους, ἄκουσε ἡ Θέτιδα, ἡ μητέρα του, ἐκεῖ πού καθόταν στὰ παλάτια της, κάτω ἀπὸ τὰ βάρη τῆς πράσινης θάλασσας.

Γρήγορα ἀνέβηκε ἐπάνω, βγῆκε ἀπὸ τὰ κύματα κι ἔτρεξε στὸν Ἀχιλλέα, τὸ γιό της καὶ μὲ πολλὴ ἀγάπη τὸν ρώτησε τί ἔχει καὶ κλαίει. Κι ἅμα ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ θάνατο τοῦ φίλου του, τοῦ ἀπάντησε:

—«Δὲ θὰ χαρῆ ὁ "Ἐκτορας γιὰ πολὺ καιρὸ τὴν πανοπλία σου, γιατί ὁ θάνατος τὸν ἔχει πάρει ἀπὸ κοντά! Ἀλλὰ στὴ μάχη, παιδί μου, νὰ μὴν πᾶς, παρὰ νὰ περιμένης, ὡσότου ἐγὼ σοῦ φέρω καινούργια κι ὠραία πανοπλία, ὅπως σοῦ ταιριάζει».

Ὅταν ἔφυγε ὅμως ἡ Θέτιδα, ἡ Ἴριδα, ἡ ὠραία ἀγγελιοφόρος τῶν θεῶν, ἦρθε στὸ λυπημένο Ἀχιλλέα καὶ τοῦ εἶπε:

—«Οἱ Τρῶες, θὰ τραβήξουν τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου μέσα στὴν ἀνεμόδαρτη Τροία, ἀν δὲν προφτάσης ἐκεῖ ἀμέσως τώρα. Δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ πολεμήσης, Ἀχιλλέα, μόνο νὰ φανῆς στοὺς Τρῶες φτάνει· ὁ νεκρὸς τοῦ φίλου σου τοῦ Πατρόκλου κινδυνεύει.»

Τότε ὁ Ἀχιλλέας, χωρὶς κανένα ὄπλο νὰ κρατῆ πῆγε στὴν ἄκρη τοῦ χαντακιοῦ καὶ δυνατὰ φώναξε. Μόλις ἀκούστηκε ἡ φωνή του, ἡ καρδιά τῶν Τρῶων κόπηκε ἀπὸ τὸ φόβο κι ἄρχισαν νὰ φεύγουν τρέχοντας, καὶ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς νεκροὺς οἱ Ἕλληνες τράβηξαν τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου, κι ὁ Ἀχιλλέας ἔχυσε δάκρυα φλογερά γιὰ τὸ φίλο του.

Ὅλην ἐκείνη τὴ νύχτα, ἡ κατοικία τῶν ἀθάνατων θεῶν ἀντηχοῦσε ἀπὸ τοὺς κρότους, πού ἔκανε τὸ σφυρὶ ἐπάνω στὸ ἀμόνι, ἐκεῖ πού ὁ "Ἡφαιστος, ὁ χωλὸς θεός, σφυρηλατοῦσε καινούργια ὄπλα γιὰ τὸν Ἀχιλλέα. Χάλκωμα, ἀσήμι καὶ χρυσάφι ἔρριξε μέσα στὴ φωτιά του καὶ εἴκοσι φυσοῦνες βοηθοῦσαν τὸν τεχνίτη γιὰ νὰ δουλεῦν κι ἔστελναν πότε δυνατὰ καὶ πότε λαφρὰ φουσιήματα στὸ χωνευτήρι κι ἔκαναν νὰ πηδοῦν ὑψηλὰ ἀσπροκόκινες φλόγες. Κανένας δὲ φόρεσε ποτὲ ὠραιότερη ἀσπίδα ἀπὸ αὐτήν, πού ἔκαμε ὁ "Ἡφαιστος γιὰ τὸν Ἀχιλλέα. Τοῦ ἔκαμε καὶ θώρακα λαμπρότερο κι ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς καὶ περικε-

φαλαία μ' ένα χρυσό λοφίο. Κι όταν έφεξε, ή Θέτιδα, από τὸ χιονισμένο "Όλυμπο ψηλά, ἔδωκε μιὰ καὶ βρέθηκε κάτω κρατώντας τὰ λαμπρὰ δῶρα τοῦ θεοῦ στήν ἀγκαλιά της.

Πολύ χάρηκε ὁ Ἀχιλλεῆς, ὅταν φόρεσε τὴν πανοπλία καὶ φοβερὴ ἦταν ἡ πολεμικὴ κραυγὴ του, ὅταν σήκωσε τοὺς Ἑλληνας πολεμιστὲς νὰ πολεμήσουν ἄλλη μιὰ φορά. Κανένας, ὅσο κι ἂν πονοῦσαν οἱ πληγῆς του, δὲν ἔμεινε πίσω. Πληγωμένος ἦταν καὶ ὁ Ἀγαμέμνωνας, ὁ ἀρχιστράτηγος, ἀλλὰ κι αὐτὸς ἔτρεξε στὴ μάχη. Κι ἐνῶ ὁ ἥλιος ἔβγαινε γιὰ τελευταία φορά γιὰ πολλοὺς πολεμιστὲς, ὁ Ἀχιλλεῆας καὶ ὁ Ἀγαμέμνωνας φίλοι πιά μιλοῦσαν πάλι φιλικά, γιατί ἡ ἔχθρα, ποὺ εἶχαν, ἔσβησε.

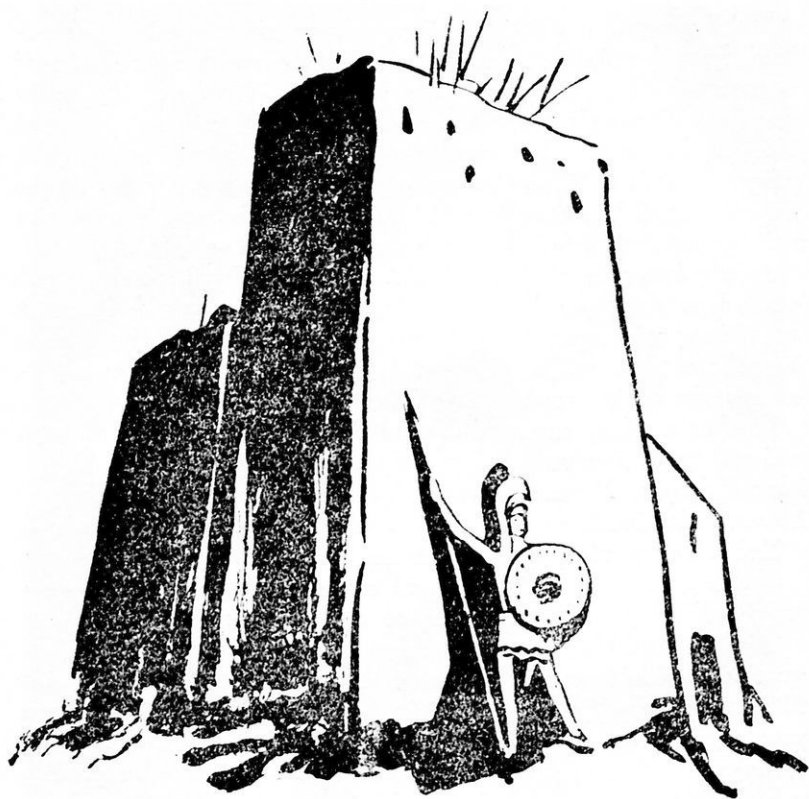
Διψασμένοι γιὰ πόλεμο, μὲ τὸν Ἀχιλλεῆα ὁδηγῶ, οἱ Ἑλληνας, σὺν λύκοι ὤρμησαν ἐπάνω στοὺς Τρῶες. Κι ὅπως ἡ πυρκαϊὰ στὸ δάσος κάνει μεγάλο γαλασμό, ἅμα τὶς φλόγες τῆς ἀνεμος δυνατὸς τὶς ἀναρπάξει, ἔτσι κι ὁ Ἀχιλλεῆας στὴ λύσσα του ἔσπειρε τὴν καταστροφὴ στῆς Τροίας τὰ στρατεύματα.

Κυνήγησε κάτω κατὰ τὸ Σκάμανδρο τοὺς Τρῶες, καὶ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ κοκκίνισε ἀπὸ τὸ αἷμα, καθὼς χτυποῦσε ὁ Ἀχιλλεῆας ἀλύπητα. Μεγάλῃ ἐνοιῶθε χαρὰ ὅταν κανένα γενναῖο πολεμιστὴ τὸν ἔστελνε νὰ βάλῃ κόκκινο τὸ ρεῦμα τοῦ Σκαμάνδρου.

Στὸ τέλος ἡ τόση του ἀπονιά ἔκαμε τὸν ποταμὸ νὰ θυμώσει: — «Τὸ ρεῦμα μου τὸ ἔφραζαν τὰ σκοτωμένα τὰ κορμιά!» φώναζε ὁ Σκάμανδρος: «κι ἀκόμη σὺ σκοτώνεις»;

Ἄλλ' ὁ Ἀχιλλεῆας δὲν ἔπαιρνε ἀπὸ λόγια. Κι ὁ ποταμὸς πλημμυρισμένος ὑψώθηκε κατ' ἐπάνω του, παράσυρε τὰ πτώματα καὶ θέλησε νὰ ρουφήξῃ τὸν Ἀχιλλεῆα. Μὰ καθὼς τὰ κύματά του χτύπησαν ἐπάνω στὴν ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλεῆα ἄρπαξε κι αὐτὸς ἓνα μεγάλο δέντρο, τὸ ξερίζωσε καὶ τὸ ἔρριξε στὸ Σκάμανδρο γιὰ νὰ κόψῃ τὸ ἄγριο τὸ ρεῦμα. Γιὰ μιὰ στιγμὴ στάθηκε ὁ ποταμὸς θυμωμένος, μὰ ἔπειτα πάλι φούσκωσε. Ὁ Ἀχιλλεῆας τὰ ἔχασε καὶ φοβισμένος ἔτρεξε πρὸς τὴν πεδιάδα, ἀλλὰ καὶ κεῖ ὁ ποταμὸς τὸν κυνήγησε μὲ ἄγριο βουητὸ καὶ τὸν πρόφτασε.

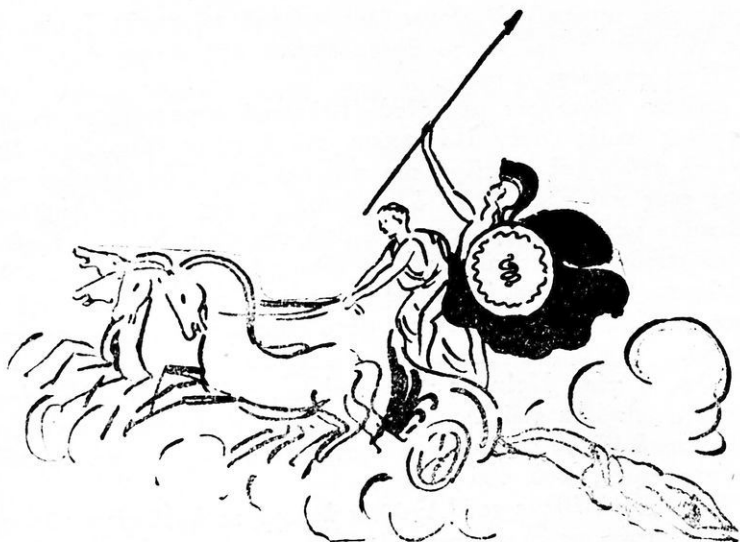
Τότε ὁ Ἀχιλλεῆας παραπονήθηκε στοὺς θεοὺς κι ἡ Ἀθηναῖα ἀμέσως ἔτρεξε νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ τότε πάλι ἄρχισε νὰ κυνηγᾷ τοὺς Τρῶες κι ἔτσι κυνηγώντας τοὺς ἔφερε κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τους, ὅπου μέσα τρομαγμένοι χόθησαν γιὰ νὰ γλιτώσουν ἀπὸ τὸν τρομερὸ Ἀχιλλεῆα. Ἀπὸ τὰ κάστρα ἐπάνω ὁ γέρο Πρίαμος μὲ πόνο καὶ τρομάρα ἔβλεπε τοῦ Ἀχιλλεῆα τὰ φοβερὰ τὰ κατορθώματα.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑΦΗ ΤΟΥ ΕΚΤΟΡΑ

Κι όταν μ' αὐτὴ τὴν πανοπλία του, ποὺ ἀστράφτε σὰν τὰ λαμπρότερα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ, ὁ Ἀχιλλέας ἔφτασε κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας, ἔφτασε κι ὁ Ἕκτορας καὶ θέλησε νὰ τὸν ἀντικρύσει γιὰ νὰ βροῦν καιρὸ οἱ Τρῶες καὶ νὰ σωθοῦν μέσα στὰ τείχη. Κι ὅταν μπῆκαν ὅλοι μέσα καὶ σώθηκαν ἔμεινε μόνος ἔξω ὁ Ἕκτορας. Ὁ Πρίαμος τότε μὲ πόνου φώναξε στὸ ἀγαπημένο τὸ παιδί του:

—«Ἐκτορα, ἀγαπημένο μου παιδί, μὴ σὲ παρακαλῶ μ' αὐτὸν τὰ βάζεις, γιατί εἶνε δυνατώτερος ἀπὸ σένα».

Μὰ ὁ Ἐκτορας δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῆ. Ἀπὸ τοὺς Τρῶες ὄλους, μόνον αὐτὸς δὲν εἶχε δειλιάσει. Ἐπειτα κι ἡ μητέρα τοῦ Ἐκτορα τὸν παρακάλεσε νὰ μὴν κινδυνέψῃ καὶ νὰ μπῆ μέσα στὸ κάστρο. Ὁ Ἐκτορας ὅμως δὲν ὠπισθοχώρησε, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀσπίδα του στηρίχτηκε ἐπάνω σ' ἓνα πύργο καὶ περίμενε νὰ ἔρθῃ ὁ Ἀχιλλέας ὁ ἐξολοθρευτής. Καὶ στὸ τέλος πιάστηκαν στῆθος μὲ στῆθος καὶ κοντάρι μὲ κοντάρι. Ὅπως ἓνα ἄστρο, πού πέφτει ἀπ' ὅπου εἶναι καρφωμένο καὶ σχίζει τὸ σκοτάδι καὶ φωτίζει τὸν οὐρανό, ἔτσι καὶ τὸ κοντάρι τοῦ Ἀχιλλέα ἄστραψε καθὼς τὸ ἔρριξε, καὶ τρύπησε στὸ λαμπρὸ τὸν Ἐκτορα. Οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν εἶχαν ἀφήσει μόνον κι ἔπεσε νεκρὸς ἐμπρὸς στὰ τείχη τῆς Τροίας.

Ἔδεσε τότε ὁ Ἀχιλλέας τὸ σῶμα τοῦ Ἐκτορα πίσω ἀπὸ τὸ

ἄρομα του, κι ἀφοῦ τὸ γύρισε ἑλπίστικα στὰ τείχη τῆς Τροίας γιὰ νὰ τὸ δοῦν οἱ Τρῶες, τὸ ἔφερε ἔπειτα στὴ σικιγὴ του.

Ἔτσι τελείωσε ἡ μάχη.

Δώδεκα ὁλόκληρες μέρες τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἔκαμαν μεγάλες τιμές στὸν Πάτροκλο τοῦ ἔχτισαν τάφο, ὅπου ἔβαλαν τὴ σκόνη ἀπὸ τὸ σῶμα του, ποῦ ἔκαψαν. Τὸν ἔκλαψαν πολὺ ὄλοι τους καὶ προπάντων ὁ καρδιακὸς φίλος του ὁ Ἀχιλλέας. Ἐκαμαν μεγάλους ἀγῶνες γύρω ἀπὸ τὸν τάφο του καὶ πλούσια δῶρα στοὺς νικητὲς τῶν ἀγῶνων ἔδωκε ὁ Ἀχιλλέας κι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἐπειτα οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν νὰ πανηγυρίζουν γιὰ τὴ νίκη τους. Σ' ὄλο τὸ διάστημα αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Ἐκτορα ἦταν ἄταφο.

Τέλος ὁ γέρο Πρίαμος πῆγε στὸ στρατόπεδο τῶν Ἑλλήνων ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Ἀχιλλέα καὶ παρακαλοῦσε μὲ θρήνους νὰ τοῦ παραδοθῇ τὸ πτώμα τοῦ ἀγαπημένου του, γιὰ νὰ τὸ θάψῃ μὲ τίς τιμές, ποῦ τοῦ ἔπρεπε.

Ἔτσι συγκινήθηκε τοῦ Ἀχιλλέα ἡ ψυχὴ κι ἀφοῦ πῆρε πλούσια λύτρα, παράδωσε τὸ πτώμα τοῦ Ἐκτορα στὸν πατέρα του. Ὅλοι οἱ Τρῶες ἄντρες καὶ γυναῖκες μὲ δάκρια καὶ μὲ μοιρολόγια, ἤρθαν νὰ προσπανθήσουν τὸ νεκρὸ ἥρωά τους. Ἐπάνω του ἔχυσαν δάκρια πύρινα ἢ γυναικῶν ἢ Ἀνδρομάχη κι ἢ γριὰ ἢ μητέρα του, ἢ Ἐκάβη.

Ἦρθε κι ἡ Ἑλένη καὶ μὲ θρήνους φανέρωσε τὸν πόνο τῆς καρδιάς της.

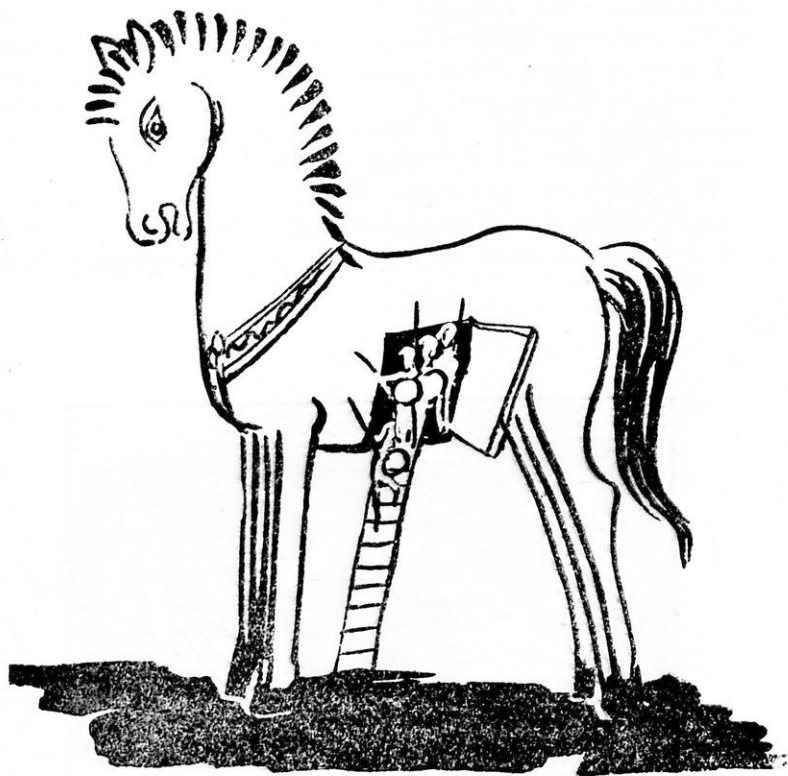
— «Ἀδερφέ μου, ποῦ σ' ἀγαποῦσα περισσότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα μου τ' ἀδέρφια,» εἶπε. «Ἀπὸ σένα, δὲν ἄκουσα ποτένὰ μὲ μαλλίωσης, οὔτε μιὰ λέξη ἄσκημη δὲ μοῦ εἶπες. Μὲ γλυκὰ λόγια καὶ συμπαθητικὴ καρδιά στάθηκες πάντα στὸ πλευρό μου. Κανέννας δὲν ἀπομένει πιά στὴν Τροία γιὰ νὰ πονῇ γιὰ μένα.»

Ἐπειτα ἔβαλαν τὸ σῶμα τοῦ Ἐκτορα ἐπάνω σὲ μιὰ ψηλὴ φωτιά καὶ ὅταν οἱ φλόγες τὸ κατάφαγαν, οἱ σύντροφοί του ἔβαλαν τὴν ἄσπρη στάχτη του σὲ μιὰ χρυσὴ λήκυθο καὶ σ' ἓνα λάκκο βαθύ τὴν ἔθαψαν. Ἐπάνω μὲ μεγάλους λίθους σήκωσαν πελώριο μνημεῖο γιὰ νὰ βλέπουν, ὄλοι ποῦ ἦταν θαμμένος ὁ Ἐκτορας, ὁ γενναιότερος τῶν Τρῶων.

Η ΤΡΟΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Ὁ πόλεμος ἔμωσ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων δὲν εἶχε τελειώσει.

Ὁ Ἀχιλλεὺς σκοτώθηκε ἀπὸ βέλος, ποὺ τοῦ ἔστειλε ὁ Πάρις καὶ τὸν βρῆκε στὸ μόνο τρατὸ μέρος τοῦ σώματός του, τὴ φτέρνα. Κι ἀπὸ βέλος, ποὺ μέσα στὸ σκότος τὰ μεσάνυχτα τοῦ ἔρριξε ὁ Φιλοκτήτης, ποὺ εἶχε τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλῆ, σκο-

τάθηκε κι ὁ Πάρις. Ξεψύχησε στῆς Ἑλένης τὴν ἀγκαλιά, ἐνῶ τὰ χιόνια τοῦ χειμῶνα σκέπαζαν τὸ βουνὸ τῆς Ἰδῆς.

Ἐπειτα οἱ Ἕλληνες μιὰ μέρα ἔκαψαν τὸ στρατόπεδο καὶ ξεκίνησαν, μέσα στὴ γαλανὴ τῆ θάλασσα, γιὰ νὰ πᾶνε δῆθεν οὗτὴν πατρίδα τους.

Πίσω τους ἀφήκαν ἓνα ξύλινο ἄλογο πελώριο κι οἱ Τρῶες ἦρθαν καὶ τὸ πήραν μέσα στὴ πόλη τους γιὰ σημάδι, πὼς νίκησαν αὐτούς, πού τὸ εἶχαν κάμει. Μέσα ὁμως στὸ ἄλογο αὐτὸ ἦταν κρυμμένοι πολλοὶ γενναῖοι Ἕλληνες, καὶ ὅταν τῆ νύχτα οἱ Τρῶες διασκέδαζαν, γιατί τάχα γλίτωσαν ἀπὸ τὶς συμφορὲς τοῦ πολέμου, οἱ Ἕλληνες βγήκαν ἀπὸ τὸ ἄλογο κι ἀνοίξαν τὶς πύλες τοῦ κάστρου.

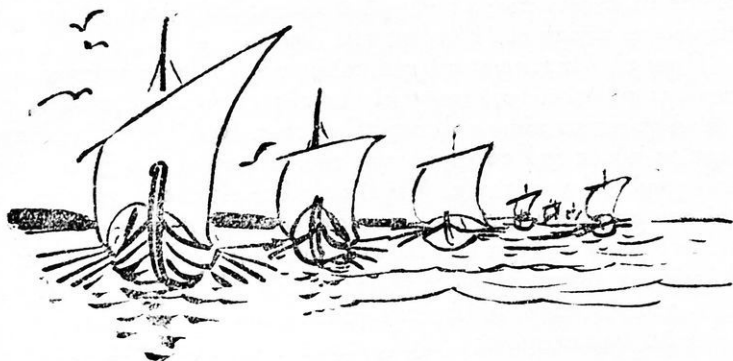
Στὰ τεῖχη ἐπάνω ἀναψαν μεγάλη φωτιά γιὰ νὰ τὴν ἰδοῦν ἀπὸ τὰ πλοῖα οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ τρέξουν πίσω. Κι ὅταν τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα μπήκαν στὴν Τροία ἀπὸ τὶς ἀνοικτὲς πύλες τοῦ φρουρίου τῆς, ἐπνίξαν τὴν Τροία στὶς φλόγες καὶ στὸ αἷμα.

Ἡ Ἑλένη τίποτε δὲν ἔπαθε. Ὁ Μενέλαος τὴν ἔφερε πίσω στὴ Σπάρτη, αὐτὴν, πού ἔφερε τὴ λύπη καὶ τὸ θάνατο σὲ τόσο κόσμο καὶ ἀνεκδιήγητα κακὰ καὶ συμφορὲς στὴ δυστυχισμένη Τροία.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟ

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΚΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΩΤΟΦΑΓΩΝ

‘Ο ‘Οδυσσεάς, πού εἶδαμε μερικά του κατορθώματα στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο, ἦταν βασιλιάς τῆς ‘Ιθάκης.

Ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ γενναίους καὶ μυαλωμένους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του. Παντοῦ ἦταν γνωστὸς ὁ «π ο λ υ μ ῆ χ α ν ο ς» ‘Οδυσσεάς. Πολὺ φρόνιμη ἦταν ἐπίσης κι ἡ γυναῖκα του ἡ βασίλισσα, ἡ ὡραία Πηνελόπη.

‘Όταν τὸ μονάκριβο παιδί τους, ἓνα ἀγόρι, πού τὸ ἔλεγαν Τηλέμαχο, ἦταν ἀκόμη μωρό, ἔγινε ὁ μεγάλος πόλεμος τῆς Τροίας.

‘Όλοι οἱ βασιλιάδες καὶ τὰ καλύτερα παλικάρια τῆς ‘Ελλάδας, μὲ ἀρχιστράτηγο τὸ βασιλιά τῶν Μυκηναίων ‘Αγαμέμνονα ἦρθαν ἀπὸ μακρινὰ μέρη στὸν πόλεμο αὐτό. Κανένας ὅμως δὲν ἦρθε ἀπὸ τόσο μακρινὸ βασίλειο, ὅπως ὁ ‘Οδυσσεάς. ‘Αφῆκε στὸ νησί του γυναῖκα καὶ παιδί καὶ γέρο πατέρα, καὶ μὲ τὰ πλοῖα του, πού εἶχαν ὀλόμαυρη τὴν πλώρη, ταξίδεψε μέρες πολλὲς γιὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς Τρῶες.

‘Όσο βαστοῦσε ἡ πολιορκία τῆς Τροίας, ὁ ‘Οδυσσεάς μιὰ φορὰ ντυμένος σὰν ζητιάνος μπῆκε στὴν πόλη αὐτὴ κι ἀνακάλυψε πολλὰ πράγματα γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὰ στρατεύματα τῶν ‘Ελλήνων. Μὲ τὸ πελώριο ξίφος του ἀνοίξε ἔπειτα τὸ δρόμο γιὰ νὰ βγῆ καὶ πολλοὺς

ἀπὸ τοὺς Τρῶες ἀφῆκε νεκρούς στὸ διάβα του. Καὶ ἄλλα πολλὰ γενναῖα κατορθώματα ἔκαμε ὁ Ὀδυσσεύς, ὅπως εἶδουμε. Αὐτὸς ἔδωσε τὸ σχέδιο πῶς νὰ γίνῃ ὁ Δούρειος ἵππος καὶ μὲ δικό του τέχνασμα πῆραν οἱ Ἕλληνες τὴν Τροία.

Ὅταν τὴ δέκατη χρονιά τοῦ πολέμου ἡ Τροία κυριεύτηκε, φορο-
τωμένοι μὲ πλούσια λάφυρα οἱ νικητὲς μπῆκαν στὰ καράβια τους
γιὰ νὰ γυρίσουν πίσω στὶς πατρίδες τους. Κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀναχώ-
ρησε κι αὐτὸς γιὰ τὸ μικρὸ νησί του. Ἡ καρδιά του ἦταν γεμάτη
ἀπὸ χαρὰ καὶ νοσταλγία. Μεγάλῃ ἀγάπῃ εἶχε στὴ γυναῖκα του
καὶ στὸ παιδί του, στὸ γέρο πατέρα του, καὶ στὸ μικρὸ του βασι-
λειο. «Κανένα πράγμα δὲν εἶναι γλυκύτερο ἀπὸ τὴν πατρίδα τοῦ
ἀνθρώπου» ἔλεγε. Πολὺ γρήγορα ἐλπίζε νὰ ξαναἰδῇ τὸν ἀγαπη-
μένο του τὸν τόπο, ἀλλὰ ἦταν γραφτό του νὰ περάσουν πολλὲς
καὶ πολὺ βασανισμένες μέρες, προτοῦ ὁ Ὀδυσσεύς φτάσῃ στὸ
σπίτι του.

Καθὼς ἔπλεαν τὰ καράβια του δυνατὸς ἄνεμος τὰ παράσυρε στὴ
χώρα τῶν Κικόνων. Ἀφοῦ βγήκαν στὴν ξηρὰ κι ἔδεσαν τὰ καρά-
βια, οἱ σύντροφοί του κυρίεψαν τὴν πλησιέστερη πόλη. Πῆραν
πολλὰ βόδια, πρόβατα καὶ ἄλλα πράγματα καὶ τὰ ἔφεραν στὰ
καράβια. Ἐπειτα ἄρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν καὶ νὰ γλεν-
τοῦν κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά, μολονότι ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς παρα-
κινοῦσε νὰ γυρίσουν μέσα στὰ πλοῖα τους καὶ νὰ φύγουν.

Τὴ νύχτα ὅμως οἱ Κίκωνες, πού γλίτωσαν, ἔτρεξαν καὶ ζήτησαν
βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους Κίκωνες ὀλόγυρα. Τὸ πρωὶ μὲ τὰ χα-
ράματα ὤρμησαν κατεπάνω τους οἱ Κίκωνες, πού ἦρθαν ἀπὸ
τὰ μεσόγεια, πολλοὶ σὰν τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τῆς ἀνοιξῆς.

Πολέμησαν ὅλη τὴν ἡμέρα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡλιοβασίλειμα οἱ
Κίκωνες νίκησαν. Μόλις πρόφτασαν νὰ μποῦν στὰ καράβια τους
καὶ νὰ φύγουν ὁ Ὀδυσσεύς κι οἱ σύντροφοί του. Ἀπὸ κάθε ὅμως
καράβι εἶχαν σκοτωθῆ ἕξι πολεμιστὲς τοῦ Ὀδυσσεά.

Ταξίδευαν τὰ καράβια κι ἦταν ἀκόμη λυπημένοι καὶ κατάκυποι
ἀπὸ τὴ μάχη ὅλοι τους, ὅταν ἔγινε φοβερὴ τρικυμία.

Ἡ ξηρὰ χάθηκε ἀπ' ἐμπρὸς τους, τὰ καράβια τὰ ἔσερναν ἐδῶ
κι ἐκεῖ τὰ κύματα κχι τὰ πανιά τους ἔγιναν κομμάτια ἀπὸ τὴ
μανία τῆς τρικυμίας. Δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες τὰ πλοῖα ἦταν
στὴ διάκριση τῆς τρικυμίας. Τὴ γαρυγῆ τῆς τρίτης μέρας ἡ

τρικύμια λιγώστεφε, κι ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τοὺς συντρόφους του ἔστησαν τὰ κατάρτια στὰ πλοῖα τους καὶ ἄπλωσαν τὰ πανιά. Διευθύνονταν στὴν πατρίδα τους μὲ οὐρῖο ἄνεμο.

Καὶ θὰ ἔφταναν μὲ ἀσφάλεια στὰ σπίτια τους, ἂν ἓνα δυνατὸ ρεῦμα καὶ δυνατὸς βοριάς δὲν παραστρατοῦσε τὰ πλοῖα ἀπὸ τὸ δρόμο τους. Ἐννιά μέρες κι ἔννιά νύχτες ὁ ἄνεμος τὰ ἀπομάκρυνε ἐλσένα καὶ περισσότερο ἀνοιχτὰ στὸ πέλαγος.

Τῆ δέκατη μέρα ἔφτασαν στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων. Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ἐκείνης τρέφονταν μὲ τοὺς καρπούς τοῦ λωτοῦ, ποὺ ἦταν γλυκοὶ σὰν μέλι. Ὅσοι ἔτρωγαν τὸν καρπὸ αὐτὸν ἔπαιναν νὰ θυμοῦνται ὅτι τοὺς ἔγινε ὡς τότε, ἢ τί εἶχαν νὰ κάμουν στὸ μέλλον. Λησμονοῦσαν ὅλα.

Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεύς κι οἱ σύντροφοί του βιγῆκαν στὴ στεριά καὶ πῆραν νερό. Τρεῖς ἀπὸ τοὺς πολεμιστὲς τοῦ Ὀδυσσεῦ πῆγαν στὸ ἐσωτερικὸ γιὰ νὰ ἰδοῦν τί εἶδος ἄνθρωποι κατοικοῦσαν ἐκεῖ. Οἱ Λωτοφάγοι τοὺς ἔδωσαν νὰ φάγουν ἀπὸ τὴ γλυκιὰ τροφή τους, καὶ καθένας ἀπ' αὐτοὺς μόλις ἔτρωγε δὲν εἶχε πιά διάθεση νὰ γυρίσει στὰ πλοῖα.

Ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς πῆρε καὶ τοὺς ἔσυρε μὲ τὴ βία, γιατί ἐκεῖνοι δὲν ἤθελαν κι ἔκλαιαν. Τοὺς ἔδесе σφιχτὰ στὰ θρανία τῶν κωπηλατῶν τοῦ πλοίου του καὶ πρόσταξε ἀμέσως νὰ κάμουν πανιά τὰ πλοῖα. Φοβήθηκε μήπως φάγουν κι ἄλλοι σύντροφοί του τὸν καρπὸ τοῦ λωτοῦ, καὶ λησμονήσουν τὰ σπίτια καὶ τοὺς συγγενεῖς τους. Σὲ λίγο ἄρχισαν οἱ κωπηλάτες νὰ γυποῦν ρυθμικὰ τὴ θάλασσα καὶ ν' ἀπομακρύνονται ὅσο τὸ δυνατὸ γρηγορώτερα.

Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΩΠΩΝ

Ἦστερα ἀπὸ κάμποσον καιρὸ ἔφτασαν πάλι σὲ ξηρά.

Ἦταν ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων, ποὺ ἦταν ἄγριοι κι ἀνυπότακτοι, ποὺ οὔτε φύτευαν ποτέ, οὔτε ὠργωναν, οὔτε ἔσπερναν, καὶ τὰ χωράφια τους ἔδιναν μόλα ταῦτα ἀρκετὸ σιτάρη καὶ κριθάρη, καὶ τὰ κλήματά τους μεγάλα τσαμπιά σταφύλια. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κατοικοῦσαν μέσα σὲ σπήλαια, ποὺ ἦταν στὶς πλαγιὲς τῶν λόφων καὶ τῶν βουνῶν καὶ καθένας τους ἐξουσίαζε γυναῖκατὴ

του και τὰ παιδιά του, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν εἶχε κανένα ἀφέντη.

Ἐξω ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς χώρας τῶν Κυκλώπων βρισκόταν ἕνα πυκνὰ δασωμένο νησάκι. Κανένας κυνηγὸς δὲν πήγαινε ἐκεῖ, γιατί οἱ Κύκλωπες δὲν εἶχαν οὔτε πλοῖα, οὔτε βάρκες και πολλὰ ἀγριοκάτσικα γύριζαν ἀνενόχλητα μέσα στὰ δάση του.

Ἦταν καταπράσινο κι εὐχάριστο μέρος. Πλούσια λιβάδια ἔφταναν κάτω στὴ θάλασσα, τὰ κλήματα φουντωμένα ἦταν γεμάτα καρπούς, κι ὠραῖο λιμνάκι ἄφηνε τὰ πλοῖα νὰ πλησιάζουν ὡς ἔξω στὴν ἀμμουδιά. Στὸ βάθος τοῦ λιμανιοῦ ἦταν μιὰ πηγή, πού ἔτρεχε μέσα ἀπὸ ἕνα σπήλαιο και γύρω ἀπὸ τὴν πηγή ἦταν ψηλὲς λεῦκες. Ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς ὠδήγησε τὰ πλοῖα του. Ἦταν σκοτεινὴ νύχτα, δὲν εἶχε σελήνη γιὰ νὰ βλέπουν, και παντοῦ ξαπλωνόταν πυκνὴ ὁμίχλη. Κι ὅμως πέρασαν ἀπὸ τοὺς βράχους και ἀγκυροβόλησαν μὲ ἀσφάλεια.

Κοιμήθηκαν ὅλη τὴ νύχτα, κι ὅταν ῥόδισε ἡ γαρυγὴ, βγήκαν ἔξω στὸ νησί και σκότωσαν μὲ τὰ τόξα τους και τὰ μακριὰ δόρατά τους πολλὰ ἀγριογίδια τοῦ δάσου.

Ὅλη τὴν ἡμέρα ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ συντρόφοι του κάθισαν και ἔτρωγαν. Κι ἐκεῖ πού ἔτρωγαν και ἔπιναν, κοίταζαν ἀπέναντι τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων, ὅπου ἔβλεπαν καπνὸ ν' ἀνεβαίνει στριφογυρίζοντας ψηλά στὸν οὐρανὸ κι ἀκούουν ἀκόμη και φωνὲς ἀνθρώπων και βελάσματα προβάτων και γιδιῶν. Ὅταν νύχτωσε, ξαπλώθηκαν ἐπάνω στὴν ἀμμουδιά, γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, κι ὅταν ξημέρωσε ὁ Ὀδυσσεὺς κάλεσε τοὺς ἄντρες του και τοὺς εἶπε: «Ὅλοι σεῖς οἱ ἄλλοι νὰ μείνετε ἐδῶ, ἀγαπητοίμου σύντροφοι, ἀλλὰ τὸ δικό μου τὸ πλοῖο θὰ πάη νὰ ἰδοῦμε τί εἶδους ἀνθρωποὶ εἶναι ἐκεῖνοί, πού κατοικοῦν στὸ ἀντικρινὸ μέρος.»

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, μπῆκε στὸ πλοῖο του, κι οἱ νηῦτες ἄρχισαν νὰ κωπηλατοῦν γιὰ τὴν ἀπέναντι στεριά. Ὅταν πλησίασαν στὴν παραλία, εἶδαν μιὰ μεγάλη σπηλιὰ κοντὰ στὴ θάλασσα. Τὸ ἔμπασμά της εἶχε ὀλόγυρα κλάδους δάφνης, και φαινόταν πὼς χρησίμευε γιὰ μαντρί, ὅπου φυλάγουν μέσα γίδια και πρόβατα. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ σπηλιὰ καταμόναχος μὲ τὰ κοπάδια του κατοῦσε ἕνας πελώριος μονόφθαλμος και τρομερὸς γίγαντας. Τὸν ἔλεγαν Πολύφημο και πατέρα του ἦταν ὁ Ποσειδῶνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας. Ὁ Ὀδυσσεὺς πῆρε μαζί του δώδεκα ἀπὸ τὰ καλύτε-

ρα παλικάρια του, άφησε τους άλλους να φυλάγουν τὸ πλοῖο καὶ ὁ ἴδιος ξεκίνησε νὰ πάη ὡς τὴ σπηλιὰ ἐκείνη. Μαζί του ἔφερε ἕνα ἀσκή τραγίσιο γεμάτο κρασί, μαῦρο καὶ γλυκό, κι ἕνα μεγάλο σακκὶ σιτάρι.

Σε λίγο ἔφτασαν στὴ σπηλιὰ, ἀλλ' ὁ Πολύφημος δὲν ἦταν ἐκεῖ. Εἶχε πάγει νὰ βοσκῆσθαι τὰ κοπάδια του στὰ πράσινα λιβάδια, κι εἶχε ἀφήσει μέσα στὴ σπηλιὰ τὰ μαντριά μὲ ἀρνάκια καὶ κατσικάκια. Στοὺς τοίχους τῆς σπηλιάς ἦταν κρεμασμένα καλάθια γεμάτα τυρὶ, καὶ κάτω καρδάρες, πού ἔμοιαζαν μὲ μεγάλα βαρέλια. Ἦταν ὅλες γεμάτες γάλα.

«Πρῶτα νὰ πάρουμε τὰ τυριά» εἶπαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ὀδυσσεῆα στὸ βασιλιά τους, «καὶ νὰ τὰ πᾶμε στὰ πλοῖα. Ἐπειτα νὰ γυρίσουμε πάλι καὶ νὰ βγάλουμε τὰ κατσικάκια καὶ τὰ ἀρνάκια ἀπὸ τὰ μαντριά καὶ νὰ τὰ ὀδηγήσουμε στὴν ἀκρογιαλιά, νὰ τὰ φορτώσουμε στὰ γρήγορα καράβια μας καὶ ἀμέσως νὰ κάμουμε πανιά γιὰ τὴ πατρίδα μας.»

Ὁ Ὀδυσσεῆας ὅμως δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ αὐτά. Τὸ νόμιζε πρόστυχο νὰ μπῆ σὰν κλέφτης μέσα στὸ σπήλαιο καὶ νὰ πάρῃ τὰ πράγματα τοῦ γίγαντα χωρὶς νὰ ἰδῆ, ἂν ὁ Πολύφημος θὰ τὸν δεχόταν φιλικά, καὶ θὰ ἤθελε νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτὸν τὸ σιτάρι καὶ τὸ κρασί καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ἄλλα δῶρα γι' ἀντάλλαγμα.

Ἔτσι λοιπὸν ἀναψαν φωτιά καὶ ἀφοῦ πῆραν μερικὰ τυριά καὶ ἔφαγαν, κάθισαν καὶ περίμεναν νὰ γυρίσῃ ὁ γίγαντας.

ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Πρὸς τὸ βράδυ ἦρθε ὁ Πολύφημος μὲ τὰ κοπάδια του. Στὸς
 ὄμους του εἶχε ἓνα πελώριο δεμάτι ξύλα γιὰ φωτιά. Καὶ μόλις
 μπῆκε μέσα στὴ σπηλιὰ πέταξε τὸ φόρτωμά του κάτω καὶ τόσον

κρότο έκαμε, πού ό 'Οδυσσέας κι οί άνθρωποι του έφυγαν φοβισμένοι και κρύφτηκαν στα σκοτεινότερα μέρη τής σπηλιάς. Αφού έβαλε όλα τά πρόβατα μέσα στη σπηλιά, ό γίγαντας σηκωσε από κάτω ένα κομμάτι βράχο τόσο μεγάλο, πού εΐκοσι δυό τετράτροχα άμάξια δέ θά μπορούσαν νά τό μετακινήσουν, και μ' αυτό έφραξε τό έμπασμα. "Επειτα κάθισε κάτω, άρμεξε τά πρόβατα και τά γίδια κι έβαλε τ' άρνιά και τά κατσίκια τό καθένα στο πλάι τής μάνας του.

Τό μισό από τό γάλα τό έπηξε, τό έκαμε τυρί και τό έβαλε σε καλάθια από λυγαριά, για νά στραγγίξη τό άλλο τό μισό τό άφησε μέσα στις καρδιάρες. "Όταν τά έκαμε όλα αυτά, άναψε φωτιά και όταν οί φλόγες τής φωτιάς φώτισαν τους τοίχους τής σπηλιάς είδε τον 'Οδυσσέα και τους συντρόφους του.

—«Ξένοι, ποιαι είστε;» ρώτησε με τή μεγάλη και βραχνή φωνή του. «Από πού ήρθατε με τά πλοία σας; είστε έμποροι ή είστε πειρατές, πού γυρίζετε τή θάλασσα, και με κίνδυνο τής ζωής σας κάνετε κακό σ' άλλους ανθρώπους;»

Η φωνή και τό τρομερό πρόσωπό του έκαμε τους ανθρώπους του 'Οδυσσέα νά τρομάξουν· ό 'Οδυσσέας όμως άπάντησε:

—«Ερχόμαστε από τήν Τροία, και πηγαίναμε στην πατρίδα μας· άλλ' οί άνεμοι και τά κύματα μās πέταξαν έδω. Εύμαστε άνθρωποι του ΐακουστού 'Αγαμέμνονα, κι ήρθαμε έδω σέ σένα, για νά ζητήσωμε τή φιλία σου.»

Τότε ό γίγαντας, πού μέσα στην καρδιά του δέν είγε παρά σκληρά κι άπάνθρωπα αισθήματα, είπε κοροϊδευτικά στον 'Οδυσσέα.

—«Εΐσαι άνόητος, και δέ θ' αφήσω ούτε σένα, ούτε κανένα από τους συντρόφους σου νά μου γλιτώση. Άλλά πέ μου, πού άφησες τό πλοίο σου; Έδω κοντά ή στην άλλη άκρη του νησιού;»

Ο πολυμήχανος 'Οδυσσέας έννοιωσε ότι ό γίγαντας του έκαμε τήν έρώτηση μόνο και μόνο για νά κακαποιήση τους ανθρώπους, πού έμεναν στο πλοίο, και γι' αυτό άπάντησε:

—«Τό πλοίο μας ή τρικυμία τό έκαμε κομμάτια· εγώ όμως με αυτούς έδω γλίτωσα από τό θάνατο.»

Ο Πολύφημος χωρίς νά πη λέξη πήδησε επάνω, άρπαξε με τά μεγάλα χέρια του δυό από τους ανθρώπους του 'Οδυσσέα και τούς έφαγε και τους δυό ώμούς, σαν νά ήταν πεινασμένο λιοντάρι. "Ε-

πειτα ρούφηξε ἄφθονο γάλα ἀπὸ πολλὲς καρδάρες. Κι ἔπειτα ξαπλώθηκε χάμω ἀνάμεσα στὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα καὶ κοιμήθηκε.

Ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ σύντροφοὶ του τρομαγμένοι κι ἀπελπισμένοι, κοίταζαν τὸ φοβερὸ καὶ φριχτὸ θέαμα. Ὅταν ὅμως τὸ τέρας ἀποκοιμήθηκε, ἄρχισαν νὰ σχεδιάζουν πῶς θὰ μπορέσουν νὰ σωθοῦν. Στὴν ἀρχὴ ὁ Ὀδυσσεὺς συλλογίστηκε νὰ πάρῃ τὸ κοφτερὸ σπαθί του καὶ νὰ τὸ μπήξῃ στὸ στῆθος τοῦ Πολύφημου. Ἀλλ' ἔπειτα, κι ἂν κατώρθωνε ἔτσι νὰ σκοτώσῃ τὸ γίγαντα, πῶς θὰ μποροῦσε αὐτὸς κι οἱ σύντροφοί του νὰ κυλίσουν τὸ βράχο ἀπὸ τὴ θύρα τῆς σπηλιᾶς; Θὰ πέθαιναν ἐκεῖ μέσα κλεισμένοι.

Ὅλη τὴ νύχτα λοιπὸν πέρασαν ἄγρυπνοι καὶ συλλογισμένοι. Τὸ πρωὶ πάλι ὁ Πολύφημος, ἀφοῦ ἄρμεξε τὰ γίδια του καὶ τὰ πρόβατά του, ἄρπαξε ἄλλους δυὸ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τοὺς ἔφαγε ὅπως καὶ τοὺς πρώτους.

Κι ἀφοῦ τελείωσε τὸ φαγητό του, σήκωσε τὸ βράχο ἀπὸ τὸ ἔμπασμα τῆς σπηλιᾶς, ἔβγαλε τὰ κοπάδια του ἔξω καὶ ξανάβαλε τὸ βράχο στὴ θέση του. Ἐπειτα μὲ μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἔκαμε τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια του νὰ τραβήξουν ἐπάνω στοὺς λόφους κι ἄφησε τὸν Ὀδυσσεὺς καὶ τοὺς ὄχτῳ συντρόφους του φυλακισμένους μέσα στὴ σπηλιὰ νὰ μηχανεύονται πῶς νὰ φύγουν ἀπὸ μέσα καὶ πῶς νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ θάνατο τῶν συντρόφων τους.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΥΦΛΩΝΕΙ ΤΟ ΓΙΓΑΝΤΑ ΠΟΛΥΦΗΜΟ

Τέλος ὁ Ὀδυσσεὺς σοφίστηκε ἓνα σχέδιο. Ἐκεῖ μέσα ἦταν ἓνα μεγάλο ξύλο ἀπὸ ἀγριελιά γλωρῶ, ποῦ εἶχε κόψει ὁ Πολύφημος καὶ τὸ φύλαγε νὰ ξεραθῇ ἀρκετά, γιὰ νὰ τὸ ἔχῃ γιὰ ραβδί του. Τόσο μεγάλο καὶ χοντρὸ ἦταν τὸ ξύλο αὐτὸ τῆς ἀγριελιάς, ποῦ ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ σύντροφοί του τὸ παρόμοιαζαν μὲ κατάρτι καραβιοῦ. Ἀπὸ τὸ ξύλο αὐτὸ ὁ Ὀδυσσεὺς ἔκοψε ἓνα μεγάλο κομμάτι καὶ τὸ ἔδωσε στοὺς δικούς του νὰ τὸ καθαρίσουν καὶ νὰ τὸ στρογγυλαίνουν. Ἐπειτα ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦ ἔκαμε μὲ τὸ ξίφος του τὴ μιὰ ἄκρη μυτερή καὶ τὴ μύτη του τὴν ἔκαψε στὴ φωτιά, γιὰ νὰ σκληράνῃ. Ὅταν ἐτοιμάστηκε τὸ ἔκρυψαν μέσα στὴν κοπριά τῆς σπηλιᾶς. Ἐπειτα ὁ Ὀδυσσεὺς ἔβαλε τοὺς ἀντρες του νὰ ρί-

Ξουν κλῆρο πειρὸ θά τὸν βοιθοῦσαν νὰ τὸ χέσῃ στὸ μάτι τοῦ γίγαντα, ὅταν θά κοιμόταν, κι ὁ κλῆρος ἔπεσε στοὺς τέσσερεις, πού και μόνος του θά διάλεγε ὁ Ὀδυσσεύς.

Τὸ βράδυ ὁ Πολύφημος κατέβηκε ἀπὸ τοὺς λόφους μὲ τὰ κοπάδια του, πού τὰ ἔμπασε στὴ σπηλιά. Ἐπειτα σήκωσε τὸ βράχο κι ἔκλεισε τὸ ἔμπασμα, ἄρμεξε τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια, καὶ ἔβαλε κάθε κριάρι καὶ κατσίκι κοντὰ στὴ μάνα του. Ἄφρῳ ἔκαμε αὐτό, ἄρπαξε ἄλλους δυὸ ἀνθρώπους, τοὺς ἔσπασε τὰ κεφάλια κι ἔτοιμάσε μ' αὐτοὺς τὸ δεῖπνο του.

Τότε ἀπὸ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά τῆς σπηλιάς πρόβαλε ὁ Ὀδυσσεύς, κρατώντας στὰ χέρια του μιὰ μεγάλη κούπα, γεμάτη μαῦρο κρασί.

—«Πιὲ λίγο ἀπ' αὐτὸ γιὰ νὰ ἰδῆς τί περίφημο κρασί εἶχαμε μέσα στὸ καράβι μας».

Ὁ Πολύφημος ἄρπαξε τὴν κούπα καὶ κατέβασε κάτω τὸ δυνατὸ κρασί, χτυπώντας τὰ χεῖλη του ἀπὸ εὐχαρίστηση.

—«Δῶσε μου κι ἄλλο, φώναξε, καὶ πέ μου τ' ὄνομά σου, γιατί θέλω νὰ σοῦ κάμω ἓνα δῶρο. Τὰ κλήματα, πού ἔχομε ἐδῶ στὸν τόπο μας, κάνουν μεγάλα τσαμπιά σταφύλια, μὰ αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ἀλήθεια νέκταρ καὶ ἀμβροσία μαζί.»

Ὁ Ὀδυσσεύς τοῦ ξαναγέμισε τὴν κούπα καὶ πάλι καὶ πάλι, ὥσπου τὸ δυνατὸ κρασί χτύπησε στὸ κεφάλι τοῦ γίγαντα καὶ τὸν μέθυσε. Τότε εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς: «Μὲ ρώτησες τ' ὄνομά μου καὶ μοῦ εἶπες πὼς ἤθελες νὰ μοῦ κάμης δῶρο. Τ' ὄνομά μου εἶναι Κανέννας, καὶ ἔτσι μὲ φωνάζουν ὁ πατέρας μου κι ἡ μάνα μου καὶ ὅλοι οἱ φίλοι μου».

Τότε ἀποκρίθηκε ὁ γίγαντας: «Πρῶτα θά φάγω ὅλους τοὺς συντρόφους σου καὶ τελευταῖο ἀπ' ὅλους ἐσένα. Αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρο, πού θά σοῦ κάμω.»

Καὶ πρὶν περάσῃ πολλὴ ὥρα, τὸ κρασί τοῦ ἔφερε τόσον ὕπνο, πού ἔπεσε χάμω ἀνάσκελα καὶ τὸν πῆρε ὕπνος βαθύς.

Μόλις κοιμήθηκε ὁ Πολύφημος κι ὁ Ὀδυσσεύς ἔβαλε στὴ φωτιά τὸ ξύλινο σουβλί, πού εἶχε ἐτοιμάσει, καὶ τὸ ἄφησε νὰ κοκκινίση ἀπὸ τὴ φωτιά. Κι ἅμα κόπηκε τόσο, πού τὸ ξύλο, ἂν καὶ ἦταν ἀκόμη χλωρό, ἄρχισε νὰ βγάζῃ φλόγες, τὸ τράβηξε ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ τὸ ἔχωσε μέσα στὸ μάτι τοῦ γίγαντα.

Ὁ γίγαντας μὲ μιὰ σπαραχτικὴ καὶ δυνατὴ φωνὴ πετάχτηκε ὀλόρθος κι ὁ Ὀδυσσεὺς κι οἱ ἄλλοι ἔτρεξαν νὰ τρυπώσουν στὸ βάθος τῆς σπηλιάς. Ὁ Πολύφημος ἔβγαλε μὲ τὰ χέρια του τὸ ἀναμμένο σουβλὶ ἀπὸ τὸ μάτι του καὶ τὸ πέταξε πέρα. Ἐπειτα τρελὸς ἀπὸ τὸν πόνο, ἔβγαλε μιὰ δυνατὴ καὶ φοβερὴ φωνὴ καὶ κάλεσε τοὺς ἄλλους Κύκλωπες, ποὺ ἔμεναν σὲ διάφορα σπήλαια στὶς κορυφές τῶν λόφων, ὅπου φυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος. Οἱ γίγαντες, μόλις τὸν ἄκουσαν νὰ φωνάζει λυπητερά, ἔτρεξαν νὰ τὸν βοηθήσουν. Ἀφοῦ στάθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά του, ρώτησαν:

— «Τί ἔχεις, Πολύφημε; Γιατί φωνάζεις ἔτσι δυνατὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ μᾶς ξύπνησες ἀπὸ τὸν ὕπνο μας; Μήπως σοῦ κλέβουν τὰ πρόβατα, ἢ σὲ σκοτώνουν μὲ δόλο ἢ καὶ μὲ βία;»

Μέσα ἀπὸ τὴ σπηλιά του βογγοῦσε ὁ Πολύφημος: «Μπορεῖ κανένας νὰ μὲ σκοτώσῃ μὲ βία; Ὁ Κανένας ὅμως μὲ δόλο ὄχι μὲ βία μὲ τυφλώνει!»

Οἱ Κύκλωπες νόμισαν ποὺ τοὺς περιπαίζει μ' αὐτὰ, ποὺ εἶπε, καὶ τοῦ ἀπάντησαν: «Ἄν κανένας δὲν μπορεῖ νὰ σὲ σκοτώσῃ, οὔτε μὲ δόλο οὔτε μὲ βία, καὶ κανένας δὲν μπορεῖ καὶ νὰ σὲ τυ-

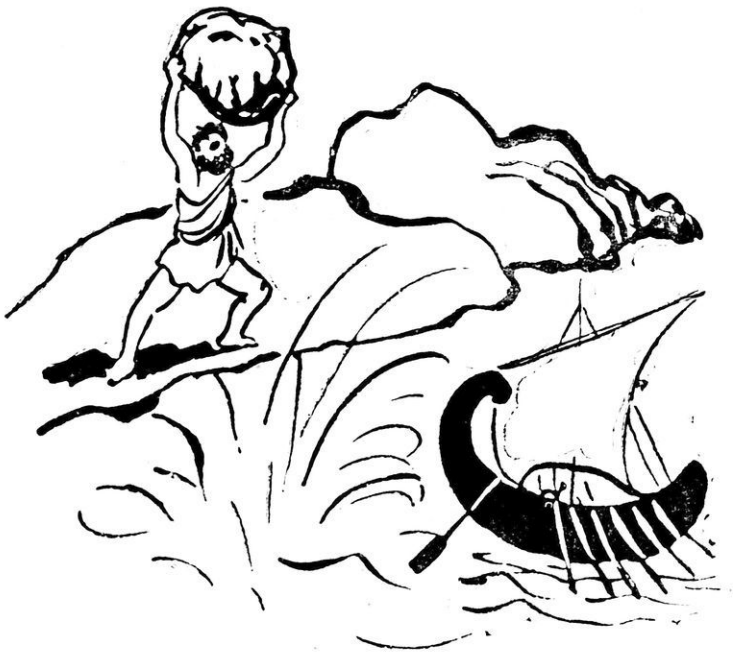
φλώση, τότε κάποια ἀρρώστια θὰ σὲ κἀνῃ νὰ φωνάζης τόσο δυνατά. Σ' αὐτὸ δὲ μπορούμε νὰ σὲ βοηθήσωμε».

Κι ἔφυγαν ἕνας ἕνας.

Ἔμεινε μόνος τοῦ ὀ Πολύφημος νὰ βογγᾷ κι ὁ Ὀδυσσεὺς χωρὶς τὰ κριάρια, ποὺ ἦταν μεγάλα καὶ δυνατὰ ζῶα καὶ τὸ μαλλὶ τους ἦταν πυκνὸ καὶ κατσαρό. Ἐπειτα πῆρε βέργες ἀπὸ ἰτιά, τίς ἔστριψε μαζὶ καὶ μ' αὐτὲς ἔδεσε τρία τρία τὰ κριάρια καὶ στὴν κοιλιά τοῦ μεσαίου ἔδεσε ἕναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους του. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ του κράτησε τὸ καλύτερο κριάρι τοῦ κοπαδιοῦ, μὲ μαλλὶ πολὺ πυκνὸ καὶ μακρὺ. Κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά τοῦ κριαριοῦ αὐτοῦ κρύφτηκε ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ μὲ τὰ χέρια του κρατιοῦνταν σφιχτὰ ἀπὸ τὰ μαλλιά του. Ἔτσι περίμεναν μὲ ὑπομονὴ νὰ φέξῃ.

Ὅταν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη αὐγὴ, οἱ προβατίνες, ποὺ ἦταν στὰ μαντριά, βέλαζαν γιὰ νὰ τίς ἀρμέξουν, καὶ τὰ κριάρια μαζώχτηκαν στὴ θύρα τῆς σπηλιᾶς, γιὰ νὰ τρέξουν στοὺς λόφους καὶ στὰ πρόσινα λιβάδια.

Ὁ Πολύφημος ψηλαφώντας μὲ τὰ χέρια του, βρῆκε τὸ βράχο ποὺ ἔκλεινε τὴ σπηλιά, τὸν κύλισε καὶ κάθισε κάτω στὸ ἔμπασμα τῆς σπηλιᾶς μὲ τὰ χέρια του τεντωμένα, ἐλπίζοντας πῶς θὰ ἔπιανε τὸν Ὀδυσσεὺ καὶ τοὺς ἀνθρώπους του, ἂν δοκίμαζαν νὰ φύγουν. Κάθε πρόβατο ποὺ περνοῦσε, ὁ Πολύφημος τὸ ψηλαφοῦσε στὴ ράχη, ἀλλὰ ποτὲ δὲ φανταζόταν πῶς οἱ ἕξι σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεὺ θὰ ἦταν δεμένοι στὴν κοιλιά τῶν κριαριῶν. Τελευταῖο ἀπὸ ὅλα βγῆκε τὸ μεγάλο κριάρι, ποὺ ἀποκάτω του ἦταν κρυμμένος ὁ Ὀδυσσεὺς, βάδιζε ἀργά, γιὰ τὸ μαλλὶ, ποὺ εἶχε ἐπάνω του ἦταν βαρὺ, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ποὺ ἦταν στὴν κοιλιά του ἦταν ἀκόμη βαρύτερος. Ὁ Πολύφημος ἔβαλε τὰ πελώρια χέρια του στὴν ράχη τοῦ κριαριοῦ. «Κριάρι μου, κριαράκι μου!» εἶπε, «ἐσὺ ἄλλοτε ἔβγαινες πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ἀπὸ τὴ σπηλιά καὶ πρῶτο δοκίμαζες μὲ τὰ δόντια σου τὰ τρυφερά βλαστάρια τῆς βοσκῆς σὺ πρῶτο ἔφτανες στὰ τρεχούμενα νερά καὶ πρῶτο γύριζες στὸ μαντρί τὸ βράδυ. Μὰ σήμερα βγαίνεις τελευταῖο ἀπ' ὅλα. Χωρὶς ἄλλο εἶσαι λυπημένο γιὰ τὸ κακοῦργος ὁ Κανένας μοῦ ἔβγαλε τὸ μάτι. Θὰ ἤθελα νὰ μπορούσες νὰ μιλάς γιὰ νὰ μοῦ πῆς ποῦ εἶναι κρυμμένος ὁ Κανένας αὐτός! Τότε θὰ τὸν ἀρπαζα καὶ θὰ τοῦ σκορποῦσα τὰ μυαλὰ καταγῆς.»

ΦΕΥΓΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΩΠΩΝ

Ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ σάλευε καθόλου καὶ κρατοῦσε καὶ τὴν ἀνιπνοή του ἀκόμη, ὅσο μιλοῦσε ὁ Πολύφημος. Τὸ κριάρι σιγὰ σιγὰ πέρασε ἔμπροσ ἀπὸ τὸν ἄγριο γίγαντα καὶ τράβηξε στὰ λιβάδια, ποὺ ἦταν κοντὰ στὴ θάλασσα. Ἄμα ἀπομακρῦθηκε ἀρκετὰ ἀπὸ τὴ σπηλιά, ὁ Ὀδυσσεὺς ἀφῆκε τὸ μαλλί, ποὺ κρατοῦσε καὶ στάθηκε ὀρθός. Γρήγορα τότε ἔσπεξε νὰ λύσῃ τοὺς συντρόφους του καὶ ὅλοι μαζί ἔβαλαν τὰ κριάρια ἔμπροσ καὶ τὰ ὠδήγησαν στὴν παραλία, ὅπου βρισκόταν τὸ καράβι τους. Ἐκεῖ οἱ ἄλλοι τοὺς ὑποδέχτηκαν μὲ χαρὰ· μόλις ἕμως ἔμαθαν τὸ φοβερὸ τέλος τῶν ἄλλων, ποὺ εἶχε φάγει ὁ γίγαντας, ἄρχισαν νὰ τοὺς κλαίουν.

— «Δὲν εἶναι τώρα καιρὸς γιὰ κλάματα!» εἶπε ὁ Ὀδυσσεὺς.
«Ἐμπρός μπῆτε ὅλοι μέσα στὸ καράβι!»

Σε λίγο τὰ γαλιανά νερά εφρευγαν ἀπὸ τὰ κουπιὰ τους μὲ ὄρμη.
 Ἄλλὰ προσοῦ χάσουν ἀπὸ τὰ μάτια τους τὴ ξηρά, ὁ τολμηρὸς
 Ὀδυσσεὺς φώναξε ὅσο μπορούσε δυνατὰ:

— «Ἄκουσέ με, Πολύφημε! Οἱ θεοὶ σέ τιμώρησαν γιατί ἔφα-
 γες τοὺς ἀνθρώπους, πού ἦρθαν ξένοι στή σπηλιά σου.»

Ἡ φωνή τοῦ Ὀδυσσεὺς ἔφτασε στ' αὐτιά τοῦ Πολύφημου.
 ἐκεῖ πού καθόταν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά του, οὐρλιάζοντας
 ἀπὸ τοὺς πόνους.

Θύμωσε, σηκώθηκε ἐπάνω, ἄρπαξε μὲ τὰ χέρια του τὴν κορυφή
 ἑνὸς βράχου καὶ τὴ σφεντόνισε στὴν θάλασσα· ὁ βράχος ἔπεσε
 ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεὺς· καὶ τόσο μεγάλα κύματα
 σήκωσε πίσω, ὥστε ἔσπρωξαν αὐτὰ τὸ πλοῖο πάλι, στή στεριά.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἄρπαξε τότε ἕνα μακρὺ κοντάρι κι ἔσπρωχνε
 μ' ὄλη του τὴ δύναμη γιὰ νὰ ξεμακρύνῃ τὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν ξηρά.
 Καὶ σιωπηλὰ ἔγνεφε στοὺς ἀνθρώπους του νὰ τραβοῦν δυνατὰ τὰ
 κουπιὰ τους, γιὰ νὰ γλιτώσουν ἀπὸ τὴν ὄρμη τοῦ γίγαντα.

Ὅταν βγήκαν στ' ἀνοιχτὰ ὁ Ὀδυσσεὺς πάλι φώναξε:

— «Πολύφημε, ἐὰν κανένας σέ ρωτήσῃ ποῶς σέ τύφλωσε, νὰ
 τοὺς πῆς: ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.»

Τότε μούγκρισε ὁ γίγαντας:

— «Μιά φορά, εἶναι πολλὰ χρόνια τώρα, ἕνας μάντης μοῦ εἶπε πῶς
 ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ μὲ τυφλώσῃ. Ἄλλὰ πάντα εἶχα στὸ νοῦ μου νὰ
 ἰδῶ κανένα μεγάλο καὶ γενναῖο ἥρωα νὰ ἔρθῃ ἐδῶ, ὄχι ἕνα νάνο
 καὶ τιποτένιο σὰν καὶ σένα, πού μὲ μέθυσες πρῶτα μὲ κρασί.»

Ἐπειτα παρακάλεσε τὸν Ὀδυσσεὺς νὰ γυρίσῃ πίσω καὶ θὰ τοῦ
 φερθῇ μὲ καλὸν τρόπο. Πιστεύει ὅτι κι ὁ πατέρας του ὁ θεὸς τῆς
 θάλασσας, θὰ τοῦ ἔδινε πάλι τὸ φῶς του.

— «Ποτὲ πιά δὲ θὰ ξαναβρῆς τὸ φῶς σου! τοῦ εἶπε περιπαι-
 χτικὰ ὁ Ὀδυσσεὺς· «γιατί δὲ θὰ μπορῇ νὰ σέ γιατρέψῃ κι ὁ
 Ποσειδῶνας ἀκόμη, ὁ πατέρας σου.»

Τότε ὁ Πολύφημος ἔστρεψε τὸ πρόσωπό του στὸν οὐρανό, καὶ
 παρακάλεσε τὸν Ποσειδῶνα νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ὀδυσσεὺς.

— «Ἄν φτάσῃ κάποτε στὴν πατρίδα του,» φώναξε «νὰ φτάσῃ
 ἀργά, ἀφοῦ γάσῃ ὅλους τοὺς συντρόφους του καὶ μέσῃ σὲ ξένο
 πλοῖο. Κάμε καὶ στὸ σπίτι του ἀκόμη νὰ βρῇ μεγάλα βόσκινα.»

Κι ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τὴ δέηση τοῦ γιοῦ του.

"Επειτα ὁ Πολύφημος ἔριξε ἕνα βράχο πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν πρῶτο. Ἐπесе αὐτὸς τόσο κοντὰ στὸ πλοῖο, πού παρὰ λίγο νὰ χτυπήσῃ τὸ τιμόνι. Καὶ τὰ πελώρια κύματα, πού σήκωσε ὁ βράχος, ἐσπρωξάν τὸ πλοῖο καὶ τὸ πῆγαν στὴν ἀντικρινὴ ἀκρογιαλιά.

Ἐκεῖ βρῆκαν τοὺς συντρόφους τους μὲ τὰ ἄλλα πλοῖα, πού περίμεναν περίλυποι γιὰτὶ φοβοῦνταν πὼς οἱ γίγαντες εἶχαν σκοτώσει τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, πού ἦταν μαζί του.

"Ὅλοι τὴν νύχτα κοιμήθηκαν στὴν ἀμμουδιά, καὶ μόλις ἄρχισε νὰ ροδιζῆ ἡ αὐγὴ, ὁ Ὀδυσσεύας φώναξε τοὺς ἀνθρώπους του νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ μποῦν στὰ πλοῖα.

Σὲ λίγο τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν μὲ ρυθμὸ τὰ γαλανὰ νερά.

ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΑἴΟΛΟΥ

"Ἔτσι ἄφησαν πολὺ πίσω τους τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Δὲν ἄργησαν νὰ φτάσουν σ' ἕνα νησί, πού ἔπλεε μέσα στὰ κύματα. Ὀλόγυρα ἀπ' αὐτὸ ἦταν ἕνα χάλκινο τεῖχος, κι οἱ ἀπόκριμοι βράχοι ἔφταναν ὡς τὴν ἄκρη, στὴ θάλασσα.

Ἐκεῖ κατοικοῦσε ὁ Αἴολος, πού φύλαγε τοὺς ἀνέμους. Στὸ νησί τοῦ Αἴολου ἔμεινε ἕνα μῆνα ὁ Ὀδυσσεύας μὲ τὰ πλοῖα του. Ἐπρωγχαν κι ἔπιωναν μαζί μὲ τὸν Αἴολο καὶ τοὺς γιούς καὶ τίς θυγατέρες του, πού τοὺς φιλοξένησαν καὶ τοὺς περιποιήθηκαν πολὺ. Κι ὅταν ὁ Ὀδυσσεύας εἶπε πὼς πρέπει πιά νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ταξίδι του, ὁ Αἴολος τοῦ ἔκαμε ἕνα ἀποχαιρετιστήριο δῶρο. Τὸ δῶρο αὐτὸ ἦταν ἕνα ἀσκὶ βοδινοῦ, πού μέσα του ὁ Αἴολος ἔκλεισε ὅλους τοὺς ἀνέμους, ὅχι ὅμως καὶ τὸ δυτικὸ ἄνεμο. Ἐδесе πολὺ στερεὰ τὸ στόμιο τοῦ ἀσκιοῦ μὲ σύρμα ἀπὸ ἀσῆμι καὶ τὸ τοποθέτησε μέσα στὸ βάθος τοῦ πλοίου τοῦ Ὀδυσσεύα. Ἐπειτα ὁ Αἴολος πρόσταξε τὸ δυτικὸ ἄνεμο νὰ φυσᾷ ἤσυχα καὶ σιγανά, καὶ νὰ φέρῃ τὰ πλοῖα τοῦ Ὀδυσσεύα μὲ ἀσφάλεια στὴν Ἰθάκη.

Ἐννιά μέρες κι ἔννιά νύχτες ἔπλεαν κἀνονικὰ κι ὁμαλά, σπρωγμένοι ἀπὸ τὸ ἤσυχο φύσημα τοῦ δυτικοῦ ἀνέμου, ὡς πού φάνηκαν μακριὰ τὰ βουνὰ καὶ τὰ δάση τῆς Ἰθάκης καὶ μποροῦσαν νὰ ἰδοῦν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀνάβουν φωτιές γιὰ νὰ διώγουν τ' ἄγρια θηρία ἀπὸ τὰ ποίμνια. Ἄμμι εἶδε ὁ Ὀδυσσεύας ὅτι ἦταν τόσο

κοντά στον τόπο του, όπως ήταν πάρα πολύ κουρασμένος και δεν μπορούσε να κρατή τα μάτια του ανοιχτά από τη νύστα, έβαλε έναν άλλον να διευθύνει το πανί και ξαπλώθηκε και κοιμήθηκε βαθιά.

Οι άνθρωποι του τότε άρχισαν να μουρμουρίζουν.

«Πολλούς θεσκαυρούς έχει μαζί του ο Όδυσσέας», έλεγαν. «Πήρε πλούσια λάφυρα από την Τροία κι ο Αΐολος τώρα του έδωσε το πέτσινο εκείνο άσκι, που θα είναι γεμάτο χρυσάφι κι ασήμι.»

Και θέλοντας να ιδούν τί έχει το μεγάλο εκείνο άσκι έλυσαν το άσημένιο του σύρμα. Τότε μ' ένα δυνατό φύσημα, όλοι οι άνεμοι ώρμησαν και βγήκαν από το άσκι. Χύθηκαν επάνω όλοι στα κύματα και παράσυραν στην όρμή τους τα πλοία.

Όταν οι άνθρωποι του Όδυσσέα είδαν την πατρίδα τους να χάνεται πάλι στον ορίζοντα και να φαίνεται μόλις σαν ένα μικρό σημάδι επάνω στην άνεμόδαρτη θάλασσα, άρχισαν να κλαίνε. Τα κλάματά τους και το μούγκρισμα των ανέμων ζύπνησαν τον Όδυσσέα. Όταν έμαθε τί είχε γίνει, του κόπηκαν τα γόνατα κι ήθελε να ριχτεί μέσα στα κύματα να πνιγεί. Αλλά γρήγορα βρήκε πάλι το θάρρος του, κι όταν ή τρικυμία έφερε τα πλοία του πίσω στο πλωτό νησί με τα χάλκινα τείχη, πήγε στο παλάτι του Αΐολου.

Ό Αΐολος άπόρησε πολύ, που τον είδε, και του είπε:

«Πώς ήρθες εδώ; Έγώ έκαμα ότι μπορούσα για να σε βοηθήσω να γυρίσης με ασφάλεια στην πατρίδα σου!»

Τότε του διηγήθηκε ο Όδυσσέας τί έκαμαν οι σύντροφοί του και παρακάλεσε τον Αΐολο να τον βοηθήσει και πάλι. Ό Αΐολος όμως άπάντησε: «Θά είσαι πολύ κακός άνθρωπος και κάποιος θεός σε μάχεται. Δε θα σε βοηθήσω πιά. Φύγε απ' εδώ!»

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΛΑΙΣΤΡΥΓΟΝΩΝ

Αυτημένοι τώρα μπήκαν στα πλοία τους κι έφυγαν. Οι άνεμοι φυσούσαν δυνατά και σε λίγο από τις ταλαιπωρίες έχασαν τ' όάρρος τους, γιατί ήταν αναγκασμένοι να τραβούν εξακολουθητικά τὰ μακριά και βαριά κουπιά τους.

Ἐξί μερόνυχτα πάλαιεν μὲ τῇ θάλασσᾳ καὶ στίς ἑφτά ἔφτασαν
 εἰς ἓνα νησί, ὅπου κατοικοῦσαν γίγαντες. Ἐνοιώσαν μεγάλη χαρὰ
 οἱ πολεμιστῆς τοῦ Ὀδυσσεύα, ὅταν ὕστερα ἀπὸ τόσο κοπιαστικὸ
 ταξίδι εἶδαν ἐμπρὸς τοὺς ἥσυχον λιμανάκι. Τὸ ἔμπασμα τοῦ λι-
 μανιοῦ ἦταν στενὸ, καὶ ἓνας ἀπόκρημνος βράχος ὕψονόταν καὶ ἀπὸ
 τὰ δύο μέρη του ἀλλὰ τὸ λιμάνι ἦταν ἤρεμο σὰν τὰ νερά τῆς λί-
 μνης, χωρὶς καὶ τὸ παραμικρὸ νὰ τὸ χρακκῶνῃ κύμα. Μπῆκαν
 ἐκεῖ μέσα ἔλα τὰ πλοῖα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεύα, ποῦ
 ἔραξε ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι, καὶ ἔδωσε τὸ παλαμᾶρι του σ' ἓνα βράχο.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔστειλε τρεῖς ἀπὸ τοὺς συντρόφους του νὰ ἰδοῦν
 τί εἶδος ἄνθρωποι κατοικοῦσαν στὸ νησί ἐκεῖνο. Στὸ δρόμο ἀπάν-
 τησαν μιὰ κόρη, ποῦ ἔπαινε νερὸ ἀπὸ τῆ βρύση. Ἐκείνη τοὺς
 εἶπε ὅτι στὸ νησί αὐτὸ κατοικοῦν οἱ Λαιστρυγόνες, ὅτι ἦταν ἡ
 κόρη τοῦ βασιλεῦς καὶ τοὺς ὠδήγησε στὸ παλάτι τοῦ πατέριας.

Τοὺς δέχτηκε ἡ μητέρα της ἡ βασίλισσα, μεγαλόσωμη σὰν
 κορυφὴ βουνοῦ. Εἶχε καὶ τὸσον ἄσχημο παρουσιαστικὸ, ποῦ ὅταν
 τὴν κοίταζαν φοβήθησαν καὶ ἔτρεξαν νὰ φύγουν.

Μόλις ἡ βασίλισσα τοὺς εἶδε φώναξε τὸν ἀντρα της. Ἀμέσως
 ἐκεῖνος ὤρμησε, ἄρπαξε ἓνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς καὶ σὰν πεινασμένο
 λιοντάρι ἄρχισε νὰ τὸν τρώῃ. Οἱ ἄλλοι δύο ἔτρεξαν νὰ γυρίσουν
 στὰ πλοῖα, ἀλλ' ὁ ἀνθρωποφάγος γίγαντας φώναξε μὲ ὄλη του τῆ
 δύναμη τοὺς ἄλλους Λαιστρυγόνες, καὶ ἀμέσως ὅλοι ἔτρεξαν ἐκεῖ.
 Ἐφτάσαν στὸ λιμάνι καὶ ἄρχισαν νὰ πετροβολοῦν τὰ πλοῖα μὲ
 πελώριους βράχους. Σὰν νὰ ἦταν αὐτότσωφλα τὰ καράβια ἔγιναν
 κομμάτια καὶ βυθίστηκαν στὴ θάλασσα Ὁ κρότος τῶν ξύλων,
 ποῦ ἔσπανταν, καὶ οἱ σπαραχτικῆς κραυγῆς τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὀ-
 δυσσεύα γέμιζαν τὸν ἀέρα. Ἐπειτα οἱ Λαιστρυγόνες μάζευαν τοὺς
 ἀνθρώπους μέσα ἀπὸ τὰ νερά, σὰν τοὺς ψαράδες, ποῦ καμακίζουν
 τὰ ψάρια, καὶ τοὺς ἔπαιρναν στὸ σπῆτι τους γιὰ νὰ τοὺς φᾶνε.

Τὸ λιμάνι γέμισε ἀπὸ τὰ φοβερὰ αὐτὰ θύματα, καὶ ὁ Ὀδυσ-
 σεύς ἔκοψε τὸ παλαμᾶρι καὶ πρόσταξε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κα-
 ραβιοῦ του νὰ τραβοῦν τὰ κουπιὰ μ' ὄλη τους τῆ δύναμη. Τὸ
 πλοῖο γρήγορα ἀπομακρύνθηκε καὶ αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο, ποῦ σώ-
 ῃθηκε. Τὰ ἄλλα πλοῖα εἶχαν χαθῆ ὅλα.

ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΙΡΚΗΣ

Ὁ Ὀδυσσεύς δὲν ἄργησε νὰ φθάσῃ σ' ἄλλο νησί, ὅπου κατοικοῦσε ἡ θεὰ Κίρκη μὲ τὰ χρυσὰ τῆς μαλλιά. Ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τοὺς συντρόφους του βγῆκε στὴν ξηρά. Δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες ἔμειναν ξαπλωμένοι στὴν παραλία, ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν

κουράχη τους και τή λύπη, για τους χαμένους συντρόφους τους.

Τὴν τρίτη μέρα ὁ Ὀδυσσεύς πήρε τὸ κοντάρι του και τὸ ξίφος του κι ἀνέβηκε στὴν κορυφή ἑνὸς λόφου κοντὰ στὸ λιμάνι τοῦ νησιοῦ. Ἀπὸ καὶ εἶδε ὅτι βρίσκονταν σὲ νησί και στὴ μέση τοῦ νησιοῦ ἔβγαινε καπνὸς μέσα ἀπὸ τὰ πυκνὰ δέντρα. Κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸ λόφο, εἶδε ἕνα ἐλάφι μὲ μεγάλα κέρατα, ποὺ πήγαινε νὰ πιῇ νερὸ σ' ἕνα μικρὸ ποτάμι. Ὁ Ὀδυσσεύς τὸ παραφύλαξε, τοῦ πέταξε τὸ δόρυ και τὸ ἄφησε στὸν τόπο. Ἐπειτα τὸ πήρε ἐπάνω στὴν πλάτη και τὸ ἔφερε στοὺς συντρόφους του.

—«Θάρρος, φίλοι μου,» τοὺς εἶπε· «δὲν ἦρθε ἀκόμη ἡ ὥρα μας! Κοιτάξτε τί ἔφερα ἐδῶ. Ἄς καθίσουμε νὰ φᾶμε λίγο.»

Ἐκεῖνοι σηκώθηκαν, μαγείρεψαν φαγητὸ ἀπὸ τὸ κρέας τοῦ ἐλαφιοῦ και ὅλη τὴ μέρα ἔτρωγαν κι ἔπιναν τὸ γλυκὸ κρασί, ποὺ εἶχαν στὸ πλοῖο τους. Ἀμα νύχτωσε, κοιμήθηκαν στὴν ἀκροθαλασσιά, ὥσπου ρόδισε ἡ αὐγή.

Ὅταν ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς, γόρρισε τοὺς ἀνθρώπους του σὲ δύο ομάδες. Τὴ μιὰ ομάδα διεύθυνε ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσεύς. Τὴν ἄλλη ομάδα διεύθυνε ὁ συγγενὴς του Εὐρύλοχος. Ἐπειτα ἔριζαν κλῆρο ποιὰ ἀπὸ τίς δυὸ θὰ πήγαινε νὰ ἐξετάσῃ τὸ νησί. Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Εὐρύλοχο και ξεκίνησε μὲ εἴκοσι δυὸ ἄντρες.

Στὴ μέση τοῦ δάσους ὁ Εὐρύλοχος βρῆκε τὸ παλάτι τῆς Κίρκης. Ἦταν ὄλο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Μπροστὰ του γύριζαν λύκοι και λιοντάρια, ποὺ ἡ Κίρκη τὰ εἶχε μαγεμένα.

Σὰν τὰ σκυλιά, ποὺ τρέχουν και κουνοῦν τὴν οὐρά τους νὰ υποδεχτοῦν τὸν κύριό τους, ἄμα ἔρχεται σπίτι, τ' ἄγρια ἐκεῖνα θηρία ἔτρεξαν νὰ υποδεχτοῦν τὸν Εὐρύλοχο και τοὺς ἀνθρώπους του, μὲ γαβγίσματα χαρᾶς και πηδήματα. Στὴν ἐξώθυρα τοῦ παλατιοῦ στάθηκε ὁ Εὐρύλοχος κι οἱ σύντροφοί του τρομαγμένοι ἀπὸ τὰ παράδοξα και φοβερὰ αὐτὰ θηρία, ἐνῶ μέσα ἀκούονταν μιὰ μαγευτικὴ φωνή, ποὺ τραγουδοῦσε γλυκᾶ. Ἦταν ἡ θεὰ Κίρκη, ποὺ τραγουδοῦσε στὸν ἀργαλιὸ τῆς κι ὕφαινε ἕνα θαυμάσιο ὕψασμα, ποὺ μόνο σὲ θεοὺς ταίριαζε.

ΟΙ ΧΟΙΡΟΙ ΤΗΣ ΚΙΡΚΗΣ

Φώναξαν τή γυναικί, πού ύφαινε, χωρίς νά ξέρουν ποιά ήταν κι ή Κίρκη βγήκε έξω κι άνοιξε τίς θύρες, πού λαμποκοπούσαν, και άφου τούς χαμογέλασε γλυκά τούς εΐπε μ' ευγενικό τρόπο νά τήν ακολουθήσουν. Τήν ακολουθήσαν όλοι, έκτός από τόν Εύρύλογο, πού θυμήθηκε τήν όμορφη θυγατέρα του βασιλιά των Λαιστρυγόνων, και φοβήθηκε μήπως κι αυτή τούς προδώση.

Τους ώδήγησε στόν προθάλαμο του παλατιού και τους έβγαλε νά καθίσουν σέ πολυθρόνες. "Επειτα ζύμωσε άλεύρι με τυρί, μυρωδάτο μέλι και γλυκό κρασί, για νά τους έτοιμάση φαγητό. Μέσα σ' αυτά άνακάτωσε κάτι βότανα, πού τους έκαμε νά λησμονήσουν όλότελα τήν πατρίδα τους. Άφου τους έδωσε κι έφαγαν από τό θαυμάσιο αυτό φαγητό, τους χτύπησε λαφριά με τό μαγικό της ραβδί, και στή στιγμή μεταμορφώθηκαν σέ χοίρους. Ο νοός τους όμως έμεινε ανθρώπινος, όπως και πρωτότερα. "Επειτα τους έκλεισε μέσα σέ μιá μάντρα και τους έδωσε βαλκάνιδια και πίτουρα νά τρώνε.

Ο Εύρύλογος, όταν είδε νά φέρνη τους χοίρους στή μάντρα, κατάλαβε τό δυστύχημα κι έτρεξε στό καράβι και διηγήθηκε στόν Όδυσσέα τί είχε γίνει. Ο Όδυσσέας κρέμασε τό ζίφος από τους ώμους του, πήρε τό τόξο του και κίνησε μόνος από τήν παραλία, και μετά από τό δάσος πήγε στό μαγεμένο παλάτι.

Καθώς πλησίαζε, ένα ώραίο παλικάρι, πού κρατούσε ένα χρυσό ραβδί στο χέρι του, ήρθε νά τόν προαπαντήση. Ήταν ο Έρμής, ο άγγελιοφόρος των θεών. Ο Έρμής του εΐπε ότι ή Κίρκη με τά μαγικά της βότανα έκαμε χοίρους τους ανθρώπους του κι ότι κι αυτόν θα τόν έκανε τό ίδιο. «Εγώ όμως θα σε γλιτώσω, θα έμποδίσω τήν Κίρκη νά σου κάμη κακό.»

Κι ενώ του έλεγε αυτά, έδωσε στόν Όδυσσέα ένα φυτό.

—«Όταν έχης επάνω σου αυτό τό φυτό», εΐπε ο Έρμής «ή Κίρκη δέν μπορεί νά σε μαγέψη. Όταν θα σε χτυπήση με τό μακρό ραβδί της, νά τραβήξης τό κυρτό σου ζίφος και νά τής έπιτεθής, σαν νά ήθελες νά τή σκοτώσης. Τότε εκείνη θα φοβηθής και θα σου φέρεται πιά με καλό τρόπο. Άλλά σύ νά τήν βάλης

«ὦ σοῦ κάμη μεγάλο ἔρκο, ὅτι δὲ θά θελήσῃ πιά νά σέ βλάψῃ.»
 Ὁ Ἑρμῆς ἔφυγε, κι ὁ Ὀδυσσεύς ἐξακολούθησε τὸ δρόμο του
 καὶ σὲ λίγο ἔφτασε μπροστά στὸ παλάτι τῆς Κίρκης, ὅπου φι-
 λικά τὸν ὑπεδέχτηκαν τὰ μαγεμένα ἄγρια θηρία, ποὺ ἦταν
 στὸν αὐλόγηρο τοῦ παλατιοῦ.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΗΣ ΚΙΡΚΗΣ

“Όταν ο Όδυσσεύς έ-
φτασε στην έξώθυρα, στά-
θηκε και φώναξε δυνατά.
Άμέσως άνοιξε ή άστρα-
φτερή πόρτα και φάνηκε
ή ώραία Κίρκη, με τις
χρυσές μπούκιες της, που
κρέμονταν από
τά δύο μέρη του
θώρακου προ-
σώπου της. Ήρ-
θε ή ίδια κι
ώδηγγε μέσα
τόν Όδυσσεύ
και τόν έβαλε
νά καθίση σε
σκαλιστή πολυ-
θρόνα, με άση-
μένα κοσμή-

ματα, και του έφερε μια χρυσή κούπα μεγάλη με γλυκό κρασί,
που μέσα είχε ρίξει μαγικό βότανο.

Άφου τού ήπιε ο Όδυσσεύς, τόν χτύπησε με τού ραβδί της, και
είπε: «Πήγαινε τώρα στο στάβλο τών χοίρων, μαζί με τούς άλλους
συντρόφους σου.»

Τότε ο Όδυσσεύς έσυρε τού ξίφος του, ώρμησε κατεπάνω τής
Κίρκης τάχα για νά τή σκοτώση. Με μια σπαρχυτική φωνή ή
Κίρκη έπεσε γάμω κι άγκάλιασε τά πόδια του Όδυσσεύ.

—«Ένας μόνο άνθρωπος στον κόσμο είναι τόσο μεγάλος, πού να μην τον πιάνη το βότανο, πού ήπια», φώναξε η Κίρκη. «Αλήθεια εσύ θα είσαι ο Όδυσσέας. Για σένα μου έχει μιλήσει ο Έρμης. Μου είπε πως θα έρχόσουν από την Τροία με το γρήγορο μαύρο πλοίο σου. Βάλε λοιπόν το ξίφος σου στη θήκη, γιατί θα σε περιποιηθώ σαν φίλο.»

Κι ο Όδυσσέας απάντησε: «Πώς μπορείς να κάνεις λόγο για φίλια μαζί μου, όταν με τα μάγια σου τους ανθρώπους μου τους έκαμες χοίρους; Δεν μπορώ να έχω εμπιστοσύνη σε σένα!»

Τότε η Κίρκη έκαμε μεγάλο όρκο ότι δε θα βλάψη τον Όδυσσέα, και ότι θα τον κάμη να γυρίσει με ασφάλεια στην πατρίδα του.

Έπειτα οι υπηρέτριές της έστρωσαν πλούσια χαλιά στο πάτωμα, σκέπασαν τα καθίσματα με όμορφα πορφυρά σκεπάσματα. Κοντά στις πολυθρόνες έφεραν άργυρά τραπεζάκια κι επάνω τους έβαλαν χρυσά καλάθια γεμάτα άνθη, και γλυκό κρασί. Έτοίμασαν ένα θερμό λουτρό για τον Όδυσσέα για να ξεκουραστή κι όταν βγήκε από το λουτρό, η Κίρκη τον έβαλε να καθίσει σε πολυθρόνα και μια υπηρέτρια του σερβίρισε μέσα σε χρυσά πιάτα έκλεγτά φαγητά. Άλλ' ο Όδυσσέας δεν μπορούσε να φάγη. Ή ιδέα ότι οι φίλοι του ήταν ακόμη χοίροι τον έκανε πολύ μελαγχολικό.

—«Γιατί είσαι τόσο μελαγχολικός και σιωπηλός, Όδυσσέα;» τον ρώτησε η Κίρκη. «Γιατί δεν τρώγεις; Φοβᾶσαι ότι θα σε γελάσω και θα σου κάμω κακό; Όχι, δεν έχεις δίκαιο να φοβᾶσαι, γιατί ώρκίστηκα, πού δε θα σε βλάψω.»

Κι ο Όδυσσέας απάντησε: «Πώς μπορώ να είμαι ευτυχισμένος και να τρώγω και να πίνω, αφού δεν έλευθερώσα ακόμη τους αγαπητούς μου φίλους; Εάν τους έλευθερώσης, τότε θα καταλάβω πως αληθινά θα κρατήσης τον όρκο, πού έκαμες.»

Ή Κίρκη πήγε άμέσως στο στάβλο των χοίρων, τον άνοιξε, σήκωσε το ραβδί της, κι όταν οι χοίροι βγήκαν έξω, η Κίρκη άγγιζε τον καθένα με το ραβδί της, κι έγιναν πάλι άνθρωποι και φάνινονταν ακόμη ώραιότεροι και δυνατώτεροι από πρωτότερα.

Όταν είδαν τον Όδυσσέα, έτρεξαν, πήραν τὰ χέρια του, κι έκλαψαν από τή χαρά τους. Άκόμη κι η Κίρκη συγκινήθηκε από τή μεγάλη χαρά, πού έδευναν, και τῆς ἤρθαν δάκρυα στα μάτια.

Τότε ἡ Κίρκη παρακάλεσε τὸν Ὀδυσσεύα νὰ φέρῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀπὸ τὸ πλοῖο στὸ παλάτι γιὰ νὰ φάγουν καὶ νὰ διασκεδάσουν ἐκεῖ ὅλοι μαζί. Ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε καὶ τοὺς βροῆκε ἀνήσυχους γιὰτὶ φοβοῦνταν ὅτι δὲ θὰ τὸν ἔβλεπαν πιά. Τοὺς εἶπε νὰ τραβήξουν τὸ πλοῖο ἔξω καὶ νὰ κρύψουν ὅλα τὰ πράγματά τους στὶς σπηλιές τῆς παραλίας καὶ νὰ ἔρθουν στὸ παλάτι τῆς Κίρκης.

Ἐνα ἀλόκληρο χρόνο ὁ Ὀδυσσεύς κι οἱ ἄντρες τοῦ ἔμειναν στὸ παλάτι τρώγοντας καὶ πίνοντας. Ὅταν ὅμως πέρασε ὁ χρόνος ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὴν Κίρκη.

— «Κίρκη, μοῦ ὑποσχέθηκες ὅτι θὰ μὲ κάμεις νὰ ἐπιστρέψω στὴν πατρίδα μου. Οἱ σύντροφοί μου καὶ ἐγὼ ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐπιστρέψουμε στὸν τόπο μας. Θὰ μᾶς ἀφήσης νὰ φύγωμε;»

Ἡ Κίρκη τοῦ ἀπάντησε: «Δὲν πρέπει νὰ μείνης περισσότερο στὸ σπίτι μου παρὰ τὴ θέλησή σου, Ὀδυσσεά».

Γι αὐτὸ ἀφοῦ πέρασαν μερικὲς μέρες ἡ Κίρκη ἔκαμε λόγο στὸν Ὀδυσσεά γιὰ τοὺς πολλοὺς κινδύνους, ποὺ θὰ συναντοῦσε στὸ ταξίδι του καὶ τὸν ὠδήγησε μὲ τί τρόπο θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ξεφύγῃ. Ὁ Ὀδυσσεάς ἀποχαιρέτησε ἔπειτα τὴ μάγισσα.

— «Ἄν ἐσύ, κι οἱ ἄνθρωποί σου κάμουν ὅ,τι ἐγὼ τοὺς ἀπαγόρευα νὰ κάμουν, εἶπε ἡ Κίρκη, καταστροφή θὰ πέσῃ στὸ πλοῖο καὶ στοὺς συντρόφους σου. Καὶ σύ, Ὀδυσσεά, μοιλονότι θὰ γλιτώσῃς, θὰ φτάσῃς στὴν Ἰθάκῃ πολὺ ἀργὰ καὶ σὲ κακὴ κατάστασι, κι ἀφοῦ χάσῃς ὅλους σου τοὺς συντρόφους.»

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἄρχισε νὰ χρυσίζει τὶς κορυφές τῶν δέντρων τοῦ νησιοῦ, ὁ Ὀδυσσεάς καὶ τὰ παλικάρια του μπῆκαν στὸ πλοῖο. Βύθισαν τὰ μεγάλα κουπιὰ μὲ ὀρμὴ στὴ θάλασσα κι ἔφυγαν. Σὲ λίγο ἡ Κίρκη τοὺς ἔστειλε οὖριον ἄνεμο νὰ φουσκώσῃ τὰ πανιά καὶ νὰ φέρῃ τὸν Ὀδυσσεά μὲ ἀσφάλειν στὴν πατρίδα του.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΚΙ ΟΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ

Σ' ἓνα νησί μέσα στὴ γαλανὴ θάλασσα, ποὺ θὰ περνοῦσε τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεά γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του, κατοικοῦσαν οἱ ὄμορφες νύμφες, ποὺ ὀνομάζονταν Σειρήνες.

Στὰ ἀνοιχτά λιβάδια τοῦ νησιοῦ τοὺς οἱ Σειρήνες τραγουδοῦσαν τὰ γλυκύτερα τραγούδια τοὺς κι οἱ ναῦτες, ποὺ τὰ πλοῖα τοὺς περνοῦσαν ἀπ' ἐκεῖ σιμά, εὐχαριστοῦνταν τόσο, ὥστε ἔβγαιναν στὴν ξηρά, γιὰ ν' ἀκούσουν καλὰ τὴν ὀρμὴν μελωδία τοὺς. Οἱ Σειρήνες τότε τοὺς φόνευαν. Ὀλόγυρα στὰ λιβάδια, ὅπου κάθονταν οἱ Σειρήνες, ἦταν τὰ κόκκαλα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εἶχαν καταστρέψει. Αὐτὰ ὅμως δὲν τὰ ἔβλεπαν οἱ ναῦτες. Ἐβλεπαμόνο τὰ ἀνοιχτόχρωμα ἄνθη καὶ τὰ ὀρμὴν πρόσωπα τῶν Σειρήνων, καὶ τὰ μακριὰ χρυσὰ μαλλιά τοὺς. Καὶ τὰ τραγούδια, ποὺ ἡ μελωδία τοὺς ἐνώνονταν μὲ τὸ θόρυβο τῶν ἀφρισμένων κυμάτων, ἅμα χτυποῦσαν στὴν ἀμμουδιά, τοὺς μάγευαν.

Γιὰ τὸν κίνδυνο τῶν Σειρήνων ἡ Κίρκη εἶχε προειδοποιήσει τὸν Ὀδυσσεά κι αὐτὸς πάλι τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πλοῖου του.

Μιὰ ἐλαφρὰ αὔρα ἔκαμε τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεά νὰ πλέῃ γρή-

γυρα τὸ δρόμο του, ἀλλὰ καθὼς πλησιάζαν στὸ νησί, οἱ Σειρῆνες μετὰ τὴ γοητεία τους ἔκαμαν νὰ πάψη ἔντελῶς ὁ ἄνεμος καὶ ν' ἀποκοιμηθοῦν τὰ κύματα. Οὔτε τὸ παραμικρότερο φύσημα τοῦ ἀνέμου δὲν ἐρχόταν νὰ γεμίσει τὰ πανιά. Οἱ ναῦτες ἀναγκάστηκαν νὰ πάρουν τὰ κουπιά, καὶ νὰ κωπηλατοῦν μετὰ ὅλη τους τὴ δύναμη, καὶ ἔτσι γύρω στὸ πλοῖο ἡ θάλασσα φρινόταν ἄσπρη.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς, ὅπως τὸν εἶχε ὀδηγήσει ἡ Κίρκη, πῆρε ἕνα κομμάτι κερὶ, τὸ ἔκοψε σὲ πολλὰ κομματάκια καὶ μετὰ αὐτὰ βούλωσε τ' αὐτιά τῶν ἀνδρῶν του. Γιὰ τὸν ἑαυτό του δὲ μεταχειρίστηκε κερὶ, ἀλλ' ἔβαλε τοὺς συντρόφους του νὰ τὸν δέσουν ὀλόρθο στὸ κατάρτι τοῦ πλοίου τους καὶ τοὺς παράγγειλε :

Ἰλιάνη—Ὀδυσσεύς

—«'Αν, όταν ἀκούσω τὰ τραγούδια τῶν Σειρήνων, ἀρχίσω νά λυνωμαι ἢ σᾶς γνέψω, νά μέ λύσετε, τότε σεῖς νά μέ δέσετε ἀκόμη περισσότερο».

«Νά περάσετε μέ τὸ πλοῖο, ὅσο μπορείτε γρηγορώτερα ἀπὸ τὸ νησί», τοὺς εἶχε πεῖ ἡ Κίρκη. Ἔτσι λοιπὸν οἱ ναῦτες ἔπιασαν μέ δύναμη τὰ κουπιά τους κι ἄρχισαν νά χτυποῦν ρυθμικὰ τὴ γαλανὴ θάλασσα. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ νησί περνοῦσε τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεά μέ τὴ μαύρη πλώρη κι οἱ Σειρῆνες μόλις τὸ εἶδαν, ἄρχισαν τὸ γλυκό τους τὸ τραγούδι.

—«Ἐλα δῶ, ἔλα δῶ, γενναῖε Ὀδυσσεά!» τραγουδοῦσαν. «Ἐδῶ νά σταματήσῃ τὸ πλοῖο σου γιὰ ν' ἀκούσης τὸ τραγούδι μας. Κανένας ποτὲ δὲν πέρασε ἀπ' ἐδῶ μέ τὸ πλοῖο του χωρὶς νά σταθῆ καὶ ν' ἀκούσῃ τὴ μουσικὴ μας, πού εἶναι γλυκύτερη κι ἀπὸ τὸ μέλι, καὶ νά τὴν ἀπολάψῃ, καὶ νά ἐξακολουθήσῃ ἔπειτα τὸ δρόμο του κερδισμένος. Ἐμεῖς ξέρομε ὅλα τὰ πράγματα. Θὰ σοῦ τραγουδήσωμε γιὰ τοὺς μεγάλους ἀγῶνες καὶ γιὰ τίς νῆκες σου στὴν Τρωάδα. Θὰ σοῦ τραγουδήσωμε καὶ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα, πού θὰ σοῦ συμβοῦν στὸ μέλλον. Ἐλα δῶ, ἔλα δῶ, Ὀδυσσεά!»

Τόσο γλυκιές καὶ τόσο γοητευτικὲς ἦταν οἱ φωνές τους, ποὺ ὅταν ὁ Ὀδυσσεάς ἄκουσε τὸ τραγούδι τους καὶ τίς εἶδε νά τοῦ χαμογελοῦν καὶ νά τοῦ γιέφουν μέ χάρη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ ἄνθη, δοκίμασε νά κάμῃ τοὺς ἀνθρώπους του νά τὸν λύσουν.

Τοὺς ἔκαμε γενεψίματα καὶ σημεῖα διάφορα γιὰ νά νοιώσουν ὅτι θέλει νά τὸν λύσουν. Ἄλλ' ὁ Εὐρύλοχος κι ἓνας ἄλλος σηκώθηκαν ἀπὸ τίς θέσεις τους καὶ τὸν ἔδесαν ἀκόμη πιὸ σφιχτὰ στὸ κατάρτι. Οἱ ναῦτες κωφοὶ ἀπὸ τὸ κερί, πού εἶχαν βουλῶσει τ' αὐτιά τους, δὲν ἄκουαν τίποτε ἀπὸ τὰ τραγούδια τῶν Σειρήνων καὶ δὲν ἤθελαν νά σταματήσουν, ἀλλὰ μ' ὅλη τους τὴ δύναμη τραβοῦσαν ἔμπρὸς.

Ὅταν ἄφησαν τὸ νησί πίσω τους κι ὁ Ὀδυσσεάς δὲν ἄκουε πιὰ τὰ γλυκὰ τραγούδια τῶν Σειρήνων, ἀλλὰ μόνο τὸ μυκηθμὸ τῶν κυμάτων μακριὰ ἀπὸ τὸ νερό, πού ἔφευγε μέ ὄρμη ἀπὸ τὰ κουπιά, οἱ ἀνθρώποι τοῦ πλοίου ἐβγάλαν τὸ κερί ἀπὸ τὰ αὐτιά τους κι ἔλυσαν τὸν Ὀδυσσεά.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΕΡΝΑ ΤΗ ΣΚΥΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗ ΧΑΡΥΒΔΗ

Δὲν εἶχε καλὰ ἀπομακρυθῆ τὸ πλοῖο ἀπὸ τὸ νησί τῶν Σειρήνων, ὅταν φάνηκαν ἐμπρὸς τοῦ δυοῦ πελώριοι βράχοι.

Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ὑψωνόταν ἴσια πρὸς τὸν οὐρανό. Κι ἡ κορυφή του ἦταν πάντα σκεπασμένη μὲ σύννεφα χειμῶνα καλοκαίρι κι ἦταν σὰν τὸ γιालί ἴσιος.

Κάτω σ' αὐτὸν τὸ βράχο τὰ κύματα ἔσπαζαν μὲ μανία καὶ σκορπίζονταν στὸν ἀέρα σὰν καπνός. Στῆ βάση του ἦταν μιὰ σπηλιά, πού μέσα της ἔμενε ἓνα φριχτὸ τέρας, ἡ Σκύλλα. Ὅλη τῆ μέρα κι ὅλη τῆ νύχτα γάβγιζε σὰν ἄγριο σκυλί. Εἶχε δώδεκα πόδια κι ἕξι κεφάλια, καὶ κάθε κεφάλι εἶχε τρεῖς σειρὲς σουβλερὰ δόντια. Ὡς τῆ μέση ἦταν κρυμμένη στὸ σκότος τῆς σπηλιάς. Τὰ ἕξι κεφάλια της μὲ τοὺς μακροὺς λαιμούς τους ἔπεφταν καὶ σηκώνονταν ἐπάνω μὲ ὀρμὴ καὶ πετιοῦνταν ἔξω σὰν μεγάλα ἀρπαχτικά πουλιὰ κι ἄρπαζαν ὅλα τὰ δελφίνια καὶ τὰ σκυλόψαρα καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα ψάρια, πού πλησίαζαν ἐκεῖ. Ὅταν πλοῖα περνοῦσαν κοντὰ ἀπὸ τῆ σπηλιά της, ἡ Σκύλλα εἶχε συμπόσιο, γιατί μὲ κάθε κεφάλι της, ἄρπαζε ἀπὸ ἓνα ναύτη καὶ τὸν καταξέσκιζε μὲ τὰ φριχτὰ δόντια της.

Ἀντικρὺ στῆ Σκύλλα, ἦταν ἄλλος βράχος, ὅπου ἦταν μιὰ μεγάλη συκιά γεμάτη πράσινα φύλλα. Κάτω ἀπὸ τῆ συκιά ἔμενε ἓνα ἄλλο τέρας, ἡ Χάρυβδη. Τρεῖς φορές τὴν ἡμέρα ἡ Χάρυβδη ρουφοῦσε τὰ νερὰ τῆς θάλασσας, καὶ τρεῖς φορές τὴν ἡμέρα τὰ ἔβγαζε πάλι ἔξω ἀπὸ τῆ μαύρη σπηλιά της, πού ἦταν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τῆ θάλασσα. Ἄν ἓνα πλοῖο περνοῦσε ἀπὸ κεῖ, ἅμα αὐτὴ ρουφοῦσε τὰ νερὰ, τὸ πλοῖο παρασυρόταν μέσα στὸ φοβερὸ βάραθρο, ὅπου κατοικοῦσε τὸ τέρας γιὰ νὰ ριχτῆ κατόπι ἐπάνω συντρίμματα, ὅταν τὰ νερὰ, βράζοντας, ἔβγαιναν πάλι ἔξω ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ βράχου.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔκαμε λόγο στὰ παλικάρια του γιὰ τοὺς βράχους αὐτοὺς, ἀλλὰ δὲν τόλμησε νὰ τοὺς μιλήσῃ γιὰ τῆ Σκύλλα καὶ τῆ Χάρυβδη, γιατί φοβήθηκε μήπως ἀπὸ τὸν τρόμο τους πάψουν νὰ κωπηλατοῦν καὶ τρέξουν νὰ κρυφτοῦν μέσα στὰ βῆθη τοῦ πλοίου. Ὅταν ἡ Κίρκη τὸν προειδοποίησε γιὰ τοὺς κινδύνους,

πού θά συναντοῦσε, ὁ Ὀδυσσεύς τῇ ρώτῃσε, πῶς θά μπορούσε καλύτερα νά ξεφύγη ἀπὸ τῆ Σκύλλα καὶ τῆ Χάρυβδη.

—«Ἡ Σκύλλα εἶναι ἀθάνατη», τοῦ εἶχε πει ἡ Κίρκη. «Δὲν εἶναι δυνατὸ νά τὰ βάλῃ κανένας μαζί της. Μὴ χάσῃς τὸν καιρὸ σου νά φορέσῃς τὴν πανοπλία σου καὶ νά πολεμήσῃς. Ἄλλὰ νά περάσῃς ἀπ' ἐμπρὸς της μὲ ὅσο μπορεῖς μεγαλύτερη ταχύτητα».

Ὅταν ὁμως ὁ θόρυβος τῆς μανιασμένης θάλασσας καὶ τὰ γαβγίσματα τῆς Σκύλλας, ἔφτασαν στὰ αὐτιά του, ὁ Ὀδυσσεύς λησμόνησε τίς συμβουλές αὐτὲς τῆς Κίρκης. Πρὶν ἀκόμη νά καλοδῆ τῆ Σκύλλα, ἤθελε μὲ κάθε τρόπο νά τῆ σκοτώσῃ. Γρήγορα λειπὸν φόρεσε τὴν ἀστραφτερὴ πανοπλία του καὶ κρατώντας δυὸ μακριὰ δόρατα, στάθηκε στὴν πλώρη τοῦ πλοίου, ἕτοιμος νά πολεμήσῃ μὲ τὸ τέρας τοῦ βράχου.

Τὰ μάτια του κουράστηκαν νά κοιτάζουσαν μέσα τὸ σκότος τῆς σπηλιάς, ἀπ' ὅπου περίμενε νά πεταχτοῦν τὰ φοβερὰ κεφάλια, ἀλλὰ δὲν εἶδε τίποτε, καὶ στράφηκε πρὸς τὸ ἄλλο μέρος γιὰ νά κοιτάξῃ τῆ Χάρυβδη..

Κάτωχροι ἀπὸ τὸ τρόπο τους οἱ ναῦτες κωπηλατοῦσαν ἐξακολουθητικά, ἐνῶ ἡ Χάρυβδη ρουφούσε μέσα τὰ νερά καὶ τὰ ἐβγαζε πάλι ἔξω μὲ κογλασμούς καὶ μὲ τόση ὁρμή, πού χτυποῦσαν στὶς κορυφές τῶν βράχων καὶ γίνονταν ἀφροὶ καὶ ἀτμοί. Σχεδὸν εἶχαν προσπεράσει ἀπὸ τὸ μαῦρο βράχο τῆς Σκύλλας, καὶ ἀπὸ τὸ φοβερὸ ρόφημα τῆς Χάρυβδης, ὅταν ἔξι κεφάλια τέρατος πρόβαλαν ἐπὶ τὸ σκότος τῆς σπηλιάς. Μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς ἔπεσαν ἐπάνω στὸ πλοῖο, ἄρπαξαν ἔξι ἀπὸ τοὺς ναῦτες καὶ τοὺς σήκωσαν ψηλά· σπάραζαν οἱ κακόμοιροι μέσα στὰ τρομερὰ σαγόνια τῆς Σκύλλας ζητώντας μὲ γοερὲς κραυγὲς ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεύα βοήθεια.

Ὁ Ὀδυσσεύς δὲν μπορούσε νά τοὺς δώσῃ καμιὰ βοήθεια. Τὸ τέρας τοὺς εἶχε πιά φέρει στὸ βάθος τῆς σπηλιάς του καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ὀδυσσεύα ἔρχονταν πάντοτε τὸ θέαμα τοῦ θανάτου τους, σὰν τὸ φοβερώτερο πράγμα, πού εἶχε ἰδεῖ στὴ ζωὴ του.

Τέλος ὅταν ἄφησαν πίσω τους τῆ Σκύλλα καὶ τὴν Χάρυβδη, ἔφτασαν σ' ἓνα νησί, ὅπου ἔβρισκαν ὁμορφες παχιές ἀγελάδες.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΟ
ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΗΑΙΟΥ

—«Μὴν πειράζετε τίς ἀγέλαδες τοῦ ὠραίου αὐτοῦ νησιοῦ,» εἶπε πῆ ἡ Κίρκη, «γιατί ἂν τίς πειράζετε, καταστροφή θά ἔρθῃ ἐπὶ τὸ πλοῖο σου καὶ στοὺς ναῦτες σου καὶ μολονότι ἐσὺ θά γλιτώσης, θά ἐπιστρέψῃς ἐπὶ σπῆτι σου σὲ κακῆ κατάστασι, καὶ θά χάσης κι ὅλους σου τοὺς συντρόφους.»

Καθὼς τὸ πλοῖο πλησίαζε ἐπὶ τὸ νησί, ὁ Ὀδυσσεύς σκέφτηκε τὰ κακὰ αὐτὰ καὶ παρὰ κάλεσε τοὺς ἀνθρώπους του νὰ προσπεράσουν, χωρὶς νὰ σταματήσουν τὰ κουπιά.

Τότε ὁ Εὐρύλοχος μίλησε: «Χωρὶς ἄλλο ἐσὺ θά εἶσσι ἀπὸ σίδηρο καὶ τὸ σῶμα σου δὲν κουράζεται ποτέ, Ὀδυσσεά!» εἶπε. Οἱ ναῦτες

είναι κατάκοποι, κι αντί νά τούς αφήνης νά αποβιβαστοῦν και νά τούς ἐπιτρέψης νά φᾶνε και νά πιοῦν, γιά νά ξεκουραστοῦν, τούς προστάζεις νά προχωρήσουν. Μᾶς λές νά ἐξακολουθήσωμε νά κωπηλατοῦμε μέσα στό βαθύ σκοτάδι τῆς νύχτας και νά πλέωμε μέσα στήν ἀτέλειωτη θάλασσα, πού εἶναι σκεπασμένη μέ ὀμίγλη. Τήν νύχτα φυσοῦν οἱ ἄνεμοι, πού προξενοῦν τὰ ναυᾶγια τῶν πλοίων. Πῶς ἐμεῖς θά μπορέσωμε κατάκοποι νά παλέψωμε, ἂν σηκωνόταν ἀπότομα δυνατός ἄνεμος; Καλύτερα θά εἶναι νά ξεκουραστοῦμε και νά δειπνήσωμε ἐδῶ. Καί μέ τὸ γλυκοχάραμα ἐλαφροὶ και ξεκούραστοι θά ξεκινήσωμε πάλι μέ τὰ κουπιὰ γιά τὴν πατρίδα μας.»

Οἱ κουρασμένοι ναῦτες συμφώνησαν μέ τὸν Εὐρύλογο. Τότε εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς :

—«Νὰ ὑποσχεθῆτε λοιπὸν ὅτι κανένας ἀπὸ σᾶς δὲ θά σκοτώσῃ καμιὰ ἀπὸ τίς ἱερὲς ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου, ἀλλ' ὅτι θά ἀρκεστῆτε νά φᾶτε τὴν τροφή, πού ἔχομε μαζί μας!»

Προθύμως τὸ ὑποσχέθηκαν ὅλοι μ' ἓνα στόμα, και τὸ πλοῖο ἀγκυροβόλησε σ' ἓνα μικρὸ λιμάνι, πού κοντά του ἦταν ἓνα πηγάδι μέ γλυκὸ νερό, και σὲ λίγο τὸ δεῖπνο τους ἦταν ἕτοιμο στήν ἀκρογιαλιά. Ἐπειτα ἔπεσαν ὅλοι νά κοιμηθοῦν.

Ὅταν ξημέρωσε, τράβηξαν τὸ πλοῖο στήν ξηρὰ και τὸ ἐκρύψαν στό βάθος μιᾶς σπηλιάς. Ὅλη ἐκείνη τὴ μέρα ἔπνεε δυνατὸς νότιος ἄνεμος, και κάθε μέρα ὀλόκληρο ἓνα μῆνα ποτὲ δὲν ἔπαψε νά φυσᾷ. Καί δὲν τολμοῦσαν νά ἐξακολουθήσουν τὸ ταξίδι ἀπὸ τὴ μεγάλη τρικυμία αὐτῆ.

Στὴν ἀρχὴ οἱ ναῦτες τοῦ Ὀδυσσεύα εἶχαν ἀφθονή τροφή και ἦταν πολὺ εὐχαριστημένοι. Ἀλλὰ κάποτε ἡ τροφή τους σώθηκε και ἀναγκάστηκαν τότε νά ψαρεύουν και νά κυνηγοῦν στό νησι πουλιά, γιά νά φάγουν, γιατί ἡ πείνα τούς βασάνιζε.

Μιά μέρα, πού ἦταν ὅλοι πολὺ πεινασμένοι, ὁ Ὀδυσσεύς ἀφῆσε τούς ναῦτες του στήν παραλία και προχώρησε στό ἐσωτερικὸ τοῦ νησιοῦ μόνος γιά νά σκεφτῆ τί ἔπρεπε νά κάμῃ γιά νά ξαναγαυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἦταν ὅμως τόσο πεινασμένος και τόσο κατάκοπος, ὥστε ἀποκοιμήθηκε ἐκεῖ, πού συλλογιζόταν. Τότε ὁ Εὐρύλογος ἔκαμε πρᾶγμα ἄτοπο, ὅπως συνήθιζε νά κάνῃ.

«Θά ἀποθάνωμε ἀπὸ τὴν πείνα;» εἶπε στοὺς ἄλλους. «Κι ὅμως ἔχομε καλὴ τροφή δίπλα μας. Ἄς σφάξωμε μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τὲς καλοθρεμμένες ἀγελάδες κι ὅταν φτάσωμε στὴν πατρίδα μας, τὴν Ἰθάκη, ἄς χτίσωμε μεγαλόπρεπο βωμὸ στὸ θεὸ Ἥλιο καὶ ἄς τοῦ προσφέρωμε πολλὰ πλούσια δῶρα. Ἄλλ' ἂν τυχὸν ἤθελε θυμώσει ἐναντίο μας, γιατί φάγαμε τὲς ἀγελάδες του κι ἤθελε κάμει νὰ ναυαγήσῃ τὸ πλοῖο μας, καλύτερα νὰ πεθάνωμε ἔτσι, παρὰ ἀπὸ τὴν πείνα ἐδῶ στὸ ἔρημο αὐτὸ νησί.»

Καὶ οἱ ναῦτες γρήγορα ἔκαναν ὅπως τοὺς συμβούλεψε ὁ Εὐρύλοχος. Τὲς καλύτερες ἀγελάδες, ποὺ ἔβοσκαν ἐκεῖ κοντά, τὲς ἔσφαξαν καὶ σὲ λίγο ὀρεχτικά κομμάτια κρέας ψήνονταν στὴ σούβλα ἐπάνω ἀπὸ τὴ φωτιά, ποὺ εἶχαν ἀνάψει.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ξύπνησε καὶ γύρισε στὴν παραλία. Καθὼς πλησίαζε ἡ μυρωδιὰ τοῦ ψημένου κρέατος τοῦ χτύπησε στὴ μύτη καὶ ξέσπασε σὲ θρήνους ἀπὸ τὴ φρίκη του.

Ἐνα ἕνα μάλλωσε τοὺς ναῦτες του, ἀλλ' ἦταν πολὺ ἀργά. Οἱ ἀγελάδες εἶχαν σφαγῆ καὶ τὸ κακὸ δὲ μπορούσε πιά νὰ διορθωθῆ.

Τώρα οἱ ναῦτες μετάνοιωσαν γι' αὐτὸ ποὺ εἶχαν κάμει, γιατί ἔγιναν κάτι φοβερὰ πράγματα. Τὰ δέρματα τῶν ἀγελάδων κινούνταν καὶ σύρονταν καταγῆς, τὸ κρέας φώναζε στὴ σούβλα, καθὼς ψηνόταν, καὶ μιὰ βοή σὰν νὰ μούγκριζαν πολλὰ βόδια γέμιζε τὸν ἀέρα. Μολαταῦτα ἡ καρδιά τους εἶχε γίνει πέτρα καὶ τὸ φαγητό τους βάσταζε ἕξι μέρες.

Τὴν ἕβδομη μέρα ὁ ἄνεμος ἔπαψε νὰ φυσᾷ κι ἡ θάλασσα ἡσύχασε. Ὁ Ὀδυσσεὺς τότε μὲ τοὺς ἄντρες του ἔσυραν τὰ πλοῖα τους στὴ θάλασσα κι ἄπλωσαν τὰ λευκὰ πανιά τους καὶ σὲ λίγο ἄφησαν πίσω τὸ νησί.

Ὅταν εἶχε χαθῆ ἀπὸ τὰ μάτια τους ἡ ξηρὰ καὶ δὲν ἔβλεπαν πιά παρὰ οὐρανὸ καὶ θάλασσα, ἕνα σκοτεινὸ σύννεφο φάνηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸ πλοῖο κι ἡ θάλασσα σκοτείνιασε κι αὐτὴ ἀπὸ κάτω του.

Τότε μὲ μιὰ μεγάλη βοή, μεγάλη τρικυμία ξέσπασε. Τὸ κατάρτι τους ἔσπασε σὲ δυὸ ἀπὸ τὴν ὀρμὴ τοῦ ἀνέμου κι ἔπεσε μὲ φοβερὸ κρότο ἐπάνω στὸν τιμονιέρη. Τὸν βροῆκε στὸ κεφάλι καὶ τὸν ἔρριξε μέσα στὴ θάλασσα, ὅπως βουτᾷ ὁ δῦτης.

Τὴν ἴδια στιγμὴ φοβερὸς κεραυνὸς ἔπεσε στὸ πλοῖο καὶ τὸ γέμισε μὲ φλόγες καὶ μὲ θειάφι καὶ τὸ ἔκαμε νὰ πλευρίσῃ πρὸς τὸ

ένα μέρος. Οί ναύτες έπεσαν από τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα, καὶ γιὰ μιὰ στιγμή ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς εἶδε σάν γλάρους νὰ πλέουν ἐπάνω στὰ μεγάλα κύματα, γύρω ἀπὸ τὸ καράβι. Ἔπειτα βούλιαξαν καὶ δὲν τοὺς ξαναεἶδε πιά.

Ἡ τρικυμία ἔκαμε κομμάτια τὸ πλοῖο κι ὁ Ὀδυσσεύς βρέθηκε στὴ θάλασσα πιασμένος στὸ κατάρτι κι ἀφοῦ κάθισε καλὰ ἐπάνω σ' αὐτό, ἀφέθηκε στὴ διάθεση τῶν ἀνέμων, πού μανιασμένοι φυσοῦσαν. Ὅλη τὴ νύχτα τὸν πῆγαιναν γρήγορα τὰ κύματα, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος βγῆκε, εἶδε ὁ Ὀδυσσεύς ὅτι οἱ ἀνεμοὶ τὸν εἶχαν φέρει πάλι πίσω στὴ Σκύλλα καὶ τὴ Χάρυβδη.

Τὰ μαῦρα νερά τῆς Χάρυβδης ἀνοιζαν νὰ τὸν καταπιοῦν, ἀλλὰ καθὼς τὸ κατάρτι τοῦ πλοίου, ὅπου ἐπάνω του καθόταν, τὸ τραβοῦσαν στὰ βάρη του τὰ κύματα κι ὁ σίφοντας, ὁ Ὀδυσσεύς ἔκαμε ἕνα μεγάλο πήδημα καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὴ συκιά, πού ἦταν φετρωμένη στὸ βράχο. Κρατήθηκε στὸ δέντρο σάν τὴ νυχτερίδα, ὡς-

που ἡ Χάρυβδη ἔβγαλε ἀπὸ τὸ στόμα της ἔξω τὸ σπασμένο κατάρτι. Ἀμέσως ὁ Ὀδυσσεὺς ἔπεσε στὴ θάλασσα ἐπάνω στὸ κατάρτι τὸ καβαλίκεψε κι ἄρχισε νὰ κωπηλατῆ γρήγορα μὲ τὰ χέρια του. Ἡ Σκύλλα δὲν πρόσεχε τὴ στιγμή ἐκείνη, κι ὁ Ὀδυσσεὺς γλίτωσε ἀπὸ τὸν κίνδυνο. Ἐννιά μέρες καὶ νύχτες παράδερνε ἐπάνω στὰ κύματα. Τὴ νύχτα τῆς ἑνατῆς μέρας τὸ κατάρτι τὸ ἔβγαλε ἡ θάλασσα στὴν ἀκρογιαλιά ἑνὸς νησιοῦ κι ὁ Ὀδυσσεὺς, πού λιγγὴ ζωὴ τοῦ εἶχε ἀπομείνει, κατῶρθωσε νὰ συρθῆ ὡς τὴν ξηρὰ.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΚΙ Η ΚΑΛΥΨΩ

Στὸ νησί αὐτό, τὴν Ὀργυία, κατοικοῦσε ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀτλαντα Καλυψώ, τοῦ Ἀτλαντα, πού κρατοῦσε τὶς δυὸ κολῶνες, ὅπου στηριζόταν ὁ Οὐρανὸς καὶ τὸν χωρίζαν ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἡ Καλυψώ μὲ μεγάλη χαρὰ δέχτηκε τὸν Ὀδυσσεὺς στὸ πλάτι της καὶ τὸν περιποιήθηκε πολὺ. Δὲν τὸν ἄφηνε νὰ φύγῃ. Ἦθελε νὰ τὸν κρατήσῃ κοντὰ της, νὰ τὸν κάμῃ ἀθάνατο, νὰ τὸν παντρευτῆ κι ἔτσι νὰ λησμονήσῃ τὴν πατρίδα του, τὴν Ἰθάκη. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ ἤθελε ὁ Ὀδυσσεὺς. Κάθε μέρα κατέβαινε στὸ ἀκρογιάλι, καθόταν σ' ἕνα βράχο καὶ βλέποντας μακριὰ στὸ πέλαγος, συλλογιζόταν ὅλο τὴν πατρίδα του, τὴ γυναῖκα του τὴν Πηνελόπη καὶ τὸ μικρὸ του γιὸ τὸν Τηλέμαχο, πού τὸν εἶχε ἀφήσει μωρὸ τῆς κούνιας, ὅταν ἔφυγε γιὰ τὴν Τροία.

Ὅχτῶ ὀλόκληρα χρόνια πέρασε στὸ νησί αὐτὸ ὁ Ὀδυσσεὺς.

Τέλος μιὰ μέρα στὸν Ὀλυμπο οἱ θεοὶ εἶχαν συμβούλιο. Ἀπὸ τὸ συμβούλιο αὐτὸ μόνον ἕνας θεὸς ἔλειπε, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, ὁ Ποσειδῶνας. Ἦταν ἡ ἐποχὴ, πού τοῦ ἔκαναν ἐξαιρετικὲς τιμὲς καὶ θυσίες οἱ Αἰθίοπες κι εἶχε πάει στὴ γῶρα τους. Οἱ Αἰθίοπες αὐτοὶ κατοικοῦσαν στὶς ἄκρες τῆς γῆς, στὸ μεγάλο Ὠκεανὸ κοντὰ, ἄλλοι ἐκεῖ ἀπ' ὅπου βγαίνει ὁ ἥλιος τὸ πρωὶ κι ἄλλοι ἐκεῖ, ὅπου βασιλεύει. Ἔτσι ἔλειπε ἀπὸ τὸ συμβούλιο αὐτό.

Ὁ Δίας, πού ἀστραποβροντᾶ, πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε:

— Ἀλίμονο! Πόσο ἄδικα μᾶς κατηγοροῦν οἱ ἄνθρωποι, ποὺ λέγουν ὅτι ὅσα παθαίνουν κακά, ἐμεῖς τοὺς τὰ στέλνομε. Ὅσα κι ἂν παθαίνουν, ἀπὸ τίς δικές τους ἀνομίες τὰ βρίσκουν κι ἀπὸ

τὴν κακοκεφαλιά τους. Νά! τώρα κι ὁ Αἴγισθος ἔτσι ἔπεσε στὸν ὄλεθρο μόνος του, γιατί δὲ μᾶς ἄκουσε. Τοῦ στείλαμε τὸ γοργόφτερο Ἐρμῆ νὰ τοῦ πῆ ὅτι δὲν πρέπει νὰ πάρη γυναῖκα του τῆ γυναῖκα τοῦ ἑξαδέλφου του Ἀγαμέμνονα, τὴν Κλυταιμνήστρα, καὶ νὰ μὴ σκοτώσῃ τὸ βασιλιά τῶν Μυκηνῶν, γιατί θὰ σκότωνε κι αὐτὸν ὁ γιὸς τοῦ Ἀγαμέμνονα, ὁ ἔνδοξος Ὀρέστης, σὰ μεγαλώσῃ καὶ ζητήσῃ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Δὲν ἄκουσε, ὅσα φιλικὰ τὸν συμβούλεψε ὁ Ἐρμῆς καὶ νὰ πού τώρα σκληρὰ τὰ ξεπλερώνη ὅλα μαζί. Ἔγινε ὅ,τι τοῦ εἶπαμε».

Κι ἡ γαλανόφθαλμη Ἀθηναῖα τοῦ ἀπαντᾷ καὶ λέει:

—«Πατέρα ὄλων τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὄλων! Δίκαια ἔπαθε ὁ Αἴγισθος, κι ἔτσι νὰ ἰδῶ νὰ χάνωνται ὅσοι τὰ ἴδια κάνουν. Ἄλλ' ἡ καρδιά μου θλίβεται μὲ τὸν κακόμοιρο Ὀδυσσεά, πού τόσα χρόνια μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἄδικα τυραννιέται. Μένει ἀκόμη στὸ νησί, πού τὸν κρατᾷ ἡ Καλυψώ, ἡ διαλεχτὴ τοῦ Ἄτλαντα κόρη, καὶ δὲν παύει νὰ κλαίῃ καὶ νὰ στεναάζῃ. Ἡ Καλυψώ θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ λησμονήσῃ τὴν πατρίδα του. Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεάς κατεβαίνει στὸ περιγιάλι τοῦ νησιοῦ καὶ παρακαλεῖ ὀλημερῆς καὶ καπνὸ μόνον νὰ ἰδῆ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴ του πατρίδα κι ἄς πεθάνῃ ἔπειτα. Πατέρα μου, δὲ λυπᾶται ἡ καρδιά σου τὸν Ὀδυσσεά; Πόσες θυσίες δὲν ἔχει προσφέρει τιμώντας σε ὁ Ὀδυσσεάς στὴν εὐρύχωρη καὶ καλοτειχισμένη Τροία, σιμὰ στῶν Ἑλλήνων τὰ γοργὰ καράβια; Γιατί νὰ τὸν μάχεσαι καὶ νὰ τὸν μισῆς τόσο;»

Καὶ ὁ Δίας, πού τὰ σύννεφα συνάζει, λέει τότε:

—«Παιδί μου, ποὺς σοῦ ξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλη λόγος; Πῶς νὰ ξεχάσω ἐγὼ τὸ φρόνιμο Ὀδυσσεά, πού μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶναι πρῶτος στὴ γνώση καὶ περισσὲς θυσίες πρόσφερε στοὺς θεούς; Ἐκεῖνος, πού τὸν μάχεται, τὸ ξέρεις καλά, εἶναι ὁ Ποσειδῶνας, πού μὲ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας ἀγκαλιάζει τὴ γῆ ὀλάκερη καὶ μὲ τὴν τριαινά του τὴν κάνει νὰ παθαίνει τοὺς σεισμούς. Κι εἶναι βαριά θυμωμένος μαζί του, γιατί ὁ Ὀδυσσεάς ἐβγάλε τὸ μάτι τοῦ Κύκλωπα Πολύφημου καὶ τὸν τύφλωσε. Γι' αὐτὸ τὸν τυραννεῖ ὁ Ποσειδῶνας καὶ τὸν σπρώχνει μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρικὴ του γῆ. Ἄλλ' ἐλάτε νὰ αποφασίσωμε ὅλοι μαζί νὰ γυρίσῃ ὁ Ὀδυσσεάς στὴν πατρίδα του καὶ θὰ βροῦμε τρόπο νὰ τὸν

φέρωμε στην Ίθάκη. Μοναχός του ὁ Ποσειδῶνας δὲν μπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ μὲ ὄλους τοὺς ἀθάνατους θεοὺς καὶ ἔτσι θὰ πάψῃ τὴν ἰργὴ του.»

Κι ἡ γαλανόφθαλμη Ἀθηναῖα τοῦ ἀπαντᾷ καὶ λέει:

—«Πατέρα ὄλων τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὄλων! Ἄν ἀποφασίζωμε οἱ θεοὶ νὰ γυρίσῃ ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς στὴν πατρίδα του, ἄς στείλωμε τότε τὸν ἀγγελιοφόρο μας, τὸν Ἑρμῆ, στὸ νησιὶ τῆς Ὠγυγίας, ὅπου ζῆ ἡ ἔξοχη νύμφη Καλυψώ, νὰ τῆς φανερώσῃ τὴν ἀπόφασή μας γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ καρτερικοῦ Ὀδυσσεύα.»

Κι ἔτσι ἔνινε· ὁ Ἑρμῆς φόρεσε τὰ χρυσὰ του φτερωτὰ σανδάλια, πού πετώντας τὸν ἔφερναν ὅπου ἤθελε, σὰν τὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα κι ἔτρεξε βρῆκε τὴν Καλυψώ καὶ τῆς εἶπε ποιὰ ἦταν ἡ ἀπόφαση τῶν θεῶν γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα. Λυπήθηκε ἡ Καλυψώ, δὲν μποροῦσε ὅμως νὰ παρακούσῃ στὴ διαταγὴ τῶν θεῶν. Καὶ τὴν ἴδια μέρα, ἐκεῖ πού ὁ Ὀδυσσεύς καθόταν στὴν ἀκρογιαλιά κι ἐκλαιε φέρνοντας στὸ νοῦ του τὴν πατρίδα του, τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του, πού βρίσκονταν μακριά του, ἔρχεται ἡ Καλυψώ, τοῦ δίνει τὴν ἄδεια νὰ κόψῃ δέντρα ἀπὸ τὸ δάσος καὶ νὰ κἀνῃ μιὰ πλατιά σχεδιά. Τοῦ ὑποσχέθηκε πὼς θὰ τοῦ δώσῃ φορέματα καὶ τροφές γιὰ τὸ ταξίδι καὶ τοῦ εἶπε πὼς εἶναι ἐλεύθερος νὰ φύγῃ.

Φαντάζεστε τὴ χαρὰ του! Σὲ πέντε μέρες μὲ τὸ σκεπάρνι, τὴν ἀξίνα καὶ τὸ τρυπάνι, πού τοῦ ἔδωσε ἡ Καλυψώ, εἶχε ἐτοιμάσει τὴ σχεδιά. Ἀποχαιρέτησε τὴ θεὰ καὶ δέκα ἑπτὰ μέρες ταξίδευε καλά. Στὶς δέκα ὀχτὼ μάλιστα φόνηκαν μπροστά του τὰ βουνὰ ἐνὸς μεγάλου νησιοῦ. Χάρηκε πολὺ, μάταια ὅμως.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΝΑΥΑΓΙΟ
ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

Ὁ Ποσειδῶνας, πού δὲν ἔπαψε νὰ ζητᾷ τὴν καταστροφή του, γυρνῶντας ἀπὸ τὴν Αἰθιοπία τὸν εἶδε νὰ ταξιδεύῃ ἔτσι καλὰ καὶ νὰ πλησιάζῃ στὴν Ἰθάκη. Δὲ χάνει καιρό. Χτυπᾷ μὲ τὴν τρίαινά του τὴ θάλασσα καὶ φοβερὰ κύματα ὠρμησαν στὴ σχεδιά τοῦ Ὀδυσσεῆ. Σκοτάδι ξαπλώθηκε στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ θάλασσα. Τὰ ἄρμυρὰ νερὰ χύνονταν ἐπάνω του καὶ δὲν τὸν ἄφηναν νὰ βλέπῃ. Οἱ ἄνεμοι τοῦ φυσοῦσαν ἄγρια καὶ τὰ μουγκρίσματα τῶν ἀφρισμένων κυμάτων δὲν τὸν ἄφηναν νὰ ἀκούῃ τίποτε. Ἐξαφνα ἓνα μεγάλο κύμα ἀρπάζει τὴ σχεδιά καὶ τὴν τινάζει μακριά. Ἐχασε ὁ Ὀδυσσεῆς τὸ τιμόνι ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ τώρα πιά τὰ κύματα ἔσπρωχναν τὴ σχεδιά ἐδῶ κι ἐκεῖ κι οἱ ἄνεμοι τὴν στριφογύριζαν. Τὸ πανὶ ἔγινε κομμάτια κι ἔσπασε τὸ κατάρτι. Στὸ τέλος ἀναποδογυρίστηκε ἡ σχεδιά καὶ βρέθηκε ὁ Ὀδυσσεῆς κάτω βαθιὰ μέσα στὴν ἀγριεμένη θάλασσα. Λίγο ἔλειψε νὰ πνιγῇ γιατί τὸν βάραιναν τὰ ροῦχα, πού φοροῦσε. Μετὰ πολλὰ κατῶρθωσε νὰ βγάλῃ τὸ κεφάλι του ἔξω ἀπὸ τὰ κύματα. Εἶδε τὴ σχεδιά του καὶ κολυμπώντας ὠρμησε καὶ τὴν ἔπιασε. Μὲ μεγάλη δυσκολία ἀνέβηκε ἐπάνω καὶ κάθισε. Ἀπὸ τὸ στόμα του ἔφτυνε νερό, πού κατάπιε καὶ ποτάμι ἔτρεχε ὁ ἀφρὸς τῶν κυμάτων ἀπὸ τὰ μαλλιά του.

Ὅπως δυνατὸς βοριάς ἀρπάζει τὸ φθινόπωρο τὰ ξερὰ φύλλα τῶν δέντρων καὶ τὰ κυλᾷ ἐδῶ κι ἐκεῖ στὸ μεγάλο κάμπο, ἔτσι οἱ ἄνεμοι κυλοῦσαν τὴ σχεδιά ἐπάνω στὰ κύματα. Νόμισε πῶς δὲ θὰ γλίτωνε. Ἔτσι τὸν εἶδε καὶ τὸν λυπήθηκε μιὰ τῆς θάλασσας θεᾶ, ἡ Λευκοθέα.

Βγήκε ἀπὸ τὰ κύματα, κάθισε στὴ σχεδιά καὶ τοῦ εἶπε:

— «Μὴ φοβᾶσαι, θὰ σωθῆς. Βγάλῃ τὰ ροῦχα σου, καὶ κολτάξε μὲ κολύμπι νὰ φτάσῃς στὸ νησί τῶν Φαιάκων ἐκεῖ πέρα. Πάρε αὐτὸν τὸν πέπλο καὶ τύλιξέ τον στὰ στήθια σου. Μ' αὐτὸν μὴ φοβᾶσαι νὰ βυθιστῆς. Ἄμα φτάσῃς στὴν ξηρὰ μὴν ξεχνᾶς νὰ τὸν ρέξῃς ἀμέσως στὴ θάλασσα νὰ τὸν πάρω.»

Εἶπε αὐτὰ καὶ βυθίστηκε στὴ θάλασσα ἡ Λευκοθέα.

Ὁ Ὀδυσσεῆς ὡμὸς δὲν τόλμησε νὰ ριχτῇ στὴ θάλασσα. «Ὅσα

βαστᾶ ἢ σχεδιά, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του, θὰ μένω ἐπάνω τῆς. Αὐτὸ εἶναι τὸ προτιμότερο.»

Ἄλιμονο! μόλις τὸ εἶπε κι ἓνα κῦμα θεόρατο ὄρμᾶ καὶ κάνει κομμάτια τῆ σχεδιά. Τὰ ξύλα τῆς σκορπίστηκαν στὴ θάλασσα. Πρόφτασε κι ἄρπαξε ἓνα ξύλο, τὸ καβαλίκεψε σὰν ἄλογο, ἔβγαλε τὰ ροῦχα του καὶ τυλίχτηκε στὸν πέπλο τῆς Λευκοθέας.

Ἔπεσε ἔπειτα στὴ θάλασσα καὶ ἄρχισε νὰ κολυμπᾶ. Δυὸ μέρες πάλευε μὲ τ' ἄγρια κύματα καὶ χίλιες φορές κόντεψε νὰ πνιγῆ. Τὴν τρίτη μέρα χμηλῶσαν λίγο τὰ κύματα καὶ μπόρεσε νὰ ἰδῆ ἀντίκρου του, ἓνα ἀκρογιάλι. Πῆρε θάρρος καὶ προχώρησε κολυμπώντας. Τὰ βάσανά του ὅμως δὲν εἶχαν τελειώσει. Τὸ ἀκρογιάλι μόνο βράχους ψηλοὺς καὶ σουβλεροὺς εἶχε, ὅπου ἔσπαναν ἀφρισμένα τὰ κύματα. Μὲ λύπη του κοίταξε τοὺς βράχους αὐτοὺς, κι ἔξαφνα τὸν ἀρπάζει ἓνα κῦμα καὶ τὸν ρίχνει σὲ τραχὺ βράχο ἐπάνω.

Γδάρθηκε τὸ κορμί του καὶ μόλις πέτυχε νὰ πιαστῆ ἀπὸ τὸ βράχο νὰ μὴν τὸν σύρη τὸ κῦμα ἐπάνω σὲ ἄλλους. Σὰν τραβήκτηκε τὸ κῦμα, ἔτσι ἀδυνατισμένος καὶ κουρασμένος, ποὺ ἦταν, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῆ καὶ τὸ κῦμα τὸν ἔφερε πάλι στ' ἀνοιχτά.

Μόλις μπόρεσε νὰ βγάλῃ τὸ κεφάλι του ἔξω ἀπὸ τὰ νερά, εἶδε κοντά του ἓνα λιμάνι καὶ χαμηλὸ περιγιάλι. Κάποιο ποταμάκι χυνόταν ἐκεῖ στὴ θάλασσα. Ὅση δύναμη εἶχε, τὴν ἔβαλε νὰ κολυμπᾶ κατακεῖ. Ἄμα ἔφτασε σερνόταν πιά γιὰ νὰ βγῆ. Οὔτε χέρια οὔτε πόδια μποροῦσε νὰ κινήσῃ. Ὀλάκερο τὸ κορμί του ἦταν πρισμένο. Ἔπεσε στὸν ἄμμο λιγοθυμισμένος. Ὅταν ἦρθε στὸν ἑαυτὸ του ἔρριξε τὸν πέπλο στὴ θάλασσα νὰ τὸν πάρῃ ἡ Λευκοθέα. Σύρθηκε κατόπι ὡς τὸ κοντινὸ δάσος πλάι στὸν ποταμὸ, χώθηκε ἀνάμεσα σὲ δυὸ πυκνόφυλλα δέντρα, μάζεψε φύλλα ξερά καὶ σκεπάστηκε μ' αὐτά. Καὶ κοιμήθηκε ἐκεῖ βαθιά, γιατί μέρες καὶ μέρες εἶχε νὰ κοιμηθῆ.

Η ΝΑΥΣΙΚΑ ΣΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

Στή χώρα τῶν Φαίακων δὲν ἦταν ὠραιότερη οὔτε γνωστικώτερη κόρη, ἀπὸ τῆ θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ Ἀλκίνοου Ναυσικᾶ, ποὺ ἦταν καλὴ καὶ εὐγενικιά, ὥστε ὅλοι τὴν ἀγαποῦσαν.

Ἦταν πρωί, ποὺ μιὰ μέρα ἡ Ναυσικᾶ πῆγε καὶ βρῆκε τὸν πατέρα της καὶ τὴ μητέρα της. Ἡ μητέρα της καθόταν κι ἔγνεθε κόκκινο νῆμα κι ὁ πατέρας της πήγαινε σὲ κάποιο συμβούλιο. ○

—«Πατέρα μου!» εἶπε ἡ βασιλοπούλα.
«Πρόσταξε νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν ἓνα ἀμά-

ξι, για να πάρω μ' αυτό τὰ ροῦχα μας στὸ ποτάμι νὰ τὰ πλύνω. Τὰ ἀσπρόρουγά σου ὅταν πηγαίνης στὸ συμβούλιο πρέπει νὰ εἶναι καθαρὰ, σὰν τὸ χιόνι. Καὶ τ' ἀδέλφια μου πρέπει νὰ ἔχουν κι αὐτὰ πάντα ροῦχα καθαρὰ».

Εὐχαριστήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τῆς κόρης του καὶ τῆς εἶπε: — «Πήγαινε παιδί μου καὶ πὲ στους ὑπηρετές νὰ σοῦ ἐτοιμάσουν τὸ ἄμαξι, πὺ θέλεις».

Οἱ ὑπηρετές γρήγορα ἐτοίμασαν τὸ ὠραιότερο ἄμαξι, πὺ εἶχε ὁ βασιλιάς κι ἔξεψαν σ' αὐτὸ τὰ καλύτερα μουλάρια. Κι ἡ μητέρα τῆς Ναυσικᾶς γέμισε ἓνα καλάθι μὲ ὅλα τὰ καλὰ φαγητά, πὺ ἔξερε ὅτι ἀρέσουν στὴν κόρη τῆς, καὶ σ' ἓνα ἀσκι ἔβαλε γλυκὸ κρασί, για νὰ φάγῃ καὶ νὰ πιῇ ἡ Ναυσικᾶ μαζί μὲ τίς ὑπηρετρίες, πὺ εἶχε μαζί τῆς. Τὰ ροῦχα τοποθετήθηκαν μὲ τὴ σειρά μέσα στὸ ἄμαξι, τὸ καλάθι μὲ τὰ τρόφιμα τὸ ἔβαλε μὲ προσοχὴ δίπλα στὰ ροῦχα κι ἀνέβηκε κι ἡ Ναυσικᾶ ἐπάνω μὲ τίς ὑπηρετρίες. Ἐπειτα πῆρε τὰ χαλινάρια καὶ χτύπησε λαφριά τὰ μουλάρια, κι ἐκεῖνα μὲ ἓνα κροτάλισμα τῶν ποδιῶν τους ἐπάνω στὶς πέτρες ξεκίνησαν. Ὅταν ἔφτασαν στὸν ὠραῖο καὶ γάργαρο ποταμὸ, πὺ ἀνάμεσα στὰ καλάμια τοῦ ὁ Ὀδυσσεύς εἶχε κρυφτῆ τὴν προηγούμενη μέρα, ἔξεψαν τὰ μουλάρια καὶ τὰ ἄφησαν νὰ βοσκῆσουν στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἦταν ἄφθονο τριφύλλι. Ἐπειτα ἔπλυναν τὰ ροῦχα καὶ τὰ ἔπλωσαν νὰ στεγνώσουν ἐπάνω στὰ καθαρὰ χαλίγια τῆς παραλίας. Κατόπι λούστηκαν, κι ἀφοῦ τέλειωσαν τὸ λουτρό τους κάθισαν νὰ γευματίσουν στὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ.

Ὅταν τέλειωσαν τὸ φαγητό τους ὁ ἥλιος δὲν εἶχε στεγνώσει ἀκόμη τὰ ροῦχα κι ἡ Ναυσικᾶ μαζί μὲ τίς ὑπηρετρίες τῆς ἄρχισαν νὰ παίζουν τὸ τόπι. Καὶ καθὼς ἔπαιζαν τραγουδοῦσαν ἓνα τραγούδι, πὺ συνήθιζαν νὰ τραγουδοῦν τὰ κορίτσια τοῦ μέρους ἐκείνου, ὅταν ἔρριχναν τὸ τόπι ἢ μιὰ στὴν ἄλλη. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ κορίτσια ἦταν ὁμορφα, ἀλλ' ἡ Ναυσικᾶ ἀπ' ὅλα ξεχώριζε.

Ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι στὸ ἄλλο ἔρριχναν τὸ τόπι κι ὀλοένα τὸ παίγνιδι ζωήρευε ὥσπου, ὅταν ἦταν πιά καιρὸς νὰ μαζέψουν τὰ ροῦχα καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὸ παλάτι, ἡ Ναυσικᾶ τὸ ἔρριξε μὲ δύναμη σὲ μιὰ ἀπὸ τίς ἄλλες. Ἡ κόρη δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πιάσῃ. Τὸ τόπι ἔπεσε μέσα στὸ ποτάμι καὶ καθὼς τὸ ρεῦμα τὸ πήγαινε κάτω στὴ θάλασσα, ἡ Ναυσικᾶ καὶ τ' ἄλλα κορίτσια φώναζαν.

Τὰ ξεφωνητὰ τους ξύπνησαν τὸν Ὀδυσσεύα, ποὺ κοιμόταν μέσα
στὰ ξερὰ τὰ φύλλα.

«Πρέπει νὰ βρίσκωμαι κοντὰ σὲ κατοικίες ἀνθρώπων» εἶπε
«αὐτὰ εἶναι φωνές κοριτσιῶν, ποὺ παίζουν.»

Κι ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ, ξετρύπωσε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα
τῶν δέντρων, ποὺ κοιμόταν. Δὲν εἶχε φορέματα, γιατί τὰ εἶχε
πετάξει ὅλα στὴ θάλασσα, πρὶν ἀρχίσῃ νὰ κολυμπᾷ. Εἶχε κόψει
ὅμως μερικὰ κλαδιὰ μὲ πυκνὰ φύλλα· σιεπάστηκε μ' αὐτὰ καὶ
ἔτσι προχώρησε ἐκεῖ, ποὺ ἦταν ἡ Ναυσικᾶ μὲ τίς ὑπηρετρίες της.

Φαινόταν σὰν ἀγριάνθρωπος, ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ δάσος καὶ
τὰ κορίτσια, ὅταν τὸν εἶδαν, ἔβαλαν τίς φωνές κι ἔφυγαν ἄλλα

ἀπὸ δῶ κι ἄλλα ἀπὸ κεῖ, καὶ κρύφτηκαν πίσω ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς ἀκροποταμιάς. Μόνο ἡ Ναυσικᾶ δὲ φοβήθηκε ἀλλ' ἔμεινε στὴ θέση τῆς. Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τῆς εἶπε μὲ γλυκὸ καὶ καλὸ τρόπο:

—«Λυπήσου με, βασίλισσά μου, εἴτε θεὰ εἶσαι, εἴτε ἄνθρωπος. Ἄν εἶσαι θεά, θὰ εἶσαι βέβαια ἢ Ἄρτεμιδα, ἡ κόρη τοῦ μεγάλου Δία, γιατί μ' αὐτὴν μοιάζεις καὶ στὸ πρόσωπο καὶ στὴν κορμοστασιά. Ἄν εἶσαι ἄνθρωπος, εὐτυχισμένοι θὰ εἶναι οἱ γονεῖς, ποὺ σὲ γέννησαν, κι οἱ ἀδερφοί σου, ποὺ θὰ σὲ καμαρώνουν, ὅταν σέρνης τὸ χορό. Τρισευτυχισμένος θὰ εἶναι κι ἐκεῖνος, ποὺ θὰ σὲ πάρη γυναῖκα του. Τέτοια ὁμορφιά σὰν τῆ δική σου δὲν εἶδαν τὰ μάτια μου, σ' ὅλο τὸν κόσμο, ποὺ ἔχω γυρίσει. Σὲ θαυμάζω καὶ φοβοῦμαι νὰ σὲ πλησιάσω καὶ νὰ προσπέσω στὰ πόδια σου, ἂν καὶ βόισκωμι σὲ μεγάλη δυστυχία. Εἴκοσι μέρες κι εἴκοσι νύχτες μ' ἔδερναν κύματα φοβερώτατα καὶ ἄνεμοι ἀγριεμένοι. Ἐδῶ μ' ἔριξε ἡ μοῖρα μου, γιὰ νὰ πάθω ἴσως κι ἄλλα δυστυχήματα, γιατί δὲν πιστεύω, ὅτι θὰ πάθουν πιά τὰ δεινά μου. Λυπήσου με, βασίλισσα, γιατί ἐσένα πρώτη ἀπικνῶ ὕστερα ἀπὸ τόσες δυστυχίες μου. Δεῖξε μου τὴν πόλη καὶ δώσε μου κανένα ροῦχο νὰ σκεπάσω τὴ γύμνια μου. Ἔτσι οἱ θεοὶ νὰ σοῦ δώσουν ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.»

Στὸν Ὀδυσσεῶ ἀπάντησε ἡ Ναυσικᾶ:

—«Ἔνε, δὲ μοῦ φαίνεσαι, οὔτε ἀπὸ ταπεινὴ καταγωγὴ, οὔτε ἀνόητος. Ἄν εἶσαι σήμερα δυστυχισμένος, παρηγορήσου. Ὁ Θεὸς μοιράζει τ' ἀγαθὰ στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς κακοὺς, ὅπως θέλει. Σὲ σένα ἔδωσε τώρα αὐτὲς τίς δυστυχίες καὶ πρέπει νὰ τίς ὑποφέρης. Κι ἀφοῦ τώρα σ' ἔριξε ἡ τύχη σου στὴ χώρα μας, νὰ εἶσαι ἡσυχός δὲ θὰ σοῦ λείψουν, οὔτε ἐνδύματα, οὔτε ἄλλο τίποτε ἀπὸ ὅσα χρειάζεσαι. Θὰ σοῦ δεῖξω καὶ τὴν πόλη καὶ θὰ σοῦ πῶ γιὰ τὸ λαό, ποὺ κατοικεῖ αὐτὴ τὴ χώρα. Ἐδῶ κατοικοῦν οἱ Φαίακες, κι ἐγὼ εἶμαι θυγατέρα τοῦ Ἀλκίνοου, τοῦ βασιλιᾶ τους.»

Ἔπειτα φώναξε στὶς ὑπηρέτριές τῆς νὰ πλησιάσουν.

—«Γιατί φύγατε ἔτσι μόλις εἶδατε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο; Αὐτὸς εἶναι ἓνας κακομοιριασμένος ναυαγός. Ἐλάτε ἐδῶ νὰ τοῦ φέρετε νὰ φάη καὶ νὰ πιῆ καὶ νὰ τοῦ δώσετε φορέματα.»

Οἱ ὑπηρέτριες πλησίασαν κι ἔδωσαν στὸν Ὀδυσσεῶ φορέματα τῶν ἀδερφῶν τῆς Ναυσικᾶς, ποὺ τὰ εἶχαν φέρει γιὰ νὰ τὰ πλύνουν.

Ὁ Ὀδυσσεύς μ' εὐγνωμοσύνη πῆρε τὰ φορέματα καὶ πῆγε πέρα στὸ ποτάμι. Ἐκεῖ βουτήξε μέσα στὸ καθαρὸ νερὸ κι ἔπλυνε καλὰ τὸ πρόσωπό του καὶ τὸ σῶμα του ἀπὸ τὸ ἀλάτι, πού εἶχε κολλήσει ἐπάνω στὸ δέρμα του καὶ μέσα στὰ μαλλιά του. Ἐπειτα φόρεσε τὰ ὠραῖα φορέματα τοῦ βασιλόπουλου, τοῦ ἀδερφοῦ τῆς Ναυσικᾶς καὶ χτενίστηκε. Καὶ κατόπι προχώρησε στὴν ἀκροποταμιά, ὅπου περίμενε ἡ Ναυσικᾶ κι οἱ ὑπηρετρίες της.

Τόσο ὠραῖος καὶ λεβεντάνθρωπος φαινόταν τώρα ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὰ μαλλιά του, πού ἔπεφταν μποῦκλες γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, πού ἡ Ναυσικᾶ εἶπε στὶς ὑπηρετρίες της: «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μᾶς φάνηκε λίγο πρὶν ἀποκρουστικός, καὶ τώρα φαίνεται σὰν θεός.»

Ἐπειτα αὐτὴ κι οἱ ὑπηρετρίες της τοῦ ἔφεραν νὰ φάγη καὶ νὰ πιῇ, κι ἔφαγε μὲ ὄρεξη μεγάλη ὁ Ὀδυσσεύς γιατί εἶχε πολλὲς μέρες, πού ἦταν ὀλωσδιόλου νηστικός.

Ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς τέλειωσε τὸ φαγητό του, οἱ ὑπηρετρίες τοποθέτησαν τὰ ἀσπρόρουχα μέσα στὸ ἀμάξι, κι ἔξεψαν τὰ μουλάρια καὶ ἡ Ναυσικᾶ ἀνέβηκε ψηλὰ στὴ θέση της.

— «Ἀκολούθα τὸ ἀμάξι.» εἶπε στὸν Ὀδυσσεύ. «Ὅταν ὁμοῦ πλησιάσωμε στὴν πόλη μὲ τοὺς ψηλοὺς της πύργους καὶ τὰ λιμάνια της, πού εἶναι γεμάτα ἀπὸ πλοῖα, κάθισε ἐκεῖ, ὥσπου νὰ καταλάβης, ὅτι ἐμεῖς φτάσαμε στὸ παλάτι.» Ἐπειτα ἔρχεσαι καὶ σὺ μόνος σου. Κάθε παιδὶ ξέρει νὰ σοῦ δείξη τὸ δρόμο. Κι ὅταν φτάσης στὸ παλάτι νὰ ζητήσης ἀμέσως τὴ μητέρα μου. Θὰ τὴ βροῖς νὰ ὑφαίνῃ νῆμα κόκκινο στὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς, κι οἱ ὑπηρετρίες της θὰ στέκωνται ὀλόγυρά της. Ὁ θρόνος τοῦ πατέρα μου εἶναι κοντὰ στὸ δικό της, ἀλλ' ἐσὺ νὰ τὸν προσπεράσης καὶ νὰ πέσης στὰ γόνατα τῆς μητέρας μου. Ἄν ἐκεῖνη δείξη συμπάθεια σὲ σένα καὶ λυπηθῇ τὴν τύχη σου, τότε ὁ πατέρας μου, μπορεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος, θὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ γυρίσης μὲ ἀσφάλεια στὸν τόπο σου!»

Ἐπειτα ἡ Ναυσικᾶ χτύπησε τὰ μουλάρια της μὲ τὸ καμπόκι καὶ ἐκεῖνα ἀπομακρύθηκαν τρεγάτα καὶ σὲ λίγο ἀφῆκαν ὀπίσω τους τὸν ἀσημένιο ποταμὸ μὲ τὸ ψιθύρισμα τῶν καλαμιῶν του καὶ τὴν παραλία μὲ τὸν ξανθοπὸ ἄμμο της.

Ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τίς ὑπηρετρίες ἀκολουθοῦσαν πίσω ἀπὸ τὸ

ἀμάξι καὶ τὴν ὥρα, πού βασιλευε ὁ ἥλιος, ἔφτασαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη σ' ἓνα μικρὸ δάσος ἀπὸ λευκες.

Ἐκεῖ σταμάτησε ὁ Ὀδυσσεύς ὅσο νὰ δώσῃ καιρὸ στὴ Ναυσικᾶ νὰ φτάσῃ στὸ παλάτι. Ὄταν ἔφτασε ἐκεῖ στάθηκε στὴν αὐλόθυρα καὶ βγῆκαν ἔξω οἱ ἀδερφοὶ τῆς καὶ ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ ἀμάξι τὰ ἀσπρόρρουχα καὶ ξέξεψαν τὰ μουλάρια. Ἡ Ναυσικᾶ ἀνέβηκε ἐπάνω στὸ δωμάτιό τῆς καὶ ἡ γριὰ παραμύθια τῆς ἀναψε φωτιά καὶ τῆς ἐτοίμασε τὸ φαγητό.

ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Ὄταν ὁ Ὀδυσσεύς νόμισε ὅτι ἦταν πιά καιρὸς νὰ προχωρήσῃ, μπῆκε στὴν πόλη. Θυμάσε τὰ τείχη καὶ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα πλοῖα, πού εἶδε στὰ λιμάνια τῆς. Ποτὲ δὲν εἶχαν δεῖ τὰ μάτια του παρόμοια παλάτια. Ὄταν ὅμως ἔφτασε στὸ παλάτι τοῦ βασιλιά θυμάσε ἀκόμη περισσότερο. Οἱ τοῖχοι του ἦταν ὀρειγάλκινοι ἔτσι, πού ἀπ' ἔξω ὕταν οἱ θύρες ἦταν ἀνοιχτές, φαινόταν σὰν νὰ ἔλαμπε μέσα ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Τοὺς τοίχους στόλιζε ὀλόγυρα μιὰ κυανὴ ζώνη. Ὅλες οἱ θύρες ἦταν χρυσές, καὶ οἱ κολῶνες τοὺς ἦταν ἀσημένιες, τὰ κατώφλια ἀπὸ μπροντζο καὶ οἱ ρεζέδες τοὺς χρυσοί. Ὅλοι οἱ διάδρομοι ἦταν στολισμένοι μὲ χρυσές μορφές ζώων. Στὴ μεγάλη αἴθουσα ἦταν οἱ θρόνοι, ὅπου κάθονταν οἱ ἄρχοντες τῶν Φαιάκων καὶ ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν. Γύρω στὴν αἴθουσα χρυσὰ ἀγάλματα ἀντρῶν κομποῦσαν λαμπάδες στὰ χέρια, καὶ μ' αὐτὲς φωτίζαν τὸ τραπέζι, ὅπου ἔτρωγαν. Πενήντα ὑπηρέτριες ἐργάζονταν στὸ παλάτι, ἄλλες ν' ἀλέθουν σὲ χερόμυλους σιτάρι, ἄλλες νὰ γνέθουν μὲ ρόκες μαλλιά καὶ ἄλλες νὰ φαίνουν καὶ νὰ κεντοῦν λαμπρότατα ἐργόχειρα. Τόσο φημισμένες εἶναι οἱ γυναῖκες τῶν Φαιάκων στὸν ἀργαλειὸ καὶ στὸ κέντημα, ὅσο φημισμένοι εἶναι οἱ Φαίακες στὴ ναυτική, ὅπου ἀπὸ ὅλους εἶναι οἱ καλύτεροι.

Γύρω στὸ παλάτι ἦταν κῆπος ἀπέραντος, πού τέσσερις ὀλόκληρες μέρες, χρειάζονταν νὰ τὸν ὀργώσουν. Εἶχε ὀπωροφόρα δέντρα, πού πάντοτε ἦταν ἀνθισμένα καὶ πάντοτε φορτωμένα μὲ καρποὺς ὄρμιους, ὅλη τὴ χρονιά. Ἐβλεπες σταφύλια, πού μόλις

είχαν δέσει από τὸν ἀνθὸ τους καὶ σταφύλια κόκκινα καὶ ἔτοιμα γιὰ φάγωμα, καὶ ἀμέτρητα ἀνθὴ ἀγλαδιᾶς λευκὰ ὅπως τὸ χιόνι, καὶ ἀνθὴ τῆς μηλιάς τριανταφυλλιά καὶ ἀγλάδια ὄριμα καὶ κίτρινα σὰν τὸ φλουρί καὶ μήλα κόκκινα. Καὶ σῦκα ἔβλεπες καὶ λεμόνια καὶ πορτοκάλια καὶ κάθε εἶδος ὀπωρικὸ εἶχε ὁ κῆπος.

“Ὅλ’ αὐτὰ τὰ θαυμάσια πράγματα στεκόταν ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ τὰ κοίταζε καὶ πάλι μὲ βῆμα βιαστικό, προχωροῦσε γιατί ἔπρεπε ἀπεράτση τοὺς διαδρόμους γιὰ νὰ φτάσῃ ὡς τὸ μέρος, ὅπου ἦταν ἡ βασίλισσα καὶ ὕφαινε τὸ κόκκινό της νῆμα. Κι ὅταν ἐμπρὸς της ἔφτασε, ἔπεσε στὰ γόνατά της, καὶ ὄλοι, ποὺ ἦταν μέσα στὸ δωμάτιο σώπασαν, ὅταν γύρισαν καὶ τὸν κοίταξαν τόσο ἐπιβλητικὸς καὶ ὠραῖος τοὺς φάνηκε.

— «Ἀρῆτη, καλὴ βασίλισσα,» εἶπε. «Πέρασα πολλὰ καὶ μεγάλα βάσανα, ὥσπου νὰ ἔρθω ἐδῶ. Παρκαλιῶ καὶ σένα καὶ τὸ βασιλιά καὶ ὄλους τοὺς ἄρχοντες, ποὺ εἶναι ἐδῶ, νὰ μὲ βοηθήσετε νὰ γυρίσω στὸν τόπο μου. Ἐγὼ πάρα πολὺν καιρὸ, ποὺ ὑποφέρω μεγάλες συμφορὲς μακριὰ ἀπὸ τοὺς φίλους μου.»

Ἐπειτα κάθισε κάτω κοντὰ στὴ φωτιά. “Ὅλοι οἱ Φαίακες τὸν ἔβλεπαν σιωπηλοί.

Τέλος ἕνας φρόνιμος γέρος ἄρχοντας εἶπε στὸ βασιλιά: «Ἀλήθεια, δὲν ταιριάζει ὁ ξένος αὐτός νὰ κάθεται χάμω στὴ στάχτη τῆς φωτιάς. Πέ του νὰ σηκωθῇ καὶ δῶσε του νὰ φάγῃ καὶ νὰ πιῇ.»

Τότε ὁ βασιλιάς πῆρε τὸν Ὀδυσσεὺ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν κάθισε σὲ μιὰ ἀσημένια σκαλιστὴ πολυθρόνα ἐνὸς γιοῦ του, καὶ πρόσταξε τοὺς ὑπηρέτες του νὰ φέρουν μι’ ἀσημένια λεκάνη καὶ ἕνα χρυσὸ κανάτι μὲ νερὸ γιὰ νὰ πλύνῃ ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ χέρια του. Εἶπε νὰ τοῦ φέρουν φαγητὰ γιὰ νὰ φάῃ καὶ νὰ πιῇ καὶ οἱ προσετοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες, ποὺ ἦταν ἐκεῖ, ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν καὶ αὐτοὶ μαζί του.

“Ὅταν τέλειωσε τὸ φαγητό, ὁ Ἀλκίνοος εἶπε στοὺς ἄρχοντες τῶν Φαίακων, νὰ πάνε νὰ κοιμηθοῦν στὰ σπίτια τους, καὶ αὔριο πρῶτ’ νὰ ξανάρθουν καὶ νὰ φέρουν καὶ ἄλλους προσετοὺς μαζί τους γιὰ νὰ σκεφτοῦν πῶς θὰ στείλουν τὸν ξένο στὴν πατρίδα του καλύτερα. “Ὅταν οἱ ἄρχοντες ἔφυγαν καὶ ἔμεινε μόνος ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὸ βασιλιά καὶ τὴ βασίλισσα, ἡ βασίλισσα τοῦ εἶπε:

— «Πές μας ποιὸς εἶσαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Ἐγὼ ἢ ἴδια ἔκαμα τὰ φορέματά, ποὺ φορεῖς. Ποιὸς σοῦ τὰ ἔδωσε;»

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς διηγῆθηκε πῶς ἔμεινε πολλὰ χρόνια στὸ νησί τῆς Κκλυψῶς, πῶς ἔφυγε ἀπὸ κεῖ, πῶς ἡ φοβερὴ τρικυμία ἔσπασε τὴ σχεδιά του καὶ πῶς στὸ τέλος ἀπάντησε τὴ Ναυσικῆ.

Ἐπειτα ὁ Ὀδυσσεύς πῆγε νὰ κοιμηθῆ στὸ κρεβάτι, πού οἱ ὑπηρέτες εἶχαν ἑτοιμάσει γι' αὐτόν.

Ὁ ὕπνος του ἦταν πολὺ γλυκὸς τῆ νύχτα στὸ μαλακὸ κρεβάτι μὲ τὰ ζεστὰ σκεπάσματα. Δὲν παράδερνε πιά μέσα στὴν ἀγριεμένη τὴ θάλασσα, ὅπου τὸν χτυποῦσαν ὀλοένα τὰ κύματα, καὶ δὲν ἦταν πιά μουσκεμένος, παγωμένος καὶ πεινασμένος. Ἡ βοή τῶν κυμάτων δὲν τοῦ ἔκοβε τὴν ἀναπνοή, γιατί ὅλα ἦταν ἡσυχά μέσα στὶς μεγάλες αἰθούσες, ὅπου ἡ τρεμουλιαστὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς καθρεφτιζόταν στοὺς χάλκινους τοίχους καὶ στὴν κυανὴ ζώνη τους καὶ τοὺς ἔκανε νὰ φαίνονται χρυσοί.

ΠΩΣ ΠΕΡΙΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΦΑΙΑΚΕΣ ΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ

Ἄμα φώτισε ἡ μέρα, ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς πῆγαν στὴν ἀγορὰ τῶν Φαιάκων, πού ἦταν κοντὰ στὴ θάλασσα καὶ εἶχε λίθινα καθίσματα. Ἐκεῖ συναθροίστηκε ἀπὸ περιέργεια πολὺς κόσμος καὶ ὅλα τὰ καθίσματα γέμισαν. Ὅλοι παρατηροῦσαν τὸν Ὀδυσσεά καὶ θαύμαζαν τὴ γάρη του καὶ τὸ ψηλὸ καὶ ὠραῖο του ἀνάστημα. Ἐλεγαν μεταξύ τους, ὅτι πιδ χαριτωμένος καὶ πιδ μεγαλόπρεπος ξένος ποτὲ δὲν εἶχε ἔρθει στὴ γῶρα τους. Ἀφοῦ λοιπὸν συνάχτηκε ὁ λαός, τότε ἔλαβε τὸ λόγο ὁ Ἀλκίνοος καὶ εἶπε:

— «Φαίακες, ὁ ξένος αὐτὸς περιπλανήθηκε πολὺν καιρὸ καὶ ἔπαθε πολλὰ βάσανα. Τώρα ἤρθε στὴν πόλη μας καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ τὸν στείλω πίσω στὴν πατρίδα του. Κατὰ τὴ συνήθειά μας λοιπὸν πρέπει νὰ φροντίσωμε νὰ τὸν στείλωμε ἐκεῖ.

Γι' αὐτὸ ἄς ριζώμε στὴ θάλασσα πρωτοτάξιδο πλοῖο καὶ ἄς διαλέξωμε πενήντα δυὸ νέους καὶ καλοὺς ναῦτες. Ἀφοῦ ἐτοιμάσουν ὅλα, ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ ταξίδι, ἄς ἔρθουν στὸ παλάτι μου νὰ γευματίσουν. Σεῖς δέ, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Φαιάκων, παρακαλῶ, νὰ ἔρθετε στὸ συμπόσιο, πού θὰ δώσω γιὰ νὰ τιμῶμε τὸν ξένο, καὶ νὰ μὴ λείψῃ κανένας καλέστε καὶ τὸν τραγου-

διστή Δημόδοκο νὰ μᾶς δι-
ασκεδάσῃ, ὅσο θὰ βασιτᾶ τὸ
συμπόσιο, μὲ τὰ τραγούδια
του καὶ τὴν κιθάρα του.»

Ἄφου εἶπε αὐτὰ ὁ Ἄλκι-
νοος κίνησε γιὰ τὸ παλάτι
τὸν ἀκολουθοῦσαν οἱ ἀρχη-
γοὶ τῶν Φαιάκων. Ἀμέσως
διάλεξαν καὶ τοὺς πενήντα
δύο νέους, ποὺ κατέβηκαν
στὴ θάλασσα καὶ ἐτοίμασαν
τὸ πλοῖο γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐ-
πειτα ἤρθαν καὶ αὐτοὶ στὸ
παλάτι, ὅπου εἶχε μαζοχτῆ
τόσος πολὺς κόσμος, ὥστε
γέμισαν καὶ οἱ αἴθουσες καὶ
τὰ δωμάτια καὶ τὰ προπύ-
λαια τοῦ παλατιοῦ.

Ὁ Ἄλκίνοος εἶχε ἐτοιμά-
σει πλούσιο καὶ μεγαλόπρε-
πο γεῦμα γιὰ νὰ τιμῆσῃ
τὸν Ὀδυσσεά. Εἶχε σφάζει
δώδεκα πρόβατα, ὄχτῳ χί-
ρους καὶ δύο βόδια, καὶ ἄ-

φου τὰ ἐγδαρὰν καὶ τὰ μαγεῖρεψαν, ἐτοίμασαν τὸ τραπέζι.

Ὅταν τὸ τραπέζι ἦταν ἐτοιμὸ ἔρχεται καὶ ὁ τραγουδιστὴς Δη-
μόδοκος, ποὺ ἦταν τυφλός, ἀλλ' εἶχε τὸ θεῖο δῶρο νὰ τραγουδῇ
πολὺ ἕμορφα, καὶ ἀφου κάθισε σ' ἓνα θρόνο ἀνάμεσα στοὺς ἀρ-
χόντες κρέμασε τὴ λύρα σ' ἓνα ξύλο ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

Ἄφου ὅλος ὁ κόσμος χόρτασε, ὁ Δημόδοκος ἄρχισε νὰ τρα-
γουδῇ τὴ φιλονικία τοῦ Ὀδυσσεά καὶ τοῦ Ἀχιλλέα. Ὁ Ἀχιλ-
λέας ἔλεγε, ὅτι ἡ Τροία θὰ κυριευτῇ μὲ τὴ βία καὶ τὴν ἀντρεία
τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεάς ἔλεγε πὼς θὰ πέσῃ ἡ Τροία
μὲ καμιὰ πανουργία.

Ὅταν ἄκουσε τὸ γλυκὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου ὁ Ὀδυσσεάς
δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἤθελε

νά τον βλέπουν, ἔκρυβε μέ τὸ μαντύα του τὸ πρόσωπο, ὅσο ἐκεῖνος τραγουδοῦσε. Καί τὸ τραβοῦσε κάτω, ὅταν τὸ τραγούδι ἔπαυε. Κατάλαβε ὁ Ἀλκίνοος ὅτι τὸ τραγούδι αὐτὸ ἔκανε τὸν Ὀδυσσεά νά δακρύζῃ κι εἶπε στοὺς Φαίακες: «Ἀρχηγοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν Φαιάκων, τώρα φάγαμε κι ἤπιαμε καλά καὶ διασκεδάσαμε μέ τὴν κιθάρα καὶ τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου. Ἄς βγοῦμε τώρα νά ἀγωνιστοῦμε σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες, γιὰ νά μπορῇ ὅταν γυρίσῃ ὁ ξένος στήν πατρίδα του, νά πῆ στοὺς ἀγαπητοὺς του, ὅτι εἴμαστε ἀνώτεροι τῶν ἄλλων καὶ στήν πυγμὴ καὶ στήν πάλη καὶ στὸ πῆδημα καὶ στὸ δρόμο.»

Ὅλοι τότε βγήκαν ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ πῆγαν στὴ μεγάλη πλατεῖα. Πολὺς λαὸς τοὺς ἀκολουθοῦσε. Κι ἀροῦ ὁ Ἀλκίνοος κι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Φαιάκων κάθισαν, πολλοὶ νέοι σηκώθηκαν καὶ ἀγωνίστηκαν, ἄλλοι στὸ δρόμο, ἄλλοι στήν πάλη, ἄλλοι στὸ πῆδημα, καὶ στήν πυγμὴ.

Ὅταν ἔφτασαν στὴ δισκοβολία ὁ Λαοδάμας εἶπε:

«Ἄς ρωτήσωμε τὸν ξένο, ἂν θέλῃ νά ἀγωνιστῇ, γιὰτὶ τὸ σῶμα του φαίνεται ἀθλητικόν.»

Ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτὸς ἄρесе, ὁ Λαοδάμας πῆγε στὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν προσκάλεσε στοὺς ἀγῶνες τους.

—«Ξένε, δοκίμασε καὶ σύ, ἂν γνωρίζῃς κανένα ἀγώνισμα. Φαίνεται, ὅτι εἶσαι καλὸς ἀγωνιστής. Λησμόνησε τοὺς πόνους τῆς καρδιάς σου. Τὸ πλοῖο ρίχτηκε πιά στὴ θάλασσα κι οἱ ναῦτες εἶναι ἔτοιμοι.»

Ὁ Ὀδυσσεάς ἀπάντησε σ' αὐτόν.

—«Λαοδάμα, ὕστερα ἀπὸ τόσα βάσανα, πού ἔχω πάθει, δὲν ἔχω ὄρεξη γι' ἀγῶνες, ἀλλὰ παρακαλῶ τὸ βασιλιά καὶ τὸν λαὸ νά μὲ στείλουν τὸ γρηγορότερο στήν πατρίδα μου.»

Τότε ὁ Εὐρύαλος λέει περιπαιχτικά στὸν Ὀδυσσεά:

—«Δίκαιο ἔχεις, ξένε, γιὰτὶ δὲν φαίνεται νά εἶσαι ἀγωνιστής. Μοιάζεις μέ ἔμπορο, πού μέ τὸ πλοῖο του περιφέρεται στὴ θάλασσα, καὶ πού ὁ νοῦς του προσέχει πάντοτε στὸ φορτίο καὶ φροντίζει γιὰ τὰ ἐμπορεύματά του καὶ γιὰ τὰ κέρδη του μονάχα.»

Ὁ Ὀδυσσεάς πειράχτηκε κι ἀφοῦ τὸν κοίταξε μέ θυμωμένη ματιά, εἶπε:

—«Εὐρύαλε, ἀπὸ τὰ λόγια σου δὲ φαίνεσαι ἀνθρώπος γνωστικός

οι θεοί δὲ χαρίζουν σ' ὅλους ὅλα τὰ δῶρα. Τὸν ἕνα κάνουν ἀσκημα, ἀλλὰ τὸν στολίζουν μὲ τὸ χάρισμα τοῦ λόγου, κι οἱ ἀνθρώποι εὐχαριστοῦνται νὰ τὸν ἀκοῦν νὰ μιλήῃ ὠραῖα καὶ μὲ ἡσυχία ἐμπρὸς στὸ συναθροισμένο πλῆθος καὶ τὸν παρατηροῦν σὰν θεό, ὅταν περνᾷ. Τὸν ἄλλον τὸν κάνουν πάλιν νὰ μοιάζῃ στὸ σῶμα μὲ τοὺς θεοὺς, ἀλλ' ἡ ὁμιλία του δὲν ἔχει χάρη. Σὲ σένα οἱ θεοὶ ἔδωκαν ὠραῖο σῶμα, ἀλλὰ χωρὶς μυαλό.

Κι ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεὺς σηκώθηκε καὶ χωρὶς νὰ βγάλῃ τὸ φόρεμά του, πῆρε ἕνα δίσκο μεγάλο καὶ πολὺ βαρύτερο ἀπὸ κείνον, ποῦ ἔρριχναν οἱ Φαίακες καί, ἀφοῦ τὸν γύρισε στὰ δυνατὰ χέρια του, τὸν ἔρριξε. Ὁ δίσκος ἔπεσε μακριὰ καὶ πέρασε ὅλα τὰ σημεῖα.

Μὲ τὴν νίκη τοῦ Ὀδυσσεὺς τέλειωσαν οἱ ἀγῶνες κι ὁ Ἄλκίνοος πρόσταξε νὰ στήσουν χορὸ. Ἦθελε ὁ βασιλιάς νὰ δείξῃ στὸν ξένο, ὅτι οἱ Φαίακες, ἂν δὲν εἶναι καλοὶ ἀγωνιστές, εἶναι ὅμως καλοὶ χορευτές.

Οἱ καλύτεροι νέοι τῶν Φαίακων χόρευαν καὶ στὸ μέσο τοῦ χοροῦ ὁ Δημόδοκος ἔπαιζε τὴν κιθάρα. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔβλεπε καὶ θαύμαζε τίς κανονικὲς κινήσεις τους. Ἐπειτα ὁ Ἄλκίνοος πρόσταξε τοὺς γιούς του, Ἄλιο καὶ Λαοδάμα, νὰ χορέψουν μόνοι τους. Ὁ Ἄλιος πῆρε τότε στὰ χέρια του μιὰ ὠραῖα χρωματιστὴ σφαῖρα καὶ λυγίζοντας τὸ σῶμα πίσω τὴν ἔρριχνε ψηλὰ στὰ σύννεφα. Ὁ Λαοδάμας πάλι πηδοῦσε στὸν ἀέρα καὶ τὴν ἔπαινε, χωρὶς νὰ πατήσῃ στὴ γῆ. Ἐπειτα χόρευαν κι οἱ δυὸ καὶ ἔκαναν πολλὰ καὶ συχνὰ στριφογυρίσματα, κι οἱ ἄλλοι νέοι, ποῦ ἦταν ὄρθιοι γύρω, χτυποῦσαν τὰ χέρια τους κι ὅλος ὁ τριγύρω τόπος ἀντηχοῦσε.

Ὁ Ὀδυσσεὺς τότε εἶπε στὸν Ἄλκίνοο: «Βασιλιά μου, δίκαιο εἶχες νὰ παινέσῃς τοὺς Φαίακες· κινεῖς δὲν τοὺς φτάνει στὸ χορὸ δὲ χορταίνω νὰ τοὺς βλέπω νὰ χορεύουν».

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΦΑΝΕΡΩ-
ΝΕΤΑΙ ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ

‘Ο Ἀλκίνοος εὐχαριστήθηκε πολὺ γιὰ τοὺς ἐπαίνους τοῦ Ὀδυσσεᾶ καὶ γυρίζοντας στοὺς Φαίακες εἶπε: «Ἀρχηγοὶ τῶν Φαίακων ὁ ξένος μοῦ φαίνεται ἀνθρώπος γνωστικός. Ἄς τοῦ δώσωμε δῶρα ἀντάξια λοιπὸν. Στὴ χώρα μας ἐδῶ εἶναι δώδεκα βασιλιάδες κι ἐγὼ δέκατος τρίτος. Ἄς δώσῃ λοιπὸν καθένας μας δῶρο σ’ αὐτὸν ἓνα φόρεμα, ἓνα χιτῶνα κι ὅ,τι ἄλλο καλὸ θέλει κι ἀφοῦ τὰ φέρωμε, ἄς τὰ δώσωμε νὰ τὰ ἔχη στὰ χέρια του καὶ νὰ καθίσῃ στὸ τραπέζι νὰ φάγῃ εὐχαριστημένος. Κι ὁ Εὐρύαλος ἄς μαλακώσῃ μὲ δῶρα καὶ λόγια καλὰ τὸν ξένο, ποὺ πρόσβαλε».

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος κι ὅλοι οἱ ἄρχοντες παραδέχτηκαν τὰ λόγια του κι ἔστειλαν νὰ φέρουν τὰ δῶρα. Ὁ Εὐρύαλος χάρισε στὸν Ὀδυσσεᾶ τὸ ξίφος του καὶ τοῦ εἶπε:

—«Πατέρα ξένε, ἂν εἶπα κανένα λόγο ἄσχημο, ἄς τὸν πάρῃ ὁ ἄνεμος· τώρα σοῦ εὐχομαι οἱ θεοὶ νὰ σὲ βοηθήσουν νὰ γυρίσῃς γρήγορα στὸ σπίτι σου καὶ νὰ βρῆς καλὰ ὄλους τοὺς δικούς σου.»

Ἀμέσως τοῦ ἀπάντησε ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεᾶς.

—«Σ’ εὐχαριστῶ Εὐρύαλε! εὐχομαι οἱ θεοὶ νὰ σοῦ δώσουν ὅλα τὰ καλὰ, καὶ νὰ μὴ χρειαστῆς ποτὲ τὸ ξίφος, ποὺ μοῦ χαρίζεις».

Αὐτὰ εἶπε καὶ κρέμασε τὸ ξίφος ὁ θεϊκὸς Ὀδυσσεᾶς στοὺς ἄμους του. Ὁ ἥλιος πλησίαζε νὰ δύσῃ κι οἱ ὑπηρέτες εἶχαν φέρει τὰ δῶρα στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου.

Σὲ λίγο γύρισε κι ὁ Ἀλκίνοος μὲ τοὺς ἄλλους ἄρχοντες, καὶ ἀφοῦ κάθισαν στοὺς θρόνους γιὰ νὰ φάγουν, εἶπε στὴ βασίλισσα:

—«Βασίλισσα, φέρε τὸ λαμπρότερο κιβώτιο, ποὺ ἔχεις, καὶ βάλε μέσα σ’ αὐτὸ φόρεμα καὶ χιτῶνα, ἐκ μέρους σου. Ἐγὼ δίδω στὸν ξένο κι αὐτὸ τὸ ὠραῖο χρυσὸ ποτήρι, γιὰ νὰ μὲ θυμᾶται, ὅταν θὰ πίνῃ μ’ αὐτὸ σ’ ὅλη του τὴ ζωῇ.»

Ἐπειτα κάθισαν στὸ τραπέζι. Ὁ Ὀδυσσεᾶς κάθισε κοντὰ στὸν Ἀλκίνοο, κι ἄρχισαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν.

Ἀφοῦ τελείωσε τὸ φαγητό, ὁ Ὀδυσσεᾶς εἶπε στὸν τραγουδιστή.

—«Δημόδοκε, τὸ πρῶτὸ τραγούδησες ὠραῖα τὸν Τρωικὸ πῶλεμον ὅταν νὰ ἦσουν ἐκεῖ ὁ ἴδιος. Τραγούδησέ μας τώρα τὸ Δούρειο Ἴππο, ποὺ μ’ αὐτὸν γέλασε τοὺς Τρῶες ὁ πανοῦργος ὁ Ὀδυσσεᾶς καὶ πῆραν οἱ Ἕλληνες τὴν Τροία».

Ὁ Δημόδοκος ἄρχισε νὰ τραγουδῇ γλυκὰ πῶς ὁ Ἐπειὸς κατασκαίωσε τὸ Δούρειο ἵππο, ποιοὶ Ἕλληνες πολεμιστὲς μπῆκαν μέσα, πῶς οἱ Τρῶες ἔσυραν τὸ Δούρειο ἵππο μέσα στὴν πόλη καὶ πῶς οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ βγήκαν ἀπὸ τὸ Δούρειο, κατάστρεψαν τὴν Τροία. Εἶτε ἀκόμη πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς πρότεινε νὰ κάνουν τὸ Δούρειο.

Ἐνῶ ὅμως ὁ Δημόδοκος τραγουδοῦσε, ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος πρόσταξε νὰ πάψῃ τὸ τραγούδι κι εἶπε:

— «Ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ἄρχισε τὸ τραγούδι, ὁ ξένος κλαίει ἐξακολουθητικά. Πρέπει νὰ εἶμαστε ὅλοι χαρούμενοι, καὶ μάλιστα ὁ ξένος, ἀφοῦ ὅλη ἡ διασκέδαση γιὰ γάρη του γίνεται.

Καὶ σύ, ξέने, μὴ κρύβῃς τίποτε, ἀλλὰ πέ μας τὸ ὄνομά σου καὶ τὴ χώρα σου γιὰ νὰ σὲ φέρῃ σ' αὐτὴν τὸ πλοῖό μας. Πέ μας ἀκόμη σὲ ποιοὺς τόπους περιπλανήθηκες καὶ ποιὲς πόλεις εἶδες. Πέ μας ἀκόμη γιατί κλαῖς καὶ θρηνεῖς, ὅσες φορές ἀκοῦς νὰ τραγουδῇ ὁ Δημόδοκος τὰ παθήματα τῶν Ἑλλήνων στὴν Τροία.»

Ἀπαντώντας ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε:

«Ἀλήθεια, βασιλιά Ἀλκίνοε, εἶναι πολὺ εὐχάριστο ν' ἀκούῃ κανένας τέτοιον τραγουδιστὴ σὰν τὸ Δημόδοκο. Δὲ βρίσκεται τίποτε ἄλλο πιὸ εὐχάριστο στὸν ἄνθρωπο, ἀπὸ τοῦ νὰ κάθεται γύρω σὲ τραπέζια γεμάτα ἀπὸ ὠραῖα φαγητὰ καὶ γλυκὰ κρασιά καὶ νὰ ἀκούῃ γλυκύτερα τραγούδια. Ἄλλ' ἀφοῦ θέλεις νὰ μάθῃς ποῖος εἶμαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι, μάθε ὅτι εἶμαι ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης».

Ὅταν ἀκουσαν τ' ὄνομά του, τὰ ἔχασαν καὶ σιωπηλοὶ ὅλοι ἔβλεπαν τὸ δοξασμένο ἥρωα.

Ἐπειτα ὁ Ὀδυσσεὺς διηγήθηκε τίς περιπλανήσεις καὶ συμφορὲς του, ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ποῦ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Τροία ὡς ἔτσι ναυάγησε καὶ ἡ θάλασσα τὸν ἔρριξε στὴ φιλόξενη χώρα τῶν Φαιάκων.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΦΤΑΝΕΙ
ΤΕΛΟΣ ΣΤΗΝ ΙΘΑΚΗ

"Ολοι ήταν καταμαχημένοι απ' όσα άκουαν κι έμεναν άφωνοι.
"Επειτα άμέσως ό 'Οδυσσεάς ειπε στον 'Αλκίνοο και τους άλλους ήγεμόνες των Φαιάκων.

«Λαμπρέ και άγαπητέ στο λαό βασιλιά 'Αλκίνοε, τώρα πού άναχωρώ για την πατρίδα μου, σου εύχομαι να είσαι ή χαρά της γυνάικας και των παιδιών σου, κι οι άθάνατοι θεοί να σου δώσουν κάθε αγαθό, και ποτέ να μη σε βρῆ συμφορά.»

Στή βασίλισσα 'Αρήτη ειπε:

«Χαῖρε, καλή μου βασίλισσα, θα σε θυμούμαι σ' όλη μου τή ζωή, ώσότου να έρθη τό γῆρας κι ό θάνατος. 'Αναχωρώ τώρα κι εύχομαι να χείρεσαι τά τέκνα σου, τό λαό και τό βασιλιά 'Αλκίνοο.»

'Αποχαιρετώντας τή Ναυσικά, πού τον περίμενε στη θύρα, ειπε:

«Χαῖρε, κόρη του μεγαλόψυχου 'Αλκίνοου! "Όταν φτάσω με τό καλό στο παλάτι μου, θα εύχομαι πάντα σε σένα σαν να ήσουν θεά, γιατί σε σένα χρωστώ τή ζωή μου.»

"Επειτα ό 'Οδυσσεάς βγήκε από τό παλάτι του 'Αλκίνοου.

"Ανθρωποι του βασιλιά τον ώδήγησαν στο πλοίο και ύπηρετες άκολουθοῦσαν με τά δώρα των Φαιάκων.

Οί ναῦτες έστρωσαν χαλί και λινό ύφασμα επάνω στο κατάστρωμα για να ξεκουραστή ό 'Οδυσσεάς, έπειτα έλυσαν τά παλαμάρια, κάθισαν στα καθίσματά τους και με προθυμία κοιπήλατοῦσαν. Μόλις τό πλοίο απομακρύθηκε από τό λιμάνι, ύπνος βαθύς έκλεισε τά μάτια του 'Οδυσσεά. Τό πλοίο έσκιζε τή θάλασσα και πετοῦσε κι από πουλί πιό γρήγορα.

'Ο 'Οδυσσεάς κοιμόταν ακόμη όταν έφτασαν οι ναῦτες δέν τον ζύπνησαν αλλά σιγά σιγά τον μετάφεραν με τό χαλί, καθώς κοιμόταν, και τον έβαλαν κάτω από μιá μεγάλη έλιά κοντά στην άμμουδιά. Δίπλα του τοποθέτησαν και τά δώρα του, και χωρίς να τον ξυπνήσουν, έφυγαν με τό πλοίο τους.

'Ενώ ό 'Οδυσσεάς κοιμόταν ή θεά 'Αθηνά έρριξε μιá πυκνή όμίγλη γύρω του. "Όταν ζύπνησε δέν άναγνώρισε τήν πατρίδα του, καθώς έβλεπε μέσα από τήν όμίγλη.

«Δυστυχία μου!» ειπε άνασπενάζοντας. «Οί Φαίακες μου

ὕποσχέθησαν ὅτι θὰ μὲ ἔφεραν στὴν Ἰθάκη, ἀλλὰ μὲ ἔφεραν σὲ
ξένο τόπο.»

Κι ἐνῶ ἀπορούσε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ, ἡ θεὰ Ἀθηναῖα ἦρθε ἐκεῖ,
κάθισε κοντά του κάτω ἀπὸ τὴν ἐλιά, καὶ τοῦ εἶπε ὅλα ὅσα
ἔγιναν κατὰ τὴν ἀπουσία του, στὴν Ἰθάκη.

—«Εἶναι τρία χρόνια τώρα,» τοῦ λέει ἡ Ἀθηναῖα, «ὅπου στὸ παλάτι
σου ἔχουν μαζευτῆ οἱ πλούσιοι νέοι τῆς Ἰθάκης καὶ προσπαθοῦν
νὰ πείσουν τὴ γυναῖκα σου, τὴν Πηνελόπη, νὰ παντρευτῆ ἓνα
ἀπὸ αὐτούς. Ἐκεῖνη ὅμως ἀκατάπαυτα κλαίει καὶ περιμένει
τὴν ἐπιστροφή σου, καὶ ξεγελά μὲ ὑποσχέσεις καὶ ἐλπίδες τοὺς
μνηστῆρες τῆς.»

Ὁ Ὀδυσσεύς ταραχτήκε πολὺ, ὅταν ἄκουσε αὐτά, κι εἶπε:
—«Βοήθησέ με, μεγάλη θεά, νὰ τιμωρῆσω τοὺς ἀδιάντροπους
αὐτοὺς μνηστῆρες.»

Ἡ Ἀθηναῖα τοῦ ἀπάντησε: «Κοντά σου θὰ μ' ἔχῃς, Ὀδυσσεά,
ὥσπου νὰ καταστραφοῦν οἱ μνηστῆρες. Τώρα θὰ σὲ μεταμορφώσω,
γιὰ νὰ μὴ σὲ γνωρίσῃ κανένας. Κι ἐσύ νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὸν πιστό
σου χοιροβοσκὸ καὶ νὰ μάθῃς ἀπ' αὐτὸν τί γίνεται στὸ σπίτι σου.

Ἐγὼ θὰ εἰδοποιήσω τὸ γιό σου, τὸν Τηλέμαχο γιὰ τὴν ἐπι-
στροφή σου. Τὸν ἔχω στείλει στὸ παλάτι τοῦ Μενέλαου.»

—«Καὶ γιατί, θεά μου», εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς, «νὰ τὸν στείλῃς
σὲ ταξίδι, κι οἱ μνηστῆρες νὰ καταστρέφουν τὴν περιουσία μου;»

—«Μὴ φοβάσαι, τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηναῖα, γιὰ τὸ γιό σου, γιατί ἐγὼ
φροντίζω γι' αὐτόν, καὶ δὲ θὰ πάθῃ τίποτε κακό. Εἶναι ἀλήθεια,
ὅτι οἱ μνηστῆρες παραμονεύουν νὰ τὸν σκοτώσουν, ἀλλ' ἔχε
θάρος, γιατί ἐγὼ ὁδηγῶ τὰ βήματά του. Θὰ γίνῃ γενναϊότατος
καὶ θὰ ἀποκτήσῃ μεγάλη φήμη.»

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ἀθηναῖα κι ἄγγιξε τὸν Ὀδυσσεά μὲ τὸ ραβδί τῆς
ἀμέσως τὸ εὐλύγιστο σῶμα του ζάρωσε κι ἔπεσαν τὰ ξανθὰ του
μαλλιά κι ἔγινε γέρος τότε θάμπωσε καὶ τὸ φῶς τῶν ματιῶν του,
ποὺ πρὶν ἄστραφταν, καὶ τὰ φορέματά του ἔγιναν παλιὰ κι ἀκά-
θαρτα κι ἐπάνω τους ἔρριξε ἓνα παλιὸ δέρμα ἐλαφιοῦ. Τοῦ ἔδωσε
κι ἓνα ραβδί καὶ ἓνα παλιὸ δισάκκι, ποὺ τὸ κρέμασε στὸν ὦμο του.

ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΒΑ ΤΟΥ
ΧΟΙΡΟΒΟΣΚΟΥ

Ἡ Ἀθηνᾶ πέταξε γιὰ τὴ Σπάρτη, νὰ φέρῃ τὸν Τηλέμαχο πίσω κι ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὸ δισάκι στὸν ὤμο του πῆρε ἕνα μονοπάτι καὶ πῆγε στὴν καλύβα, ὅπου ἦταν ὁ χοιροβοσκός του Εὐμαιός. Σ' ἕνα μέρος ἐπάνω στὸ λόφο, ἀπ' ὅπου ἔβλεπε κάτω ὅλα τὰ μέρη καὶ τὴ θάλασσα, ὁ Ὀδυσσεύς βρῆκε τὸ χοιροβοσκὸ νὰ κάθεται στὴ θύρα τῆς καλύβας του καὶ νὰ κατασκευάζῃ ἕνα ζευγάρι πέδιλα ἀπὸ δέρμα βοδιοῦ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του.

Τὰ τέσσερα μαντρόσκυλα τοῦ χοιροβοσκοῦ, μόλις εἶδαν τὸν Ὀδυσσεύα νὰ πλησιάσῃ, ἔτρεξαν ἐπάνω του μὲ γαβγίσματα σὰν θηρία. Θὰ τὸν ἔκαναν κομμάτια, ἂν ὁ Εὐμαιοὺς δὲν ἔτρεχε νὰ τὰ μαλλώσῃ, νὰ τὰ χτυπήσῃ καὶ νὰ τὰ διώξῃ μακριὰ μὲ πέτρες.

— «Παρ' ὀλίγο τὰ σκυλιά μου νὰ σ' ἔκαναν κομμάτια, καὶ τί ντροπὴ μεγάλη, ποῦ θὰ ἦταν γιὰ μένα αὐτὸ τὸ πρᾶμα!» εἶπε ὁ χοιροβοσκὸς στὸν Ὀδυσσεύα.

— «Δῶσε μου τώρα τὸ χέρι σου νὰ πᾶμεμαζὶ στὴν καλύβα νὰ σοῦ δώσω νὰ φᾶς καὶ νὰ πιῆς. Φαίνεσαι βασανισμένος, ἀλλὰ ποῖος εἶναι χωρὶς βάσανα; Εἶχα κι ἐγὼ ἀφέντη, ὅμοιο μὲ θεὸ καὶ πάντα τὸν κλαίω ἐδῶ, καὶ τρέφω γι' ἄλλους τώρα τοὺς ὁμορφους αὐτοὺς χοίρους, κι ὁ κύριός μου ποῖος ξέρει τί στερήσεις καὶ βάσανα ὑποφέρει σὲ ξένες γῶρες, ἂν ἀκόμη ζῆ!»

Ὁ Ὀδυσσεύας ἀκολούθησε τὸ χοιροβοσκὸ στὴν καλύβα. Ἐκεῖ ὁ Εὐμαιοὺς ἔστρωσε στὴ γῆ χαμόκλαδα πυκνά κι ἐπάνω σ' αὐτὰ ἔριξε μεγάλο δέρμα κασίκας πολὺ τριχωτό, κι εἶπε στὸν Ὀδυσσεύα νὰ καθίσῃ. Αὐτὸς πῆγε στοὺς στάβλους τῶν χοίρων κι ἔσφαξε δύο γαλαχτερά γουρουνόπουλα κι ἀροῦ τὰ ἔψησε στὴ σούβλα, τὰ ἔφερε στὸν Ὀδυσσεύα, μαζὶ μὲ μιὰ κούπα γλυκὸ κρασί. Ὁ Ὀδυσσεύας χάρηκε γιὰ τὴ φιλοξενία αὐτὴ κι εἶπε στὸν Εὐμαιο.

— «Νὰ σοῦ χαρίσουν οἱ θεοὶ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου, ποῦ μὲ δέχτηκες τόσο καλά.»

— «Ἔνε μου, τὸ ἔχω μεγάλη ἁμαρτία νὰ ἔρθῃ ξένος στὴν καλύβα μου καὶ νὰ μὴν τὸν περιποιηθῶ. Οἱ ξένοι κι οἱ ζητιάνοι εἶναι ἄνθρωποι τοῦ Δία. Λυποῦμαι μόνο, ποῦ δὲν μπορῶ νὰ σ' εὐχαριστήσω, ὅπως ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ μου. Οἱ δούλοι, ὅπως ξέρεις, δὲν ἔχουν πολλὰ πράματα νὰ δώσουν καὶ μάλιστα ὅταν ἔχουν νέα ἀφεντικά. Τρῶγε ἀπ' αὐτά, ποῦ ἔχομε. Οἱ καλοὶ χοῖροι εἶναι γιὰ τοὺς μνηστῆρες. Αὐτοὶ τρῶγουν πολλὰ σφαχτὰ κάθε μέρα καὶ ψωμί καὶ κρασί, ὅσο μποροῦν. Οἱ ὑπηρετές δὲν προφταίνουν νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν.

Καὶ μ' ὅλη αὐτὴ τὴ σπατάλη ἔχει ἀρκετὰ ἀκόμη ὁ ἀφέντης μου, γιατί ἦταν πολὺ πλούσιος. Ἔχει ἀκόμη πολλὰ κοπάδια χοίρους καὶ πρόβατα καὶ γίδια, ποῦ τὰ φυλάγουν πολλοὶ βοσκοὶ κι ὁ καθένας φέρει κάθε μέρα τὸ καλύτερο σφαχτὸ στοὺς μνηστῆρες. Καὶ ἐγὼ στέλνω κάθε μέρα τὸν καλύτερο χοῖρο.

Δὲν εἶχα τύχη νὰ ἔχω τὸν πρῶτο μου ἀφέντη. Ἐκεῖνος χάθηκε πιά στὴν Τροία. Αὐτὸς μὲ ἀγαποῦσε καὶ θὰ μοῦ ἔδινε καὶ σπίτι καὶ χτήμα καὶ γυναῖκα γιατί πολὺ πιστὰ τὸν ἔχω ὑπηρετήσῃ.»

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔτρωγε κι ἔπινε, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἱστοροῦσε τὴν ἀπληστία καὶ τὴν καταστροφή, πού ἔκαναν οἱ μνηστήρες, κι ὁ Ὀδυσσεὺς τὸν ἄκουε σχεδιάζοντας μέσα του πῶς θὰ μπορούσε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

—«Πέ μου τὸ ὄνομα τοῦ ἀφέντη σου, τὸν ρώτησε κατόπι. Ἐγὼ ταξιδέψῃ σε πολλοὺς τόπους. Ἴσως νὰ τὸν ἔχω ἀπαντήσῃ καὶ νὰ μπορῶ νὰ σοῦ δώσω πληροφορίες γι' αὐτόν».

Ἄλλ' ὁ χοιροβοσκὸς ἀπάντησε :

—«Κάθε ζητιάνος, πού ἔρχεται στὴν Ἰθάκη πηγαίνει στὴν κυρία μου καὶ τῆς λέει ὅτι τάχα εἶδε τὸν ἀφέντη μου τὸν Ὀδυσσεύ, καὶ μίλησε μαζί του καὶ ὅτι γρήγορα θὰ ἐπιστρέψῃ.

Καὶ σὺ τώρα, γέρο, θὰ ἦσουν ἔτοιμος νὰ πλάσῃς καμιὰ ἱστορία, γιὰ νὰ σοῦ δώσῃ κανένα πουκάμισο καὶ φόρεμα. Ἐμεῖς ὅμως δὲν ἔχομε πιά καμιὰ ἐλπίδα. Ὁ ἀφέντης μου ἔχει χαθῆ. Δὲ θὰ τὸν ξαναδοῦμε. Ποιὸς ξέρει ἂν τὸν ἔφαγαν τὰ ψάρια ἢ τὰ ὄρνια ἢ πού εἶναι τὰ κόκκαλά του σκορπισμένα!

Ἐγὼ ποτὲ δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεγᾶσω γιατί μὲ ἀγαποῦσε καλύτερα καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα μου κι ἀπὸ τὴ μητέρα μου.»

Τότε τοῦ εἶπε ὁ Ὀδυσσεὺς :

—«Ἐγὼ σοῦ τὸ ὀρκίζομαι ὅτι ὁ ἀφέντης σου θὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα. Δὲ θέλω πληρωμὴ γιὰ τὴν καλὴ εἶδηση, ὅπου φέρω ἂν καὶ εἶμαι πολὺ φτωχός, ὅπως βλέπεις. Στὸ τέλος ὅμως τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ εἶναι ἐδῶ καὶ θὰ ἐκδικηθῆ ἐκείνους, πού βασανίζουν τὴ γυναῖκα του.»

Ὁ Εὐμειὸς χαμογέλασε κι εἶπε: —«Πῖνε τὸ κρασί σου, γέρο, κι ἄφησε τὰ παραμύθια. Ἄς ἀλλάξωμε ὀμιλία, γιατί ἡ καρδιά μου ραγίζεται, ὅταν κανένας μοῦ θυμίζει τὸν ἀφέντη μου. Εἴθε νὰ ἔρθῃ ὅπως ἐγὼ τὸ θέλω κι ἡ Πηνελόπη κι ὁ γέρο Λαέρτης, ὁ πατέρας του, κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος».

Τὸ βράδυ, ὅταν οἱ βοσκοὶ γύρισαν μὲ τὰ κοπάδια τῶν χοίρων καὶ τὰ ἔκλεισαν στὰ μαντριά τους, ὁ Εὐμειὸς ἔσφαξε ἓνα παχὺ χοῖρο πέντε χρόνων καὶ τὸν ἔψησε γιὰ νὰ περιποιηθῆ τὸν ξένο. Ἐπειτα, ἀφοῦ ψήθηκε τὸ ζῶο, τὸ μοίρασε σὲ κομμάτια καὶ τὸ

πρώτο τὸ ἀφιέρωσε στοὺς θεοὺς, καὶ προσευχήθηκε νὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα ὁ Ὀδυσσεύς· τὰ ἄλλα τὰ μοίρασε στοὺς συντρόφους του.

Στὸν Ὀδυσσεῖα ἔδωσε τὸ καλύτερο κομμάτι, ὀλόκληρη τὴ ράχη τοῦ χοίρου. Ἐπειτα ἔστρωσε προβιὲς καὶ τὸν ἔβαλε νὰ κοιμηθῆ κοντὰ στὴ φωτιά.

Κι ὁ Εὐμειὸς πῆρε τὴ γοντρή του κάπα καὶ πῆγε νὰ κοιμηθῆ κοντὰ στοὺς χοίρους του, μέσα σὲ μιὰ σπηλιά, ὅπου δὲν τὴν ἔπιανε ὁ βοριάς, γιὰ νὰ τοὺς φυλάγῃ καλύτερα.

Ὁ Ὀδυσσεύς εὐχαριστήθηκε πολὺ, γιατί ἔμαθε ὅτι ἔχει ἓνα ὑπηρέτη πιστὸ καὶ εὐλικρινή.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς ἔμενε μὲ τὸ χοιροβοσκό, ἡ Ἀθηναῖα πῆγε στὴ Σπάρτη καὶ ἀφοῦ βρῆκε τὸν Τηλέμαχο, τοῦ εἶπε:

—«Τηλέμαχε, νὰ ἐπιστρέψῃς γρήγορα στὴν Ἰθάκη. Ἡ μητέρα σου ἔμαθε πὼς ἔφυγες μὲ πλοῖο γιὰ τὴν Πύλο καὶ τὴ Σπάρτη, νὰ ρωτήσης τὸ Νέστορα καὶ τὸ Μενέλαο, ἀν γνωρίζουν τίποτε γιὰ τὸν πατέρα σου καὶ λυπήθηκε πολὺ. Πρόσεξε ὅμως, γιατί στὸ στενὸ, ἀνάμεσα Κεφαλληνία κι Ἰθάκη, οἱ μνηστῆρες σοῦ ἔχουν στήσει καρτέρι γιὰ νὰ σὲ σκοτώσουν. Πρέπει ἀπ' ἐκεῖ νὰ περάσης νύχτα μὲ τὸ πλοῖο σου καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν ξηρὰ κι ὅταν φτάσης στὴν Ἰθάκη, νὰ πᾶς ἴσια στὴν καλύβη τοῦ χοιροβοσκοῦ σου Εὐμειοῦ, κι ἐκεῖ νὰ ξενυχτήσης».

Ὁ Τηλέμαχος ἔκαμε ὅπως ἡ Ἀθηναῖα τὸν συμβούλεψε.

Τὸ πρωί, μόλις φώτισε ἡ μέρα, ὁ Εὐμειὸς ἔστειλε τοὺς βοσκούς μὲ τοὺς χοίρους στὴ βοσκή κι αὐτὸς ἀναψε φωτιά καὶ κάθισε μὲ τὸν Ὀδυσσεῖα. Ἐκείνη τὴ στιγμή ὁ Ὀδυσσεύς ἄκουσε πατήματα κι εἶπε στὸν Εὐμειο.

—«Κάποιος γνωστὸς ἔρχεται, Εὐμειε, γιατί οἱ σκύλοι σου δὲν τὸν γαβγίζουν».

Καὶ πρὶν τελειώσῃ τὴν ὁμιλία του, ὁ Τηλέμαχος φάνηκε στὴ

θύρα τῆς κλύβας. Ὁ Εὐμχιος πήδησε ἐπάνω, κι ἀπὸ τῆ χαρὰ του ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια του τὰ δοχεῖα, ποὺ κρατοῦσε. Ἀγκάλιασε τὸν Τηλέμαχο, ὅπως ἀγκυλιάζει ὁ πατέρας τὸ μονάκριβό του παιδί, ποὺ ἔλειπε πολλὰ χρόνια στὰ ξένα, καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια τὸν φιλοῦσε στὸ κεφάλι καὶ στὰ χέρια.

—«Καλῶς ἦρθες, Τηλέμαχέ μου,» τοῦ ἔλεγε· «ἔλα μέσα, παιδί μου, νὰ σὲ χαρῆ ἡ ψυχὴ μου. Τώρα δὲν ἔργεσαι συγνὰ ἐδῶ, ἀλλὰ κάθεσαι στὴν πόλη. Πῶς ἡ ψυχὴ σου ἀντέχει νὰ βλέπη τοὺς καταραμένους μνηστῆρες;»

—«Ἐπίτηδες ἦρθα τώρα γιὰ σένα, καλέ μου Εὐμχιε,» τοῦ εἶπε ὁ Τηλέμαχος, «γιὰ νὰ μάθω τί κάνει ἡ μητέρα μου. Εἶναι στὸ παλάτι ἢ παντρεύτηκε μὲ κανένα ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες;»

—«Ἡ μητέρα σου, παιδί μου, εἶναι στὸ παλάτι, μέρα καὶ νύχτα».

Τότε ὁ Τηλέμαχος ἔδωκε τὸ κοντάρι του στὸν Εὐμχιο καὶ μπῆκε στὴν καλύβα. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀμέσως σηκώθηκε καὶ παρὰχώρησε τὴ θέση του στὸ νέο. Ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος δὲν τὴ δέχτηκε καὶ εἶπε στὸν ξένο.

—«Κάθισε, ξένε μου, στὴ θέση σου. Θὰ βρεθῆ καὶ γιὰ μένα μέρος».

Ὁ Ὀδυσσεὺς ξανακάθισε στὴ θέση του ὑπερήφανος καὶ ἐνθουσιασμένος, γιατί εἶχε τόσο εὐγενικό γιό. Ὁ χοιροβοσκὸς ἔρριξε ἀμέσως κατὰ γῆς γλωρὰ κλαριά καὶ ἄπλωσε ἐπάνω δέρματα μαλακὰ γιὰ νὰ καθίση ὁ Τηλέμαχος.

Ἀφοῦ ἔφαγαν κι ἤπιαν ὁ Τηλέμαχος εἶπε στὸν Εὐμχιο: «Πήγαινε τώρα στὸ παλάτι καὶ ἀφοῦ βρῆς τὴ μητέρα μου νὰ τῆς πῆς μὲ τρόπο μυστικό ὅτι γύρισα πίσω καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ ἐκείνη τὸν παππού μου Λαέρτη. Πολὺ θὰ ἀνησυχῆ, γιατί δὲ θὰ ξέρῃ τί ἔγινε. Καὶ σὺ νὰ γυρίσης ἐδῶ τὸ γρηγορώτερο.»

Μόλις ἀναχώρησε ὁ χοιροβοσκὸς γιὰ ν' ἀναγγεῖλῃ μυστικὰ στὴν Πηνελόπη τὸ φτάσιμο τοῦ Τηλέμαχου, ἦρθε ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ ἡ Ἀθηνᾶ μὲ μορφὴ ὠραίας κόρης, καὶ μὲ γνέψιμο κάλεσε τὸν Ὀδυσσεὺς ἔξω, χωρὶς νὰ καταλάβῃ τίποτε ὁ Τηλέμαχος.

—«Γιὲ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσεῦ,» τοῦ εἶπε. «Εἶναι ὦρα πιά νὰ φανερωθῆς στὸ γιό σου μυστικὰ ἀπὸ τὸν Εὐμχιο καὶ ἀφοῦ κανόνισῃς μαζί του τὸν τρόπο, ποὺ θὰ τιμωρήσετε τοὺς

μνηστήρες, νὰ πᾶς μαζί του στο παλάτι σου. Ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντα μαζί σου.»

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ἀθηναῖα καὶ τὸν ἄγγιξε μὲ τὸ χρυσὸ ραβδί της. Κι ἀμέσως ὁ ἄσκημος καὶ ζαρωμένος γέρος, μεταμορφώθηκε σὲ ἄντρα ὠραῖο καὶ δυνατὸ καὶ τὰ παλιὰ φορέματά του ἄλλαξαν καὶ ἐκεῖνα κι ἔγιναν καινούργια κι ὠραῖα.

Ἡ θεὰ ἔγινε ἀφαντῆ, κι ὁ Ὀδυσσεύς μπῆκε πάλι στὴν καλύβα.

Ὁ Τηλέμαχος, ἅμα τὸν εἶδε σηκώθηκε ὄρθιος καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν κοιτάξῃ στο πρόσωπο.

—«Ξένε, τοῦ λέει μὲ φωνή, ποῦ ἔτρεμε, δὲν εἶσαι πιά ὅπως πρὶν καὶ τὰ φορέματά σου καὶ τὸ σῶμα σου καὶ τὸ πρόσωπό σου εἶναι λαμπρά. Βέβαια κάποιος θεὸς εἶσαι, γιατί μόνο οἱ θεοὶ μποροῦν ν' ἀλλάζουν μορφές».

—«Δὲν εἶμαι θεός,» εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς. «εἶμαι ὁ πατέρας σου, Τηλέμαχε.»

Κι ὁ Ὀδυσσεύς πῆρε τὸ παιδί του καὶ τὸ ἔσφιξε στὴν ἀγκυαλιά του, τὸ φιλοῦσε κι ἄφισε νὰ τρέχουν τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια του. Κι ὁ Τηλέμαχος πέρασε τὰ χέρια του στο λαιμὸ τοῦ πατέρα του κι ἔκλαιε κι αὐτὸς σὰν τὸ μικρὸ παιδί.

Ἐπειτα διηγήθηκε μὲ λίγα λόγια στο παιδί του ὁ Ὀδυσσεύς πῶς περιπλανήθηκε τόσα χρόνια καὶ πῶς ἔφτασε στὴν Ἰθάκη.

Κατόπι ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ Τηλέμαχος ἔκαμαν τὰ σχέδιά τους πῶς θὰ τιμωρήσουν τοὺς μνηστήρες.

Ὅταν ὁ χοιροβοσκὸς γύρισε ἀπὸ τὸ παλάτι ἡ Ἀθηναῖα μεταμόρφωσε πάλι τὸν Ὀδυσσεύα σὲ γέρο ζητιάνο.

Ὁ Εὐμαιοὺς τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο ὅτι οἱ μνηστήρες εἶναι τόσο θυμωμένοι ἐναντίο του, ὥστε ἔχουν ἀποφασίσει νὰ τὸν σκοτώσουν τὴν ἄλλη μέρα.

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ὁ Τηλέμαχος χαμογέλασε στὸν πατέρα του, ἀλλὰ κανένας τους δὲν εἶπε λέξη.

Τὸ πρωί, μόλις φώτισε, σηκώθηκε ὁ Τηλέμαχος κι ἀφοῦ πῆρε τὸ δόρυ του, εἶπε στὸν Εὐμαιο: «Ἐγὼ πηγαίνω στο παλάτι νὰ χαιρετήσω τὴν μητέρα μου. Σὺ φέρε τὸν ξένο στὴν πόλη ἔπειτα, γιὰ νὰ ζητιανεύῃ σ' αὐτὴν καὶ νὰ οἰκονομῇ, ὅ,τι τοῦ χρειάζεται.»

Στὸ παλάτι
πρῶτῃ δέχτηκε
τὸν Τηλέμαχο
ἢ γιὰ παρα-
μῆνα του, ἢ Εὐ-
ρύκλεια. Ἐτρε-
ξε κι ἀφοῦ τὸν
ἀγκάλιασε, τὸν
φιλοῦσε μὲ δά-
κρυα στὰ μάτια.
Οἱ ὑπηρετρίες
τοῦ φιλοῦσαν τὸ
κεφάλι καὶ τοὺς
ὤμους. Καὶ μιὰ
ὑπηρετρία ἔτρε-
ξε ἀμέσως καὶ
ἔφερε τὴν εἰ-
δηση στὴ βασι-
λισσα. Ἡ Πη-
νελόπη τότε ὁ-
μοια μὲ τὴν
Ἄρτεμη κατέ-
βηκε μὲ πηδῆ-
ματα τὴ σκά-
λα κι ἀγκάλια-
σε τὸ παιδί της

καὶ τὸ φιλοῦσε στὰ μάτια καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ κλάματα: «Ἦρθες
Τηλέμαχέ μου, ἦρθες φῶς μου, χαρὰ τῆς ζωῆς μου! Τί
φόβο, ποῦ εἶχα πάρει μὴν πάθης κακό, ποῦ πῆγες κρυφὰ στὴν
Πύλο καὶ τὴ Σπάρτη νὰ μάθης γιὰ τὸν πατέρα σου!»

—«Μητέρα, μὴ μοῦ θυμίζης λύπες,» ἀπάντησε ἐκεῖνος. «Ἄρκει
ὅτι γλίτωσα ἀπὸ μεγάλο κίνδυνο. Πήγαινε τώρα στὸ δωμάτιό σου
κι ἀφοῦ λουστῆς καὶ ντυθῆς μὲ καθαρὰ ρούχα, κάμε τὴν προσευ-
χή σου νὰ μᾶς δώσῃ ὁ Δίας αὐτό, ποῦ θέλομε.»

Γιὰ τὸν πατέρα του δὲν εἶπε τίποτε ὁ Τηλέμαχος, γιατί δὲν
ἦταν καιρὸς ἀκόμη.

ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ
ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

Σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ χοροβοσκὸς κατέβηκαν στὴν πόλη. Ἐνα παλιὸ σακκούλι κρεμόταν στοὺς ὤμους τοῦ Ὀδυσσεά καὶ στὸ χέρι του εἶχε ἕνα μεγάλο καὶ χοντρὸ ραβδί. Ὅταν ἔφτασαν ἔξω ἀπὸ τὸ παλάτι ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Εὐμαιο.

—«Αὐτὸ βέβαια τὸ σπίτι θὰ εἶναι τὸ παλάτι τοῦ ἀφέντη σου! Εἶναι τόσο μεγάλο κι ὁμορφο καὶ ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα σπίτια! Κι ἡ αὐλὴ του τί μεγάλη, πού εἶναι! Φαίνεται πὼς μέσα οἱ μνηστῆρες γλεντοκοποῦν. Ἀκοῦς τὴν κιθάρα καὶ τὰ τραγοῦδια τους;»

—«Μάλιστα, εἶπε ὁ Εὐμαιο, εἶναι τὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεά, τοῦ κυρίου μου.»

Κι ἐνῶ ἔλεγαν αὐτά, μπῆκαν κι οἱ δύο στὴν αὐλὴ.

—«Ἀλλὰ τώρα ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο μας θὰ προχωρήσῃ μέσα; Θέλεις νὰ μπῆς πρώτος κι ὕστερα ἐγὼ νὰ ἔρθω;» εἶπε ὁ Εὐμαιο.

—«Πήγαινε ἐσὺ πρώτος κι ἔρχομαι κι ἐγὼ ὕστερα ἀπὸ λίγο.»

Κοντὰ στὴν εἴσοδο, ἐπάνω σ' ἕνα σωρὸ κοπριάς πολὺ λιγνὸς καὶ γερασμένος καὶ μὲ τὸ δέρμα του ἀναμαλλιασμένο κοιτόταν ὁ Ἄργος, ὁ σκύλος, πού ἄλλοτε ἦταν ὁ καλύτερος καὶ ὁ γρηγορώτερος ἀπ' ὅλα τὰ σκυλιὰ, πού εἶχε καὶ πού μ' αὐτὰ κυνηγοῦσε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς λαγούς καὶ τὰ ζαρκάδια.

“Όταν άκουσε τή φωνή του κυρίου του κούνησε τήν ούρά του και δοκίμασε νά συρθῆ κοντά του. Ἦταν ὅμως τόσο άδυνατισμένος, πού δέν μπορούσενά κινηθῆ. Τοῦ ἔρριξε μιὰ ματιά γεμάτη άγάπη μέ τά μάτια του, πού ἦταν σχεδόν μισοσβησμένα και κούνησε τήν ούρά του χαρούμενος. Καί τόση ἦταν ἡ χαρά του Ἄργου πού ἡ πιστή του ἡ καρδιά ἔπαθε συγκοπή και προτοῦ ὁ Ὀδυσσεύς προστάση νά τόν χαηδέψη, ὁ Ἄργος ἔγειρε τὸ κεφάλι του κι ἔμεινε νεκρός.

Τά μάτια του Ὀδυσσεά δάκρυσαν και γύρισε τὸ πρόσωπο ἀπό τὸ ἄλλο μέρος γιά νά μή τόν ἰδῆ ὁ Εὐμαιος.

Σὲ λίγο ἔφτασε ὁ Ὀδυσσεύς στή παλάτι και κάθισε στή κατώφλι τῆς αἴθουσας. Κι ὅταν τελείωσε ὁ τραγουδιστής τὸ τραγούδι του ὁ Ὀδυσσεύς σηκώθηκε κι ἄρχισε νά ἐπαιτῆ.

Μερικοὶ μνηστῆρες του ἔδωκαν ἀπυρμεινάρια ἀπό κρέας και ψωμί. Ἄλλοι τόν ἔβριζαν μέ ἄσκημα λόγια και του ἔλεγαν νά ξεκουμπιστῆ ἀπό καὶ μέσα.

Ἐνας ἀπό τοὺς μνηστῆρες ὁ Ἀντίνοος, ὅταν ὁ Ὀδυσσεύς, ἄπλωσε τὸ χέρι του και του ζήτησε ἕνα κομμάτι ψωμί, του εἶπει:

—(Τράβα ἀπό μπρός μου, βρωμιάρη, γιατί θά προστάξω τοὺς ὑπηρέτες νά σέ πετάξουν ἔξω!)

—(Κρῖμα στήν ὁμορφιά σου!) του ἀπάντησε ὁ Ὀδυσσεύς. «Οὔτε ἄλατι δὲ θά δίνης σ’ ἄνθρωπο στή σπίτι σου, ἀφοῦ δὲ δίνεις σ’ ἕνα ζητιάνο κομμάτι ψωμί ἀπό ξένο τραπέζι, ἐνῶ σύ τρῶς και πίνεις ἀπό ξένη περιουσία.»

Ὁ Ἀντίνοος κοκκίνισε ἀπό τὸ θυμὸ του·

—«Ἐλεεινὲ ζητιάνε, τολμαῶς και νά βρίζης;» λέει στὸν Ὀδυσσεά· κι ἀρπάξει τὸ σκαμνί, πού εἶχε κάτω ἀπό τὰ πόδια του και τὸ πετᾷ μέ δύναμη και τόν χτυπᾷ στὸν ὦμο.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε ἀκίνητος σάν βράχος. Διόλου δὲν ἔσεισε τὸ χτύπημα, ἀλλ’ ἤσυχος γύρισε κι εἶπε στὸν Ἀντίνοο:

—«Γι’ αὐτό, πού ἔκαμες, θά σέ τιμωρήσουν οἱ θεοί.»

Ὁ Τηλέμαχος μέ δυσκολία κράτησε τὸ θυμὸ του κι ἡ Πηνελόπη, πού ἄκουσε αὐτά ἀπό τὰ ἀνοιχτά παράθυρα τῶν δωματίων, λυπήθηκε τόν ξένο. Ὅταν ἔφυγαν οἱ μνηστῆρες, ὁ Ὀδυσσεύς κι ὁ Τηλέμαχος πῆραν ὅλες τίς περικεφαλαῖες και τὰ ξίφη και τὰ δόρατα, πού ἦταν στήν αἴθουσα και τὰ ἔκρυψαν στήν ὀπλοθήκη.

Ἐπειτα ὁ Τηλέμαχος πῆγε στό δωμάτιο του νά ἀναπαυθῆ ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως κάθισε ἐκεῖ, πού οἱ ὑπηρετρίες καθάριζαν τήν αἴθουσα ἀπό τά ἀπομεινάρια τοῦ τραπεζιοῦ. Ἐκεῖ ἦρθε κι ἡ Πηνελόπη καί ἄρχισε νά ρωτᾷ τόν ξένο, ἀπό πού ἐρχόταν.

Ὁ Ὀδυσσεύς θέλησε στήν ἀρχή ν' ἀποφύγη αὐτό, ἀλλ' ἀναγκάστηκε ἀπό τήν Πηνελόπη, νά ἀρχίσῃ νά διηγήται μιᾶ ψεύτικη ἱστορία, ὅτι ἦταν ἀπό τήν Κρήτη, καί ὅτι εἶχε φιλοξενήσει τόν Ὀδυσσεύα στό σπίτι του.

Τότε ἡ Πηνελόπη γιά νά τόν δοκιμάσῃ τόν ρώτησε νά τῆς πῆ πῶς ἦταν ντυμένος καί ποιός τόν συνώδευε.

—«Φοροῦσε,» εἶπε ὁ ζητιάνος, «ῥοαῖο κόκκινο φόρεμα, πού κούμπωνε μέ μιᾶ χρυσή καρφίτσα. Στήν καρφίτσα αὐτήν ἦταν σκαλισμένος σκύλος, ὁ ὁποῖος κρατοῦσε στά μπροστινά πόδια ἐλαφάκι καί τὸ παρατηροῦσε ἐνῶ σπαρταροῦσε τόν θαύμαζαν ὅλοι, σάν νά ἦταν ἀληθινός. Θυμοῦμαι ἀκόμη ὅτι φοροῦσε χιτῶνα λαμπρό, πού εἶχε τὸ χρῶμα ξηροῦ κορμυδιοῦ, κι ἦταν πολὺ μαλακός καί λαμπρός, σάν τόν ἥλιο. Τόν ἀκολουθοῦσε κήρυκας μέ κυρτοὺς ὄμους, πού τόν ὠνόμαζαν Εὐρυβάτη, καί πού ὁ Ὀδυσσεύς τόν εἶχε σέ μεγάλη ὑπόληψη.»

Ἡ Πηνελόπη ὅταν ἄκουσε αὐτά, δέν μπορούσε νά κρατήσῃ τὰ δάκρυα. «Ναί,» εἶπε «αὐτὰ τὰ φορέματα φοροῦσε ὁ Ὀδυσσεύς κι ἐγὼ τοῦ τὰ εἶχα κατασκευάσει. Καί κλαίω γιὰτὶ δὲ θά τόν ξαναἰδῶ πιά.»

Ὁ Ὀδυσσεύς τότε μόλις κρατήθηκε καί τῆς εἶπε: «Βασίλισσα, μὴ λυπᾶσαι, ὁ Ὀδυσσεύς ζῆ, εἶναι κοντὰ στή χώρα τῶν Θεσπρωτῶν καί σέ λίγες μέρες ἐρχεται μέ πολὺτιμα δῶρα. Σοῦ ὀρκίζομαι, ὅτι αὐτὰ πού σοῦ λέω θά γίνουν γρήγορα.»

—«Εἶθε νά ἀληθέψουν τὰ ὅσα λέγεις,» ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, «καί θά ἔβλεπες, πόσα δῶρα θά σοῦ ἔδιναν! θά σέ ἔκαναν εὐτυχημένο καί ζηλευτό σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους!»

Ἐπειτα πρόσταξε τίς ὑπηρετρίες νά πλύνουν τὰ πόδια τοῦ ξένου καί νά τοῦ ἐτοιμάσουν ζεστό καί μαλακὸ κρεβάτι καί νά τοῦ δώσουν καινούργια φορέματα.

—«Καλὴ βασίλισσα,» εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς «προτιμῶ νά κοιμηθῶ ἐδῶ κοντὰ στή φωτιά. Καί τὰ πόδια μου, ἄς μοῦ τὰ πλύνῃ μιὰ γριά ὑπηρετρία, πού νά δοκίμασε βάσανα ὅπως ἐγώ.»

Η ΕΥΡΥΚΛΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩ-
ΡΙΖΕΙ ΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ

Τότε ἡ Πηνελόπη εἶπε στὸν ξένο:

—«Κανένας ξένος, ἀπ' ὅσους εἶδα δὲ μίλησε γνωστικώτερα ἀπὸ σένα. Στὸ παλάτι εἶναι ἡ γριά, ποῦ ἀνάθρεψε τὸ δυστυχημένο Ὀδυσσεύ· αὐτὴ θὰ σοῦ πλύνῃ τὰ πόδια.»

Κι ἡ Πηνελόπη φώναζε τὴν Εὐρύκλεια.

—«Ἐλα, Εὐρύκλεια, πλύνε τὰ πόδια τοῦ ξένου κι ὁ Ὀδυσσεύς τὴν ἴδια μὲ τὸν ξένο αὐτὸν θὰ ἔχῃ ἡλικία καὶ τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια του δὲ θὰ εἶναι καλύτερα, γιατί τὰ βάσανα γρήγορα κάνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ γεροῦν.»

Καθὼς ἄκουσε ἡ Εὐρύκλεια τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυσσεύ, σκέπασε ἀμέσως τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια της κι ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἐπειτα ἀφοῦ σπόγγισε τὰ δάκρυά της, εἶπε: «Ἡ ψυχὴ μου σὲ συμπόνεσε, ξένε, μόλις σὲ εἶδα. Πολλοὶ ξένοι ἤρθαν στὸ παλάτι, ἀλλὰ κανέναν δὲν ἐμοιαζε τὸν Ὀδυσσεά κατὰ τὸ σῶμα, τὴ φωνὴ καὶ τὰ πόδια τόσο, ὅσο ἐσύ.»

Ὁ Ὀδυσσεάς ἀφοῦ προσποιήθηκε ἀταραξία, εἶπε :

—«Κι ἄλλοι μοῦ εἶπαν, ὅτι μοιάζω μὲ τὸν Ὀδυσσεά πολύ.»

Ἡ γριά ἔπειτα ἔφερε μιὰ λεκάνη μὲ νερὸ κι ἄρχισε νὰ τοῦ πλύνῃ τὰ πόδια. Ὁ ζητιάνος γύρισε τὰ πόδια πρὸς τὰ σκοτεινά, γιὰ νὰ μὴν ἰδῇ ἢ γιὰ τὴν πληγὴ, ποῦ τοῦ εἶχε κάμει κάποτε ἕνας ἀγριόχοιρος, ὅταν κυνηγοῦσε στὸν Παριασσό. Ἄλλ' ὅταν τὸ χέρι τῆς Εὐρύκλειας ἔφτασε στὴν πληγὴ, ἀφῆκε τὸ πόδι του νὰ πέσῃ στὴ λεκάνη, τὴν ἀναποδογύρισε καὶ τὸ νερὸ γύθθηκε. Χαρὰ πλημμύρισε τὴν ψυχὴ τῆς Εὐρύκλειας, τὰ μάτια της γέμισαν δάκρυα, ἡ φωνὴ της κόπησε. Τότε ἄπλωσε τὸ χέρι γιὰ νὰ τοῦ χαηδέψῃ τὰ γένηια καὶ τοῦ εἶπε:

—«Βέβαια, σὺ εἶσαι ὁ Ὀδυσσεάς!» κι ἔστρεψε τὰ μάτια στὴν Πηνελόπη γιὰ νὰ τὴν καλέσῃ. Ἄλλ' ὁ Ὀδυσσεάς μὲ τὸ ἓνα χέρι ἔκλεισε τὸ στόμα της καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὴν ἔσυρε κοντὰ του καὶ τῆς εἶπε:

—«Ἄν μ' ἀγαπᾷς μὴν πῆς, ὅτι εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς· λυπήσου ἐκεῖνον, ποῦ μὲ τὸ γάλα σου ἔθρεψες, καὶ κράτησέ το μυστικό.» Τότε ἡ Εὐρύκλεια σάπασε καὶ ὑποσχέθηκε νὰ μὴν τὸ φανερώσῃ σὲ κανένα, βγῆκε καὶ πῆρε ἄλλο νερὸ κι ἔπλυνε τὰ πόδια του, τ' ἄλειψε μὲ λάδι, καὶ τὸν ἔφερε κοντὰ στὴ φωτιὰ, γιὰ νὰ ζεσταθῇ.

Ἡ Πηνελόπη δὲν κατάλαβε τίποτε, γιατί ἦταν βυθισμένη στὶς σκέψεις της γιὰ τὸν Ὀδυσσεά.

Ὅταν τέλειωσε τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν ἢ γιὰ Εὐρύκλεια, ἡ Πηνελόπη πλησίασε τὸν ξένο καὶ τοῦ εἶπε:

—«Ἐνα ὄνειρο ὀλοζώντανο εἶδα τὴν περασμένη νύχτα. Ἐσὺ ξένε, ὅπου ἔχεις γυρίσει πολὺν κόσμον, ἴσως μπορεῖς νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσης. Εἶδα πὼς εἶχα στὴν αὐλή μου εἴκοσι χῆνες, καὶ ὅτι ἐκεῖ ποῦ ἔτρωγαν ὅλες μαζί, πέταξε ἓνας ἀετὸς καὶ ἀφοῦ τίς ἐπνίξε ὅλες, ἔφυγε. Ἐγὼ τότε στὸ ὄνειρό μου ἄρχισα νὰ φωνάζω καὶ νὰ κλαίω. Ἦρθαν τότε πολλὲς γυναῖκες καὶ μὲ παρηγοροῦσαν. Ὁ ἀετὸς ὁμως ξαναγύρισε καὶ κάθισε στὴ στέγη,

και με φωνή ανθρώπου μ' εμπόδιζε να κλαίω. «Έγε θάρρος», είπε, «Πηνελόπη! γιατί δεν είναι όνειρο, άλλ' αλήθεια: εγώ ό άετός είμαι ό άντρας σου κι ήρθα να σκοτώσω τους μνηστήρες. Αυτό μου είπε ό άετός, κι εγώ ξύπνησα τρομαγμένη.»

Τότε ό 'Οδυσσεάς άποκρίθηκε ήτι τό όνειρο είναι ολοφάνερο θά έρθη ό 'Οδυσσεάς και θά καταστρέψη τους μνηστήρες.

—«Δέν είναι όλα τά όνειρα αληθινά», είπε ή Πηνελόπη: «άλλα αληθεύουν και άλλα μένουν ανεξήγητα. Αυτό που είδα, φοβομαι, ότι δέ θά πραγματοποιηθῆ. Τώρα θά σου διηγηθώ κάτι άλλο, κι ήθελα τή γνώμη σου. Σκέφτηκα να προτείνω αύριο ένα άγώνισμα στους μνηστήρες.

Θά προτάξω να στήσουν δώδεκα τσεκούρια στη γραμμή τό ένα πίσω από τό άλλο, όπως τά έστηνε ό 'Οδυσσεάς. Όποιος από τους μνηστήρες περάση τό βέλος του 'Οδυσσεά μέσα από τις τρύπες και των δώδεκα τσεκουριών, άφου σημαδέψη από μακριά, θά γίνη άντρας μου.»

—«Καλά σκέφτηκες αυτόν τόν άγώνα» είπε ό 'Οδυσσεάς. «Ό άντρας σου θά είναι έδω, προτού οι μνηστήρες ριξουν τά βέλη.»

Κι ή Πηνελόπη άποκρίθηκε:

—«Πολύ μ' εύχαριστούν τά λόγια σου, ξένε, προτιμώ να μένω άύπνος και να σε άκούω. Αλλά χωρίς ύπνο δέν μπορούν να μένουν οι άνθρωποι.»

Καλητύχησε τόν ξένο και πήγε να κοιμηθῆ.

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΙΜΩΡΕΙ
ΤΟΥΣ ΜΝΗΣΤΗΡΕΣ

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ μνηστῆρες ἦρθαν στὸ παλάτι καὶ μόλις εἶδαν τὸν ξένο ἄρχισαν πάλιν νὰ γελοῦν μαζί του καὶ νὰ τὸν πειράζουν.

Ὅταν τελείωσε τὸ φαγητὸ καὶ τὸ ποτό, ἡ Πηνελόπη ἀνέβηκε στὰ δωμάτια τοῦ Ὀδυσσεά, πῆρε τὸ τόξο του καὶ τὴ θήκη μὲ τὰ βέλη του καὶ λέγει στοὺς μνηστῆρες:

—«Μνηστῆρες, ἦρθατε στὸ παλάτι μου καὶ τρώγετε καὶ πίνετε καθημερινῶς, καὶ σπαταλᾶτε τὴν περιουσία τοῦ γιοῦ μου Τηλέμαχου, γιὰ νὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ πάρω ἓνα ἀπὸ σᾶς ἄντρα μου.

Ἐπειδὴ δὲ θέλω νὰ ὑποφέρῃ ὁ γιός μου ἐξ αἰτίας μου, ἀποφάσισα νὰ παντρευτῶ ἐκεῖνον ἀπὸ σᾶς, ποῦ θὰ μπορέσῃ νὰ το-ξέψῃ καὶ νὰ περάσῃ τὸ βέλος του μέσα ἀπὸ τὶς τρύπες δώδεκα τσεκουριῶν, ὅπως τόξευε συνηθισμένα ὁ ἄντρας μου ὁ Ὀδυσσεύς.»

Αὐτὰ εἶπε ἡ βασίλισσα καὶ ὁ Τηλέμαχος πῆρε δώδεκα χάλκινα τσεκούρια καὶ τὰ ἔβαλε τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο ὄρθια.

Ἔνας ἓνας ὅλοι οἱ μνηστῆρες δοκίμασαν νὰ λυγίσουν τὸ μεγάλο τόξο ἀλλὰ κανένας δὲν μπόρεσε.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς πλησίασε καὶ τοὺς λέει:

—«Δώστε καὶ σὲ μένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο νὰ δοκιμάσω καὶ ἐγὼ τὴ δύναμή μου.»

Οἱ μνηστῆρες ὅμως θύμωσαν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν βρίζουν καὶ νὰ τὸν φοβερρίζουν. Μάλιστα ὁ Ἀντίνοος, τοῦ εἶπε:

—«Ἄθλιε ζητιάνε. Μέθυσες φαίνεται ἐδῶ μέσα καὶ λὲς ὅ,τι φτάσῃ. Δὲν σοῦ ἀρκεῖ ὅτι τρῶς καὶ πίνεις καὶ ἀκούς τὶς ὀμιλίες τῶν εὐγενῶν τῆς Ἰθάκης, ποῦ κανένας ἄλλος φτωχὸς δὲν μπόρεσε νὰ πλησιάσῃ, ἀλλὰ ζητᾶς καὶ νὰ μᾶς συναγωνιστῆς. Θὰ σὲ ἀρπάξω καὶ θὰ σὲ πετάξω ἔξω.»

Στὸ μεταξύ ὁ Εὐμαιοὺς ἦταν ἕτοιμος νὰ δώσῃ τὸ τόξο στὸν Ὀδυσσεά· τότε ὅλοι οἱ μνηστῆρες μὲ φοβέρες φώναζαν:

—«Παλιοχειροβοσκέ, ἄφησε τὸ τόξο κάτω, γιὰτὶ θὰ σὲ κάμωμε νὰ σὲ φάγουν τὰ σκυλιά.»

Ἄλλ' ὁ Τηλέμαχος σηκώθηκε ἐπάνω καὶ φώναξε στὸν Εὐμαιο:

—«Δῶσε ἀμέσως τὸ τόξο στὸν ξένο. Κανένας μὴ φοβᾶσαι. Ἐγὼ εἶμαι κύριος ἐδῶ μετὰ.»

Ὁ Ὀδυσσεύς πήρε ἀπὸ τὰ χέρια του τὸ τόξο καὶ τόξεψε. Τὸ βέλος πέρασε ἀπὸ τὴς τρύπες ὅλων τῶν τσεκουριῶν. Ἐπειτα ἔγνεψε στὸν Τηλέμαχο κι ἐκεῖνος ἀμέσως ζώστηχε τὸ σπαθὶ του,

πῆρε τὸ κοντάρι του καὶ στάθηκε κοντὰ στὸν πατέρα του.

Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς πέταξε τὰ κουρέλια, πού φοροῦσε καὶ μὲ μιὰ φωνή πού ἀντήχησε σ' ὅλο τὸ παλάτι φώναξε στὸν Τηλέμαχο:

—«Τώρα ὁ ἀγῶνας αὐτὸς τελείωσε. Θ' ἀρχίσῃ ἄλλος ἀγῶνας. Θὰ τοξέψω σὲ ἄλλο σημάδι!»

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἔρριξε ἓνα βέλος ἐπάνω στὸ μνηστῆρα Ἀντίνοο, πού ἦταν ὁ σκληρότερος ἀπ' ὅλους. Τὸν χτύπησε στὸ λαιμό, κι ὁ Ἀντίνοος ἔπεσε νεκρός.

Οἱ ἄλλοι μνηστῆρες σηκώθηκαν ἐπάνω ἀγριοὶ νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς τοὺς κοίταξε μὲ βλέμμα φλογερό, καὶ μὲ φωνή, πού τοὺς ἔκαμε νὰ τρέμουν, φώναξε:

—«Κακοῦργοι! Νομίζατε πὼς δὲ θὰ γύριζα πίσω ποτὲ καὶ σὰν παλιάνθρωποι πού εἶστε, τρώγατε τὴν περιουσία μου καὶ κάματε μεγάλη προσβολή στὴν γυναῖκα μου, τὴ βασίλισσα. Ἀλλὰ τώρα ἦρθε ἡ τελευταία σας ὥρα καὶ κανένας ἀπὸ σᾶς δὲ θὰ μοῦ ξεφύγῃ.»

Τοῦ χάκου οἱ δειλοὶ ἐκεῖνοι μὲ τὰ πρόσωπα κατακίτρινα ἀπὸ τὸ φόβο τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς συχωρήσῃ.

Ἐλεος δὲ χωροῦσε ἐκεῖνῃ τῇ μέρᾳ. Κι οἱ μνηστῆρες τότε ἔσυραν τὰ ξίφη τους κι ὤρμησαν ἐπάνω στὸν Ὀδυσσεῖα, γιὰ νὰ τὸν σκοτώσουν, ἀλλὰ προτοῦ τὰ ξίφη τους μπορέσουν νὰ τὸν ἀγγιζοῦν, τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεῖα εἶχε τρυπήσει πολλῶν τὴν καρδιά.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες ἔτρεξε στὴν ὀπλοθήκη κι ἔφερε δόρατα κι ἀσπίδες καὶ περικεφαλαῖες στοὺς μνηστῆρες. Ἀλλ' οὔτε αὐτὰ δὲ φόβισαν τὸν Ὀδυσσεῖα καὶ τὸ γιό του.

Ὁ Τηλέμαχος μὲ τὸ δόρυ του σκότωνε τὸν ἓνα κατόπι ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ὄταν τὰ βέλη του τελείωσαν, ὁ Ὀδυσσεὺς ἄρπαξε καὶ αὐτὸς ἓνα δόρυ καὶ πολέμησε ὁ ἓνας δίπλα στὸν ἄλλο, πατέρας καὶ γιός. Καὶ στὸ πλευρό τους πολεμοῦσε κι ὁ χοιροβοσκός, ὁ Εὐμαιός, κι ἓνας ἄλλος ἀκόμη ὑπηρέτης.

Ὁ Ὀδυσσεὺς, σὰν λυσσασμένο λιοντάρι μὲ τοὺς γενναίους βοηθούς του δὲν ἄφησε κανένα ζωντανὸ καὶ μὲ τὰ χέρια του βαμμένα στὸ αἷμα γύριζε ἐδῶ καὶ κεῖ μήπως κανένας ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες βρισκεται πουθενὰ κρυμμένος.

Ὄταν ὅλοι οἱ μνηστῆρες σκοτώθηκαν, ἦταν πιά νύχτα. Ἡ γριὰ Εὐρύκλεια, πού τὴν εἰδοποίησε ὁ Εὐμαιός, ἔτρεξε μὲ χαρὰ στὸ θάλαμο τῆς Πηνελόπης καὶ τὴν ζύπνησε.

—«Εύπνα. Πηνελόπη μου, παιδί μου, νά ιδῆς ὅ,τι ἡ καρδιά σου πάντοτε πόθησε. Ἦρθε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ σκότωσε ὄλους τοὺς μνηστῆρες!».

—«Καλή μου Εὐρύκλεια τρελάθηκες;» τῆς εἶπε: «Ἄν ἄλλη ὑπέρετρα ἐργόταν νά μοῦ πῆ αὐτά, πού μοῦ λές κι ἂν μὲ ζυπνοῦσε μὲ τέτοιον τρόπο, θά τὴν τιμωροῦσα σκληρά, ἀλλὰ νά ἔχης χάρη στὴν ἡλικία σου».

—«Δὲν σὲ περιπαίζω», εἶπε ἡ Εὐρύκλεια, «παιδί μου, ἀλλὰ πραγματικῶς ἔφτασε ὁ Ὀδυσσεύς! Εἶναι ὁ φτωχὸς ξένος, πού κρυβόταν, γιὰ νά ἐκδικηθῆ τοὺς μνηστῆρες. Ἐγὼ τὸν γνώρισα χτὲς τὸ βράδυ, ὅπου τοῦ ἐπλυνα τὰ πόδια ἀπὸ τὸ σημάδι, πού ὁ ἀγριόχοιρος τοῦ ἔχει κάνει τὸ πόδι, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν μ' ἄφησε νά σοῦ τὸ μαρτυρήσω.»

Τότε ἡ Πηνελόπη σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς κατέβηκε μὲ βία τὴ σκάλα κι ἔφτασε στὴν αἴθουσα κοντὰ στὴ φωτιά, ὅπου καθόταν ὁ Ὀδυσσεύς.

Τόση ἦταν ἡ σύγχυσή τῆς, ἀπ' ὅσα εἶχαν γίνει, ὥστε ὅταν βρέθηκε ἐμπρὸς στὸν ἄντρα τῆς, στάθηκε ἀμίλητη καὶ μὲ ἀπορία καὶ ταραχὴ τὸν παρατηροῦσε ἄλλοτε στὸ πρόσωπο καὶ ἄλλοτε στὰ φορέματα.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τῆς λέει:

—«Μητέρα, πῶς στέκεις ἔτσι ἀσυγκίνητη, ὕστερα ἀπὸ τόσων χρόνων χωρισμό;»

Κι ἡ Πηνελόπη ἀπάντησε:

—«Παιδί μου, δὲν ξέρω τί ἔπαθα καὶ δὲ μπορῶ οὔτε νά τὸν ρωτήσω, οὔτε νά τὸν κοιτάξω στὸ πρόσωπο.»

Ὁ Ὀδυσσεύς λούστηκε κι ἔβαλε ὠραῖα φορέματα, κι ἡ Ἄθηνᾶ τοῦ λάμπρυνε τὸ σῶμα κι ἔγινε πάλι ψηλὸς καὶ δυνατὸς μὲ τὰ χρυσά του τὰ μαλλιά σὲμποῦκλες σὰν ἄνθη ὑάκινθου γύρω στὸ κεφάλι του. Κι ἡ Πηνελόπη ἔτρεξε καὶ ἄνοιξε τὴν ἀγκυλιά τῆς καὶ φίλησε τὸ κεφάλι καὶ τὸ πρόσωπό του μὲ κλάματα.

Τὴ βραδιά ἐκεῖνη στὸ μικρὸ πετροσπαρμένο νησί τῆς Ἰθάκης, ἡ καρδιά τοῦ Ὀδυσσεύς ἦταν γεμάτη χαρά, γιὰ τὴν τὰ βάρσανά του εἶχαν ἀληθινὰ τελειώσει πιά.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὁ γάμος τοῦ Πηλέα. — Ἡ γέννησις τοῦ Ἀχιλλέου. — Ὁ Πάρις κλέβει τὴν Ἑλένη. — Ὁ Ἀχιλλέας στὴ Σκῆρος. — Ἡ ὀργὴ τῆς Ἀρτέμιδας. — Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγένειας ..... Σελ. 2—24

Ι Δ Ι Α Δ Α

Πῶς μάλ्लωσεν ὁ Ἀχιλλέας μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα. — Τὸ συμβούλιον. — Μονομαχοῦν ὁ Πάρις καὶ ὁ Μενέλαος. — Ξαναρχίζει ἡ μάχη. — Ὁ Διομήδης θριαμβεύει. — Ἔκτορας καὶ Ἀνδρομάχη. — Ὁ Ἔκτορας καὶ ὁ Αἴαντας μονομαχοῦν. — Ἡ ἀπόφασις τοῦ Λία. — Ἡ νίκη τῶν Τρώων. — Παρακαλοῦν τὸν Ἀχιλλέου. — Ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς σκοτώνουν τὸ Δόλωνα. — Τὰ ἄλογα τοῦ Ρήσου. — Μάχη στὴν πεδιάδα. — Ὁ Πάτροκλος σκοτώνεται. — Ἡ ὀργὴ τοῦ Ἀχιλλέου. Ὁ Ἀχιλλέας πολεμᾷ. — Θάνατος καὶ ταφὴ τοῦ Ἔκτορα. — Ἡ Τροία καταστρέφεται. Σελ. 24—98

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α

Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων καὶ τῶν Λωτοφάγων. — Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων. — Ἔρχεται ὁ Πολύφημος. — Ὁ Ὀδυσσεύς τυφλώνει τὸν Πολύφημον. — Φεύγουν ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων. — Στὸ νησί τοῦ Αἰόλου. — Στὴ χώρα τῶν Λαιστρυγόνων. — Στὸ νησί τῆς Κίρκης. — Οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης. — Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ παλάτι τῆς Κίρκης. — Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ Σερήνες. Ὁ Ὀδυσσεύς περνᾷ τὴ Σκύλλα καὶ τὴ Χάρυβδη. — Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ νησί τοῦ Ἥλιου. — Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἡ Καλυψώ. — Τελευταῖον ναυάγιον τοῦ Ὀδυσσεύ. — Ἡ Νανσικὰ στὸ ποτάμι. — Στὸ παλάτι τοῦ βασιλεῦ. — Πῶς περιποιήθηκαν οἱ Φαίακες τὸν Ὀδυσσεύ. — Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται ποιὸς εἶναι. — Ὁ Ὀδυσσεύς φτάνει στὴν Ἰθάκη. Στὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ. — Στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεύ. — Ἡ Εὐρύκλεια ἀναγνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύ. — Ὁ Ὀδυσσεύς τιμωρεῖ τοὺς μνηστήρας 99—174

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

52 ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΙ ΕΙΣ ΔΥΟ ΣΕΙΡΑΣ

ΕΚΑΣΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ

ΣΕΙΡΑ Α'. (για παιδιά 7-12 ετών)

ΣΕΙΡΑ Β'. (για παιδιά 10-16 ετών)

1. Μυθολογία για παιδιά.
2. 'Η πεντάμορφη νεράιδα.
3. Μύθοι του Αισώπου.
4. Θηριοτροφείο Τοτού και Σίας,
5. 'Ωραιές παιδικές ιστορίες, Γκρίμ.
6. Τα ωραιότερα Παραμύθια, Αντερσεν
7. 'Ιλιάδα και 'Οδύσσεια, 'Ομήρου.
8. Ροβινσών Κροϋσσος, Ντεφοέ.
9. Δόν Κιχώτος, Θερβάντες.
10. Περιπέτειες βαρώνου Μυνχάουζεν.
11. Ταξίδια του Γκιούλιβερ, Σουίφτ.
12. Στής Γιαγιάς τὰ γόνατα, Μ. Λιουδάκη
13. 12 παραμύθια διαλεχτά, Κ. Βάρναλη
14. Οι επτά μικρές αδερφές.
15. 'Ο 'Αθηναίος Μεγακλής
16. 'Ο προϊστορικός άνθρωπος, Ουέλλς.
17. - Οι περιπέτειες του πλοίαρχου Κουγγουρντάν.
18. Γιούλα ή γυφτοπούλα.
19. 'Ελληνικός ήρωας.
20. 'Ηρακλής.
21. Θησείας.
22. 'Η πεντάμορφη.
23. 'Η έορτή των φαναρίων.
24. Ζώα του σπιτιού και της αύλης.
25. Ζώα του δάσους,
26. Ζώα του κήπου και των άγρών.

- 1-2 Οι μεγάλοι άνδρες του παρελθόντος τόμοι 2.
2. "Εξι δοξασμένοι λαοί, Ουέλλς.
3. Μύθοι του Φλωριάν.
4. Οι μεγάλοι θαλασσοπόροι.
5. Οι μεγάλοι έφευρέτες.
6. Το βιβλίο της θάλασσας.
7. Στά βάθη των χρόνων.
8. Μαζί με τους άγρίους.
9. 'Υγιεινές συνήθειες, Λαμπδαριόν Ε.
10. Βυζαντινές ιστορίες, Νηή κ.λ.π.
11. 'Ανά τη Γη για την τροφή.
12. 'Ανά τη Γη για την κατοικία.
13. 'Η μικρή νεράιδα του δάσους.
14. Οι πειρατές του Αιγαίου, Ι. Βέρον.
15. Περιπέτειες κινέζου, »
16. "Ανω κάτω »
17. 'Η χώρα των άδαμάντων, »
18. 'Ο γύρος του κόσμου »
19. 'Από τον Καύκασο στο Πεκίνο, »
- 20-21. 'Από την Κων(πολη) στο Σκότ-ταρι διά ξηράς (περιπέτειες στη Μαύρη θάλασσα) τόμ. 2 'Ι. Βέρον.
22. Στόν Καιρό του Βουλγαροκτόνου τόμ. Α' Δέλτα
23. Στόν Καιρό του Βουλγαροκτόνου τόμ. Β' Δέλτα
24. Για την Πατρίδα Δέλτα
25. Στά μυστικά του Βάλτου τόμ. Α' »
26. Στά μυστικά του Βάλτου » Β' »

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

